

Dagsorden

Integrationsrådet 2022-2025

Ordinært møde

Mødetidspunkt:

23-04-2024 16:30

Mødeafholdelse:

lokale 0.23 (byrådsloungen)

Information:

Medlemmer:

Katalin Fülöp, formand
Azam Stavad
Ellen Brodersen-Hval
Timur Shah Nourzada
Norma Flores Nielsen
Elizaveta Pavlovna Bendixen
Magdalena Izydorczyk
Jette Overmark, Udpeget af: Skolebestyrelsen
Kamma Ladefoged, udpeget af FUF
Inger Ejstrud, udpeget af: Røde Kors Sæby
Christina Lykke Eriksen, udpeget af: Arbejdsmarkedsudvalget
John Lamp Henriksen, udpeget af: Arbejdsmarkedsudvalget
June Menne, udpeget af: Arbejdsmarkedsudvalget

Fraværende:

Inger Ejstrud, udpeget af: Røde Kors Sæby

Stedfortrædere:

Lila Alias, udpeget af: Røde Kors Sæby

Indholdsfortegnelse

Integrationsrådet 2022-2025

23-04-2024 16:30

1 (Åben) Valg af næstformand	3
2 (Åben) Temadrøftelse april 2024 – Dialogmøde med AMU og BUU	4
3 (Åben) Emner til temadrøftelse april 2024	5
4 (Åben) Bordet rundt april 2024	6
5 (Åben) Økonomi april 2024	7
6 (Åben) Nøgletal Integration april 2024	8
7 (Åben) Publikation - Indvandrere i Danmark 2023	10
8 (Åben) Orientering om projektet ”Styrket indsats til arbejdsmarkedet for ikke-vestlige kvinder via helhedsorienteret og tværgående indsats”	12
9 (Åben) Input til møder i Det Lokale Arbejdsmarkedsråd - april 2024	14
10 (Åben) Orientering fra ledelsen april 2024	15
11 (Åben) Åben drøftelse april 2024	16

1 (Åben) Valg af næstformand

Sags ID: EMN-2021-05602

Ansvarligt center: Direktionssekretariat

Beslutningskompetence

IR

Sagsfremstilling

Næstformand Anja Adjoh er trådt ud af Integrationsrådet. Der skal derfor vælges en ny næstformand.

Næstformanden vælges blandt integrationsrådets medlemmer efter reglerne i § 24, stk. 1 i den kommunale styrelseslov. Næstformanden fungerer i formandens sted, hvis formanden er fraværende.

Integrationsrådets funktionsperiode følger den kommunale valgperiode.

Indstilling

Jobcenter Frederikshavn indstiller, at Integrationsrådet gennemfører valghandlingen og vælger en ny næstformand.

Bilag

.

2 (Åben) Temadrøftelse april 2024 – Dialogmøde med AMU og BUU

Sags ID: EMN-2017-01773

Ansvarligt center: Jobcenter

Beslutningskompetence

IR

Sagsfremstilling

Integrationsrådet drøftede på mødet den 12. februar 2024 følgende emner til et fællesmøde med AMU og BUU:

- Den gode modtagelse og integration
- Den "skjulte" arbejdskraft – der er en gemt arbejdskraftreserve i ikke etniske danske kvinder, der er ægtefælleforsørget – hvordan får vi den ressource aktiveret?
- Kan integrationsrådet komme med nogle anbefalinger?

Drøftelsen genoptages på dette møde. Drøftelsen skal resultere i en dagsorden med gode og relevante spørgsmål til udvalgene.

Indstilling

Jobcenter Frederikshavn indstiller, at Integrationsrådet genoptager drøftelsen.

Bilag

.

3 (Åben) Emner til temadrøftelse april 2024

Sags ID: EMN-2017-01773

Ansvarligt center: Jobcenter

Beslutningskompetence

IR

Sagsfremstilling

Integrationsrådet besluttede på mødet den 13. december 2022, at møderne kan starte med en temadrøftelse. Derfor er der et fast punkt på dagsordenen, hvor der er mulighed for at komme med forslag og emner til kommende temadrøftelser.

Temaet til mødet den 18. juni er status på de ukrainske borgere, der til foråret har haft ophold i Danmark i 2 år.

Indstilling

Jobcenter Frederikshavn indstiller, at Integrationsrådet drøfter emner til kommende temadrøftelser.

Bilag

4 (Åben) Bordet rundt april 2024

Sags ID: EMN-2016-00832

Ansvarligt center: Jobcenter

Beslutningskompetence

IR

Sagsfremstilling

Kort information bordet rundt, hvor det enkelte medlem har mulighed for at give en kort status på, hvor de med udgangspunkt i egne erfaringer/eget bagland ser udfordringer og muligheder inden for integrationsområdet i Frederikshavn Kommune.

Indstilling

Jobcenter Frederikshavn indstiller, at orienteringen fra medlemmerne tages til efterretning.

Bilag

5 (Åben) Økonomi april 2024

Sags ID: EMN-2016-00728

Ansvarligt center: Jobcenter

Beslutningskompetence

IR

Sagsfremstilling

Integrationsrådet har råderetten over puljemidler, der er målrettet initiativer rettet mod integrationsarbejdet i Frederikshavn Kommune. Det er derfor muligt at søge støtte til projekter inden for integrationsområdet.

I budgettet er afsat midler til mødeforplejning, dataforbrug iPads, kørsel og diæter.

Budget for 2024		137.200,00 kr.
Mødeforplejning – forventet forbrug	10.000,00 kr.	
Dataforbrug I pads – forventet forbrug	4.500,00 kr.	
Kørsel og diæter – forventet forbrug	10.000,00 kr.	
Hele Verden i Frederikshavn Kommune	60.000, 00 kr.	
Resterende midler 2024		52.700,00 kr.

Indstilling

Jobcenter Frederikshavn indstiller, at Integrationsrådet tager orienteringen til efterretning.

Bilag

6 (Åben) Nøgletal Integration april 2024

Sags ID: EMN-2024-01702

Ansvarligt center: Jobcenter

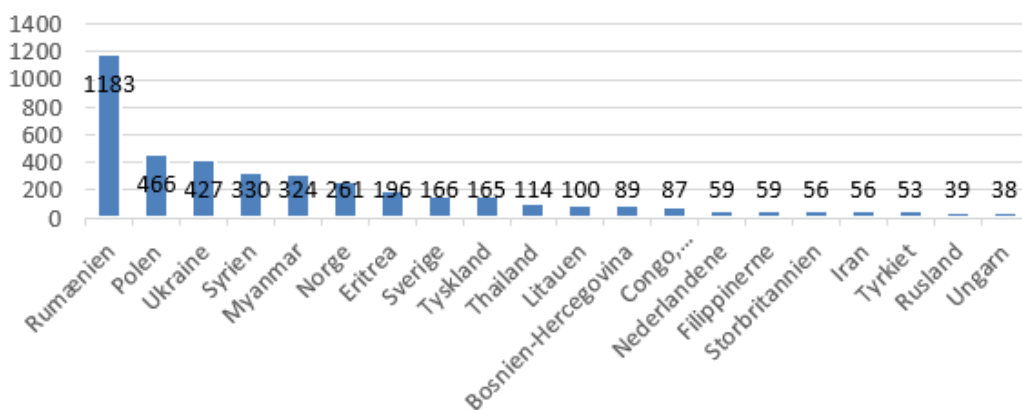
Beslutningskompetence

IR

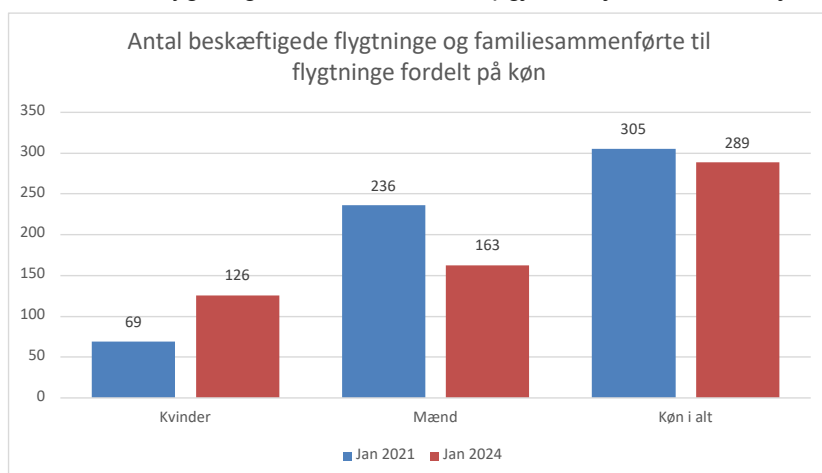
Sagsfremstilling

I Frederikshavn Kommune er der i alt registreret 105 nationaliteter inklusive Danmark. Der er i alt 4.935 med statsborgerskab fra andre nationaliteter end Danmark og 53.441 med statsborgerskab fra Danmark. Rumænien, Polen og Ukraine er de 3 lande, der kommer flest nye borgere fra.

Nedenstående diagram viser antal borgere fordelt på statsborgerskab i Frederikshavn udover dansk, top-20.

Integrationsrådet præsenteres hermed for andelen af beskæftigede flygtninge og familiesammenførte til flygtninge. Resultaterne er opgjort fra januar 2021 til januar 2024.

Indstilling

Jobcenter Frederikshavn indstiller, at orienteringen tages til efterretning.

Bilag

7 (Åben) Publikation - Indvandrere i Danmark 2023

Sags ID: EMN-2024-01702

Ansvarligt center: Jobcenter

Beslutningskompetence

IR

Sagsfremstilling

Danmarks Statistik har udgivet deres årlige publikation "Indvandrere i Danmark 2023".

Publikationen giver et indblik i, hvordan mennesker, som er indvandret til Danmark og deres børn indgår i samfundet. Den går bl.a. i dybden med indvandreres og efterkommeres tilknytning til arbejdsmarkedet, uddannelse, indkomst, offentlig forsørgelse og kriminalitet.

Indvandrere i Danmark dækker en lang række forhold i relation til indvandrere og efterkommere.

Hovedpointerne fra publikationen:

- Kapitel 1: befolkningens fordeling på herkomst, herunder hvor stor en andel af den samlede befolkning i Danmark, som består af indvandrere, efterkommere samt personer med dansk oprindelse.
- Kapitel 2: udviklingen i beskæftigelsen for indvandrere og efterkommere, herunder hvor stor underbeskæftigelsen er for de to grupper set i forhold til personer med dansk oprindelse samt hvilke brancher som beskæftiger en stor andel indvandrere.
- Kapitel 3: uddannelser som har en høj andel af indvandrere og efterkommere, samt hvor godt indvandrere og efterkommere klarer sig til studentereksamen i forhold til personer med dansk oprindelse.
- Kapitel 4: indkomster, ulighed og formue, herunder personer fra udvalgte oprindelseslande der har den højeste gennemsnitsindkomst.
- Kapitel 5: Andelen af indvandrere fra ikke-vestlig lande på offentlig forsørgelse.

Publikationen er vedlagt i bilaget til yderligere uddybning.

Indstilling

Jobcenter Frederikshavn indstiller, at Integrationsrådet tager publikationen "Indvandrere i Danmark 2023" til efterretning.

Bilag

1. Indvandrere i Danmark 2023 (DokumentID: 7892475 - EMN-2024-01702)

8 (Åben) Orientering om projektet ”Styrket indsats til arbejdsmarkedet for ikke-vestlige kvinder via helhedsorienteret og tværgående indsats”

Sags ID: EMN-2019-01604

Ansvarligt center: Jobcenter Administration

Beslutningskompetence

AMU/IR

Sagsfremstilling

Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) bevilgede ultimo 2019 2.751.920 kr. til projekt ”Styrket indsats til arbejdsmarkedet for ikke-vestlige kvinder via helhedsorienteret og tværgående indsats” (kvindeprojektet - KIB). Projektet løb i perioden september 2019 til 31. december 2022. SIRI har netop publiceret en evaluering over de landsdækkende erfaringer fra projektet.

I Jobcenter Frederikshavn var projektet en stor succes, hvor målsætningerne blev mere end indfriet. Den opnåede viden og erfaring er efter endt projektperiode inddraget i det daglige arbejde i Projekt og Integration i det fortsatte arbejde med at få kvinder med ikke-vestlig baggrund i beskæftigelse.

Baggrunden for projektet

Formålet med projektet var at styrke tilknytningen til arbejdsmarkedet for kvinder med ikke-vestlig baggrund. 15 kommuner med i alt 1.664 kvinder har deltaget i projektet og undervejs modtaget implementeringsstøtte og faglig opkvalificering fra SIRI.

Målgruppen i projektet er indvandrerkvinder i alderen 18-64 år med ikke vestlig-baggrund. Gruppen består af:

- Ydelsesmodtagere, som ikke permanent har forladt arbejdsmarkedet
- Ægtefælleforsørgende, dvs. hverken ydelsesmodtagere eller lønmodtagere

Målgruppen er desuden kendetegnet ved, at de ofte har flere og komplekse udfordringer. De er langt fra arbejdsmarkedet og har begrænset eller ingen erfaring fra et ordinært job. Danskundskaberne er mangelfulde ligesom de oftest har begrænset eller slet ingen uddannelse.

Projektets resultater i Jobcenter Frederikshavn

Målsætningen var at nå ud til 150 kvinder i projektperioden. 40-50 af disse kvinder skulle opnå at komme i job eller uddannelse.

Ved projektets afslutning havde 154 kvinder været en del af projektet. Ud af disse kvinder er 65 kvinder i job eller uddannelse på ordinære vilkår (december 2022 - sidste monitoreringsrapport i projektet).

Projektet har derudover bidraget med værdifulde erfaringer med, hvad der virker i indsatsen og i arbejdet med at motivere kvinderne til et arbejdsmarkedsrettet perspektiv og en øget arbejdsidentitet.

Nogle af de væsentligste erfaringer er:

- øget fokus på tværfaglighed og god dialog med virksomhederne
- øget fokus på kulturforståelse i samtaler og dialog med virksomhedskonsulenter og virksomheder

- øget fokus på kvindernes kendskab til det danske arbejdsmarked herunder krav og forventninger til medarbejdere

De væsentligste erfaringer i analysen af de 15 kommuners indsatser i projektperioden SIRI lancerede i januar 2024 deres evaluering af projektet. Helt overordnet viser evalueringen, at projektet på landsplan har indfriet målsætningerne. Alle kommuner har i vid udstrækning løftet opgaven i forhold til at styrke kvindernes tilknytning til arbejdsmarkedet. I løbet af projektperioden har mindst halvdelen af kvinderne været i uddannelse eller hel/delvis beskæftigelse.

Derudover er de væsentligste erfaringer følgende:

- Kommunernes målopfyldelse afhænger ikke kun af kvindernes arbejdsmarkedsparathed - projektets organisering bidrager også positivt
- Parallelle beskæftigelsesindsatser virker sammen og kan understøtte beskæftigelse
- Medarbejderens tro på kvindens beskæftigelsesmuligheder er vigtig for kvindens tillid og motivation for indsatsen
- Effektiv kommunikation om kvindernes muligheder på arbejdsmarkedet styrker kvindernes arbejdsmarkedsparathed
- Kvindernes udvikling af dansksproglige kompetencer fremmes af muligheden for at træne sprogkompetencen, der hvor den anvendes
- Tæt virksomhedssamarbejde styrker kvindernes jobskabelse og fastholdelse i job
- Gode organisatoriske rammebetingelser fremmer beskæftigelsesindsatsen over for kvinderne
- SIRI's kurser i evidensbaseret viden og metoder har været et fagligt aktiv
- Kvindernes perspektiv - kvindernes udsagn understøtter generelt kommunernes oplevelser af, hvad der har virket og med hvilket resultat.

Indstilling

Jobcenter Frederikshavn indstiller, at evalueringen af projekt "Flere indvandrerkvinder i beskæftigelse" tages til efterretning.

Tidligere beslutninger:

Udvalg: Arbejdsmarkedsudvalget 2022-2025

Dato: 06-03-2024

Godkendt.

Afbud fra Mette Hardam (V) og Erik Kyed Trolle (UP)

Bilag

1. Evaluering af projektet Flere Indvandrerkvinder i Beskæftigelse (DokumentID: 7804028 - EMN-2019-01604)

9 (Åben) Input til møder i Det Lokale Arbejdsmarkedsråd - april 2024

Sags ID: EMN-2016-00832

Ansvarligt center: Jobcenter

Beslutningskompetence

IR

Sagsfremstilling

Integrationsrådet har en repræsentant i Det Lokale Arbejdsmarkedsråd. Til mødet den 12. december 2023 besluttede Integrationsrådet, at der skal et fast punkt på dagsordenen, hvor der er mulighed for at klæde repræsentanten på med aktuelle drøftelser inden møderne i Det Lokale Arbejdsmarkedsråd.

Indstilling

Jobcenter Frederikshavn indstiller, at drøftelsen gennemføres.

Bilag

10 (Åben) Orientering fra ledelsen april 2024

Sags ID: EMN-2022-03011

Ansvarligt center: Jobcenter

Beslutningskompetence

IR

Sagsfremstilling

Orientering fra ledelsen indeholder følgende punkter:

- Kontakt til Aalborg Kommunes Integrationsråd. Rådet havde møde den 9. april hvor henvendelsen fra Frederikshavn Kommune skulle drøftes.
- Brugerundersøgelse på Sprogcenter Frederikshavn.
- Integrationsrådets deltagelse til Hele Verden i Frederikshavn Kommune.
- Dialogmøde med Handicaprådet. Handicaprådet vil gerne invitere Integrationsrådet til dialogmøde i forbindelse med Handicaprådets ordinære møde, som starter kl. 13.30 den 25. november. Det kan evt. være sidste punkt på dagsordenen - omkring kl. 15.30.

Indstilling

Jobcenter Frederikshavn indstiller, at orienteringen fra ledelsen tages til efterretning.

Bilag

11 (Åben) Åben drøftelse april 2024

Sags ID: EMN-2016-00832

Ansvarligt center: Jobcenter

Beslutningskompetence

IR

Sagsfremstilling

Åbent punkt, hvor Integrationsrådet kan bringe emner op til drøftelse.

Indstilling

Jobcenter Frederikshavn indstiller, at drøftelsen gennemføres.

Bilag

Bilagsforside

Dokument Navn:	Indvandrere i Danmark 2023.pdf
Dokument Titel:	Indvandrere i Danmark 2023
Dokument ID:	7892475
Placering:	Emnesager/Nøgletal integration/Dokumenter
Dagsordens titel	Publikation - Indvandrere i Danmark 2023
Dagsordenspunkt nr	7
Appendix nr	1
Relaterede Dokumenter:	1

Indvandrere i Danmark 2023

DANMARKS
STATISTIK

Indvandrere i Danmark 2023

Indvandrere i Danmark 2023

Udgivet af Danmarks Statistik

December 2023

Foto: Grafik fra Danmarks Statistik og Colourbox

Pdf-udgave:

Kan hentes gratis på www.dst.dk/publ/indvandreroidk

ISBN 978-87-501-2438-2

ISSN 1902-8954

Adresser:

Danmarks Statistik

Sejrgade 11

2100 København Ø

Tlf. 39 17 39 17

E-mail: dst@dst.dk

www.dst.dk

Signaturforklaring:

»	Gentagelse
-	Nul
0	} Mindre end en halv af den anvendte enhed
0,0	
•	Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
..	Oplysning for usikker til at angives
...	Oplysning foreligger ikke
*	Foreløbige anslåede tal
—	Databrud i en tidsserie. Oplysninger fra før og efter databrudet er ikke fuldt sammenlignelige
//	Databrud i diagrammer
i.sk.	Ikke sæsonkorrigeret
sk.	Sæsonkorrigeret
r	Reviderede tal

Som følge af afrundinger kan summen af tallene i tabellerne afvige fra totalen.

© Danmarks Statistik 2023

Du er velkommen til at citere fra denne publikation.

Angiv dog kilde i overensstemmelse med god skik.

Det er tilladt at kopiere publikationen til privat brug.

Enhver anden form for hel eller delvis gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne publikation er forbudt uden skriftligt samtykke fra Danmarks Statistik.

Kontakt os gerne, hvis du er i tvivl.

Når en institution har indgået en kopieringsaftale med COPY-DAN, har den ret til – inden for aftalens rammer – at kopiere fra publikationen.

Forord

Indvandrere og efterkommere og deres integration i samfundet har stor samfundsmæssig interesse. I denne bog, som er den 17. udgave af årspublikationen *Indvandrere i Danmark*, samler Danmarks Statistik oplysninger om indvandrere og efterkommeres forhold og deltagelse på forskellige områder, herunder befolkning generelt, arbejdsmarked, uddannelse, indkomst, ulighed og formue, offentlig forsørgelse samt kriminalitet. Publikationen indeholder ligeledes et afsnit om børn af efterkommere.

Indholdsmæssigt er årets publikation ændret på følgende områder i forhold til sidste års publikation:

I kapitel 1 er afsnittet om definition af herkomst blevet udvidet med en mere udførlig beskrivelse af, hvordan Danmarks Statistik fordeler befolkningen på henholdsvis indvandrere, efterkommere og personer med dansk oprindelse. Indvandringen fra Ukraine, der som følge af krigen primært foregik i 2022, bliver ikke behandlet særskilt i denne publikation, men behandles sammen med gruppen af asylansøgere. Da antallet af asylansøgere fra andre lande stadig er relative lille, vil langt den største del af denne samlede gruppe bestå af indvandringen fra Ukraine og dermed tydeligt kunne ses i de relevante tabeller. Endelig er afsnittet om dagtilbud tilføjet fra kapitel 3.

I kapitel 2 er tabeller om branche omlagt, så det nu fremgår, hvor stor en samlet andel indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande, der er beskæftiget inden for de enkelte brancher.

I kapitel 3 er tilføjet et nyt afsnit om elever på almen- og erhvervsgymnasier. Afsnittet indeholder både oplysninger om andelen af igangværende indvandrere og efterkommere på almen- og erhvervsgymnasier, herunder deres geografiske fordeling, samt gennemsnitskarakterer for årets studenter. For indvandrere og efterkommere er der ligeledes under afsnittet under uddannelse dannet nye tabeller om 20-29-årige mænd og kvinder, der er i gang med en erhvervsuddannelse eller videregående uddannelse fordelt på udvalgte uddannelsesgrupper.

I kapitel 6 er afsnittet om nye kriminalitetsopgørelser udgået på grund af ophørt bevilling og i kapitel 7 findes en uddybende beskrivelse af Danmarks Statistiks afgrænsning af gruppen børn af efterkommere.

Publikationen er udarbejdet i Danmarks Statistik af chefkonsulent Jørn Korsbø Petersen, afdelingsleder Dorthe Larsen, afdelingsleder Iben Birgitte Pedersen, studentermedhjælper Maria Chabert samt chefkonsulent Jarl Christian Quitzau.

Danmarks Statistik, december 2023

Birgitte Anker, rigsstatistiker

Peter Vig Jensen, kontorchef

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning	7
1. Befolkning	11
1.1 Definition af herkomst	11
1.2 Indvandreernes alder og oprindelsesland	14
1.3 Efterkommernes alder og oprindelsesland	16
1.4 Indvandringstidspunkt	17
1.5 Hvor bor indvandrere og efterkommerne?	19
1.6 Fødte	23
1.7 Fertilitet	25
1.8 Opholdsgrundlag	27
1.9 Familier	30
1.10 Dagtilbud	34
1.11 Befolkningsfremskrivning	35
2. Arbejdsmarked	37
2.1 Beskæftigelsesudvikling	37
2.2 Beskæftigelse – alder og køn	39
2.3 Indeks og underbeskæftigelse	41
2.4 Beskæftigelse og oprindelsesland for indvandrere	45
2.5 Beskæftigelse og oprindelsesland for efterkommere	46
2.6 Selvstændige	48
2.7 Branche	49
2.8 Beskæftigelse hos indvandrere med MENAP+T oprindelse	51
3. Uddannelse	55
3.1 Højeste fuldførte uddannelse for indvandrere	56
3.2 Højeste fuldførte uddannelse for efterkommere	60
3.3 Under uddannelse	64
3.4 Hverken under uddannelse eller i beskæftigelse	67
3.5 Elever på almen- og erhvervsgymnasier	69
3.6 Karakterer i grundskolen	72
4. Indkomst, ulighed og formue	77
4.1 Indkomst før skat efter herkomst	77
4.2 Indkomst før skat efter oprindelsesland	80
4.3 Indkomst før skat efter opholdsgrundlag og opholdstid	81
4.4 Indkomstfordeling	83
4.5 Formue og gæld	86
4.6 Relativ fattigdom	93
5. Offentlig forsørgelse	97
5.1 Offentlig forsørgelse	97
5.2 Aldersopdeling	103
5.3 Udvikling over tid blandt indvandrere	104
5.4 Opdeling på indvandreres oprindelseslande	105
6. Kriminalitet	109
6.1 Kriminalitet fordelt efter lovområder	109
6.2 Kriminalitetsindeks	114
6.3 Fødselsårgange	121
7. Børn af efterkommere	125
7.1 Definition	125
7.2 Demografisk sammensætning af børn af efterkommere	125
7.3 0-29-årige børn af efterkommere	129
7.4 Børnenes forhold	131

Sammenfatning

Befolkning

- 15 pct. af befolkningen er indvandrere eller efterkommere* 1. januar 2023 udgjorde indvandrere og efterkommere 15 pct. af befolkningen i Danmark. Heraf er andelen af indvandrere på 12 pct., og blandt dem er 58 pct. fra ikke-vestlige lande. I løbet af de seneste 30 år er antallet indvandrere og efterkommere fra både vestlige- og ikke-vestlige lande steget. Den største stigning er sket blandt efterkommere fra ikke-vestlige lande.
- Store kommunale forskelle i andel indvandrere og efterkommere* Med en andel på 22 pct. af befolkningen bor der relativt flest indvandrere og efterkommere i Region Hovedstaden. I Region Nordjylland bor der færrest med 10 pct. Blandt kommunerne har Ishøj Kommune den højeste andel indvandrere og efterkommere med 44 pct., mens Rebild Kommune har den laveste med 7 pct.
- Lavere samlet fertilitet for indvandrere end for kvinder med dansk oprindelse* Indvandrere har samlet set en lavere samlet fertilitet end kvinder med dansk oprindelse. For indvandrere er den samlede fertilitet 1.531, mens den for efterkommere er 1.729. Den samlede fertilitet for kvinder med dansk oprindelse er 1.722 i 2022. Den samlede fertilitet angiver hvor mange børn 1000 kvinder vil få i løbet af hele deres fødedygtig alder, hvis de føder netop så mange børn som svarer til det nuværende års fertilitetsniveau.
- 68 pct. af mødre fra Ishøj kommune var enten indvandrer eller efterkommer* Børn født af mødre, der er indvandrer eller efterkommer er meget ulige fordelt i landet. 68 pct. af de levendefødte i Ishøj Kommune i 2022 har en mor, der er enten indvandrer eller efterkommer, mens det gælder 8 pct. af børnene, der er født i Rebild Kommune.
- En stigende andel indvandrere kommer til landet for at arbejde* En stigende andel indvandrere kommer til landet for at arbejde. Mens den generelle indvandrerbefolkning er steget med 53 pct. er indvandrerbefolkningen, hvor opholdsgrundlaget er arbejde, steget med 110 pct. de seneste ti år.
- Stigende andel indvandrere og efterkommere i fremtiden* Antallet af indvandrere og efterkommere forventes at vokse mere end antallet af personer med dansk oprindelse. Ifølge Danmarks Statistiks seneste befolkningsfremskrivning vil indvandrere og efterkommere udgøre 22 pct. i 2070 mod 15 pct. i dag.

Arbejdsmarked

- Stigning i beskæftigelsen blandt indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande* Siden 2015 har indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande oplevet en stor stigning i beskæftigelsesfrekvensen. Med beskæftigelsesfrekvenser på henholdsvis 68 pct. for mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande og 57 pct. for kvindelige indvandrere fra ikke-vestlige lande i 2021 er beskæftigelsesniveauerne dog fortsat under niveauerne for personer med dansk oprindelse, men forskellen er mindsket de seneste år. Beskæftigelsesfrekvensen for mænd og kvinder var for personer med dansk oprindelse henholdsvis 80,6 og 77,9 i 2021.
- Kvindelige indvandrere fra ikke-vestlige lande har den laveste beskæftigelse set i forhold til personer med dansk oprindelse* Et indeks, der tager højde for forskelle i alderssammensætningen viser, at beskæftigelsen er lavere blandt mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande og blandt kvindelige indvandrere fra ikke-vestlige lande, set i forhold til beskæftigelsen blandt personer med dansk oprindelse. For mændene ligger beskæftigelsesindekset på 82 pct., mens kvindelige indvandrere fra ikke-vestlige lande har et indeks på 71 pct. For indvandrerne fra vestlige lande er indekset højere – for mænd 91 pct. og 87 pct. for kvinder.
- Efterkommere ligger tæt på beskæftigelsen for personer med dansk oprindelse* Beskæftigelsesindekset blandt mandlige og kvindelige efterkommere fra ikke-vestlige lande var i 2021 henholdsvis 90 pct. og 95 pct. sammenlignet med personer med dansk oprindelse. Efterkommere fra vestlige lande ligger med et indeks på 92 pct. for mænd og 95 pct. for kvinder ligeledes tæt på beskæftigelsen for personer med dansk oprindelse.

<i>Stor forskel i beskæftigelse indvandrere fra forskellige lande</i>	Der er store forskelle mellem indvandrere fra forskellige lande. Blandt 30-64-årige er beskæftigelsen meget lav for indvandrere fra Libanon, Somalia, Irak og Syrien. Indvandrere fra Nederlandene, Ukraine og Litauen ligger derimod i toppen med nogle af de højeste beskæftigelsesfrekvenser.
<i>Høj andel af mandlige og kvindelige indvandrere er beskæftiget i hotel- og restaurationsbranchen og branchen Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service</i>	Ses på indvandrernes beskæftigelse fordelt efter brancher, så er over hver tredje mandlige medarbejder (37 pct.) beskæftiget i hotel- og restaurationsbranchen indvandrere, mens det gælder for 23. pct. af de beskæftigede i Landbrug, skovbrug og fiskeri. For kvinder er indvandrere en stor andel af de beskæftigede i branchen Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service. Her er hver tredje medarbejder indvandrer. En høj andel kvindelige indvandrere findes ligeledes i branchen Landbrug, skovbrug og fiskeri (32 pct.).
Uddannelse	
<i>Større andel med dansk oprindelse har afsluttet en erhvervsfaglig uddannelse i forhold til indvandrere</i>	For de 25-64-årige har en større andel med dansk oprindelse afsluttet en erhvervsfaglig uddannelse. Andelen er 39 pct. mod 25 pct. for mandlige indvandrere fra vestlige lande og 17 pct. for mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande. Blandt kvindelige indvandrere er andelen, der har en erhvervsfaglig uddannelse også noget lavere end for kvinder med dansk oprindelse.
<i>Stort set samme andel indvandrere med en lang videregående uddannelse fra ikke-vestlige lande som for personer med dansk oprindelse</i>	Blandt indvandrere fra vestlige lande er der 25 pct. af mændene og 32 pct. af kvinderne, der har en lang videregående uddannelse. Det er andele, der er ca. dobbelt så høje som for personer med dansk oprindelse, hvor 14 pct. af mændene og 16 pct. af kvinderne har en lang videregående uddannelse. Andelen for indvandrere fra ikke-vestlige lande ligger derimod på nogenlunde samme niveau som mænd og kvinder med dansk oprindelse.
<i>Stor variation i uddannelsessammensætningen i de forskellige lande</i>	Når 25-64-årige indvandrere fordeles efter oprindelsesland ses en variation i uddannelsessammensætningen mellem indvandrere fra de forskellige lande. Fx har 42 pct. af indvandrere fra Polen og 37 pct. fra Bosnien-Hercegovina en erhvervsfaglig uddannelse. Blandt personer med dansk oprindelse ligger andelen på 35 pct. Omvendt har indvandrere fra Indien og Syrien de laveste andele med en erhvervsuddannelse på henholdsvis 4 pct. og 9 pct.
<i>Høj andel indvandrere fra Indien med en lang videregående uddannelse</i>	Indvandrere fra Indien har derimod sammen med indvandrere fra Tyskland de højeste andele med en lang videregående uddannelse med henholdsvis 48 pct. og 38 pct. mod 15 pct. for personer med dansk oprindelse. Lavest ligger indvandrere fra Tyrkiet og Syrien med andele på henholdsvis 5 pct. og 4 pct.
<i>Variationen i indvandrernes uddannelsesniveau skal ses i lyset af deres opholdsgrundlag</i>	Variationen i uddannelsesniveaet mellem indvandrere fra forskellige lande skal ses i lyset af, at indvandrere har forskellige juridiske forudsætninger for at indvandre til Danmark. Fx havde 48 pct. af indvandrerne, der er kommet til Danmark med erhverv som opholdsgrundlag en lang videregående uddannelse. Anderledes forholder det sig med indvandrere, der har asyl som opholdsgrundlag. I denne gruppe havde 10 pct. en lang videregående uddannelse.
<i>Større andel mandlige indvandrere og efterkommere uddanner sig inden for sundhed og teknik</i>	I forhold til alle mænd under uddannelse i alderen 20-29 år er 18 pct. indvandrere og efterkommere, mens de resterende 82 pct. er mænd med dansk oprindelse. Inden for hver uddannelseskategori er en større andel end gennemsnittet af de mandlige indvandrere og efterkommere i gang med uddannelser inden for sundhed og teknik.
<i>Større andel kvindelige indvandrere og efterkommere uddanner sig primært inden for sundhed</i>	Kvindelige indvandrere og efterkommere udgør 19 pct. af alle 20-29-årige kvinder, der er under uddannelse. Inden for de enkelte uddannelser er en større andel end gennemsnittet af de kvindelige indvandrere og efterkommere i gang med uddannelser primært inden for sundhed.

Fire kommuner har gymnasier, hvor andel indvandrere og efterkommere samlet er på over 50 pct.

I kommunerne Ishøj, Hvidovre, Høje-Taastrup og Herlev er andelen af indvandrere og efterkommere på almen- og erhvervsgymnasier over 50 pct. Den højeste andel med 65 pct. findes i Ishøj Kommune. For landet som helhed er andelen af indvandrere og efterkommere på almen og erhvervsgymnasier på 13 pct., heraf har 26 af de kommuner der tilbyder en gymnasial uddannelse en andel der ligger over gennemsnittet, mens 63 kommuner har en andel under landsgennemsnittet.

Højeste gennemsnitskarakterer i gymnasiet blandt kvinder med dansk oprindelse og kvindelige efterkommere fra vestlige lande

De højeste gennemsnitskarakterer for studenter ses blandt kvinder med dansk oprindelse (7,8) samt kvindelige efterkommere fra vestlige lande (7,7). For mændene er det de samme grupper, der har de højeste gennemsnitskarakterer, dog ligger de med 7,0 og 7,2 noget lavere end kvinderne. De laveste gennemsnitskarakterer for studenter findes generelt blandt efterkommere fra ikke-vestlige lande med et gennemsnit på 6,2 for kvinderne og 5,5 for mændene.

Drenge og piger med dansk oprindelse samt efterkommere fra vestlige lande får de højeste gennemsnitskarakterer ved folkeskolens afgangsprøver

Drenge og piger med dansk oprindelse samt efterkommere fra vestlige lande får de højeste gennemsnitskarakterer ved de bundne prøver ved folkeskolens afgangsprøver. Baseret på karakterer i de seneste fem skoleår, er karaktergennemsnittet for drenge og piger med dansk oprindelse henholdsvis 7,1 og 8,0, mens gennemsnittet for efterkommere fra vestlige lande er henholdsvis 7,2 og 7,9. For efterkommere fra ikke-vestlige lande, som udgør den største gruppe af efterkommere, er gennemsnittet 5,9 for drenge og 6,8 for piger.

Indkomst, ulighed og formue

Indkomststigning til alle tre grupper siden 2011

Fra 2011 til 2021 er den gennemsnitlige indkomst før skat steget for alle tre herkomstgrupper. Blandt personer med dansk oprindelse er den gennemsnitlige indkomst før skat steget med 22 pct. siden 2011. Til sammenligning er indkomsten blandt indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande steget med henholdsvis 20 og 25 pct.

Mandlige indvandrere fra USA havde den højeste indkomst i 2021

20-59-årige mandlige indvandrere fra USA havde den højeste indkomst i Danmark i 2021. Deres samlede gennemsnitlige indkomst var på 605.200 kr. før skat. Det er mere end mænd med dansk oprindelse, der havde en gennemsnitlig indkomst på 498.800 kr. før skat.

Kvindelige indvandrere fra en række lande har relativt høje indkomster

Kvinder har generelt lavere indkomster end mænd. Kvindelige indvandrere fra Sverige og USA havde i 2021 de højeste gennemsnitlige årlig indkomster på henholdsvis 414.700 kr. og 388.300 kr. før skat. Kvinder med dansk oprindelse havde en gennemsnitlig indkomst på 387.600 kr. før skat.

Stor andel indvandrere i laveste indkomstgruppe

Indkomstfordelingen er en indikator for, hvor lige eller ulige et samfund er. Indkomstfordelingen kan belyses ved at inddele den 30-59-årige befolkning i fem lige store grupper efter størrelsen på deres indkomst (kvintiler). 40.915 indvandrere fra vestlige lande og 105.282 indvandrere fra ikke-vestlige lande befandt sig i det laveste kvintil i 2021. Det svarer til 30 pct. af indvandrere fra vestlige lande og 47 pct. af indvandrere fra ikke-vestlige lande. For personer med dansk oprindelse var det 16 pct., der befandt sig i laveste kvintil.

Større andel indvandrere fra vestlige lande i den højeste indkomstgruppe

Indkomstfordelingen blandt indvandrere fra vestlige lande er generelt mere jævnt fordelt i alle fem kvintiler end for indvandrere fra ikke-vestlige lande. Blandt andet var der 22.259 indvandrere fra vestlige lande i øverste kvintil. Det svarer til 16 pct. af alle 30-59-årige indvandrere fra vestlige lande. Modsat var der 7 pct. af indvandrere fra ikke-vestlige lande, der var placeret i øverste kvintil. For personer med dansk oprindelse er det 22 pct., der er placeret i øverste kvintil.

Store forskelle i landenes nettoformue

Indvandrerne har i langt mindre omfang formue i form af reale aktiver, såsom ejerbolig og sommerhus. Det slår igennem på gældssiden, idet indvandrerne har meget mindre gæld i form af lån i fast ejendom. Ser man konkret på boligejerskab, så var det 3 pct. af 40-49-årige indvandrere fra Somalia, som bor i en familie, der ejer deres

egen helårsbolig eller andelsbolig. Det samme gælder for 37 pct. af indvandrerne fra Tyrkiet. Blandt 40-49-årige personer med dansk oprindelse og indvandrere fra vores nabolande var det mellem 67-72 pct., som ejer deres primære bolig i 2021.

Relativ fattigdom blandt indvandrerbørn fra ikke-vestlige lande

Det er særligt børn og unge fra ikke-vestlige lande, som lever i familier med relativ fattigdom. I aldersgruppen 10-14 år er 38 pct. af indvandrere fra ikke-vestlige lande og 15 pct. af efterkommere fra ikke-vestlige lande relativt fattige. Omvendt er det 2 pct. blandt personer med dansk oprindelse.

Offentlig forsørgelse

Relativt flere indvandrere fra ikke-vestlige lande på offentlig forsørgelse

Mens indvandrere fra ikke-vestlige lande udgør 9 pct. af alle 16-67-årige i befolkningen, er deres andel af 16-67-årige på offentlig forsørgelse 11 pct. Indvandrere fra vestlige lande udgør 6 pct. af hele den 16-67-årige befolkning, mens deres andel på offentlig forsørgelse er 4 pct.

Andel på offentlig forsørgelse stiger mere med alderen

For indvandrere fra ikke-vestlige lande stiger andelen på offentlig forsørgelse med alderen. Særligt fra 50-54-årige og frem har indvandrere fra ikke-vestlige lande de højeste andele på offentlig forsørgelse. For 50-54-årige er andelen 43 pct. mod 19 pct. for personer med dansk oprindelse. I alderen 60-67 år er andelen 68 pct. for indvandrere fra ikke-vestlige lande mod 37 pct. for personer med dansk oprindelse.

Kriminalitet

Højere kriminalitet blandt indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande

Indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande er yngre end personer med dansk oprindelse. Det er et forhold, der bør tages højde for, når man sammenligner kriminalitet imellem forskellige grupper. Et indeks, der standardiserer for alder viser, at kriminaliteten i 2022 er 44 pct. højere blandt mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande og 137 pct. højere blandt mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande end blandt hele den mandlige befolkning.

Lavest kriminalitet blandt mandlige indvandrere fra Frankrig og højest blandt mandlige efterkommere fra Libanon

Den laveste kriminalitet har mandlige indvandrere fra Frankrig, Kina og Indien. Deres indeks ligger mellem 57 pct. og 61 pct. under gennemsnittet for alle mænd. Mandlige efterkommere fra Libanon, hvoraf en del er efterkommere af statsløse palæstinsere, har med 370 det højeste kriminalitetsindeks blandt de undersøgte lande, når der er standardiseret for alder. Mandlige efterkommere fra Somalia og Syrien har ligeledes et indeks, der ligger på 300 eller derover.

1. Befolkning

Sammenfatning

Indvandrere og efterkommere udgør 15 pct. af befolkningen i Danmark. Indvandrerne andel er 12 pct., og af dem kommer 58 pct. fra ikke-vestlige lande.

Med en andel på 22 pct. af befolkningen bor der relativt flest indvandrere og efterkommere i Region Hovedstaden. I Region Nordjylland bor der færrest med 10 pct. Blandt kommunerne har Ishøj Kommune den højeste andel indvandrere og efterkommere med 44 pct., mens Rebild Kommune har den laveste med 7 pct.

Indvandrere har samlet set en lavere samlet fertilitet end kvinder med dansk oprindelse. For indvandrere er den samlede fertilitet 1.531, mens den for efterkommere er 1.729. Den samlede fertilitet for kvinder med dansk oprindelse er 1.722 i 2022.

En stigende andel af indvandrerne kommer til landet for at arbejde. Mens den generelle indvandrerbefolkning er steget med 53 pct. er indvandrerbefolkningen, hvor opholdsgrundlaget er arbejde, steget med 110 pct. de seneste ti år.

I Danmark er der 1.394.640 parfamilier i alt i 2023. Heraf er parfamilier, hvor begge personer har dansk oprindelse, den største gruppe. 1.139.516 par eller 82 pct. befinder sig i denne kategori. Der er 123.552 par hvor begge personer i parret er indvandrere, mens 10.486 par består af en indvandrer og en efterkommer. I de par, hvor ingen af parterne har dansk oprindelse, er begge personer oftest af fra ikke-vestlige lande.

Antallet af indvandrere og efterkommere forventes at vokse mere end antallet af personer med dansk oprindelse. Ifølge Danmarks Statistiks seneste befolkningsfremskrivning vil indvandrere og efterkommere udgøre 22 pct. i 2070 mod 15 pct. i dag.

1.1 Definition af herkomst

Indvandrere og efterkommere udgør 15 pct. af befolkningen

Danmarks befolkning består af 5.932.654 personer den 1. januar 2023. Heraf har 85 pct. dansk oprindelse, mens 12 pct. og 4 pct. er henholdsvis indvandrere og efterkommere. Blandt indvandrerne kommer 58 pct. fra ikke-vestlige lande og 42 pct. fra vestlige lande. For efterkommerne er andelen fra ikke-vestlige lande 82 pct., mens 18 pct. af efterkommerne kommer fra vestlige lande.

Tabel 1.1

Befolkningen efter herkomst

	1. januar 2022	1. januar 2023
I alt	5 873 420	5 932 654
Indvandrere	640 922	697 981
Vestlige lande	275 911	292 615
Ikke-vestlige lande	365 011	405 366
Efterkommere	206 119	212 918
Vestlige lande	36 399	38 827
Ikke-vestlige lande	169 720	174 091
Dansk oprindelse	5 026 379	5 021 755

Indvandrere, efterkommere og personer med dansk oprindelse

Indvandrere er født i udlandet. Ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er født i udlandet, opfattes personen også som indvandrer.

Efterkommere er født i Danmark. Ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er udenlandsk statsborger, opfattes personen også som efterkommer. Når en eller begge forældre, der er født i Danmark, opnår dansk statsborgerskab, vil deres børn ikke blive klassificeret som efterkommere, men som personer med dansk oprindelse. Fastholder danskfødte forældre imidlertid begge et udenlandsk statsborgerskab, vil deres børn blive klassificeret som efterkommere.

Personer med dansk oprindelse er personer – uanset fødested – der har mindst én forælder, der både er dansk statsborger og født i Danmark, se i øvrigt tabel 1.2.

Oprindelsesland

Oprindelsesland er dannet ud fra følgende regler:

- Når ingen af forældrene kendes, er oprindelseslandet defineret ud fra personens egne oplysninger. Er personen indvandrer, antages det, at oprindelseslandet er lig med fødelandet. Er personen efterkommer, antages det, at oprindelseslandet er lig med statsborgerskabslandet.
- Når kun én forælder kendes, defineres oprindelseslandet ud fra dennes fødeland. Hvis dette er Danmark, bruges statsborgerskabslandet.
- Når begge forældre kendes, defineres oprindelsesland ud fra moderens fødeland. Hvis dette er Danmark, bruges statsborgerskabslandet.

Vestlige lande og ikke-vestlige lande

Vestlige lande: EU-landene plus Andorra, Island, Liechtenstein, Monaco, Norge, San Marino, Schweiz, Storbritannien, Vatikanstaten, Canada, USA, Australien og New Zealand.

Ikke-vestlige lande: Alle øvrige lande.

Forkortelser

Indv. og Eftk. i figurene er forkortelser for henholdsvis *Indvandrere* og *Efterkommere*.

Tabel 1.2 Indvandrere, efterkommere og personer med dansk oprindelse

		Far				Ukendt
		Født i Danmark		Født i udlandet		
Mor		Dansk statsborger	Udenlandsk statsborger	Dansk statsborger	Udenlandsk statsborger	
----- gælder for personer født i udlandet -----						
Født i Danmark	Dansk statsborger	DK	DK	DK	DK	DK
	Udenlandsk statsborger	DK	I	I	I	I
Født i udlandet	Dansk statsborger	DK	I	I	I	I
	Udenlandsk statsborger	DK	I	I	I	I
Ukendt		DK	I	I	I	I
----- gælder for personer født i Danmark -----						
Født i Danmark	Dansk statsborger	DK	DK	DK	DK	DK
	Udenlandsk statsborger	DK	E	E	E	E
Født i udlandet	Dansk statsborger	DK	E	E	E	E
	Udenlandsk statsborger	DK	E	E	E	E
Ukendt		DK	E	E	E	DK / E

Anm.: Personer placeret i den grå boks i skemaet ovenfor, har to ukendte forældre. Da personen selv er født i Danmark afhænger personens herkomst af dennes statsborgerskab. Hvis personen er udenlandsk statsborger, bliver personen klassificeret som efterkommer. Hvis personen er dansk statsborger, bliver personen klassificeret som person med dansk oprindelse.

Eksempler på placering i tabel 1.2

For at kunne placere en person i en af de tre herkomstgrupper skal man vide noget om personens eget fødeland, personens eget statsborgerskab samt eventuelle forældres fødeland og statsborgerskab.

Første eksempel:

- En hovedpersonen er født i Tyskland
- Hovedpersonens mor er født i Frankrig og er fransk statsborger
- Hovedpersonens far er født i Tyskland og er tysk statsborger
- Hovedpersonen bliver klassificeret som en indvandrer fra Frankrig

Andet eksempel:

- En hovedperson er født i Tyskland
- Hovedpersonens mor er født i Frankrig og er fransk statsborger
- Hovedpersonens far er født i Danmark og er dansk statsborger
- Hovedpersonen bliver klassificeret som en person med dansk oprindelse

Tredje eksempel:

- En hovedperson er født i Danmark
- Hovedpersonens mor er født i Frankrig og er fransk statsborger
- Hovedpersonens far er født i Danmark og er tysk statsborger
- Hovedpersonen bliver klassificeret som en efterkommer fra Frankrig

I tabel 1.3 kan man se, hvor mange personer, der bliver placeret i de forskellige herkomstgrupper baseret på oplysninger om henholdsvis moderens og faderens oplysninger om deres fødeland og statsborgerskab.

Tabel 1.3 Befolkningen efter herkomst samt forældrenes fødeland og statsborgerskab. 1. januar 2023

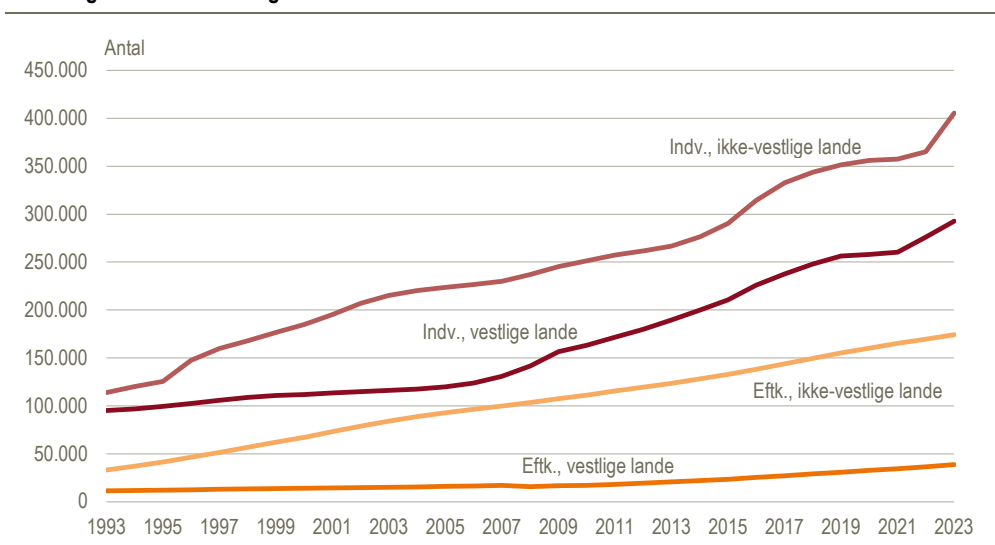
		Far				Ukendt
		Født i Danmark		Født i udlandet		
		Dansk statsborger	Udenlandsk statsborger	Dansk statsborger	Udenlandsk statsborger	
Mor		indvandrere				
Født i Danmark	Dansk statsborger	.	.	.	.	.
	Udenlandsk statsborger	.	73	29	197	224
Født i udlandet	Dansk statsborger	.	34	17 706	6 223	7 083
	Udenlandsk statsborger	.	363	11 257	71 844	27 496
Ukendt		.	50	2 086	6 294	547 022
		efterkommere				
Født i Danmark	Dansk statsborger	.	.	.	.	.
	Udenlandsk statsborger	.	557	535	1 308	316
Født i udlandet	Dansk statsborger	.	624	57 946	27 032	3 327
	Udenlandsk statsborger	.	1 206	38 349	76 525	2 679
Ukendt		.	22	193	130	2 169
		personer med dansk oprindelse				
Født i Danmark	Dansk statsborger	3 817 903	6 436	79 269	74 156	78 281
	Udenlandsk statsborger	4 232	.	.	.	.
Født i udlandet	Dansk statsborger	91 418	.	.	.	.
	Udenlandsk statsborger	72 310	.	.	.	.
Ukendt		15 115	.	.	.	782 635

Anm.: Personer placeret i de grå bokse i denne tabel, har to ukendte forældre. Derfor er det udelukkende personens egne oplysninger om fødeland og statsborgerskab, der bestemmer hvilken gruppe personen lander i.

Antallet af indvandrere fra ikke-vestlige lande er 3,6 gange højere end i 1993

I figur 1.1 vises antallet af indvandrere og efterkommere over tid. I de seneste 30 år har antallet af indvandrere og efterkommere i Danmark været stigende. Stigningen blandt indvandrere har været størst hos indvandrere fra ikke-vestlige lande. De 405.366 indvandrere fra ikke-vestlige lande i befolkningen pr. 1. januar 2023 er således 3,6 gange højere end i 1993.

Figur 1.1 Udviklingen i indvandrere og efterkommere

Siden 1992 har der været flere indvandrere fra ikke-vestlige lande end fra vestlige lande

I samme periode er antallet af indvandrere fra vestlige lande også steget. Samlet er der 197.577 flere indvandrere fra vestlige lande i Danmark i 2023 end i 1993. Det svarer til en stigning på 208 pct., hvor stigningen har været mest markant fra 2005 og frem. Før 1991 var der flere indvandrere fra vestlige lande end indvandrere fra

ikke-vestlige lande. Siden da har der været flest indvandrere fra ikke-vestlige lande, og i 2023 overstiger antallet af indvandrere fra ikke-vestlige lande indvandrere fra vestlige lande med 112.751 personer.

Fem gange flere efterkommere fra ikke-vestlige lande siden 1993

Efterkommere fra ikke-vestlige lande er den gruppe, som relativt set er vokset mest siden 1993. Den store stigning i antallet af efterkommere fra ikke-vestlige lande hænger tæt sammen med det stigende antal indvandrere fra ikke-vestlige lande. Fra 1993 til 2023 er antallet af efterkommere fra ikke-vestlige lande steget fra 33.184 til 174.091. Det svarer til en stigning på 425 pct. sammenlignet med 1993. I samme periode er antallet af efterkommere fra vestlige lande steget 243 pct., mens væksten i personer med dansk oprindelse blot været på 2 pct., fra 4.927.242 i 1993 til 5.021.755 i 2023.

1.2 Indvandrernes alder og oprindelsesland

Indvandrerne kommer fra mere end 200 forskellige lande

Indvandrerne i Danmark kommer fra mere end 200 forskellige lande, og der er derfor tale om en sammensat gruppe. I tabel 1.4 vises aldersfordelingen for de ti lande, Danmark har flest indvandrere fra. Tilsammen udgør indvandrere fra de ti lande 43 pct. af alle indvandrere.

Tabel 1.4 Indvandrere efter alder og oprindelsesland. 2023

	0-9 år	10-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60 år og derover	I alt
	pct.							antal
I alt	3	6	17	25	19	14	15	697 981
Vestlige lande	2	5	23	25	18	12	16	292 615
Heraf:								
Polen	2	6	18	26	24	12	12	46 917
Rumænien	3	6	25	36	19	8	3	38 163
Tyskland	3	5	17	16	13	15	30	34 983
Storbritannien	2	2	12	19	16	20	29	16 240
Ikke-vestlige lande ..	4	7	13	24	20	16	15	405 366
Heraf:								
Ukraine	13	15	17	28	14	6	8	38 757
Syrien	6	24	19	23	17	8	4	34 928
Tyrkiet	1	2	5	14	28	28	21	34 145
Irak	1	2	14	24	17	22	20	22 008
Iran	2	4	7	24	21	17	24	19 127
Bosnien-Hercegovina	0	1	3	24	20	21	31	16 384

Anm.: Tabellen viser de ti lande, der er flest indvandrere fra.

Flest indvandrere fra Polen

Indvandrere fra Polen udgør 46.917 personer i 2023, hvilket gør Polen til det land, som har den største indvandrerbefolkning i Danmark. Ukraine er med 38.757 indvandrere den næststørste indvandrergruppe i Danmark, mens indvandrere fra Rumænien er tredjestørst med 38.163 indvandrere.

Ikke den store forskel i aldersfordelingen blandt indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande

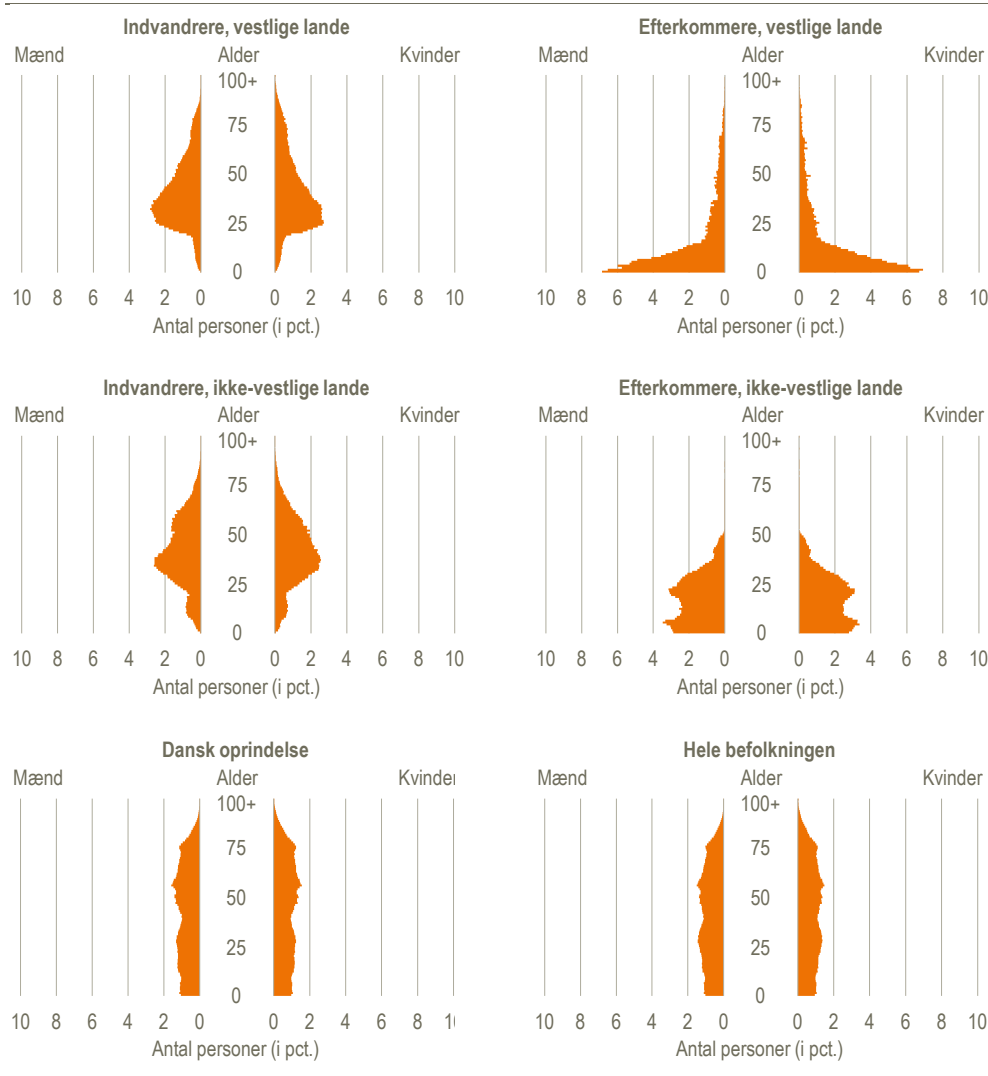
Der er ikke den store forskel i aldersfordelingen mellem indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande. Blandt alle indvandrere fra ikke-vestlige lande er der 15 pct., som er fyldt 60 år. Den tilsvarende andel er 16 pct. for indvandrere fra vestlige lande. Indvandrere fra Bosnien-Hercegovina har med en andel på 31 pct. den største andel, der er fyldt 60 år blandt de store indvandrerlande.

Indvandrere fra Polen og Rumænien er yngre end andre indvandrere fra vestlige lande

Ses på indvandrere fra Polen og Rumænien er der 12 pct. af indvandrerne fra Polen og 3 pct. af indvandrerne fra Rumænien, som er fyldt 60 år. Disse lave andele hænger sammen med, at de fleste indvandrere fra Polen og Rumænien først er kommet til Danmark efter landene er blevet medlem af EU.

I figur 1.2 ses såkaldte befolkningspyramider, der viser en grafisk illustration af forskellene i alderssammensætning mellem indvandrere og efterkommere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande. Her ses det, at alle grupper af indvandrere og efterkommere på hver deres måde adskiller sig aldersmæssigt fra gruppen af personer med dansk oprindelse.

Figur 1.2 **Befolkningen efter herkomst, køn og alder. 2023**

Forskel i aldersfordelingen mellem indvandrere og efterkommere

Af figurerne fremgår det, at størstedelen af indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande befinder sig i de erhvervsaktive aldersklasser. Det er også i disse aldersklasser at indvandringen typisk foregår. Efterkommerne er derimod væsentlig yngre og befinder sig primært i de yngre aldersklasser. Særligt efterkommere fra ikke-vestlige lande er ikke repræsenteret i aldersklasser over 50 år. For personer med dansk oprindelse fremgår det af figuren, at aldersfordelingen er langt mere jævn med en større andel personer særligt i de yngre og ældre aldersklasser.

Største andel blandt de 22-44-årige indvandrere eller efterkommere

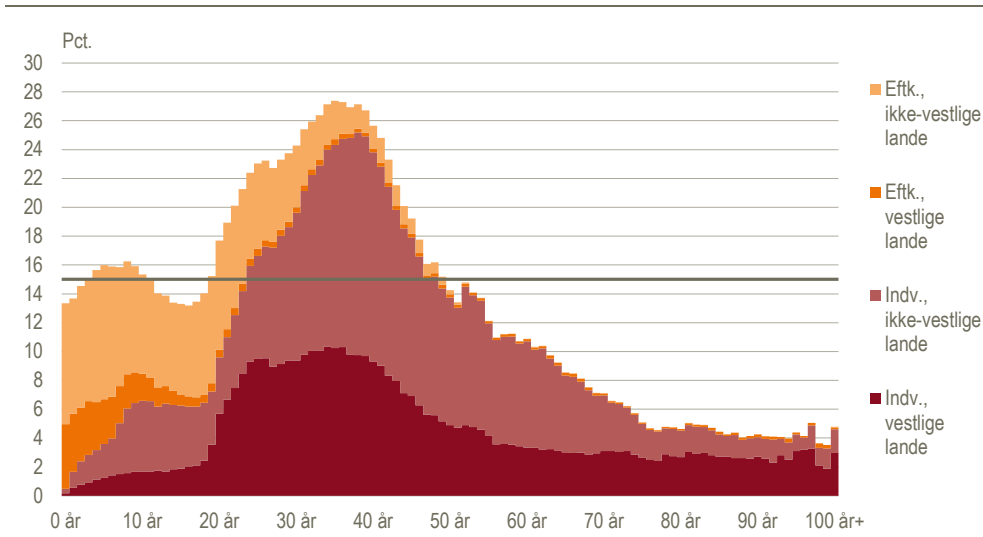
Et samlet overblik over alderssammensætningen for de fem grupper, som blev vist i alderspyramiderne, kan ses i figur 1.3. Her ses hvor stor en andel indvandrere og efterkommere repræsenterer i hver aldersgruppe i forhold til hele befolkningen. Fx fremgår det af figuren, at 0-årige indvandrere og efterkommere udgør 13 pct. af samtlige 0-årige i befolkningen i 2023. Blandt personer mellem 22-44 år er andelen af indvandrere og efterkommere højest. Blandt disse alderstrin udgør indvandrere og efterkommere 20-27 pct. af befolkningen, mod en samlet andel på 15 pct. for befolkningen som helhed. Det ses ligeledes af figuren, at langt størstedelen i disse aldersgrupper består af indvandrere.

Få indvandrere blandt børnene

Efterkommerne er til gengæld i overtal blandt de helt unge. Det hænger sammen med, som man fx kan se af indvandrernes befolkningspyramider i figur 1.2, at det er relativt få indvandrere, der kommer til Danmark som børn.

Andelen af indvandrere og efterkommere falder kraftigt med alderen. Blandt 70-årige udgør indvandrere og efterkommere blot 7 pct. af befolkningen, mod som nævnt 15 pct. for befolkningen som helhed.

Figur 1.3 Indvandrere og efterkommeres andel af hele befolkningen efter alder. 2023

1.3 Efterkommernes alder og oprindelsesland

Polen er eneste vestlige land blandt de ti største lande

I tabel 1.5 vises andelen af efterkommere efter alder og oprindelsesland. De ti lande med flest efterkommere er medtaget. Her fremgår det, at Polen er det eneste vestlige land med tilstrækkelig antal efterkommere til at være blandt de ti lande med flest efterkommere. Med andre ord er de fleste efterkommere fra ikke-vestlige lande.

Tabel 1.5 Efterkommere efter alder og oprindelsesland. 2023

	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60 år og derover	I alt antal
	år	år	år	år	år	år		
	pct.							
I alt	34	24	24	11	5	1	1	212 918
Vestlige lande	52	18	10	7	5	4	6	38 827
Heraf:								
Polen	53	20	9	9	6	2	1	7 908
Ikke-vestlige lande	30	26	27	12	5	0	0	174 091
Heraf:								
Tyrkiet	12	20	32	26	10	0	0	31 773
Libanon ¹	13	28	44	15	0	0	-	14 744
Irak	30	40	28	3	0	0	0	12 510
Pakistan	20	18	24	21	17	0	-	11 944
Somalia	26	39	33	1	0	0	-	10 282
Syrien	79	9	9	3	0	-	-	9 606
Bosnien-Hercegovina	29	34	36	0	0	0	-	6 930
Afghanistan	48	38	13	1	0	0	0	6 572
Vietnam	15	30	37	15	3	0	0	6 265

Anm.: Tabellen viser de ti lande, hvorfra der er flest personer.

¹ En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

Efterkommere fra Tyrkiet udgør 15 pct. af alle efterkommere og er den største gruppe af efterkommere fra ikke-vestlige lande. Efterkommere fra Libanon, Irak og Pakistan følger på de næste pladser med henholdsvis 7 pct., 6 pct. og 6 pct.

Efterkommere er som det fremgår af figur 1.2 aldersmæssigt en ung gruppe set i forhold til befolkningen som helhed. Ud af de 212.918 efterkommere er 34 pct. under 10 år gamle, mens 18 pct. af efterkommerne er fyldt 30 år.

Efterkommere fra vestlige lande er ældre end efterkommere fra ikke-vestlige lande

En større andel af efterkommere fra vestlige lande har passeret 40 år og derover sammenlignet med efterkommere fra ikke-vestlige lande. Blandt efterkommere fra vestlige lande er andelen 14 pct. mod 5 pct. for efterkommere fra ikke-vestlige lande. Forskellen afspejler, at der i længere tid har været en befolkning af indvandrere fra vestlige lande i Danmark. Den lille gruppe af indvandrere fra ikke-vestlige lande, som fandtes for 40 år siden, fik derfor også relativt få børn, og gruppen af efterkommere fra ikke-vestlige lande på over 40 år er derfor forholdsvis lille i dag.

Flest efterkommere fra ikke-vestlige lande over 40 år er fra Pakistan eller Tyrkiet

De få efterkommere fra ikke-vestlige lande, som er fyldt 40 år, er især fra Pakistan og Tyrkiet. Efterkommere fra et af disse to lande udgør tilsammen 58 pct. af alle efterkommere fra ikke-vestlige lande, som er fyldt 40 år. Det skal ses i lyset af, at indvandrere fra netop Pakistan og Tyrkiet var med i de første større indvandring fra ikke-vestlige lande til Danmark, som fandt sted i 1960'erne.

1.4 Indvandringstidspunkt

Indvandringstidspunkt for lande med flest indvandrere

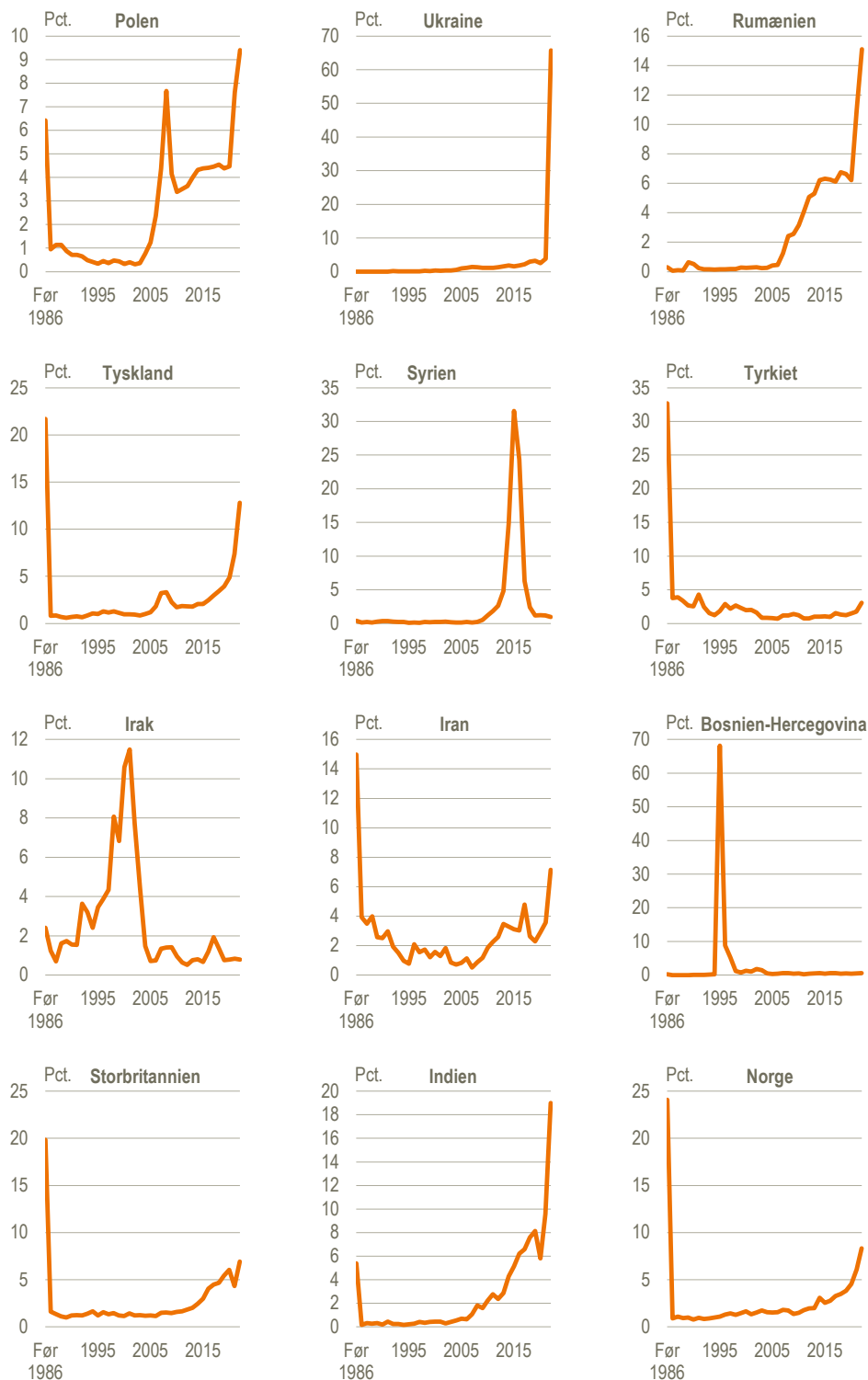
I figur 1.4 kan man mere detaljeret se hvornår indvandringen er foregået blandt de tolv lande, hvorfra der i Danmark er flest indvandrere. I figur 1.4 er hver land repræsenteret med en kurve, der illustrerer sammenhængen mellem indvandringsår og den samlede indvandrerbefolkning for det pågældende land i dag. Indvandringsåret er det år, hvor indvandrerer bliver registreret i folkeregisteret første gang. Asylansøgere regnes ikke for indvandrere i perioden, hvor deres asylsag behandles, men først når opholdstilladelse er givet, og de er registreret i folkeregisteret.

Oplysninger om tidspunkt for indvandring fra 1986 og frem

Ved konstruktionen af figurerne er alle indvandrere fra det pågældende land først blevet fordelt efter deres første indvandringsår. Derefter er det udregnet, hvor stor en andel indvandrere fra de enkelte indvandringsår udgør af den samlede gruppe af indvandrere fra landet. For indvandring før 1986 har vi ikke eksakte oplysninger, og alle med indvandringsår før 1986 er derfor slået sammen.

Figur 1.4. Indvandrere fra de tolv lande med størst repræsentation i Danmark efter første indvandringsår. 2023

Anm.: Bemærk at skalaen på y-aksen er forskellig fra figur til figur.

Mange indvandrere fra vestlige lande kom til Danmark før 1986

Figurene for de vestlige lande Tyskland, Norge og Storbritannien ligner hinanden. I de tre tilfælde er en relativt stor andel af indvandrerbefolkningen i dag indvandret før 1986. Fra 1986 og frem til omkring år 2005 viser kurverne et jævnt forløb på et lavt niveau for alle tre lande. Herefter stiger kurverne igen. Der er generelt forholdsvis mange indvandrere fra disse lande, som opholder sig kort tid i Danmark. Derfor vil indvandrere med kort opholdstid altid udgøre en relativt stor andel af alle indvandrere fra disse lande.

Indvandringsaktivitet fra Tyrkiet i alle år Indvandrere fra Tyrkiet er i de fleste tilfælde kommet til Danmark for at arbejde eller som resultat af familiesammenføringer. Der er derfor ikke enkelte år, der skiller sig voldsomt ud. Til gengæld er der gennem hele perioden en vis indvandringsaktivitet.

Stor indvandring fra Polen og Rumænien efter medlemskab af EU Indvandrere fra Polen og Rumænien er først og fremmest begyndt at komme til Danmark i stor stil efter de blev medlem af EU i henholdsvis 2004 og 2007. Indvandrere fra Polen og Rumænien kommer i dag hovedsageligt til Danmark for at arbejde.

Indvandrere fra Bosnien kom hovedsageligt i 1995 fra Ukraine i 2022 For flere af de øvrige landene er udsvingene på figurerne ofte et resultat af uroligheder i de pågældende lande, som har fundet sted lige før eller omkring årene med stor indvandring. Især for Syrien og Bosnien-Hercegovina ses det i figuren særligt tydeligt, hvor 56 pct. af personerne fra Syrien indvandrede i 2015-2016 og 72 pct. af personerne fra Bosnien-Hercegovina indvandrede i 1995 samt senest personer fra Ukraine, hvor 66 pct. er indvandret i 2022 som følge af krigen.

Stor indvandring fra Irak mellem 1998 og 2002 De største indvandring fra Iran til Danmark fandt sted indtil starten af 1990'erne samt inden for de seneste 10 år. Indvandring fra Irak til Danmark begyndte for alvor efter afslutningen af den første Golfkrig i 1991. Indvandringen fra Irak var på sit højeste i perioden 1998-2002, hvorefter den er faldet kraftigt.

1.5 Hvor bor indvandrerne og efterkommerne?

Indvandrere og efterkommere bor ofte i nærheden af større byer ... De 910.899 indvandrere og efterkommere, som bor i Danmark, udgør samlet set 15 pct. af befolkningen 1. januar 2023. Indvandrere og efterkommere er imidlertid ikke ligeligt fordelt på kommuner og regioner. Der er en tendens til, at de i højere grad bor i nærheden af de større byer.

I tabel 1.6 og 1.7 vises andelen af indvandrere og efterkommere på regionalt og kommunalt niveau.

Tabel 1.6 Indvandrere og efterkommere efter regioner. 2023

	Indvandrere		Efterkommere		I pct. af hele befolkningen		
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Personer fra vestlige lande	Personer fra ikke-vestlige lande	Samtlige indiv. og eftk.
	antal				pct.		
Hele landet	292 615	405 366	38 827	174 091	5,6	9,8	15,4
Region Hovedstaden	128 257	185 340	16 855	86 298	7,7	14,4	22,0
Region Sjælland	28 748	44 211	3 943	18 841	3,8	7,4	11,3
Region Syddanmark	57 870	71 480	7 680	28 511	5,3	8,1	13,4
Region Midtjylland	57 841	76 894	7 809	31 662	4,8	8,0	12,8
Region Nordjylland	19 899	27 441	2 540	8 779	3,8	6,1	9,9

... og udgør 22 pct. i Region Hovedstaden Af de fem regioner er det i Region Hovedstaden, at indvandrere og efterkommere udgør den største andel af befolkningen. Her er andelen 22 pct. I de fire øvrige regioner ligger andelen af indvandrere og efterkommere under landsgennemsnittet på 15 pct. For alle regioner er der dog store forskelle mellem de enkelte kommuner.

Tabel 1.7 Indvandrere og efterkommere efter kommuner. 2023

	Indvandrere		Efterkommere		I pct. af hele befolkningen		
	Vestlige lande	Ikke- vestlige lande	Vestlige lande	Ikke- vestlige lande	Personer fra vestlige lande	Personer fra ikke- vestlige lande	Samtlige indv. og eftk.
	antal				pct.		
Hele landet	292 615	405 366	38 827	174 091	5,6	9,8	15,4
Albertslund	1 076	4 449	225	3 125	4,7	27,5	32,2
Allerød	845	1 363	151	455	3,8	7,0	10,8
Ballerup	1 923	5 085	395	2 795	4,6	15,7	20,4
Bornholm	1 591	1 362	139	285	4,4	4,2	8,5
Brøndby	2 009	6 843	374	4 649	6,4	31,0	37,4
Christiansø	1	2	-	3	1,1	5,4	6,5
Dragør	539	545	85	129	4,3	4,6	8,9
Egedal	1 387	2 362	252	1 076	3,6	7,6	11,2
Fredensborg	2 521	3 540	387	1 713	7,0	12,6	19,6
Frederiksberg	8 279	8 566	1 048	3 128	8,9	11,2	20,1
Frederikssund	1 268	2 081	204	773	3,2	6,2	9,4
Furesø	1 972	3 128	375	1 458	5,6	10,9	16,5
Gentofte	4 931	5 844	626	1 279	7,4	9,5	16,9
Gladsaxe	3 771	8 775	670	4 093	6,3	18,4	24,7
Glostrup	1 113	2 845	200	1 593	5,6	18,8	24,3
Gribskov	1 709	1 611	226	430	4,7	4,9	9,6
Halsnæs	1 518	1 671	205	569	5,5	7,1	12,6
Helsingør	2 464	3 978	379	2 052	4,5	9,5	14,0
Herlev	990	3 370	216	1 967	4,1	18,3	22,4
Hillerød	2 386	3 529	362	1 468	5,1	9,2	14,3
Hvidovre	2 315	5 726	391	3 330	5,1	16,9	22,0
Høje-Taastrup	4 061	8 713	726	5 579	8,7	25,9	34,5
Hørsholm	1 038	1 443	158	376	4,8	7,4	12,2
Ishøj	1 493	4 876	311	3 694	7,7	36,5	44,2
København	66 317	73 895	7 146	31 818	11,2	16,2	27,4
Lyngby-Taarbæk	3 648	5 216	378	1 412	6,9	11,3	18,2
Rudersdal	2 625	3 575	370	1 075	5,2	8,1	13,4
Rødovre	1 912	5 262	333	2 869	5,3	19,1	24,4
Tårnby	1 594	3 225	329	1 366	4,5	10,7	15,1
Vallensbæk	961	2 460	194	1 739	6,8	24,7	31,4
Faxe	1 871	1 407	265	427	5,7	4,9	10,6
Greve	2 431	4 305	420	2 509	5,5	13,2	18,8
Guldborgsund	1 880	2 704	248	831	3,5	5,9	9,4
Holbæk	2 095	3 909	296	1 739	3,3	7,7	10,9
Kalundborg	1 175	2 118	128	759	2,7	5,9	8,6
Køge	2 511	3 949	312	1 982	4,5	9,5	14,0
Lejre	948	1 084	188	355	3,9	5,0	8,9
Lolland	1 304	1 906	148	695	3,6	6,5	10,2
Næstved	2 340	4 481	317	1 542	3,1	7,1	10,3
Odsherred	1 021	1 126	113	290	3,4	4,3	7,7
Ringsted	1 837	2 456	251	1 364	5,8	10,6	16,5
Roskilde	2 964	4 870	389	2 067	3,7	7,7	11,4
Slagelse	1 995	5 073	309	2 766	2,9	9,8	12,7
Solrød	763	1 162	137	494	3,7	6,8	10,6
Sorø	836	1 120	121	356	3,1	4,8	8,0
Stevns	914	851	118	244	4,4	4,6	9,0
Vordingborg	1 863	1 690	183	421	4,5	4,6	9,1

Tabel 1.7 (fortsat) Indvandrere og efterkommere efter kommuner. 2023

	Indvandrere		Efterkommere		I pct. af hele befolkningen		
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Personer fra vestlige lande	Personer fra ikke-vestlige lande	Samtlige indiv. og eftk.
	antal				pct.		
Assens	1 662	1 321	256	287	4,7	3,9	8,6
Billund	1 962	1 759	291	499	8,3	8,4	16,7
Esbjerg	4 317	6 394	676	2 431	4,3	7,6	11,9
Fanø	164	94	17	16	5,3	3,2	8,5
Fredericia	1 775	3 367	223	1 541	3,8	9,4	13,2
Faaborg-Midtfyn	1 757	1 819	227	470	3,8	4,4	8,2
Haderslev	2 882	2 922	419	982	6,0	7,1	13,0
Kerteminde	848	1 007	121	408	4,0	5,9	9,9
Kolding	3 867	6 486	522	2 698	4,6	9,7	14,4
Langeland	584	428	55	89	5,2	4,2	9,3
Middelfart	1 129	1 539	146	447	3,2	5,0	8,2
Nordfyns	1 209	1 159	176	228	4,7	4,7	9,3
Nyborg	815	1 590	93	582	2,8	6,7	9,5
Odense	8 789	16 803	1 025	9 416	4,7	12,6	17,3
Svendborg	1 284	2 572	158	903	2,4	5,8	8,2
Sønderborg	5 001	4 986	556	1 658	7,5	8,9	16,4
Tønder	2 837	1 735	304	353	8,5	5,7	14,2
Varde	2 729	2 079	488	552	6,4	5,3	11,7
Vejen	2 401	2 173	367	567	6,4	6,4	12,8
Vejle	6 064	8 032	891	3 362	5,8	9,4	15,2
Ærø	408	176	29	25	7,3	3,3	10,6
Aabenraa	5 386	3 039	640	997	10,2	6,8	17,1
Favrskov	1 766	1 852	294	655	4,2	5,1	9,2
Hedensted	2 291	1 579	383	430	5,6	4,2	9,8
Herning	3 608	5 164	536	1 953	4,6	7,9	12,5
Holstebro	1 660	2 857	280	1 089	3,3	6,7	10,0
Horsens	6 306	6 296	694	2 303	7,3	8,9	16,2
Ikast-Brande	2 261	2 908	336	958	6,1	9,1	15,2
Lemvig	861	769	132	144	5,1	4,7	9,8
Norddjurs	1 610	1 454	224	352	5,0	4,9	9,8
Odder	720	950	120	260	3,6	5,1	8,7
Randers	3 196	4 926	471	1 870	3,7	6,8	10,5
Ringkøbing-Skjern	3 312	2 629	574	686	6,9	5,9	12,8
Samsø	248	119	46	6	7,8	3,3	11,1
Silkeborg	3 009	4 366	419	1 396	3,4	5,8	9,2
Skanderborg	1 548	2 521	223	900	2,7	5,3	8,0
Skive	1 261	1 851	174	498	3,2	5,2	8,4
Struer	849	1 041	170	288	4,9	6,4	11,3
Syddjurs	1 677	1 421	211	379	4,3	4,1	8,3
Viborg	3 433	4 837	513	1 210	4,0	6,2	10,2
Aarhus	18 225	29 354	2 009	16 285	5,6	12,6	18,2
Brønderslev	889	1 473	149	423	2,8	5,2	8,0
Frederikshavn	2 563	2 347	253	630	4,8	5,1	9,8
Hjørring	2 070	2 661	266	790	3,7	5,4	9,0
Jammerbugt	1 035	1 255	119	244	3,0	3,9	6,9
Læsø	94	21	3	2	5,4	1,3	6,7
Mariagerfjord	1 271	1 835	192	505	3,5	5,6	9,1
Morsø	459	778	87	153	2,7	4,7	7,4
Rebild	688	1 059	96	224	2,5	4,2	6,7
Thisted	1 735	1 813	233	446	4,5	5,2	9,7
Vesthimmerlands	1 524	1 675	288	365	5,0	5,6	10,6
Aalborg	7 571	12 524	854	4 997	3,8	7,9	11,7

I Ishøj udgør indvandrere og efterkommere 44 pct. af befolkningen

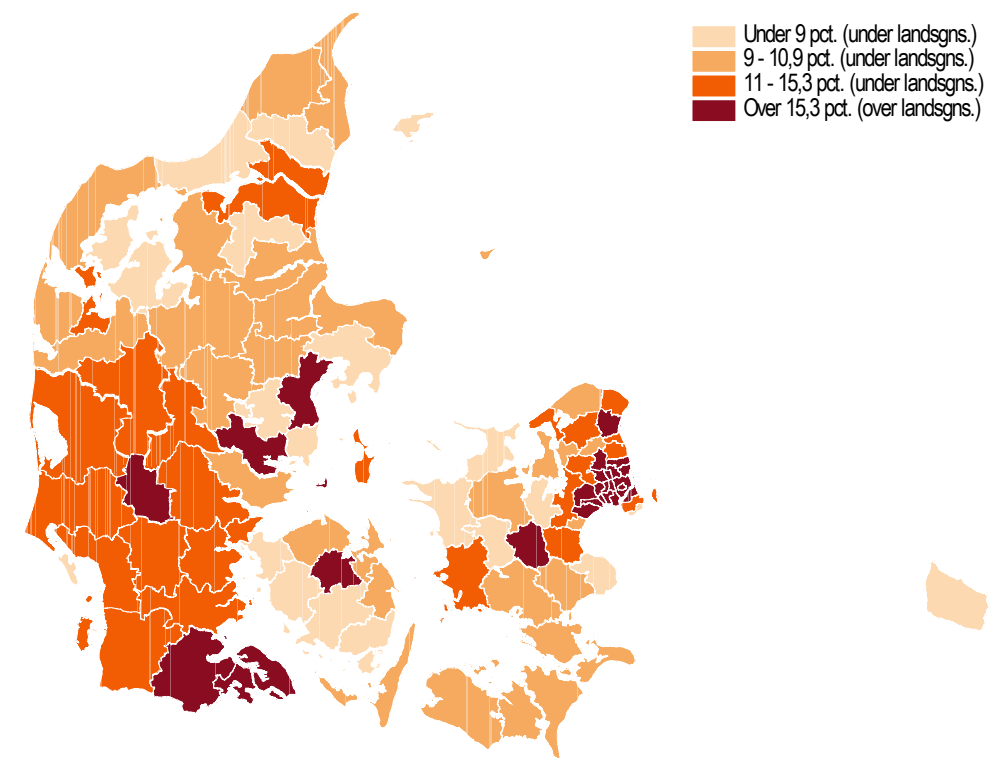
I Region Hovedstaden er der 30 kommuner. Her finder vi også Københavns Kommune, hvor andelen af indvandrere og efterkommere i 2023 er 27 pct. Ishøj Kommune har med en andel på 44 pct. den højeste andel indvandrere og efterkommere, både for Region Hovedstaden og for hele landet som helhed. Bortset fra Christiansø,

er Bornholm den kommune i Region Hovedstaden, som med 9 pct. har den laveste andel indvandrere og efterkommere.

Andelen er 11 pct. i Region Sjælland

I Region Sjælland er den samlede andel indvandrere og efterkommere 11 pct. Greve er kommunen i Region Sjælland, som med en andel på 19 pct. har den største andel, mens den laveste andel indvandrere og efterkommere blandt kommunerne i Region Sjælland findes i Odsherred, med en andel på 8 pct.

Figur 1.5 Indvandrere og efterkommeres andel af hele befolkningen. 2023

Kort: Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur.

13 pct. i Region Syddanmark

I Region Syddanmark udgør andelen af indvandrere og efterkommere 13 pct. for hele regionen. Blandt de enkelte kommuner har Odense den højeste andel med 17 pct., mens den laveste andel i regionen findes i Middelfart Kommune, hvor indvandrere og efterkommere udgør 8 pct. af befolkningen.

13 pct. i Region Midtjylland

I Region Midtjylland er den samlede andel ligeledes 13 pct. Blandt de enkelte kommuner i regionen er andelen højest i Aarhus med 18 pct. og lavest i Skanderborg med 8 pct. Aarhus Kommune er dermed den kommune uden for Region Hovedstaden og Region Sjælland, som har den største andel indvandrere og efterkommere.

10 pct. i Region Nordjylland

I Region Nordjylland udgør indvandrere og efterkommere 10 pct. af befolkningen. Dermed har Region Nordjylland den laveste andel indvandrere og efterkommere blandt landets regioner. Den største andel i regionen findes i Aalborg Kommune med 12 pct. og den laveste andel i Rebild Kommune med 7 pct. Rebild Kommune er dermed også den kommune i hele Danmark, som har den laveste andel indvandrere og efterkommere.

Halvdelen af kommunerne i Region Hovedstaden har flere indvandrere og efterkommere end landsgennemsnittet

I figur 1.5 er alle kommuner farvet efter deres andel indvandrere og efterkommere. Den mørkerøde farve markerer kommuner med en større andel end landsgennemsnittet på 15 pct. Det ses af kortet, at den største koncentration af indvandrere og efterkommere findes i Region Hovedstaden. Her har over halvdelen af regionens kommuner en andel indvandrere og efterkommere, der er større end landsgennemsnittet. Uden for Region Hovedstaden er der otte kommuner, hvor det er tilfældet.

Det drejer sig om Greve, Ringsted, Billund, Odense, Sønderborg, Aabenraa, Horsens og Aarhus. Den relativt store andel i Aabenraa og Sønderborg kommuner skal ses i lyset af kommunernes placering i nærheden af den tyske grænse. Det er således indvandrere og efterkommere fra Tyskland, som trækker Aabenraa og Sønderborg over landsgennemsnittet.

Mange indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande i fire hovedstadskommuner

I hele landet udgør indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande 64 pct. af alle indvandrere og efterkommere. De kommuner der har den højeste andel indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande ligger i Region Hovedstaden. Her har kommunerne i Albertslund, Brøndby, Ishøj og Herlev alle en andel indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande på mere end 80 pct. af alle indvandrere og efterkommere i disse kommuner.

Alle Ø-kommuner har en samlet andel indvandrere og efterkommere under landsgennemsnittet

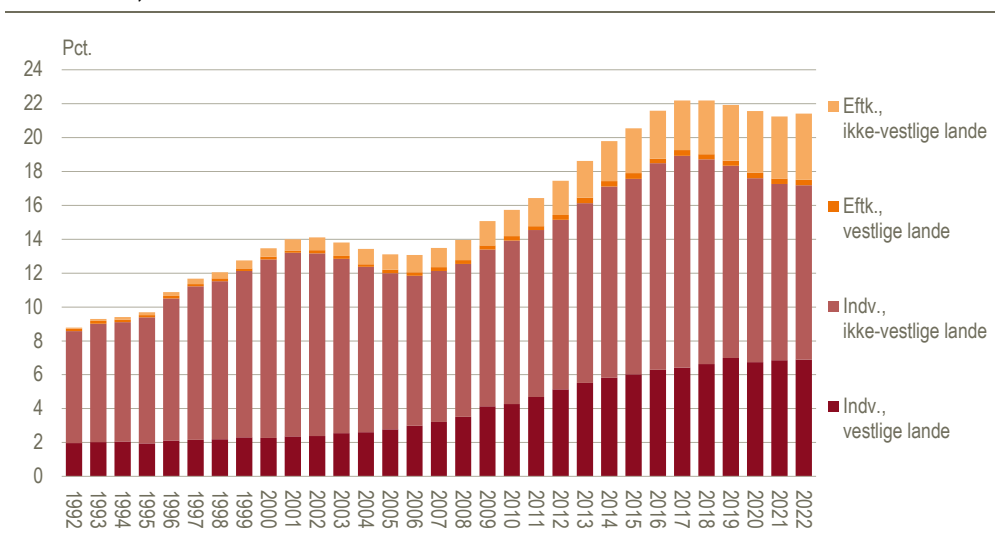
Ses på Ø-kommunerne Morsø, Læsø, Samsø, Ærø, Fanø, Langeland og Bornholm, så har de en samlet lavere andel indvandrere og efterkommere end hele Danmarks 15 pct., og med undtagelse af Bornholm hører de også til landets mindst befolkede kommuner. Alle Ø-kommuner på nær Morsø har større andel indvandrere og efterkommere fra vestlige lande end fra ikke-vestlige lande.

1.6 Fødte

21 pct. af levendefødte børn i 2022 havde mødre, der var indvandrere eller efterkommere

I 2022 var 21 pct. af de levendefødte børn født af mødre, der var indvandrere eller efterkommere. Det er en stigning 13 procentpoint siden 1992, hvor andelen var 9 pct. Det er indvandrere fra ikke-vestlige lande, der har den største andel levendefødte blandt indvandrere og efterkommere. Det fremgår ligeledes af figur 1.6, at andelen af levendefødte de seneste 30 år har været stigende for efterkommere fra ikke-vestlige lande samt for indvandrere fra vestlige lande.

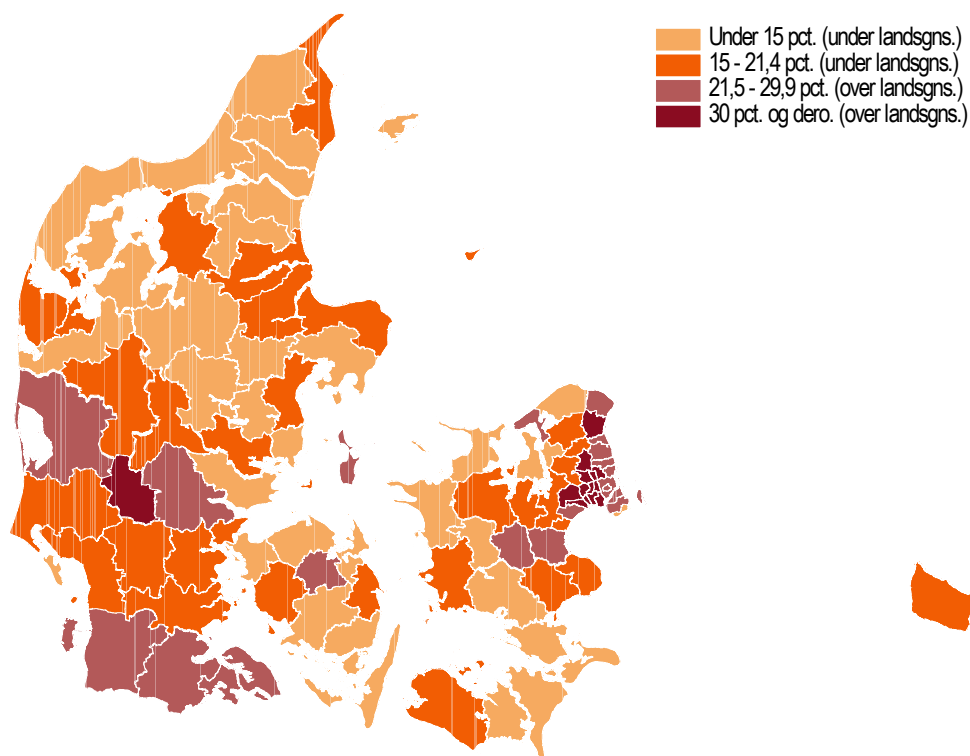
Figur 1.6 Levendefødte, hvor moderen er indvandrer eller efterkommer

68 pct. af børn født i 2022 i Ishøj Kommune havde mødre, der var indvandrere eller efterkommere

Børn født af mødre, der er indvandrere eller efterkommere er meget ulige fordelt i landet. 68 pct. af de levendefødte i Ishøj Kommune i 2022 har en mor, der er enten indvandrer eller efterkommer, mens det gælder 8 pct. af børnene, der er født i Rebild Kommune og 8 pct. i Ærø Kommune, sidstnævnte på baggrund af et lavt antal fødte hvor andelen dermed kan svinge fra år til år. I Vallensbæk, Albertslund og Høje-Taastrup Kommuner er det også over halvdelen af de fødte, der har en indvandrer eller efterkommer som mor, se figur 1.7.

Figur 1.7 **Levendefødte, hvor moderen er indvandrer eller efterkommer. 2022**

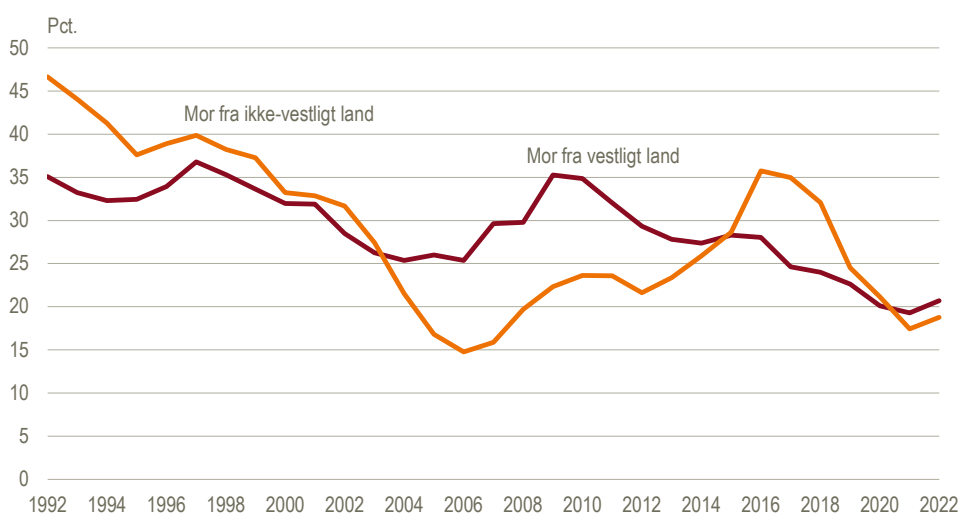

Kort: Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur.

10.039 levendefødte børn i 2022 havde en indvandrermoder

I 2022 havde 10.039 levendefødte børn en indvandrermoder, hvilket fordeler sig på 4.025 mødre fra vestlige lande og 6.014 mødre fra ikke-vestlige lande. 21 pct. af indvandrermodre fra vestlige lande havde været i landet mindre end 3 år, da barnet blev født. Dette gjaldt for 19 pct. af indvandrermodre fra ikke-vestlige lande. For 30 år siden var denne andel på 35 pct. for indvandrermodre fra vestlige lande og 47 pct. for indvandrermodre fra ikke-vestlige lande.

Figur 1.8 **Levendefødte, hvor moderen er indvandrer med en opholdstid i Danmark inden fødslen på under 3 år**

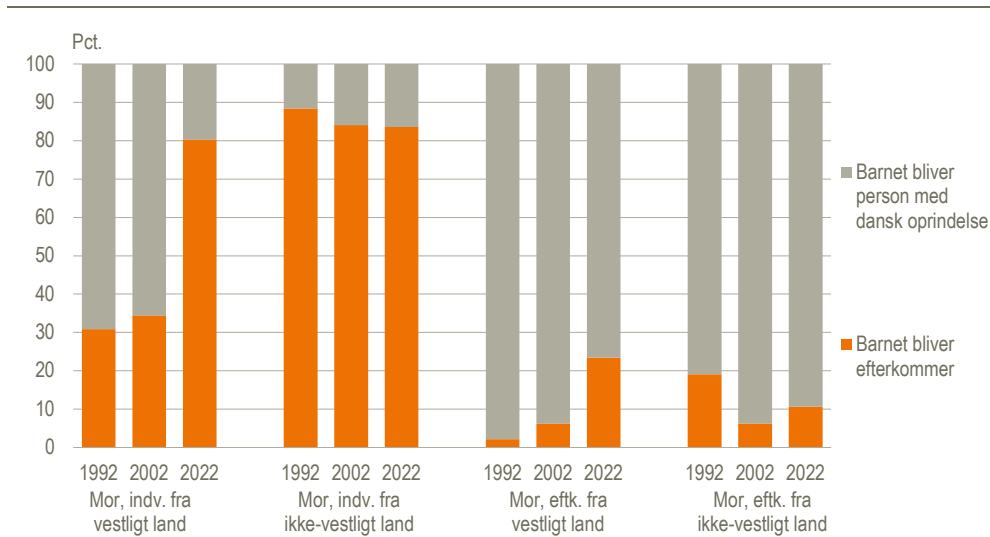

Indvandrer- og efterkommermodre får ikke nødvendigvis et barn, der bliver efterkommer

At en mor til et nyfødt barn er indvandrer eller efterkommer, betyder ikke nødvendigvis, at barnet bliver klassificeret som efterkommer efter Danmarks Statistiks definition af herkomst. Hvis moderen fx er efterkommer med dansk statsborgerskab, vil barnet blive klassificeret som person med dansk oprindelse. Her gælder det nemlig, at hvis mindst én forælder er født i Danmark og samtidig er dansk statsborger, bliver barnet klassificeret som person med dansk oprindelse.

Figur 1.9 **Levendefødte, hvor moderen er indvandrer eller efterkommer, efter moderens og barnets herkomst**

20 pct. af børn født af indvandrermodre fra vestlige lande klassificeres som personer med dansk oprindelse

I 2022 blev 20 pct. af børnene født af indvandrermodre fra vestlige lande klassificeret som personer med dansk oprindelse, mens andelen blandt indvandrermodre fra ikke-vestlige lande var 16 pct. For efterkommermodrene ser det anderledes ud. Børn født af efterkommermodre fra vestlige eller ikke-vestlige lande blev i henholdsvis 77 pct. og 89 pct. af tilfældene klassificeret som personer med dansk oprindelse.

1.7 Fertilitet

Samlet fertilitet for perioden 2018-2022

I perioden 2018-2022 er den gennemsnitlige samlede fertilitet 1.676. En samlet fertilitet på 1.676 svarer til, at en kvinde i gennemsnit får 1,676 børn i løbet af sit liv, baseret på fertilitetsmønsteret for de seneste fem år.

Samlet fertilitet

Den samlede fertilitet angiver hvor mange levendefødte, som 1.000 kvinder vil føde i løbet af den fertile periode (15-49 år), hvis alle lever til de bliver 50 år, og hvis de i hver aldersklasse føder netop så mange børn som angivet ved årets aldersbetingede fertilitetskvotienter. Divideres den samlede fertilitet med 1.000, får man det antal børn, som en kvinde vil føde i løbet af sin fertile periode. For at en befolkning skal kunne reproducere sig selv skal samlede fertilitet være på 2.100 levendefødte børn pr. 1.000 kvinder. Fødes der færre børn vil befolkningen med tiden blive mindre, med mindre at der er en løbende positiv indvandring.

Aldersbetingede fertilitetskvotienter

De aldersbetingede fertilitetskvotienter viser gennemsnittet for hvert enkelt alderstrin inden for aldersgruppen. Det vil sige at for hele den pågældende aldersgruppes fertilitetskvotient skal tallet ganges med antallet af alderstrin i aldersgruppen. Det vil i dette tilfælde betyde, at man skal gange med fem. Fx kan man i tabel 1.8 udlede, at 1.000 kvinder med dansk oprindelse, som gennemlever alle alderstrin fra 30-34 år, i gennemsnit får 689,5 ($5 \cdot 137,9$) levendefødte børn, når de er mellem 30-34 år givet de aldersbetingede fertilitetskvotienter, som galdt i perioden 2018 til 2022.

I tabel 1.8 findes tal for både aldersbetingede fertilitetskvotienter og samlet fertilitet efter moderens oprindelsesland for perioden 2018-2022. Vi har valgt at benytte gennemsnit for femårsperioden fra 2018 til 2022 for at få et bedre talgrundlag til at beregne fertiliteten for indvandrere og efterkommere.

Indvandrere fra ikke-vestlige lande har højere fertilitet

Indvandrere har samlet set en lavere samlet fertilitet end kvinder med dansk oprindelse. For indvandrere er den samlede fertilitet 1.531, mens den for efterkommere er 1.729. Den samlede fertilitet for kvinder med dansk oprindelse er 1.722. Fertiliteten for indvandrere trækker altså den samlede fertilitet ned. Det er dog indvandrere fra vestlige lande, som har en lavere samlet fertilitet end kvinder med dansk oprindelse, idet indvandrere fra ikke-vestlige landes samlede fertilitet er 1.756, mens den for indvandrere fra vestlige lande er 1.347.

Tabel 1.8 Fertilitetskvotienter efter moderens herkomst og alder. Gennemsnit for 2018-2022

	Levende- fødte gnsn. 2018-2022	De aldersbetingede fertilitetskvotienter							Samlet ferti- litet
		15-19 år	20-24 år	25-29 år	30-34 år	35-39 år	40-44 år	45-49 år	
I alt	61 097	1,1	21,2	96,5	130,4	68,6	16,2	1,2	1 676
Indvandrere	10 886	5,1	30,0	71,0	105,4	71,1	21,4	2,2	1 531
Vestlige lande	4 167	3,1	16,2	50,9	100,6	74,3	22,4	2,0	1 347
Heraf:									
Polen	622	2,0	24,5	73,2	92,0	55,6	16,1	1,3	1 324
Rumænien	757	12,7	55,6	100,2	104,6	68,2	16,4	1,4	1 796
Sverige	291	0,0	13,8	47,5	136,6	101,4	31,6	1,0	1 660
Tyskland	353	1,1	9,4	32,1	109,7	80,9	24,0	1,8	1 296
Ikke-vestlige lande ...	6 719	6,9	49,7	93,1	109,1	69,2	20,8	2,3	1 756
Heraf:									
Afghanistan	344	1,7	36,1	112,3	138,7	79,0	35,8	6,3	2 050
Irak	411	6,9	45,9	113,9	126,4	62,9	22,4	4,4	1 914
Pakistan	308	1,5	87,2	195,9	154,4	82,9	19,5	2,5	2 720
Syrien	913	19,2	142,1	174,5	136,4	79,9	25,9	2,4	2 901
Tyrkiet	304	1,4	42,3	116,1	106,7	63,4	13,8	1,2	1 724
Ukraine	406	0,3	31,4	92,3	107,5	61,9	21,3	0,2	1 574
Efterkommere	2 348	1,2	25,7	104,1	125,4	68,6	20,0	0,7	1 729
Heraf:									
Libanon ¹	360	2,3	57,2	139,7	118,1	61,4	0,0	0,0	1 893
Tyrkiet	745	0,2	25,8	123,5	122,6	55,7	16,0	1,2	1 725
Dansk oprindelse ...	47 863	0,9	19,8	102,1	137,9	68,0	14,9	1,0	1 722

Anm.: Tabellen viser fertilitetskvotienter og samlet fertilitet for indvandrere fra de ti lande, som i perioden 2018-2022 fødte flest børn i Danmark samt fertilitetskvotienter og samlet fertilitet for efterkommere fra det største land, som i perioden 2018-2022 fødte flest børn i Danmark.

¹ En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

Store forskelle mellem de enkelte lande

I tabel 1.8 er også vist fertilitetskvotienter og samlet fertilitet for indvandrere fra de ti lande, som i perioden 2018-2022 fødte flest børn i Danmark. Det fremgår, at der er store forskelle fra land til land. Blandt de viste lande har indvandrere fra Syrien den højeste samlede fertilitet med 2.901, mens indvandrere fra Ukraine ligger lavest blandt ikke-vestlige lande med 1.574.

Indvandrere fra ikke-vestlige lande starter tidligere med at få børn end kvinder med dansk oprindelse

Særlige indvandrere fra ikke-vestlige lande starter på at få børn tidligere end kvinder med dansk oprindelse. Det ses af aldersgrupperne 15-19 år samt 20-24 år. I perioden 2018-2022 fik 1.000 kvinder med dansk oprindelse i alderen 15-24 år i gennemsnit 20,6 levendefødte børn i de to 5-års aldersgrupper. Det tilsvarende tal for indvandrere fra ikke-vestlige lande er 56,6. Blandt 15-24-årige har indvandrere fra ikke-vestlige lande altså en fertilitet, som er 2,7 gange højere end for kvinder med dansk oprindelse.

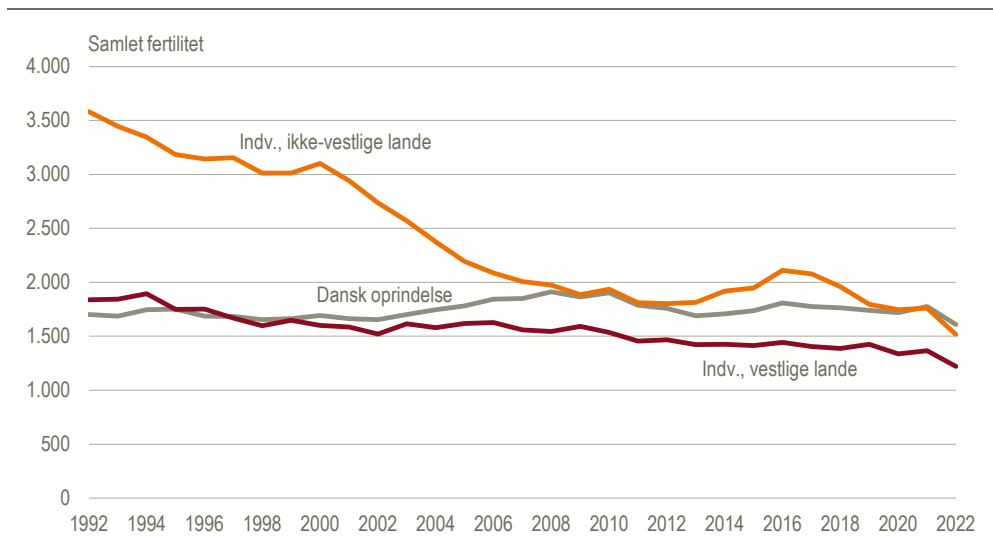
Kvinder fra Syrien får i flest børn blandt 15-19-årige og 20-24-årige

I de yngre aldersklasser er fertiliteten højest for indvandrere fra Syrien, hvor 1.000 kvinder i alderen 15-24 år i gennemsnit fik 161,3 levendefødte børn. Det svarer til en fertilitet som er 7,8 gange højere end for kvinder med dansk oprindelse i den samme aldersgruppe. Den samlede fertilitet for indvandrere fra Syrien ligger dog kun 1,7 gange højere end for kvinder med dansk oprindelse.

Stort fald i fertiliteten for indvandrere fra ikke-vestlige lande

Den samlede fertilitet for indvandrere fra ikke-vestlige lande er faldet kraftigt i løbet af de seneste 30 år, se figur 1.10. I 1992 var den samlede fertilitet for indvandrere fra ikke-vestlige lande således 3.583 mod 1.518 i 2022. Det svarer til et fald på 58 pct. Til sammenligning er den samlede fertilitet for personer med dansk oprindelse faldet med 5 pct., fra 1.702 i 1992 til 1.611 i 2022. Blandt indvandrere fra vestlige lande har der også været et stort fald i samlet fertilitet fra 1.837 i 1992 til 1.221 i 2022.

Figur 1.10 Samlet fertilitet efter herkomst

1.8 Opholdsgrundlag

Opholdstilladelse og EU/EØS-registreringsbevis

Udenlandske statsborgere som ikke har et nordisk eller EU/EØS-statsborgerskab, skal have en opholdstilladelse for at kunne indvandre til Danmark. EU/EØS-borgere som forventer, at opholdet i Danmark vil vare mere end tre måneder, skal søge om et registreringsbevis. Et registreringsbevis er et bevis på de rettigheder, som EU/EØS-statsborgeren allerede har efter EU-reglerne om fri bevægelighed. Opholdstilladelse og EU-registreringsbevis bliver herefter samlet betegnet som opholdstilladelse, som en samlet betegnelse for forskellige legale muligheder for ophold i Danmark.

Ændret indvandningsmønster

Fordelingen af opholdstilladelser til indvandrede udlændinge har generelt ændret sig siden årtusindskiftet og til i dag, hvis man ser på opholdsgrundlagene familiesammenføring, arbejde, samt uddannelse. I 1997 udgjorde personer med tilladelse til familiesammenføring 32 pct. af de indvandrede, mens 16 pct. indvandrede for at arbejde. I 2022 er andelen af familiesammenføringer faldet til 2 pct., mens andelen der kommer til landet for at arbejde er steget til 33 pct. Andelen af indvandrere der kom ind på asyl har også været kraftigt faldende frem til 2022.

Tabel 1.9 Udenlandske statsborgere født i udlandet, der er indvandret til Danmark efter opholdsgrundlag

	1997	2002	2007	2012	2017	2022
I alt	21 264	24 035	35 616	44 899	61 077	96 337
	pct.					
I alt	100	100	100	100	100	100
Asyl	19	11	4	6	4	33
Familiesammenføring	32	31	10	6	9	2
Arbejde	16	14	36	35	37	33
Uddannelse	16	25	27	31	27	15
Andet	18	19	23	22	22	17

Anm.: Opholdsgrundlag "Ukraine (særløvt)" er fra 2022 inkluderet i opholdsgrundlaget "Asyl".

Stor indvandring af ukrainere i 2022

I 2022 indvandrede der et stort antal ukrainere på grund af krigen i Ukraine. Deres opholdsgrundlag er en midlertidig særløvt, der gav personer fra Ukraine opholdstilladelse med mulighed for at opholde sig og arbejde i Danmark i en begrænset periode. Senest er opholdstilladelsen for fordrevne fra Ukraine blevet forlænget til marts

2025¹. Som følge heraf er andelen, der har fået asyl eller har fået ophold efter særloven steget markant. I 2022 udgør 33 pct. af de indvandrede, personer der har fået asyl eller har fået ophold efter særloven, heraf har godt 31 pct. fået ophold efter særloven.

Typer af opholdsgrundlag

Denne publikation opererer med følgende opholdsgrundlag:

- Asyl, mv. (personer, der fx får opholdstilladelse som flygtning, herunder særlov for fordrevne ukrainere)
- Familiesammenføring (opholdstilladelse til familiesammenføring kan ske til en herboende dansk/nordisk statsborger, en udenlandsk statsborger eller en person med flygtningestatus)
- Uddannelse (Studie mv., Uddannelse og EU/EØS, Studerende)
- Arbejde (Erhverv og EU/EØS, Lønarbejde)
- Andet (Øvrige opholdstilladelser for både EU/EØS-borgere og andre statsborgere, herunder adoptioner, au-pair, praktikanter mv.)

Oplysninger om indvandrede opholdsgrundlag

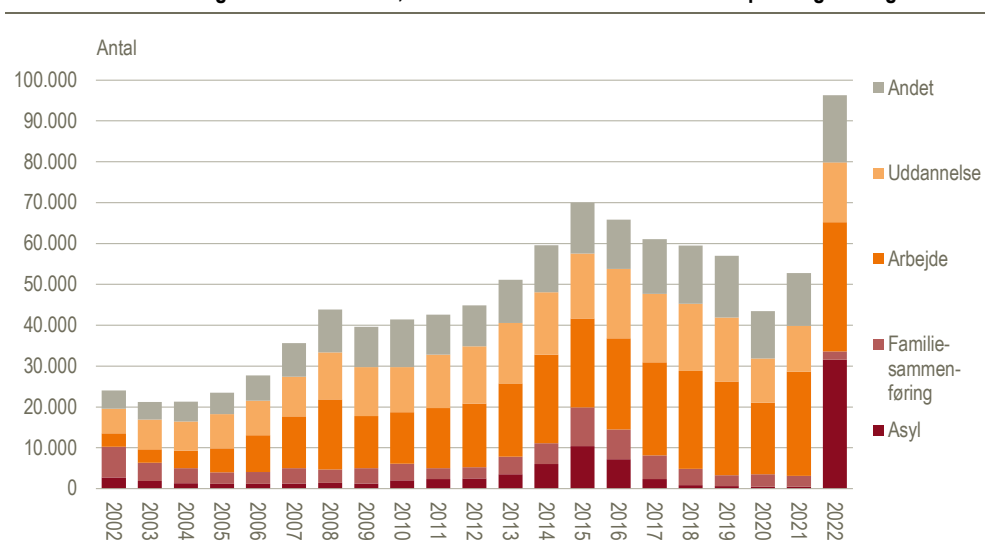
Oplysninger om opholdsgrundlag for indvandrere, der har bopæl i Danmark, er dannet på baggrund af forskellige typer af oplysninger, alt efter om deres seneste indvandringsdato er før 1997 eller fra 1997 og frem. Fra 1997 og frem er oplysningerne baseret på tildelte opholdstilladelser fra Udlændingestyrelsen samt imputerede opholdstilladelser i de tilfælde, hvor der ikke er information om en opholdstilladelse fra Udlændingestyrelsen. Data i denne publikation for personer med indvandring fra 1997 og frem viser personens seneste opholdstilladelse. For personer der er indvandret før 1997, er oplysningerne baseret på en kombination af surveysvar om personers første opholdstilladelse, tildelte opholdstilladelser fra Udlændingestyrelsen samt imputerede opholdstilladelser. Disse data omhandler personernes første opholdstilladelse. Opholdstilladelser før 1997 er således baseret på første opholdstilladelse, mens opholdstilladelser efter 1997 er baseret på senest opholdstilladelse. Tallene i denne publikation er revideret i forhold til forrige udgaver.

Stigning i indvandring fra EU-lande

Stigningen i antallet der indvandrer for at arbejde kan først og fremmest forklares ved, at der har været en markant stigning i antallet af indvandrere fra EU-landene, særligt i forbindelse med optagelsen de nye EU-lande i 2004 og 2007. Antallet af indvandrede med EU/EØS-tilladelser til lønarbejde er nidoblet fra 2.329 i 1997 til 21.655 i 2022. En stor stigning ses ligeledes i antallet af EU-borgere, der indvandrer for at studere.

Figur 1.11

Udenlandske statsborgere født i udlandet, der er indvandret til Danmark efter opholdsgrundlag

Anm.: Opholdsgrundlag "Ukraine (særlov)" er inkluderet i opholdsgrundlaget "Asyl".

Stor stigning i asyl skyldes indvandring af ukrainere efter særloven i 2022

I perioden fra 1997 og frem, hvor det er muligt at opgøre, hvilken opholdstilladelse udenlandske statsborgere indvandrer med, svinger antallet af indvandrede med tilladelse til asyl. I 2002 indvandrede 2.747 personer med tilladelse til asyl. Herefter faldt antallet til 1.146 i 2005 og forbliver på dette niveau frem til 2010, hvor antallet begynder at stige igen. I 2015 var det hidtidige top med 10.423 personer. De seneste

¹ Seneste kendte ændring af særloven ved redaktionens afslutning.

år er antallet faldet og i 2021 indvandrede 495 med tilladelse til asyl. I 2022 er antallet af egentlige asylansøgere steget til 1.301, de øvrige 30.222 i kategorien asylansøgere er indvandrede fra Ukraine efter særloven.

Udviklingen i verdens konflikter i kombination med udlændingelovgivningen afspejles i statsborgerskabet blandt de personer, der får tilladelse til asyl i Danmark. Samlet set udgør indvandrede med statsborgerskab i Syrien, Irak, Afghanistan, Iran og Somalia samt indvandrede efter særlov fra Ukraine 76 pct. af alle dem, der er indvandet med opholdstilladelse til asyl eller fået ophold efter særloven i perioden fra 1997 og frem. I begyndelsen af perioden var det primært personer statsborgerskab i Somalia og Irak, mens statsborgere i Ukraine udgør hovedparten i 2022.

Kategorien Andet omfatter øvrige opholdstilladelser til au pair, adoptioner mv.

Kategorien *Andet* omfatter øvrige opholdstilladelser for både EU/EØS-borgere og andre statsborgere, herunder au pair, praktikanter, adoptioner, medfølgende familiemedlemmer til EU/EØS-statsborgere med studie- eller arbejdstilladelse, EU-statsborgere med tilstrækkelige midler og dansk mindretal. Stigningen i denne gruppe skyldes primært en stigning i antallet af EU/EØS-borgere med tilstrækkelige midler eller familiemedlemmer til EU/EØS-borgere.

Flere indvandrere kommer til landet for at arbejde

En stigende andel af indvandrerne kommer til landet for at arbejde. Mens den generelle indvandrerbefolkning er steget med 53 pct. er indvandrerbefolkningen, hvor opholdsgrundlaget er arbejde, steget med 110 pct. de seneste ti år, se tabel 1.10.

Tabel 1.10

Indvandrere efter nuværende opholdsgrundlag

	Asyl	Familie-sammen-føring	Arbejde	Uddan-nelse	Andet	Dansk/-nordisk statsborger	I alt
2013	41 989	88 630	84 008	36 188	38 794	166 777	456 386
2014	44 608	91 434	92 757	37 671	42 429	167 160	476 059
2015	48 611	94 038	103 228	38 253	46 587	170 340	501 057
2016	57 606	101 071	114 142	42 257	51 820	173 607	540 503
2017	60 729	102 748	122 964	46 016	55 437	182 687	570 581
2018	61 576	104 317	130 381	49 134	58 919	187 351	591 678
2019	61 804	105 571	138 753	50 555	62 346	188 593	607 622
2020	62 078	105 240	143 462	49 807	64 620	189 146	614 353
2021	61 440	105 710	145 639	45 217	66 534	193 230	617 770
2022	61 153	105 401	158 371	47 508	71 377	197 112	640 922
2023	88 184	104 930	176 301	50 366	78 457	199 743	697 981

Anm.: Opholdsgrundlag "Ukraine (særlov)" er inkluderet i opholdsgrundlaget "Asyl".

Indvandrere fra vestlige lande er her for at arbejde

40 pct. af indvandrere fra vestlige lande, som var i Danmark 1. januar 2023, har en opholdstilladelse til arbejde og 11 pct. er her for at studere, se tabel 1.11.

Halvdelen af indvandrerne fra USA er i Danmark for at studere eller arbejde

USA er det eneste land uden for EU blandt de ti vestlige lande med flest indvandrere. 16 pct. af indvandrerne fra USA har tilladelse til at studere, mens 34 pct. har tilladelse til at arbejde. De øvrige indvandrere fra USA er hovedsageligt indvandet for at blive familiesammenført. Over halvdelen af indvandrerne fra Polen, Rumænien, Litauen, Bulgarien og Italien er i Danmark for at arbejde. Indvandrere fra Tyskland adskiller sig fra de andre indvandrere fra vestlige lande, ved at fjerdedel er i Danmark for at arbejde. For Storbritannien gælder det for lidt under halvdelen.

Tabel 1.11 Indvandrere fra vestlige lande efter oprindelsesland og nuværende opholdsgrundlag, 2023

	Opholdsgrundlag						I alt
	Asyl	Familie-sammen-føring	Arbejde	Uddan-nelse	Andet	Dansk/-nordisk stats-borger	
I alt	483	10 650	118 297	32 693	59 259	71 233	292 615
	pct.						antal
Heraf:							
Polen	0	5	55	5	22	12	46 917
Rumænien	0	1	63	8	24	5	38 163
Tyskland	0	3	28	13	33	23	34 983
Storbritannien	0	5	48	6	23	18	16 240
Norge	-	0	0	0	0	100	15 716
Sverige	-	0	0	0	0	99	15 053
Litauen	0	2	60	12	23	3	14 047
Bulgarien	0	1	59	9	26	5	12 076
Italien	0	1	53	20	21	6	10 942
USA	0	24	34	16	7	18	9 923

Anm.: Tabellen indeholder de ti lande med flest indvandrere.

60 pct. af syrerne har fået asyl, mens resten er blevet familiesammenført

Indvandrere fra de ti ikke-vestlige lande med flest indvandrere fordeler sig på forskellige grupper. Størstedelen af indvandrere fra Ukraine, Syrien, Tyrkiet og Afghanistan har opholdstilladelse til enten asyl (herunder særloven for statsborgere fra Ukraine) eller familiesammenføring. 60 pct. af syrerne har fået asyl, mens de øvrige syrer hovedsageligt er blevet familiesammenført. Blandt indvandrere fra Tyrkiet er 49 pct. blevet familiesammenført. 71 pct. af inderne har fået arbejdstilladelse. For pakistanerne har 26 pct. fået opholdstilladelse til familiesammenføring og 20 pct. har fået en arbejdstilladelse, se tabel 1.12.

Tabel 1.12 Indvandrere fra ikke-vestlige lande efter oprindelsesland og nuværende opholdsgrundlag, 2023

	Opholdsgrundlag						I alt
	Asyl	Familie-sammen-føring	Arbejde	Uddan-nelse	Andet	Dansk/-nordisk stats-borger	
I alt	87 701	94 280	58 004	17 673	19 198	128 510	405 366
	pct.						antal
Heraf:							
Ukraine	65	4	22	3	2	4	38 757
Syrien	60	34	0	0	2	4	34 928
Tyrkiet	0	49	9	1	3	38	34 145
Irak	17	16	2	1	1	64	22 008
Iran	22	9	11	10	1	47	19 127
Bosnien-Hercegovina ..	36	6	2	0	1	54	16 384
Indien	0	6	71	8	2	13	15 968
Pakistan	1	26	20	3	11	40	14 770
Afghanistan	35	21	1	0	2	42	14 693
Libanon ¹	8	14	1	0	1	75	13 377

Anm.1: Tabellen indeholder de ti lande med flest indvandrere.

Anm.2: Opholdsgrundlag "Ukraine (særlov)" er inkluderet i opholdsgrundlaget "Asyl".

¹ En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

1.9 Familier

Tre familietyper

Befolkningen på 5.932.654 personer fordeler sig på 3.166.211 familier i 2023. Der er 1.394.640 parfamilier, 1.756.294 enlige og 15.277 ikke-hjemmeboende børn under 18 år.

Hjemmeboende børn
under 25 år i 42 pct.
af alle parfamilier

I 42 pct. af parfamilierne er der hjemmeboende børn under 25 år. Det samme gælder 11 pct. af de enlige. De parfamilier, som har børn, har i gennemsnit også flere børn end de enlige med børn. En parfamilie med børn har i gennemsnit 1,84 børn, mens det tilsvarende tal for en enlig med børn er 1,48 børn.

De fleste par består af to
med dansk oprindelse

I tabel 1.13 er parfamilierne og de enlige fordelt efter herkomst. Der er i alt defineret fjorten forskellige typer herkomst for parfamilierne, og de er opdelt i fem hovedgrupper. Af disse fem hovedgrupper er den gruppe, hvor begge personer i parret er med dansk oprindelse størst. Af alle parfamilier er der således 1.139.516 par eller 82 pct., som befinder sig i denne kategori.

Få par består af to
efterkommere

Den næststørste hovedgruppe består af par, hvor begge personer i parret er indvandrere. I alt 123.552 par er af denne type. Der er 115.217 par, hvor den ene har dansk oprindelse og den anden er indvandrer eller efterkommer, mens 10.486 par består af en indvandrer og en efterkommer. Den mindste af de fem hovedgrupper består af par, hvor begge personer er efterkommere. 5.869 par er i denne kategori.

Ikke-vestlige lande
dominerer i par uden dansk
oprindelse

I de tre hovedgrupper af par, som ikke indeholder nogen personer med dansk oprindelse, består den største gruppe af par, hvor begge personer er fra ikke-vestlige lande. Blandt de parfamilier, som består af to indvandrere, er begge fra ikke-vestlige lande i 64 pct. af tilfældene. I 29 pct. af parrene er begge personer indvandrere fra vestlige lande, mens 7 pct. af parrene består af en indvandrer fra henholdsvis et vestligt og ikke-vestligt land.

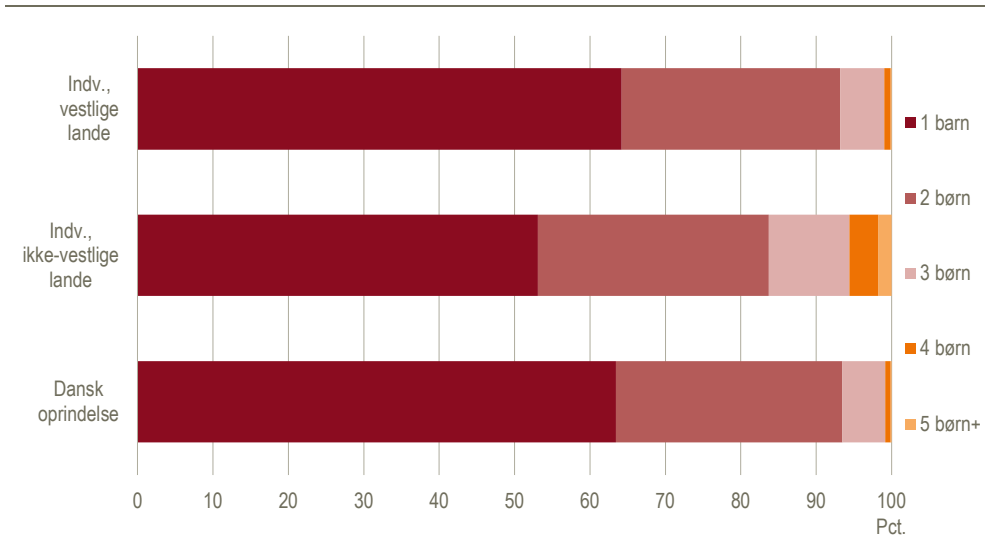
Tabel 1.13 Familier efter de voksnes herkomst. 2023

	Familier			Hjemmeboende børn	Gnsnt. antal børn pr. børnefamilie
	Uden børn	Med børn	I alt		
I alt	2 383 240	782 971	3 166 211	1 371 803	1,75
Par	802 868	591 772	1 394 640	1 088 224	1,84
Begge personer med dansk oprindelse	687 068	452 448	1 139 516	828 399	1,83
Begge indvandrere	50 411	73 141	123 552	140 749	1,92
- fra vestligt land	17 110	18 799	35 909	31 283	1,66
- fra ikke-vestligt land	29 014	50 003	79 017	102 133	2,04
- fra forskellige landegrupper	4 287	4 339	8 626	7 333	1,69
Begge efterkommere	1 845	4 024	5 869	7 575	1,88
- fra vestligt land	33	24	57	42	1,75
- fra ikke-vestligt land	1 753	3 902	5 655	7 348	1,88
- fra forskellige landegrupper	59	98	157	185	1,89
Én indvandrer og én efterkommer	2 196	8 290	10 486	17 651	2,13
- begge fra vestligt land	336	364	700	630	1,73
- begge fra ikke-vestligt land	1 418	7 202	8 620	15 647	2,17
- fra forskellige landegrupper	442	724	1 166	1 374	1,90
Én person med dansk oprindelse og	61 348	53 869	115 217	93 850	1,74
- én indvandrer fra vestligt land	35 072	26 272	61 344	46 398	1,77
- én indvandrer fra ikke-vestligt land	20 351	21 866	42 217	37 058	1,69
- én efterkommer fra vestligt land	2 341	2 159	4 500	3 942	1,83
- én efterkommer fra ikke-vestligt land	3 584	3 572	7 156	6 452	1,81
Enlige	1 565 095	191 199	1 756 294	283 579	1,48
- person med dansk oprindelse	1 285 975	153 441	1 439 416	221 072	1,44
- indvandrer fra vestligt land	121 803	7 850	129 653	11 286	1,44
- indvandrer fra ikke-vestligt land	116 999	25 303	142 302	43 324	1,71
- efterkommer fra vestligt land	5 003	520	5 523	748	1,44
- efterkommer fra ikke-vestligt land	35 315	4 085	39 400	7 149	1,75
Ikke-hjemmeboende børn under 18 år ...	15 277	.	15 277	.	.

Enlige indvandrere fra ikke-vestlige lande har flere børn

Blandt de enlige, som har børn, skiller indvandrere fra ikke-vestlige lande sig ud. De har i gennemsnit 1,71 børn. Enlige med dansk oprindelse og enlige indvandrere fra vestlige lande, som har børn, har til sammenligning i gennemsnit begge 1,44 børn. I figur 1.12 fremgår det, at denne forskel skyldes, at en større andel af de enlige indvandrere fra ikke-vestlige lande, som har børn, har tre eller flere børn. Andelen er således 16 pct. for indvandrere fra ikke-vestlige lande, mens 7 pct. af både enlige med dansk oprindelse og indvandrere fra vestlige lande har tre eller flere børn.

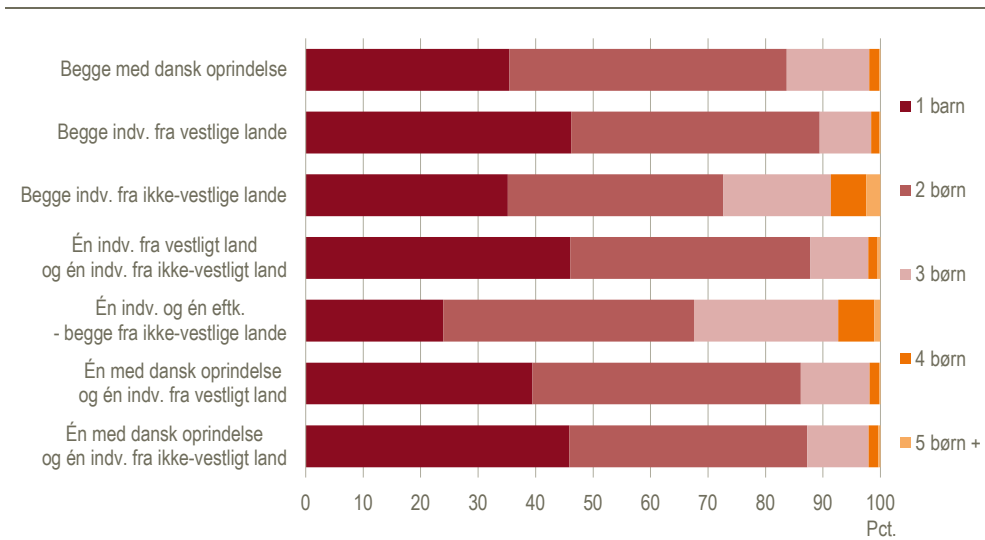
Figur 1.12 Enlige med børn efter herkomst og antal børn i familien. 2023

Par med dansk oprindelse og vestlige par får færre børn end ikke-vestlige par

Parfamilier med børn har generelt flere børn end enlige med børn. I tabel 1.13 ses det, at par med børn hvor begge personer har dansk oprindelse i gennemsnit har 1,83 børn. For par med børn, hvor begge personer er indvandrere fra vestlige lande, er det gennemsnitlige antal børn 1,66. Par med børn, der består af to indvandrere med fra ikke-vestlige lande, ligger højere med 2,04 børn i gennemsnit.

Figur 1.13 Parfamilier med børn efter herkomst og antal børn i familien. 2023

Hver tredje indvandrerpar fra ikke-vestlige lande har mindst tre børn

Det højere gennemsnitlige antal børn for par, der består af to indvandrere fra ikke-vestlige lande afspejler, at en større andel af disse par har tre eller flere børn. Blandt de par, som har hjemmeboende børn, og som består af to indvandrere fra ikke-vestlige lande, er der 27 pct., der har tre eller flere børn. Den tilsvarende andel er 16 pct. for par med to personer med dansk oprindelse og 11 pct. for par, hvor begge er indvandrere fra vestlige lande.

Tabel 1.14 Børnefamilier efter antal hjemmeboende børn under 25 år og de voksnes herkomst, 2023

	Antal hjemmeboende børn under 25 år					I alt
	1 barn	2 børn	3 børn	4 børn	5 børn og derover	
I alt	332 938	334 029	97 751	14 940	3 313	782 971
Par	214 846	276 297	85 319	12 687	2 623	591 772
Begge personer med dansk oprindelse	160 430	218 276	64 960	7 702	1 080	452 448
Begge indvandrere	28 271	28 691	11 462	3 428	1 289	73 141
- fra vestligt land	8 685	8 125	1 684	260	45	18 799
- fra ikke-vestligt land	17 590	18 751	9 341	3 098	1 223	50 003
- fra forskellige landegrupper	1 996	1 815	437	70	21	4 339
Begge efterkommere	1 429	1 790	672	116	17	4 024
- fra vestligt land	12	7	4	1	-	24
- fra ikke-vestligt land	1 381	1 739	656	110	16	3 902
- fra forskellige landegrupper	36	44	12	5	1	98
Én indvandrer og én efterkommer	2 129	3 628	1 970	482	81	8 290
- begge fra vestligt land	160	154	43	5	2	364
- begge fra ikke-vestligt land	1 723	3 142	1 806	453	78	7 202
- fra forskellige landegrupper	246	332	121	24	1	724
Én person med dansk oprindelse og	22 587	23 912	6 255	959	156	53 869
- én indvandrer fra vestligt land	10 362	12 267	3 145	443	55	26 272
- én indvandrer fra ikke-vestligt land	10 025	9 057	2 328	375	81	21 866
- én efterkommer fra vestligt land	766	1 058	285	46	4	2 159
- én efterkommer fra ikke-vestligt land	1 434	1 530	497	95	16	3 572
Enlige	118 092	57 732	12 432	2 253	690	191 199
- person med dansk oprindelse	97 381	46 045	8 731	1 079	205	153 441
- indvandrer fra vestligt land	5 041	2 274	459	66	10	7 850
- indvandrer fra ikke-vestligt land	13 438	7 744	2 710	973	438	25 303
- efterkommer fra vestligt land	335	149	29	7	-	520
- efterkommer fra ikke-vestligt land	1 897	1 520	503	128	37	4 085

Indvandrere ofte i par med
partner fra samme land

I tabel 1.15 vises parfamilier fordelt efter, hvorvidt de er par fra samme land eller par fra forskellige lande. Det fremgår af tabellen, at når to indvandrere udgør et par, er der meget ofte tale om indvandrere fra samme land.

Tabel 1.15 Parfamilier, hvor begge er enten indvandrere eller efterkommere, 2023

	Par fra samme land	Par fra forskellige lande	I alt	Par fra samme land i pct. af alle
	antal			pct.
I alt	111 678	28 229	139 907	80
Begge indvandrere	100 335	23 217	123 552	81
- fra vestlige lande	29 968	5 941	35 909	83
- fra ikke-vestlige lande	70 367	8 650	79 017	89
- fra forskellige landegrupper	.	8 626	8 626	.
Begge efterkommere	4 524	1 345	5 869	77
- fra vestlige lande	43	14	57	75
- fra ikke-vestlige lande	4 481	1 174	5 655	79
- fra forskellige landegrupper	.	157	157	.
Én indvandrer og én efterkommer	6 819	3 667	10 486	65
- fra vestlige lande	414	286	700	59
- fra ikke-vestlige lande	6 405	2 215	8 620	74
- fra forskellige landegrupper	.	1 166	1 166	.

1.10 Dagtilbud

Børn og personale i dagtilbud

Følgende afsnit retter fokus mod indvandrere og efterkommere i dagtilbud. Der ses kun samlet på alderen 0-5 år, da populationerne af fx 0-2-årige indvandrere og efterkommere er så små, at en opgørelse over andelen af børn i vuggestue kan svinge betydeligt fra år til år.

Læs mere om metode i statistikdokumentationen

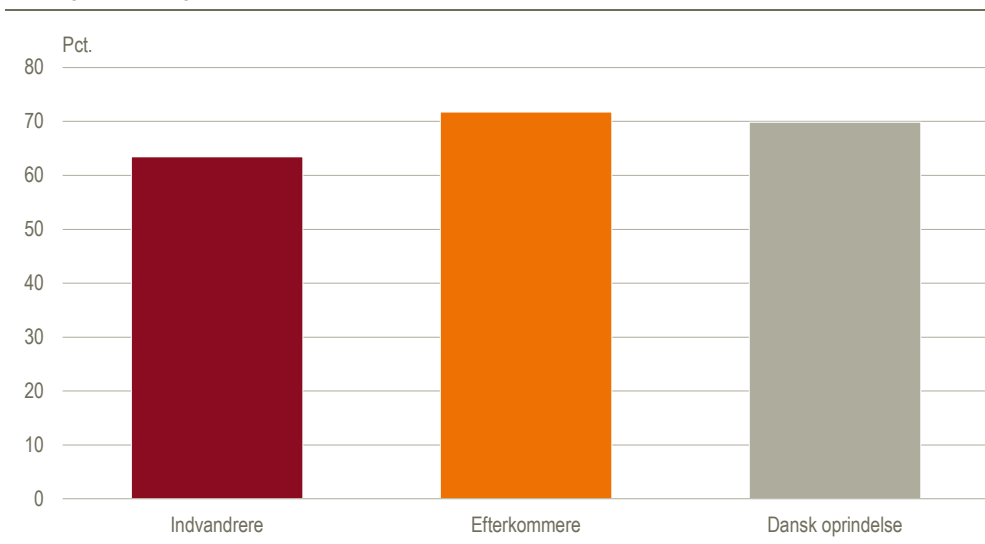
Statistikken omfatter pasningsordninger, som er defineret under Dagtilbudsloven. Det er institutionstyperne dagpleje og daginstitutioner indtil skolestart. Afsnittet omhandler kun kommunale og selvejende dagtilbud, da der ikke er tilstrækkelig data om private dagtilbud. Læs mere om metoden bag det anvendte data på emnesiden om børnepasning.

Børn i dagtilbud

Stort set samme andel børn i dagtilbud

Figur 1.14 viser andelen af børn i alderen 0-5 år, som går i dagtilbud efter herkomst. Blandt personer med dansk oprindelse var 70 pct. af alle 0-5-årige børn i dagtilbud. For indvandrere og efterkommere er det henholdsvis 63 pct. og 72 pct.

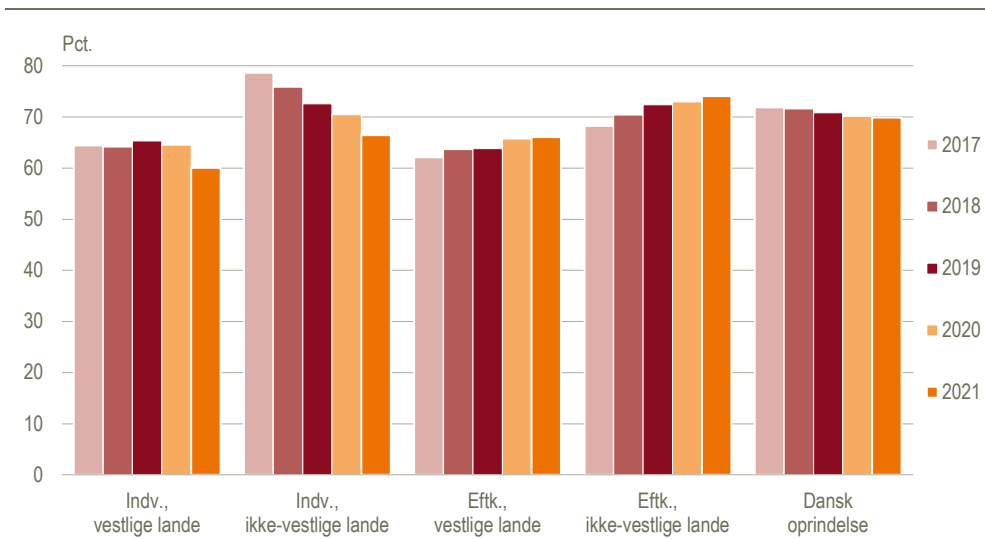
Figur 1.14 0-5-årige børn i dagtilbud efter herkomst. 2021

Udvikling over tid

Blandt efterkommerne stiger andelen af børn i dagtilbud både for efterkommere fra vestlige lande og efterkommere fra ikke-vestlige lande fra 2017 til 2021, se figur 1.15.

Figur 1.15 0-5-årige børn i dagtilbud efter herkomst

Flere efterkommere i dagtilbud For efterkommere fra vestlige lande stiger andelen fra 62 til 66 pct., mens andelen stiger fra 68 til 74 pct. blandt efterkommere fra ikke-vestlige lande. For personer med dansk oprindelse falder andelen fra 72 til 70 pct.

Fald blandt indvandrere fra ikke-vestlige land Det ses ligeledes af figuren, at der er et fald blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande i andelen af børn i dagtilbud fra 79 til 66 pct.

1.11 Befolkningsfremskrivning

Andelen af indvandrere og efterkommere stiger fra 15 pct. i 2023 til 22 pct. i 2070 Ifølge Danmarks Statistiks seneste befolkningsfremskrivning vil antallet af indvandrere og efterkommere stige fra 2023 til 2070, så der i 2070 vil være 1.437.838 indvandrere og efterkommere i Danmark mod 910.898 i dag. Det svarer til at andelen af indvandrere og efterkommere stiger fra 15 pct. i 2023 til 22 pct. i 2070.

Tabel 1.16 Befolkningsfremskrivning efter herkomst

	Indvandrere		Efterkommere		Dansk oprindelse	I alt
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande		
2023	292 615	405 365	38 827	174 091	5 021 755	5 932 653
2030	329 673	398 375	60 799	208 509	5 040 240	6 037 596
2040	366 573	411 879	97 788	256 113	5 074 112	6 206 465
2050	396 511	415 927	137 963	301 574	5 057 054	6 309 029
2060	420 873	408 335	181 333	342 929	5 053 221	6 406 691
2070	438 669	393 464	226 746	378 959	5 135 053	6 572 891
	indeks, 2023 = 100					
2023	100	100	100	100	100	100
2030	113	98	157	120	100	102
2040	125	102	252	147	101	105
2050	136	103	355	173	101	106
2060	144	101	467	197	101	108
2070	150	97	584	218	102	111

Fremskrivningen er behæftet med usikkerhed

Fremskrivningen er baseret på en række antagelser og er i sin natur derfor behæftet med usikkerhed. Blandt andet er antagelser om fremtidig indvandring forbundet med betydelig usikkerhed pga. vandringerne meget svingende bevægelser og uforudsigelige udvikling. Det skyldes blandt andet, at indvandring både påvirkes af forhold i Danmark og forhold uden for Danmark.

Antallet af efterkommere fra vestlige lande forventes at stige kraftigt

Det er imidlertid de to grupper af efterkommere, som vil vokse kraftigst. Antallet af efterkommere fra vestlige lande forventes at vokse fra 38.827 til 226.746 i 2070, hvilket er 5,8 gange højere end i 2023. Antallet af efterkommere fra ikke-vestlige lande vil stige fra 174.091 til 378.959 personer i 2070 – cirka dobbelt så mange som i dag. Trods den større stigningstakt for efterkommere fra vestlige lande, forventes der i 2070 at være 1,7 gange så mange efterkommere fra ikke-vestlige lande som vestlige lande, da antallet af efterkommere fra vestlige lande i dag er væsentligt lavere.

Personer med dansk oprindelse udgør en mindre og mindre del af befolkningen

I tabel 1.17 vises befolkningsfremskrivningen efter herkomst, som andelen af den samlede befolkning. Samlet set forventes personer med dansk oprindelse at udgøre en mindre andel af befolkningen i Danmark i fremtiden. Ved begyndelsen af 2023 har 85 pct. af hele befolkningen dansk oprindelse. Denne andel forventes at falde gradvist til 78 pct. i 2070. Stigningen i andelen af befolkningen, som ikke har dansk oprindelse forventes primært at ske blandt indvandrere og efterkommere fra vestlige lande samt efterkommere fra ikke-vestlige lande. Indvandrere fra ikke-vestlige lande forventes derimod at falde lidt fra 6,8 pct. i 2023 til 6,0 pct. i 2070.

Mange flere indvandrere fra ikke-vestlige lande over 65 år

Mens det i dag er 94 pct. af befolkningen, der er fyldt 65 år, som har dansk oprindelse, forventes den tilsvarende andel at være 80 pct. i 2070. Det er især indvandrere fra ikke-vestlige lande, som vil udgøre en større og større andel af den ældre befolkning.

Tabel 1.17 **Befolkningsfremskrivning efter herkomst og alder**

	2023	2030	2040	2050	2060	2070
	pct.					
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Indvandrere, vestlige lande	4,9	5,5	5,9	6,3	6,6	6,7
Indvandrere, ikke-vestlige lande	6,8	6,6	6,6	6,6	6,4	6,0
Efterkommere, vestlige lande	0,7	1,0	1,6	2,2	2,8	3,4
Efterkommere, ikke-vestlige lande	2,9	3,5	4,1	4,8	5,4	5,8
Dansk oprindelse	84,6	83,5	81,8	80,2	78,9	78,1
Under 18 år	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Indvandrere, vestlige lande	1,4	1,5	1,3	1,3	1,3	1,3
Indvandrere, ikke-vestlige lande	3,4	1,8	1,3	1,3	1,3	1,2
Efterkommere, vestlige lande	2,3	3,8	5,1	5,9	6,3	6,2
Efterkommere, ikke-vestlige lande	7,5	7,9	7,1	6,8	6,7	6,1
Dansk oprindelse	85,4	85,0	85,2	84,7	84,4	85,2
18-39 år	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Indvandrere, vestlige lande	8,7	8,7	9,3	9,3	8,8	8,7
Indvandrere, ikke-vestlige lande	9,5	7,6	6,8	6,1	5,4	5,3
Efterkommere, vestlige lande	0,4	0,6	1,5	3,1	4,3	5,0
Efterkommere, ikke-vestlige lande	4,7	5,7	6,6	6,6	6,2	5,9
Dansk oprindelse	76,8	77,4	75,9	74,8	75,3	75,0
40-64 år	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Indvandrere, vestlige lande	5,1	6,8	8,1	8,3	8,6	8,8
Indvandrere, ikke-vestlige lande	9,1	10,4	10,4	8,8	7,7	7,2
Efterkommere, vestlige lande	0,2	0,3	0,4	0,6	1,3	2,8
Efterkommere, ikke-vestlige lande	0,5	1,1	3,3	5,2	6,5	6,6
Dansk oprindelse	85,1	81,5	77,9	77,1	75,8	74,6
65 år og derover	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Indvandrere, vestlige lande	2,9	3,0	3,5	4,7	5,9	6,5
Indvandrere, ikke-vestlige lande	3,0	4,3	6,5	8,7	9,8	9,0
Efterkommere, vestlige lande	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,5
Efterkommere, ikke-vestlige lande	0,0	0,0	0,1	0,6	2,1	4,4
Dansk oprindelse	94,0	92,5	89,7	85,7	81,9	79,6

Indvandrere og efterkommere vil udgøre 25 pct. af de erhvervsaktive 40-64-årige i 2070

Det er også værd at bemærke, at personer med dansk oprindelse i 2070 forventes at udgøre 75 pct. af den erhvervsaktive aldersgruppe 40-64 år mod 85 pct. i dag. Hvis det nuværende beskæftigelsesniveau for aldersgruppen skal opretholdes, vil det derfor være nødvendigt, at der i de kommende år sker en stigning i indvandreres og efterkommeres beskæftigelsesfrekvenser, se yderligere herom i kapitel 2.

2. Arbejdsmarked

Sammenfatning

Siden 2015 har indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande oplevet en stor stigning beskæftigelsesfrekvensen. Med beskæftigelsesfrekvenser på henholdsvis 68 pct. for mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande og 57 pct. for kvindelige indvandrere fra ikke-vestlige lande i 2021 er beskæftigelsesniveauerne dog fortsat under niveauerne for personer med dansk oprindelse, men forskellen er mindsket de seneste år. Beskæftigelsesfrekvensen for mænd og kvinder var for personer med dansk oprindelse henholdsvis 80,6 og 77,9 i 2021.

Store forskelle i aldersfordelingen mellem personer med dansk oprindelse sammenlignet med indvandrere og efterkommere betyder, at den samlede beskæftigelsesfrekvens for 16-64-årige ikke altid er en god indikator for beskæftigelsesforskelle mellem de tre grupper. Problemet med sammenlignelighed er især relevant, når det gælder efterkommere fra ikke-vestlige lande, da de er meget unge.

Et indeks, der standardiserer efter alder viser, at beskæftigelsen er lavere blandt mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande og blandt kvindelige indvandrere fra ikke-vestlige land, set i forhold til beskæftigelsen blandt personer med dansk oprindelse. For mændene ligger beskæftigelsesindekset på 82 pct., mens kvindelige indvandrere fra ikke-vestlige lande har et indeks på 71 pct. For indvandrere fra vestlige lande er et indekstættere – for mænd 91 pct. og 87 pct. for kvinder.

Beskæftigelsesindekset blandt mandlige og kvindelige efterkommere fra ikke-vestlige lande var i 2021 henholdsvis 90 pct. og 95 pct. sammenlignet med personer med dansk oprindelse. Efterkommere fra vestlige lande ligger med et indeks på 92 pct. for mænd og 95 pct. for kvinder ligeledes tæt på beskæftigelsen for personer med dansk oprindelse.

Der er store forskelle mellem indvandrere fra forskellige lande. Blandt 30-64-årige er beskæftigelsen meget lav for indvandrere fra Libanon, Somalia, Irak og Syrien. Indvandrere fra Nederlandene, Ukraine og Litauen ligger derimod i toppen med nogle af de højeste beskæftigelsesfrekvenser.

Hos mandlige 20-40-årige efterkommere har efterkommere fra Somalia det laveste beskæftigelsesindeks med 68 pct. Modsat er det blandt efterkommere fra Bosnien-Hercegovina, Sri Lanka og Tyrkiet med beskæftigelsesindeks på over 93 pct. Blandt kvinderne er efterkommere fra Libanon, som har det laveste beskæftigelsesindeks på 82 pct. I den modsatte ende finder vi efterkommere fra Sri Lanka, Bosnien-Hercegovina og Vietnam, hvis beskæftigelsesindeks i ligger tæt på 100 pct.

Ses på indvandrernes beskæftigelse fordelt efter brancher, så er over hver tredje mandlige medarbejder (37 pct.) beskæftiget i hotel- og restaurationsbranchen indvandrere mens det gælder for 23. pct. af de beskæftigede i Landbrug, skovbrug og fiskeri. For kvinder er indvandrere en stor andel af de beskæftigede i branchen Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service. Her er hver tredje medarbejder (33 pct.) indvandrer. En høj andel kvindelige indvandrere findes ligeledes i branchen Landbrug, skovbrug og fiskeri (32 pct.).

Beskæftigelsesfrekvensen for mandlige indvandrere fra MENAP+T lande er 64 pct. Niveaulet for indvandrere fra vestlige lande og øvrige ikke-vestlige lande er henholdsvis 75 og 74 pct. Beskæftigelsesfrekvensen for øvrige ikke-vestlige lande minder derfor mere om niveaulet for vestlige lande end for MENAP+T.

2.1 Beskæftigelsesudvikling

Beskæftigelsesfrekvens

Beskæftigelsesfrekvensen viser i dette afsnit andelen af beskæftigede 16-64-årige ultimo november for personer med dansk oprindelse samt indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande. En beskæftigelsesfrekvens på fx 81 i 2021 for mænd med dansk oprindelse betyder, at 81 ud af hver 100 mænd i alderen 16-64 år er beskæftiget ultimo november.

Konstant stigning i beskæftigelsen fra 2015 ...

Siden 2015 er beskæftigelsen for både indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande steget. I figur 2.1 og 2.2 vises udviklingen i beskæftigelsesfrekvensen for henholdsvis mænd og kvinder fra 1991 til 2021. Fra 1995 til 2008 steg beskæftigelsesfrekvensen for 16-64-årige indvandrere fra ikke-vestlige lande kraftigt. For mændene var der tale om en stigning fra 40 pct. til 61 pct. Den relative stigning var endnu større for kvinder, som i 2008 havde en beskæftigelsesfrekvens på 52 pct. mod 26 pct. i 1995. Fra 2008 til 2010 gik beskæftigelsen tilbage, hvilket kan tilskrives den økonomiske krise.

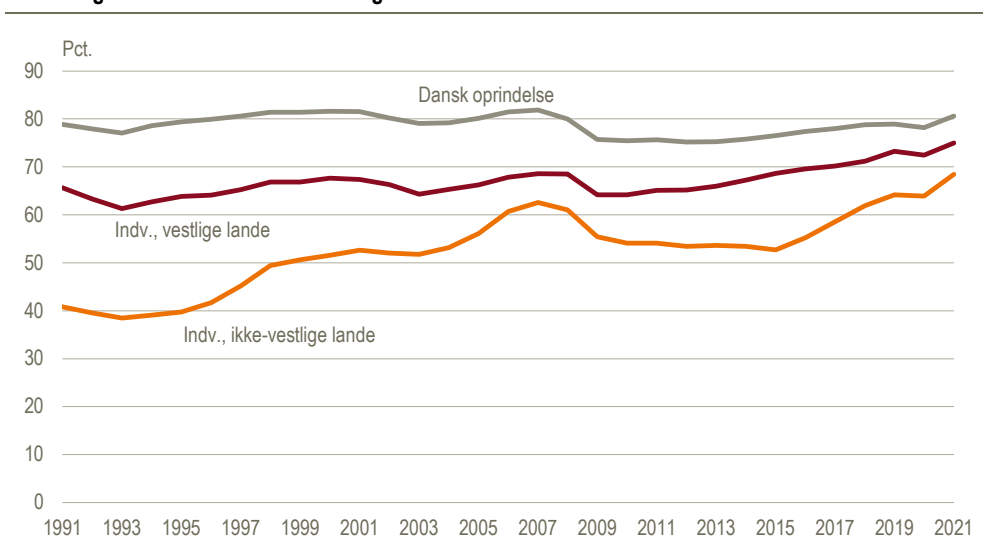
... størst stigning blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande ...

I årene efter den økonomiske krise stagnerede beskæftigelsen blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande, men i 2015 begyndte deres beskæftigelse at stige igen. Og i 2021 lå deres beskæftigelse over niveauet fra 2007. For både mænd og kvinder er det indvandrere fra ikke-vestlige lande, der har oplevet den største stigning i beskæftigelsesfrekvensen. For kvinder steg den fra 45 til 57 pct., mens den for mænd steg fra 53 til 68 pct. i perioden 2015-2021.

.. men stadig lavere beskæftigelse blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande

Selv om forskellen mellem indvandrere fra ikke-vestlige lande og personer med dansk oprindelse er blevet indsnævret i løbet af de seneste 20 år, er beskæftigelsen fortsat lavere blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande. Forskellen i beskæftigelsesfrekvens mellem indvandrere fra ikke-vestlige lande og personer med dansk oprindelse er på 12 procentpoint blandt mændene og 20 procentpoint blandt kvinderne i 2021. Beskæftigelsesfrekvensen for mænd og kvinder var for personer med dansk oprindelse henholdsvis 80,6 og 77,9 i 2021.

Figur 2.1 Beskæftigelsesfrekvenser for 16-64-årige mænd

Udvikling i beskæftigelse de seneste 30 år

Beskæftigelsesfrekvensen for 16-64-årige mænd med dansk oprindelse har ikke ændret sig nævneværdigt de seneste 30 år. Udsvingene i løbet af perioden kan i primært forklares ud fra konjunkturrelle forhold.

For mandlige indvandrere fra vestlige lande er beskæftigelsesfrekvensen i perioden kommet væsentligt tættere på mænd med dansk oprindelse, fra en forskel på 16 procentpoint i 1994, hvor forskellen var højest, til 6 procentpoint i 2021.

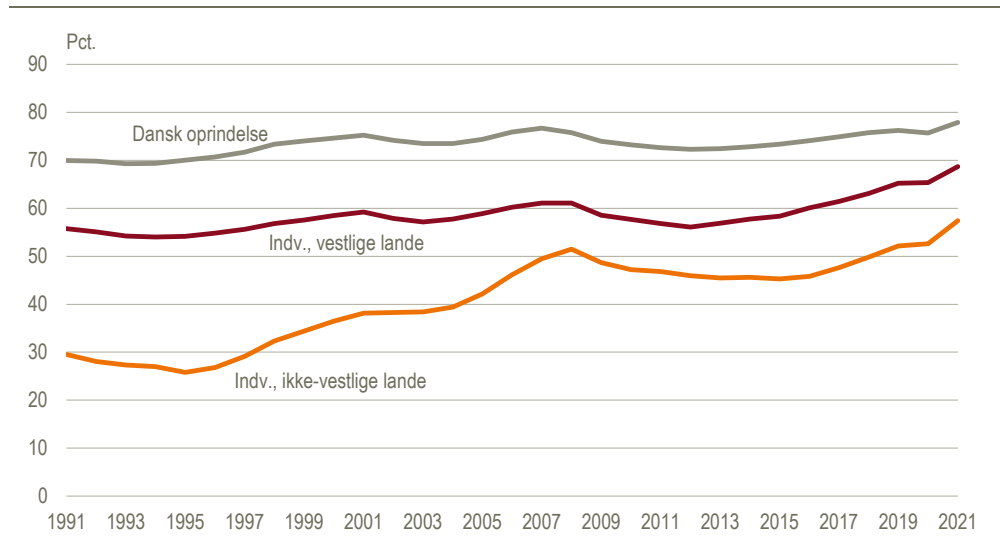
Sammensætningen af indvandrere fra ikke-vestlige lande har ændret sig meget siden 1991 ...

Ses på udviklingen af indvandrere fra ikke-vestlige landes beskæftigelsesfrekvenser i perioden fra 1991 til 2021, er der tale om en befolkningsgruppe, som har ændret sig meget i løbet af perioden. Ikke mindst antalsmæssigt er indvandrere fra ikke-vestlige lande i Danmark vokset betydeligt i perioden. Der er således ca. fire gange så mange indvandrere fra ikke-vestlige lande i 2021 end i 1991, se figur 1.1.

... både i antal og i sammensætning af lande og opholdsgrundlag

Sammensætningen af indvandrere fra ikke-vestlige lande med hensyn til, hvilke lande der har været dominerende gennem hele perioden, har også været under løbende forandring. I begyndelsen af perioden var Tyrkiet, Pakistan og Jugoslavien de tre store lande for indvandrere fra ikke-vestlige lande. Siden er der også kommet mange indvandrere fra Libanon og Iran i 1980'erne, fra Somalia og Irak i 1990'erne, fra Bosnien-Hercegovina i 1995 og fra Syrien i det nye årtusinde. Indvandring fra lande som Tyrkiet og Pakistan til Danmark er også fortsat gennem perioden, og ofte har der her været tale om familiesammenføringer.

Figur 2.2 Beskæftigelsesfrekvenser for 16-64-årige kvinder

Over halvdelen af kvindelige indvandrere fra ikke-vestlige lande er i beskæftigelse

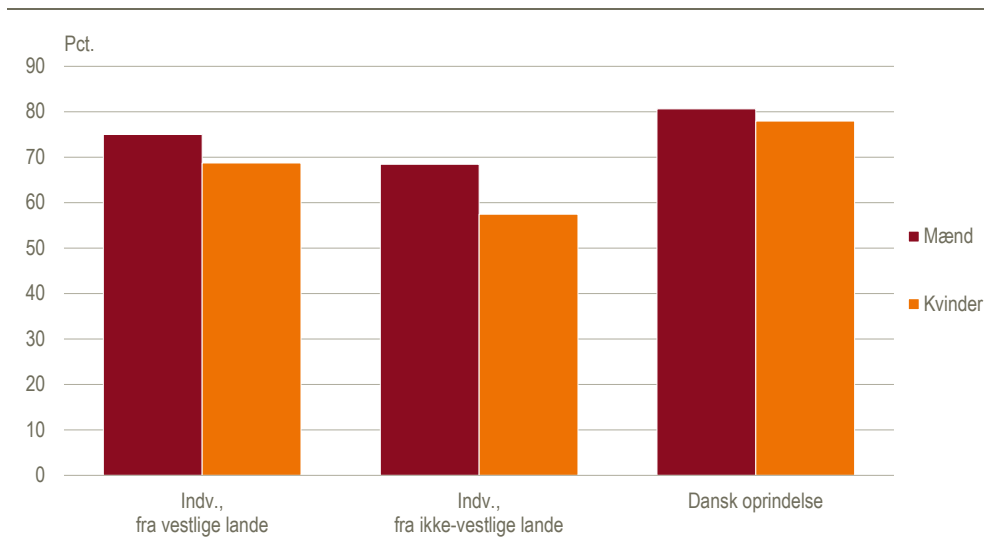
Udviklingen for kvindelige indvandrere fra ikke-vestlige lande minder meget om udviklingen for mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande. Beskæftigelsesfrekvensen for kvinderne har efter et fald fra 1990 til 1995 været stigende fra 1996 til 2008. I 1995 havde kvindelige indvandrere fra ikke-vestlige lande en beskæftigelsesfrekvens, som var 44 procentpoint lavere end for kvinder med dansk oprindelse. I 2021 er forskellen reduceret til 20 procentpoint.

En stor indvandring fra ikke-vestlige lande, der ikke umiddelbart kan indtræde på det danske arbejdsmarked vil i en periode påvirke beskæftigelsesfrekvensen for denne gruppe i negativ retning, fx som det var tilfældet i perioden 1990-1995 for både mænd og kvinder. Omvendt har den samme udvikling ikke være tilfældet i perioden 2016-2021, hvor der har været stigende beskæftigelsesfrekvenser. Endelig er det værd at nævne, at den samlede beskæftigelsesfrekvens for de tre grupper ligger tæt på beskæftigelsesfrekvensen for dansk oprindelse, da indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande er små grupper sammenlignet med personer med dansk oprindelse.

2.2 Beskæftigelse – alder og køn

Lavere beskæftigelse blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande

Blandt 16-64-årige personer med dansk oprindelse var henholdsvis 81 pct. af mændene og 78 pct. af kvinderne i beskæftigelse i 2021. Blandt indvandrere fra vestlige lande var de tilsvarende tal 75 pct. for mænd og 69 pct. for kvinder. Det er blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande, at den laveste beskæftigelse findes. For indvandrere fra ikke-vestlige lande var 68 pct. af mændene i beskæftigelse og 57 pct. af kvinderne, se figur 2.3.

Figur 2.3 **Beskæftigelsesfrekvenser for 16-64-årige indvandrere og personer med dansk oprindelse. 2021**

Sammenhæng mellem alder og beskæftigelse

Uanset herkomst er der en naturlig sammenhæng mellem beskæftigelse og alder. Beskæftigelsen er lavere i de yngre og ældre aldersgrupper henholdsvis på grund af uddannelse og tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet.

Tabel 2.1 **Beskæftigelsesfrekvenser for mænd. 2021**

	Indvandrere		Efterkommere		Dansk oprindelse
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	
	pct.				
16-64 år	75	68	..	..	81
16-24 år	56	61	59	61	65
25-29 år	72	74	72	70	79
30-34 år	79	78	79	76	85
35-39 år	82	79	77	77	88
40-44 år	82	76	78	75	89
45-49 år	82	71	82	73	89
50-54 år	80	62	81	..	87
55-59 år	76	54	80	..	85
60-64 år	67	42	69	..	74

Anm.: Efterkommere har en skæv aldersmæssig fordeling. Derfor er beskæftigelsesfrekvensen for 16-64-årige efterkommere udeladt samt i tilfælde, hvor der er under 200 personer i aldersgruppen.

De fleste efterkommere er under 40 år

Sammenlignet med de øvrige herkomstgrupper er efterkommere fra ikke-vestlige lande unge. Langt hovedparten af de 16-64-årige er således under 40 år. Derfor er den samlede beskæftigelsesfrekvens for alle 16-64-årige ikke umiddelbart sammenlignelig med de andre grupper. Det skyldes, at der er store forskelle i beskæftigelsen mellem personer på de forskellige aldersstrin blandt de 16-64-årige. Af den grund er den samlede beskæftigelsesfrekvens for 16-64-årige efterkommere fra ikke-vestlige lande ikke opgivet i tabel 2.1 og 2.2.

Tabel 2.2 Beskæftigelsesfrekvenser for kvinder. 2021

	Indvandrere		Efterkommere		Dansk oprindelse
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	
	pct.				
16-64 år	69	57	..	..	78
16-24 år	52	52	65	68	68
25-29 år	67	58	73	70	76
30-34 år	72	61	76	73	81
35-39 år	75	65	80	74	83
40-44 år	77	66	78	73	86
45-49 år	76	62	82	72	86
50-54 år	75	54	80	..	84
55-59 år	70	45	74	..	81
60-64 år	58	34	65	..	65

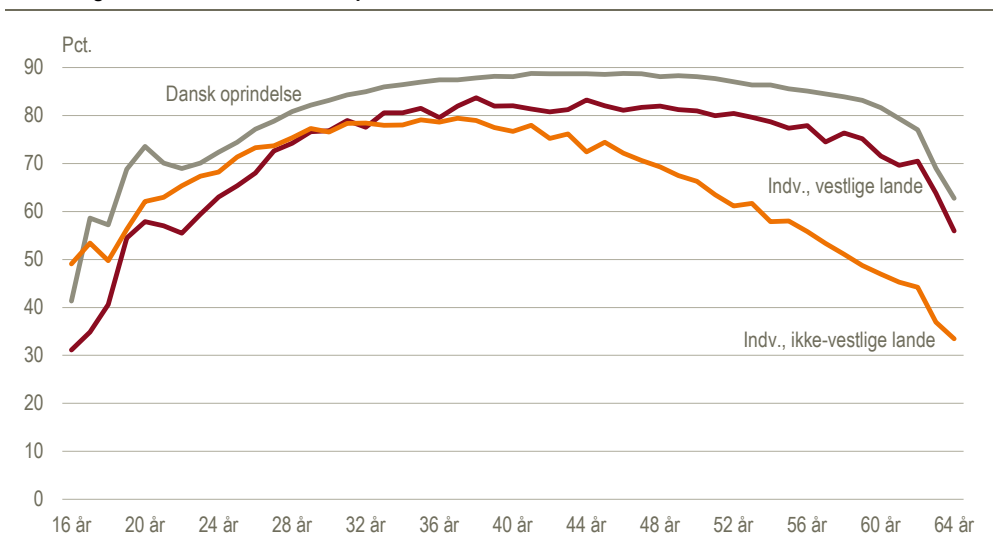
Anm.: Efterkommere har en skæv aldersmæssig fordeling. Derfor er beskæftigelsesfrekvensen for 16-64-årige efterkommere udeladt samt i tilfælde, hvor der er under 200 personer i aldersgruppen.

2.3 Indeks og underbeskæftigelse

16-64-åriges beskæftigelsesfrekvens set under ét giver et forsimplet billede

Beskæftigelsesfrekvensen for 16-64-årige er ikke altid en god indikator for beskæftigelsesforskelle mellem personer med dansk oprindelse, indvandrere og efterkommere. Det skyldes, at grupperne er forskelligt sammensat med hensyn til alder. Det kan være et problem, når man ser på hele gruppen af 16-64-årige, da der er store forskelle i beskæftigelsesfrekvens mellem de enkelte alderstrin i aldersgruppen 16-64-årige. De yngste og ældste har lavere beskæftigelse, mens beskæftigelsen er højest blandt de 30-50-årige.

Figur 2.4 Beskæftigelsesfrekvenser for mænd på de enkelte alderstrin. 2021

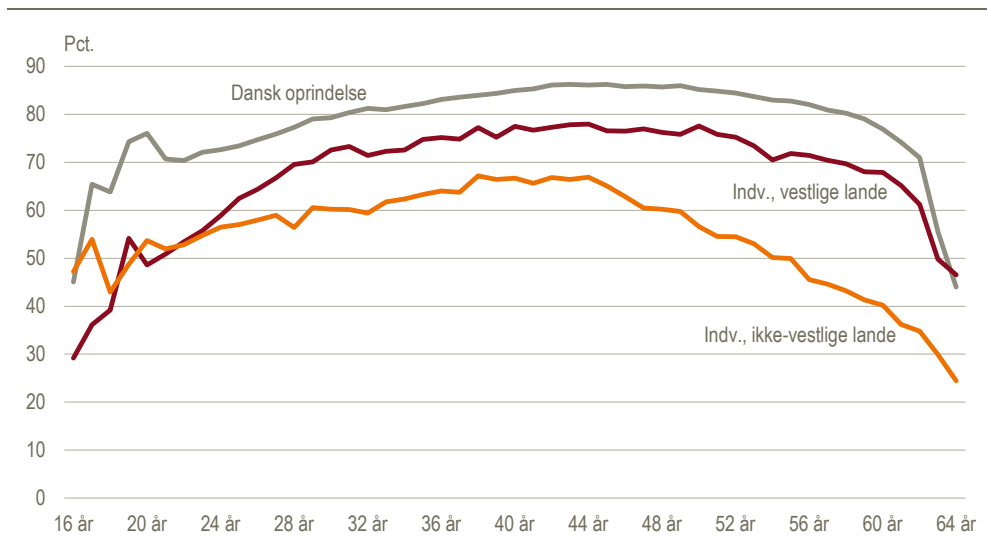

72 pct. af de 16-64-årige efterkommere fra ikke-vestlige lande er under 30 år

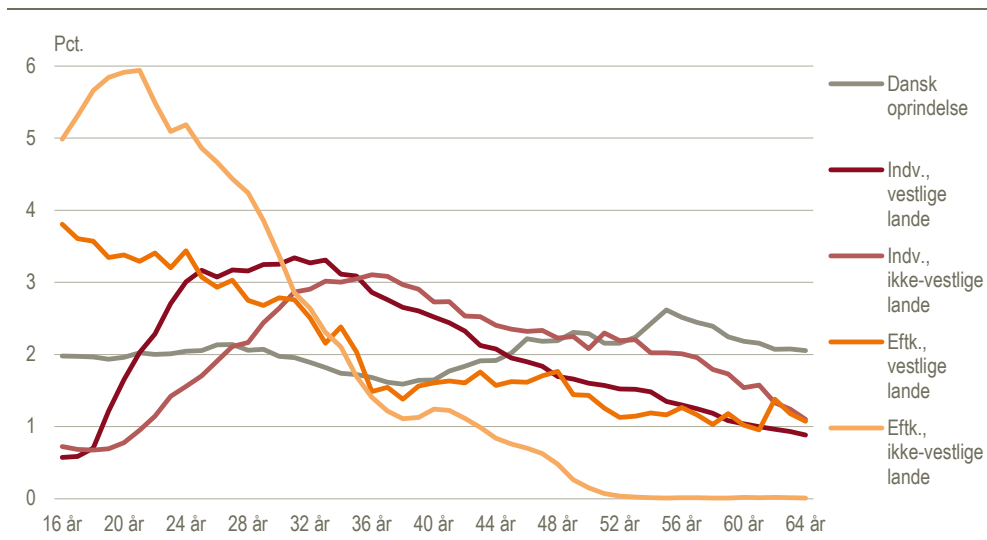
Problematikken er især relevant, når det gælder efterkommere fra ikke-vestlige lande. Her vil det være misvisende at se på 16-64-åriges beskæftigelsesfrekvens, da gruppen er meget ung. Blandt de 16-64-årige efterkommere fra ikke-vestlige lande er 72 pct. under 30 år i 2021, hvor den tilsvarende andel blandt personer med dansk oprindelse er 28 pct. Efterkommere fra ikke-vestlige lande er altså overrepræsenterede på alderstrin, som har relativt lav beskæftigelse. Derfor vil en simpel angivelse af deres beskæftigelsesfrekvens for alle 16-64-årige undervurdere deres egentlige beskæftigelse.

Figur 2.5 Beskæftigelsesfrekvenser for kvinder på de enkelte alderstrin. 2021

Figur 2.6 Alderstrins andel af alle 16-64-årige. 2022

Afvigende aldersfordelinger inden for gruppen af 16-64-årige

Også de andre herkomstgrupper har en aldersfordeling inden for de 16-64-årige, som afviger fra personer med dansk oprindelse, se figur 2.6. Fx fremgår det, at indvandrere fra ikke-vestlige lande er underrepræsenterede på alderstrinene fra 53 år og opefter samt alderstrinene fra 16 år til og med 26 år. De har altså relativt færre personer i befolkningen end personer med dansk oprindelse på alderstrin, hvor beskæftigelsen er lav. Deres beskæftigelsesfrekvens for 16-64-årige kan derfor i modsætning til efterkommernes overvurdere deres egentlige beskæftigelse.

Aldersstandardisering fjerner påvirkning fra forskelle i alderssammensætning

Hvis man ønsker et mere retvisende mål for beskæftigelsen, må man korrigere for, hvordan grupperne er sammensat aldersmæssigt. Det gøres ved at standardisere beskæftigelsestallene for 16-64-årige, så forskellene mellem gruppernes alderssammensætning ikke påvirker tallene. Ved en aldersstandardisering skal der vælges en standardbefolkning, som beskæftigelsen skal ses i forhold til, her personer med dansk oprindelse. Korrektionen kaldes et aldersstandardiseret beskæftigelsesindeks.

Tabel 2.3 **Aldersstandardiseret beskæftigelsesindeks for 16-64-årige indvandrere efter køn. 2021**

	Faktisk beskæftigelse	Beregnet beskæftigelse	Underbeskæftigelse	Indeks (dansk oprindelse = 100)	Underbeskæftigelse
	antal	antal	antal	indeks	pct.
Mænd					
Indvandrere, vestlige lande	89 533	98 620	9 087	91	9
Indvandrere, ikke-vestlige lande	101 086	122 897	21 811	82	18
Kvinder					
Indvandrere, vestlige lande	74 391	85 687	11 296	87	13
Indvandrere, ikke-vestlige lande	91 114	127 806	36 692	71	29

Forskel i indekstal kan udtrykkes som den procentvise underbeskæftigelse

Når der korrigeres for alderssammensætningen fremgår det, at mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande har et beskæftigelsesindeks på 82. Dette tal kan tolkes som den procentvise underbeskæftigelse blandt mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande. Antallet af beskæftigede mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande ligger altså 18 pct. lavere end det ville gøre, hvis de havde haft helt samme beskæftigelsesfrekvenser som mænd med dansk oprindelse på alle alderstrin. Ses på mandlige indvandrere fra vestlige lande, så har de et beskæftigelsesindeks på 91, dvs. at denne gruppe ligger 9 pct. lavere end mænd med dansk oprindelse.

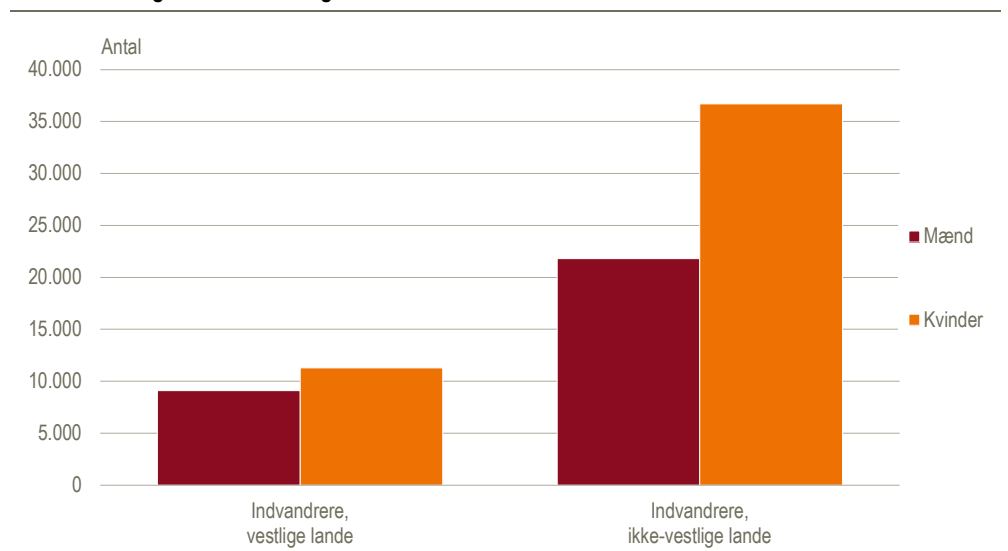
Kvindelige indvandrere fra ikke-vestlige lande har lavest beskæftigelsesindeks

Beskæftigelsesindekset for kvindelige indvandrere fra ikke-vestlige lande ligger på 71, når der korrigeres for forskelle i alderssammensætning. Deres beskæftigelse er derfor 29 pct. lavere end den ville have været, hvis de havde haft samme beskæftigelsesfrekvenser som kvinder med dansk oprindelse. For kvindelige indvandrere fra vestlige lande fremgår det af tabellen, at deres beskæftigelse er 13 pct. lavere end kvinder med dansk oprindelse.

Underbeskæftigelse i antal personer

På baggrund af indeksberegningerne kan forskellen i beskæftigelse mellem indvandrere og personer med dansk oprindelse også udtrykkes som underbeskæftigelse i antal personer. Det gøres ved at angive forskellen mellem den faktiske beskæftigelse med den beregnede beskæftigelse. Underbeskæftigelsen angiver det antal personer, som beskæftigelsen blandt indvandrere skal øges med, hvis de skal opnå samme beskæftigelse som mænd og kvinder med dansk oprindelse.

Figur 2.7 **Underbeskæftigelse for 16-64-årige indvandrere. 2021**

Underbeskæftigelse blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande på 58.503 personer

Når underbeskæftigelsen udregnes for mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande, har gruppen en underbeskæftigelse på 21.811 personer. Tilsvarende har kvindelige indvandrere fra ikke-vestlige lande en underbeskæftigelse på 36.692 personer. Indvandrere fra vestlige lande er også underbeskæftigede sammenlignet med personer med dansk oprindelse – dog i mindre grad. I 2021 var underbeskæftigelsen 9.087 personer blandt mandlige indvandrere fra vestlige lande og 11.296 personer blandt kvindelige indvandrere fra vestlige lande.

Særligt blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande er underbeskæftigelsen faldet fra samlet 65.361 personer i 2020 til 58.503 personer i 2021.

Meget lav underbeskæftigelse blandt kvindelige efterkommere

På samme måde som med indvandrerne er der lavet beregninger for gruppen af efterkommere. Resultaterne vises i tabel 2.4. I alle tilfælde er der tale om underbeskæftigelse, men ikke i samme omfang som blandt indvandrerne. Her har kvindelige efterkommere fra både vestlige lande og ikke-vestlige lande den laveste underbeskæftigelse på 5 pct.

Tabel 2.4 Aldersstandardiseret beskæftigelsesindeks for 16-64-årige efterkommere efter køn. 2021

	Faktisk beskæftigelse	Beregnet beskæftigelse	Underbeskæftigelse	Indeks (dansk oprindelse = 100)	Underbeskæftigelse
	antal			indeks	pct.
Mænd					
Efterkommere, vestlige lande	4 085	4 452	367	92	8
Efterkommere, ikke-vestlige lande	31 390	34 718	3 328	90	10
Kvinder					
Efterkommere, vestlige lande	3 881	4 071	190	95	5
Efterkommere, ikke-vestlige lande	30 947	32 741	1 794	95	5

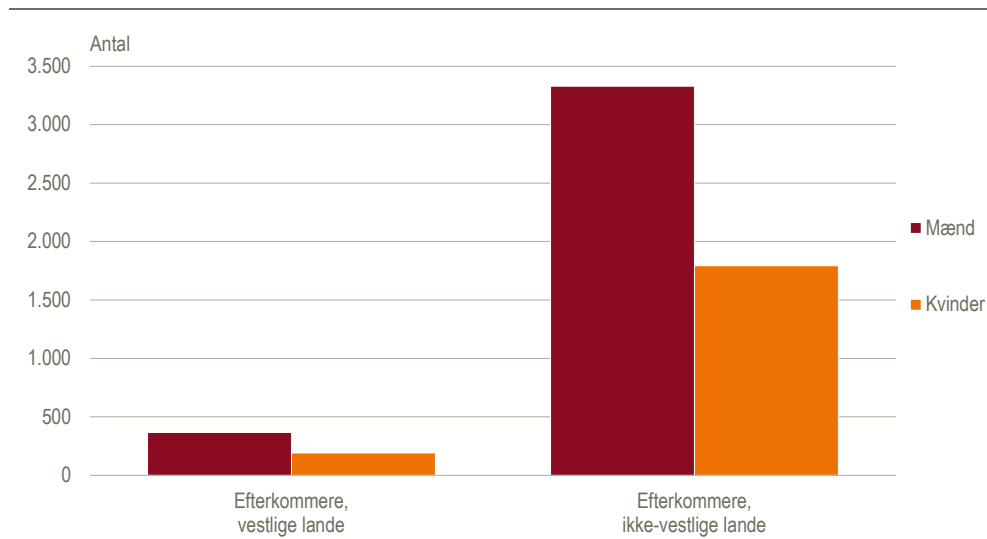
Underbeskæftigelse er klart lavere blandt efterkommere fra ikke-vestlige lande end indvandrere

Sammenligner man indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande fremgår det, at underbeskæftigelsen er lavest blandt efterkommerne. Mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande har en underbeskæftigelse på 10 pct. mod mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande, der har en underbeskæftigelse på 18 pct. For kvinderne er tallene 5 pct. blandt efterkommerne og 29 pct. blandt indvandrerne. Underbeskæftigelsen er altså højere blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande. Sammenligner man i stedet indvandrere og efterkommere fra vestlige lande, er forskellene i underbeskæftigelsen lavere.

Så man blot på samlet beskæftigelse for 16-64-årige, ville man få misvisende resultat

At man kan sammenligne indvandrere og efterkommeres beskæftigelse er en af de største kvaliteter ved de aldersstandardiserede beregninger. Her er det som nævnt misvisende blot at anvende den samlede beskæftigelsesfrekvens for hele gruppen af 16-64-årige. Gør man det, får man en beskæftigelsesfrekvens på 68 pct. for alle 16-64-årige mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande og 67 pct. for mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande, altså en stort set ens beskæftigelse blandt indvandrere og blandt efterkommere. De aldersstandardiserede beregninger viser derimod, at beskæftigelsen er højere blandt efterkommerne fra ikke-vestlige lande med et indeks på 90 mod et indeks på 82 blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande.

Figur 2.8 Underbeskæftigelse for 16-64-årige efterkommere. 2021

Figur 2.8 viser i lighed med figur 2.7, at underbeskæftigelsen er højere blandt indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande set i forhold til indvandrere og efterkommere fra vestlige lande.

2.4 Beskæftigelse og oprindelsesland for indvandrere

Oprindelseslande og beskæftigelse

Dette afsnit belyser indvandreres beskæftigelse med fokus på deres oprindelsesland. Indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande er i virkeligheden meget sammensatte grupper, som dækker over indvandrere fra mange forskellige lande. Oprindelseslandet har betydning for indvandreres beskæftigelse i Danmark.

Fokus på 30-64-årige i stedet for 16-64-årige

Til forskel fra tidligere afsnit, er det valgt at indsnævre gruppen til kun at omfatte 30-64-årige. Det skyldes først og fremmest et ønske om at frasortere de store grupper af unge studerende med midlertidigt ophold i Danmark. De fylder meget for nogle lande og lidt for andre. De fleste udenlandske studerende har ikke beskæftigelse under deres studieophold i Danmark. Ved at se på alle 16-64-årige vil man derfor komme til at undervurdere beskæftigelsen for indvandrere fra de lande, hvor de unge studerende fylder meget.

De 30 lande, der er flest indvandrere fra

Tablet 2.5 viser beskæftigelsesfrekvenser for både mænd og kvinder for de 30 lande, som der er flest indvandrere fra i Danmark ultimo november 2021. Tabellen er rangeret efter den samlede beskæftigelsesfrekvens.

Højest beskæftigelse blandt indvandrere fra Nederlandene

Indvandrere fra Nederlandene topper listen med en samlet beskæftigelsesfrekvens for 30-64-årige på 82 pct. Stort set det samme niveau som for personer med dansk oprindelse (83 pct.). Ukraine og Litauen følger efter med samlede beskæftigelsesfrekvenser på 81 pct.

Indvandrere fra Libanon, Somalia, Syrien og Irak har lav beskæftigelse

I den modsatte ende af listen er der fire lande, som skiller sig ud med meget lave beskæftigelsesfrekvenser. Det drejer sig om Libanon, Somalia, Irak og Syrien. I alle fire tilfælde ligger beskæftigelsesfrekvenserne under 52 pct. Indvandrere fra Libanon ligger allerlavest med en samlet beskæftigelsesfrekvens på 43 pct. For de fire lande er beskæftigelsen dog steget i forhold til 2020. Her lå de fire lande alle under 44 pct. og Libanon lavest med 40 pct.

For ét land har kvinder højest beskæftigelse

I de fleste tilfælde er beskæftigelsesfrekvensen højere blandt mændene end kvinderne. Det gælder også for personer med dansk oprindelse. Der er dog ét land blandt

de 30, hvor det forholder sig omvendt. Det drejer sig om Thailand. Blandt indvandrere fra Thailand har kvinderne en lidt højere beskæftigelse end mændene.

I nogle tilfælde er kønsforskellene i beskæftigelse meget store

I nogle tilfælde er kønsforskellene i beskæftigelse meget store. Blandt indvandrere fra Syrien, Pakistan og Indien er mænds beskæftigelsesfrekvenser mere end 25 procentpoint højere end kvindernes.

Tabel 2.5 **Beskæftigelsesfrekvenser for 30-64-årige. 2021**

	Antal personer			Beskæftigelsesfrekvens		
	Mænd	Kvinder	I alt	Mænd	Kvinder	I alt
	antal			pct.		
Indvandrere						
Heraf:						
Nederlandene	2 645	1 740	4 385	86	76	82
Ukraine	3 486	4 214	7 700	90	75	81
Litauen	4 403	4 174	8 577	82	80	81
Thailand	801	8 742	9 543	77	79	79
Polen	16 215	12 970	29 185	82	74	79
Filippinerne	859	6 375	7 234	82	78	78
Rumænien	12 382	8 701	21 083	81	73	77
Sverige	3 295	4 629	7 924	77	75	76
Tyskland	7 874	8 339	16 213	79	73	76
Italien	3 637	1 912	5 549	78	70	75
Storbritannien	6 846	3 012	9 858	78	69	75
Indien	5 146	3 781	8 927	86	60	75
Norge	2 747	4 538	7 285	74	75	75
Bulgarien	3 942	2 974	6 916	77	71	74
Vietnam	3 290	4 225	7 515	73	72	72
Kina	3 068	5 093	8 161	74	70	72
USA	2 765	2 534	5 299	73	66	70
Sri Lanka	2 785	2 840	5 625	73	63	68
Rusland	1 231	3 500	4 731	69	67	68
Pakistan	5 140	4 770	9 910	75	47	61
Iran	7 746	5 943	13 689	64	57	61
Bosnien-Hercegovina	6 179	6 338	12 517	63	57	60
Tyrkiet	13 768	12 820	26 588	69	49	59
Marokko	2 065	2 409	4 474	66	51	58
Afghanistan	4 372	3 913	8 285	69	44	58
Jugoslavien ¹	2 945	2 948	5 893	60	50	55
Syrien	9 538	6 996	16 534	68	29	51
Irak	8 388	7 126	15 514	53	42	47
Somalia	4 047	3 851	7 898	51	44	47
Libanon ²	5 911	5 124	11 035	51	33	43
Dansk oprindelse	1 089 757	1 076 795	2 166 552	85	81	83

Anm.: Landene i tabellen omfatter de 30 lande, som der ultimo 2021 er flest indvandrere fra i Danmark.

¹ Jugoslavien før opsplitningen.

² En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

2.5 Beskæftigelse og oprindelsesland for efterkommere

Efterkommere er født i Danmark

Dette afsnit belyser efterkommernes beskæftigelse med fokus på deres oprindelsesland. Efterkommere er pr. definition født i Danmark. De har ingen forældre, som selv er født i Danmark og er danske statsborgere.

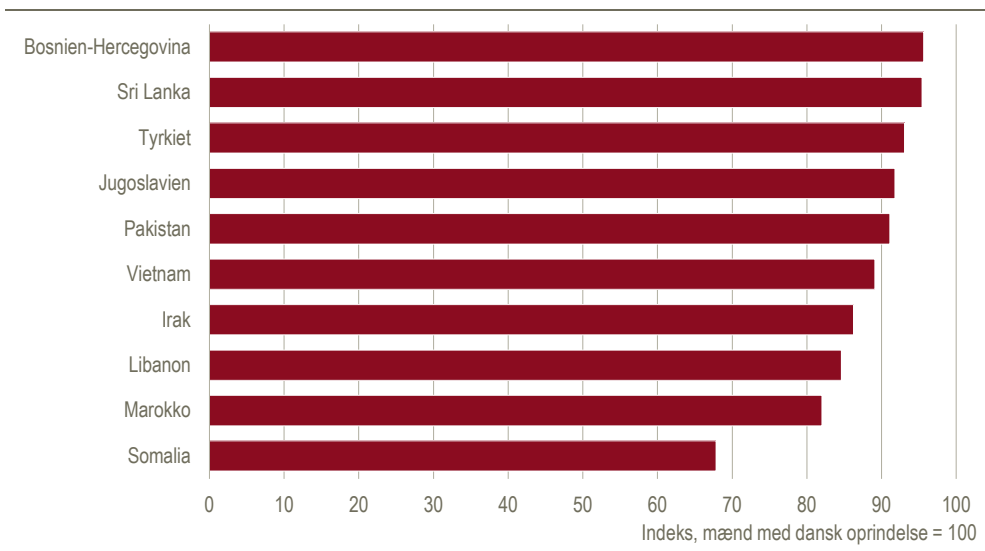
Anderledes aldersfordeling

Som tidligere nævnt har efterkommerne en meget anderledes alderssammensætning end personer med dansk oprindelse, idet der er en kraftig overrepræsentation af unge. I dette afsnit om efterkommernes beskæftigelse anvendes der derfor også aldersstandardiserede beregninger som mål for beskæftigelsen i forhold til personer med dansk oprindelse.

Fokus på de ti største efterkommergrupper blandt de 20-40-årige

Fokus er på gruppen af 20-40-årige efterkommere fordelt efter oprindelsesland. Fokuseringen på de 20-40-årige skyldes netop alderssammensætningen, idet efterkommere er overrepræsenteret blandt de unge, se figur 2.6. Desuden er efterkommere fra Tyrkiet, Libanon og Pakistan de tre klart største grupper og udgør tilsammen knap halvdelen af alle 20-40-årige efterkommere. Grundet den ujævne fordeling imellem grupperne af efterkommere, vil der udelukkende blive fokuseret på de ti lande som flest efterkommere mellem 20-40-årige er fra 1. januar 2022.

Figur 2.9 Aldersstandardiseret beskæftigelsesindeks for 20-40-årige mandlige efterkommere efter oprindelsesland. 2021

Anm. 1: Jugoslavien i figuren er Jugoslavien før opsplitningen.

Anm. 2: En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

Laveste indeks blandt mandlige efterkommere fra Somalia

Blandt mandlige efterkommere findes de laveste beskæftigelsesindeks blandt efterkommere fra Somalia, der har et indeks på 68 pct. Mandlige efterkommere fra Somalia har dermed en beskæftigelse, der ligger 32 pct. lavere, end den ville have gjort, hvis de havde haft samme beskæftigelse som mænd med dansk oprindelse.

Højeste indeks blandt mandlige efterkommere fra Sri Lanka og Tyrkiet

De højeste beskæftigelsesindeks blandt mænd findes hos efterkommere fra Bosnien-Hercegovina, Sri Lanka og Tyrkiet, der alle har et indeks på over 93 pct. Herefter følger efterkommere fra Jugoslavien og Pakistan, der begge har et beskæftigelsesindeks på over 91 pct.

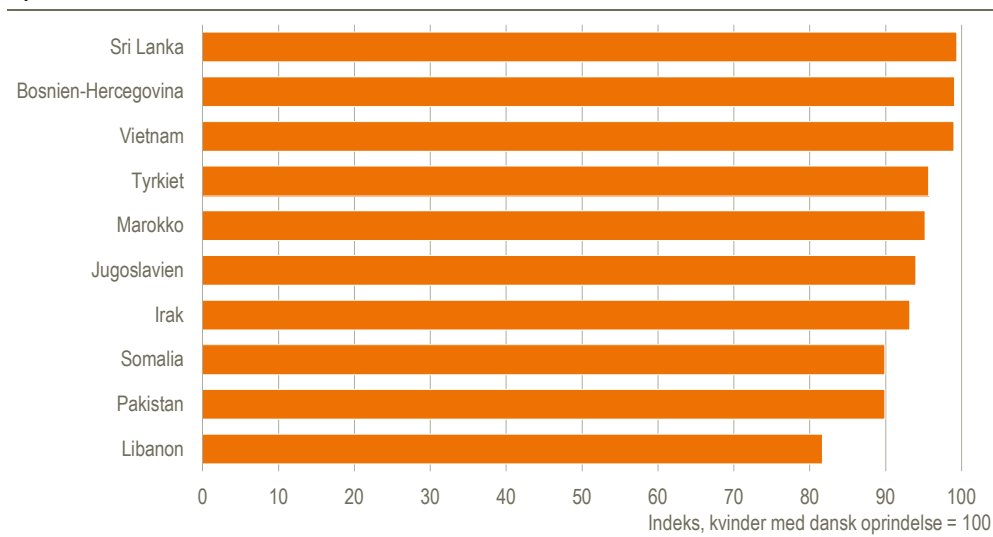
Kvindelige efterkommere fra Sri Lanka har samme beskæftigelse som kvinder med dansk oprindelse

Kvinderne har generelt høje beskæftigelsesindeks. Lavest ligger Libanon med et indeks på 82 pct. Beskæftigelsen ligger derimod meget tæt på den danske beskæftigelse for efterkommere fra Sri Lanka, Bosnien-Hercegovina og Vietnam, der alle har et indeks tæt på 100 pct.

Efterkommere fra Tyrkiet placeret i top-4

Efterkommere fra Tyrkiet er den største enkelte gruppe. Blandt kvinderne er efterkommere fra Tyrkiet placeret på fjerdepladsen med et beskæftigelsesindeks på 96 pct., hvilket svarer til en underbeskæftigelse på blot 4 pct. sammenlignet med kvinder med dansk oprindelse. Underbeskæftigelse for kvindelige efterkommere fra Tyrkiet er altså lidt lavere end mandlige efterkommere fra Tyrkiet.

Figur 2.10 Aldersstandardiseret beskæftigelsesindeks for 20-40-årige kvindelige efterkommere efter oprindelsesland. 2021

Anm. 1: Jugoslavien i figuren er Jugoslavien før opsplitningen.

Anm. 2: En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

2.6 Selvstændige

Beskæftigede indvandrere fra ikke-vestlige lande arbejder i højere grad som selvstændige

Beskæftigede indvandrere fra ikke-vestlige lande arbejder i højere grad som selvstændige end personer med dansk oprindelse. Blandt alle beskæftigede med dansk oprindelse er det således 5,0 pct., der er selvstændige. For indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande er de tilsvarende andele henholdsvis 5,3 og 7,0 pct., se tabel 2.6.

Beskæftigelse som selvstændig er mest udbredt blandt mænd

For alle typer af herkomst gælder det, at mænd i højere grad er selvstændige end kvinder. Selv om medarbejdende ægtefæller er talt med som selvstændige, udgør de selvstændiges andel 4,9 pct. af alle beskæftigede blandt kvindelige indvandrere fra ikke-vestlige lande. For mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande er den tilsvarende andel 8,9 pct.

Tabel 2.6 Selvstændiges andel af beskæftigede for 16-64-årige. 2021

	Selvstændige	Lønmodtagere	Alle beskæftigede	Andel selvstændige
	antal			pct.
Indvandrere, vestlige lande	8 685	155 239	163 924	5,3
Mænd	4 883	84 650	89 533	5,5
Kvinder	3 802	70 589	74 391	5,1
Indvandrere, ikke-vestlige lande	13 450	178 750	192 200	7,0
Mænd	8 984	92 102	101 086	8,9
Kvinder	4 466	86 648	91 114	4,9
Dansk oprindelse	119 725	2 277 260	2 396 985	5,0
Mænd	75 645	1 156 517	1 232 162	6,1
Kvinder	44 080	1 120 743	1 164 823	3,8

Anm.: Selvstændige inkluderer medarbejdende ægtefæller.

Gælder også for personer med dansk oprindelse

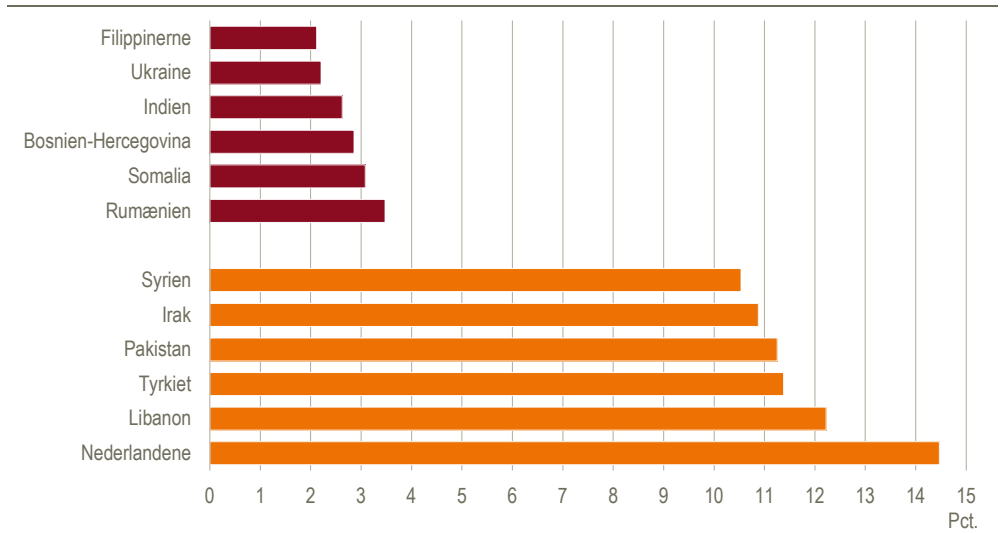
Også for beskæftigede med dansk oprindelse er andelen af selvstændige væsentlig større for mænd end for kvinder. Kønsforskellen er noget mindre for indvandrere fra vestlige lande, idet andelen af selvstændige er 5,5 pct. blandt mændene og 5,1 pct. blandt kvinderne.

Især mange selvstændige blandt indvandrere fra Nederlandene

Andelen af selvstændige afhænger også af indvandrernes oprindelsesland. Blandt indvandrere fra Filippinerne er 2 pct. af alle beskæftigede selvstændige. Selvstændige udgør derimod 14 pct. af beskæftigede indvandrere fra Nederlandene.

Figur 2.11

Selvstændige 16-64-årige indvandreres andel af samlet beskæftigelse efter oprindelsesland. 2021

Anm. 1: Figuren indeholder de seks lande med henholdsvis laveste og højeste andel selvstændige blandt indvandrere fra de 30 lande, hvorfra der ultimo 2020 er flest 16-64-årige indvandrere.

Anm. 2: En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

Indvandrere fra Nederlandene har den højeste andel selvstændige

Indvandrere fra Nederlandene er dermed den gruppe, som har den højeste andel selvstændige. Indvandrere fra Nederlandene, der arbejder som selvstændige, er næsten alle beskæftiget inden for landbrug.

2.7 Branche

I hotel- og restaurationsbranchen er 36 pct. eller over hver tredje mandlige medarbejder indvandrer. Som helhed er lidt over 13 pct. af de beskæftigede indvandrere.

36 hovedgrupper

I brancheopdelingen DB07 er 726 enkelte brancher blevet opdelt i 36 hovedgrupper. I sagens natur er mange af disse hovedgrupper meget sammensatte. Alligevel kan man få et indtryk af nogle forskelle mellem personer med dansk oprindelse og indvandreres beskæftigelse ved at bruge grupperingen.

Mange indvandrere arbejder inden for rejsebureauer, rengøring og anden operationel service

I branchen Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service er 23 pct. af de beskæftigede eller lidt under hver fjerde medarbejder indvandrer. Det svarer til, at indvandrerne udgør 18.879 beskæftigede ud de samlet 80.784 personer, der er beskæftiget i Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service. Også inden for branchen Landbrug, skovbrug og fiskeri er en stor andel af de beskæftigede indvandrere. Her er 23 pct. af de beskæftigede indvandrere i 2021.

Få inden for offentlig administration og ejendomshandel

Omvendt er kun 3 pct. af mænd beskæftiget inden for Offentlig administration, forsvar og politi indvandrere, mens 6 pct. af de beskæftigede inden for Ejendomshandel og udlejning er indvandrere.

Tabel 2.7 16-64-årige beskæftigede mænd efter branche. 2021

	Beskæftigede	Indvandrere		Dansk oprindelse
		Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	
Alle beskæftigede	1 422 781	6,3	7,1	86,6
Landbrug, skovbrug og fiskeri	37 178	11,3	11,6	77,1
Råstofindvinding	2 762	8,7	5,3	86,0
Føde-, drikke- og tobaksvarerindustri	33 063	10,5	11,7	77,7
Tekstil- og læderindustri	2 456	3,9	7,3	88,8
Træ- og papirindustri, trykkerier	12 701	7,1	5,9	87,1
Olieraffinaderier mv.	537	1,5	0,9	97,6
Kemisk industri	7 481	5,7	6,8	87,6
Medicinalindustri	12 776	8,2	7,6	84,2
Plast-, glas- og betonindustri	19 718	7,5	7,9	84,6
Metalindustri	30 010	8,1	5,7	86,2
Elektronikindustri	10 709	7,5	6,6	85,9
Fremst. af elektrisk udstyr	6 859	5,2	7,1	87,7
Maskinindustri	42 956	5,7	5,4	88,9
Transportmiddelindustri	5 064	8,3	6,6	85,1
Møbel og anden industri mv.	24 168	7,2	4,7	88,1
Energiforsyning	7 960	6,1	3,6	90,3
Vandforsyning og renovation	9 405	3,4	3,4	93,2
Bygge og anlæg	160 684	6,7	3,0	90,4
Handel	235 366	4,3	5,9	89,8
Transport	88 391	7,4	14,0	78,6
Hoteller og restauranter	53 981	12,2	24,3	63,5
Forlag, tv og radio	20 414	7,1	3,9	89,0
Telekommunikation	8 949	4,0	5,1	90,9
It- og informationstjenester	51 868	8,0	6,0	85,9
Finansiering og forsikring	42 522	3,8	3,1	93,1
Ejendomshandel og udlejning	22 646	3,4	3,0	93,6
Rådgivning mv.	67 921	5,9	3,7	90,5
Forskning og udvikling	9 590	12,8	8,7	78,5
Reklame og øvrig erhvervs-service	17 579	7,0	3,7	89,4
Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service	80 784	9,9	13,4	76,6
Offentlig administration, forsvar og politi	65 444	1,1	2,0	96,8
Undervisning	83 264	5,9	4,9	89,2
Sundhedsvæsen	38 245	5,0	7,7	87,3
Sociale institutioner	57 884	2,7	7,4	89,9
Kultur og fritid	26 220	5,9	3,9	90,2
Andre serviceydelser mv.	23 378	4,5	10,8	84,7
Uoplyst aktivitet	1 848	3,7	3,8	92,5

Hver tredje i kvindelige beskæftigede i Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service er indvandrer

For kvinder er indvandrere en stor andel af de beskæftigede i branchen Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service. Her er hver tredje medarbejder eller 33 pct. indvandrere. En høj andel kvindelige indvandrere findes ligeledes i brancherne Landbrug, skovbrug og fiskeri (32 pct.) samt Hoteller og restauranter (24 pct.).

Omvendt er der ligeledes blandt de kvindelige indvandrere få beskæftiget i branchen Offentlig administration, forsvar og politi (4 pct.).

Tabel 2.8 16-64-årige beskæftigede kvinder efter branche, 2021

	Beskæftigede	Indvandrere		Dansk oprindelse
		Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	
		antal	pct.	
Alle beskæftigede	1 330 328	5,6	6,8	87,6
Landbrug, skovbrug og fiskeri	12 782	16,0	15,6	68,3
Råstofindvinding	745	15,6	11,3	73,2
Føde-, drikke- og tobaksvarerindustri	20 314	8,6	9,1	82,3
Tekstil- og læderindustri	2 764	8,2	7,8	84,0
Træ- og papirindustri, trykkerier	4 253	7,2	4,2	88,6
Olieraffinaderier mv.	94	2,1	0,0	97,9
Kemisk industri	4 911	9,5	7,0	83,5
Medicinalindustri	13 889	9,4	8,0	82,6
Plast-, glas- og betonindustri	5 890	8,0	7,4	84,6
Metalindustri	5 855	6,6	5,2	88,1
Elektronikindustri	5 738	10,1	10,4	79,6
Fremst. af elektrisk udstyr	3 017	6,6	9,6	83,7
Maskinindustri	11 297	9,4	7,2	83,4
Transportmiddelindustri	1 182	6,4	6,7	86,9
Møbel og anden industri mv.	10 049	9,2	5,8	84,9
Energiforsyning	3 027	8,3	4,9	86,8
Vandforsyning og renovation	2 124	2,2	2,1	95,7
Bygge og anlæg	17 626	5,7	2,9	91,5
Handel	182 592	5,0	4,9	90,1
Transport	24 740	8,9	8,4	82,7
Hoteller og restauranter	59 263	10,4	13,5	76,1
Forlag, tv og radio	14 526	7,4	3,2	89,5
Telekommunikation	3 637	3,8	4,8	91,4
It- og informationstjenester	18 593	14,4	8,5	77,2
Finansiering og forsikring	35 669	4,2	3,4	92,4
Ejendomshandel og udlejning	16 074	4,6	4,1	91,3
Rådgivning mv.	48 802	7,1	4,0	88,9
Forskning og udvikling	7 701	13,0	8,3	78,7
Reklame og øvrig erhvervs-service	19 494	7,9	4,5	87,6
Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service	73 079	14,1	18,8	67,1
Offentlig administration, forsvar og politi	77 459	1,7	2,7	95,6
Undervisning	133 076	4,6	3,9	91,5
Sundhedsvæsen	154 720	3,5	5,0	91,4
Sociale institutioner	264 904	2,6	7,9	89,5
Kultur og fritid	27 311	5,5	3,1	91,4
Andre serviceydelser mv.	42 256	4,6	10,1	85,2
Uoplyst aktivitet	875	6,2	4,5	89,4

2.8 Beskæftigelse hos indvandrere med MENAP+T oprindelse

Fokus på MENAP+T

Danmarks Statistik har siden 2021 indført muligheden for at anvende MENAP+T landegrupperingen i analysesammenhæng.

Høj beskæftigelse blandt mænd med dansk oprindelse

Figur 2.12 viser beskæftigelsesfrekvensen blandt mænd i alderen 16-64 år efter MENAP+T landegrupperingen. Den højeste andel findes blandt mænd med dansk oprindelse, hvor 81 pct. er i beskæftigelse. Det er lidt højere end mænd fra vestlige lande og øvrige ikke-vestlige lande, som har en beskæftigelsesfrekvens på henholdsvis 75 og 74 pct.

Laveste andel blandt mænd fra MENAP+T

Alle tre grupperinger ligger noget højere end mandlige indvandrere fra et MENAP+T land, hvor 64 pct. er i beskæftigelse. Det er 17 procentpoint lavere end mænd med dansk oprindelse og 10 procentpoint lavere end mænd fra øvrige ikke-vestlige lande.

*Definition af
MENAP+T*

Definition af MENAP+T:

MENAP+T er en forkortelse for lande i Mellemøsten, Nordafrika samt landene Pakistan og Tyrkiet. MENAP+T landegrupperingen udspringer af MENA (Mellemøsten og Nordafrika) landegrupperingen, som anvendes i forsknings- og samfundsdebatten i Danmark og udlandet.

MENAP+T er en underopdeling af Danmarks Statistiks landegruppering ikke-vestlige lande. Det betyder, at landegrupperingen ikke-vestlige lande opsplittes i to kategorier henholdsvis MENAP+T og øvrige ikke-vestlige lande.

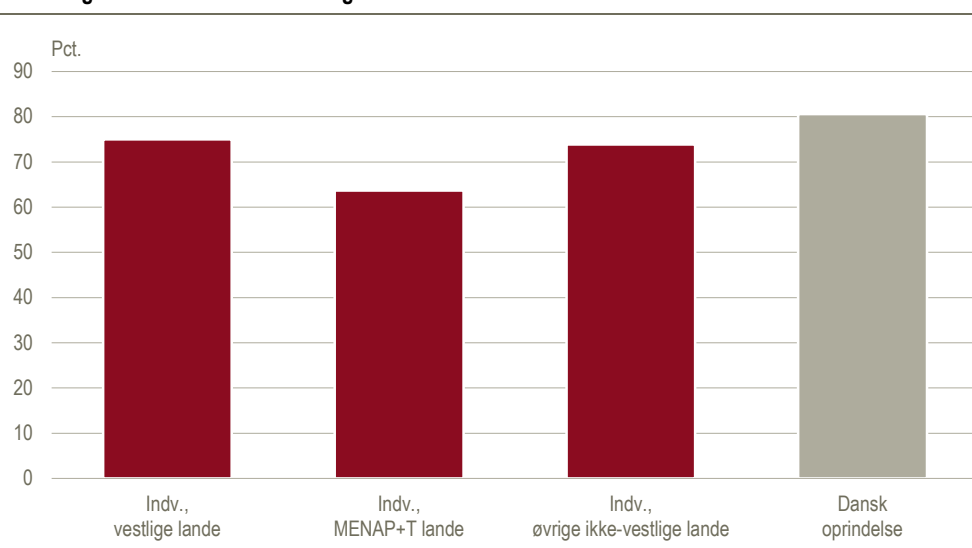
MENAP+T landegrupperingen indeholder følgende lande:

Afghanistan, Bahrain, Forenede Arabiske Emirater, Irak, Iran, Jordan, Kuwait, Libanon, Oman, Qatar, Saudi-Arabien, Syrien, Yemen, Algeriet, Djibouti, Egypten, Libyen, Marokko, Mauretaniens, Somalia, Sudan, Tunesien samt Pakistan og Tyrkiet.

Landegrupperingen øvrige ikke-vestlige lande indeholder følgende lande:

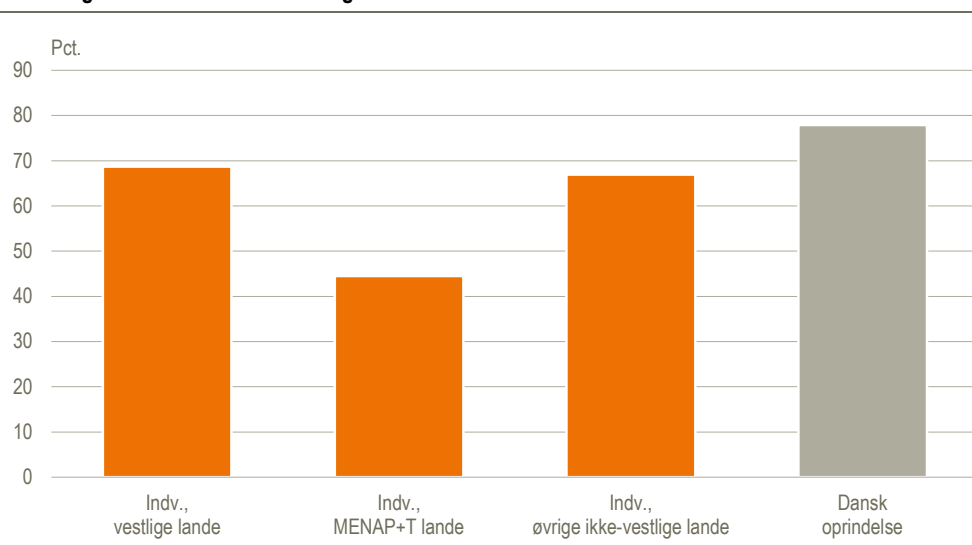
Alle øvrige lande, som ikke er vestlige lande og MENAP+T lande, se kapitel 1.

Figur 2.12 Beskæftigelsesfrekvens for 16-64-årige mænd inden for MENAP+T. 2021

I figur 2.13 vises beskæftigelsesfrekvensen for 16-64-årige kvinder efter MENAP+T landegrupperingen.

Figur 2.13 Beskæftigelsesfrekvens for 16-64-årige kvinder inden for MENAP+T. 2021

<i>Kvinder har lavere beskæftigelse end mænd</i>	Kvinder har generelt en lavere beskæftigelse end mænd. Blandt kvinder med dansk oprindelse er 78 pct. i beskæftigelse, hvilket er 3 procentpoint lavere end mænd med dansk oprindelse.
<i>Næsthøjeste beskæftigelse blandt kvinder fra vestlige lande</i>	Blandt kvindelige indvandrere fra øvrige ikke-vestlige lande er 67 pct. i beskæftigelse, mens det er 69 pct. blandt indvandrere fra vestlige lande. For begge grupper er der tale om andele, som er lavere end mænd fra de tilsvarende landegrupperinger.
<i>Størst forskel blandt mænd og kvinder fra MENAP+T</i>	<p>Kvindelige indvandrere fra et MENAP+T land skiller sig ud. Her er 44 pct. i beskæftigelse, hvilket er den laveste andel blandt de fire grupper. Det er også i MENAP-T grupperingen, at vi finder den største forskel mellem mænd og kvinder med 19 procentpoint.</p> <p>Blandt indvandrere fra øvrige ikke-vestlige lande minder beskæftigelsesfrekvensen for både mænd og kvinder mere om niveauet for indvandrere fra vestlige lande end for indvandrere fra MENAP+T lande. Forskellen skal ses i sammenhæng med at personer fra MENAP+T grupperingen oftere har asyl eller familiesammenføring som opholdsgrundlag, se tabel 1.11. Øvrige ikke-vestlige lande har modsat en højere andel af personer med arbejde som opholdsgrundlag.</p>

3. Uddannelse

Sammenfatning

For de 25-64-årige har en større andel med dansk oprindelse afsluttet en erhvervsfaglig uddannelse. Andelen er 39 pct. mod 25 pct. for mandlige indvandrere fra vestlige lande og 17 pct. for mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande. Blandt kvindelige indvandrere er andelen, der har en erhvervsfaglig uddannelse også noget lavere end for kvinder med dansk oprindelse.

Blandt indvandrere fra vestlige lande er der 25 pct. af mændene og 32 pct. af kvinderne, der har en lang videregående uddannelse. Det er andele, der er ca. dobbelt så høje som for personer med dansk oprindelse, hvor 14 pct. af mændene og 16 pct. af kvinderne har en lang videregående uddannelse. Andelen for indvandrere fra ikke-vestlige lande ligger derimod på nogenlunde samme niveau som mænd og kvinder med dansk oprindelse.

Når 25-64-årige indvandrere fordeles efter oprindelsesland ses en variation i uddannelsessammensætningen mellem indvandrere fra de forskellige lande. Fx har 42 pct. af indvandrere fra Polen og 37 pct. fra Bosnien-Hercegovina en erhvervsfaglig uddannelse. Blandt personer med dansk oprindelse ligger andelen på 35 pct. Omvendt har indvandrere fra Indien og Syrien de laveste andele med en erhvervsuddannelse på henholdsvis 4 pct. og 9 pct.

Indvandrere fra Indien har derimod sammen med indvandrere fra Tyskland de højeste andele med en lang videregående uddannelse med henholdsvis 48 pct. og 38 pct. mod 15 pct. for personer med dansk oprindelse. Lavest ligger indvandrere fra Tyrkiet og Syrien med andele på henholdsvis 5 pct. og 4 pct.

At uddannelsesniveaue varierer mellem indvandrere fra forskellige lande, skal blandt andet ses i lyset af, at indvandrere har forskellige juridiske forudsætninger for at opholde sig i Danmark. Fx er alle personer, der er EU/EØS-statsborgere omfattet af EU-reglerne om arbejdskraftens fri bevægelighed, og kan derfor frit indvandre og opholde sig i Danmark, hvis de fx arbejder eller studerer.

I alt har 77 pct. af de 30-årige kvindelige efterkommere fra ikke-vestlige lande afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse. For mændene er det 58 pct. Også blandt personer med dansk oprindelse har flere kvinder (84 pct.) end mænd (76 pct.) en erhvervskompetencegivende uddannelse i 2022.

I forhold til alle mænd under uddannelse i alderen 20-29 år er 18 pct. indvandrere og efterkommere, mens de resterende 82 pct. er mænd med dansk oprindelse. Inden for hver uddannelseskategori er en større andel end gennemsnittet af de mandlige indvandrere og efterkommere i gang med uddannelser inden for sundhed og teknik.

Kvindelige indvandrere og efterkommere udgør 19 pct. af alle 20-29-årige kvinder, der er under uddannelse. Inden for de enkelte uddannelser er en større andel end gennemsnittet af de kvindelige indvandrere og efterkommere i gang med uddannelser primært inden for sundhed.

For 20-29-årige mandlige efterkommere fra Somalia er 34 pct. hverken i beskæftigelse eller under uddannelse i 2021. Mandlige efterkommere fra Sri Lanka har den laveste andel med 10 pct. Efterkommere fra Vietnam har den laveste andel blandt kvinderne med 8 pct., mens efterkommere fra Libanon har den højeste andel blandt de kvindelige efterkommere med 24 pct.

I kommunerne Ishøj, Hvidovre, Høje-Taastrup og Herlev er andelen af indvandrere og efterkommere på almen- og erhvervsgymnasier over 50 pct. Den højeste andel med 65 pct. findes i Ishøj Kommune.

For landet som helhed er andelen af indvandrere og efterkommere på almen og erhvervsgymnasier på 13 pct., heraf har 26 af de kommuner der tilbyder en gymnasial uddannelse en andel der ligger over gennemsnittet, mens 63 kommuner har en andel under landsgennemsnittet.

De højeste gennemsnitskarakterer for studenter ses blandt kvinder med dansk oprindelse (7,8) samt kvindelige efterkommere fra vestlige lande (7,7). For mændene er det de samme grupper, der har de højeste gennemsnitskarakterer, dog ligger de med 7,0 og 7,2 noget lavere end kvinderne. De laveste gennemsnitskarakterer for studenter findes generelt blandt efterkommere fra ikke-vestlige lande med et gennemsnit på 6,2 for kvinderne og 5,5 for mændene.

Drenge og piger med dansk oprindelse samt efterkommere fra vestlige lande får de højeste gennemsnitskarakterer ved de bundne prøver ved folkeskolens afgangsprøver. Baseret på karakterer i de seneste fem skoleår, er karaktergennemsnittet for drenge og piger med dansk oprindelse henholdsvis 7,1 og 8,0, mens gennemsnittet for efterkommere fra vestlige lande er henholdsvis 7,2 og 7,9. For efterkommere fra ikke-vestlige lande, som udgør den største gruppe af efterkommere, er gennemsnittet 5,9 for drenge og 6,8 for piger.

3.1 Højeste fuldførte uddannelse for indvandrere

25-64-årige indvandrere

De fleste indvandrere har ikke afsluttet en uddannelse i Danmark

Danmarks Statistiks oplysninger over befolkningens højeste fuldførte uddannelse er primært baseret på administrative registre, som indberettes af danske uddannelsesinstitutioner. Indvandrere har dog i mange tilfælde ikke afsluttet en uddannelse i Danmark og deres uddannelsesniveau er derfor ikke belyst i samme omfang som uddannelsesniveaut blandt personer med dansk oprindelse. Det skyldes, at institutionernes løbende indberetning kun omfatter uddannelser, som er gennemført i Danmark og ikke uddannelser, som er gennemført i udlandet.

Uddannelsesstatistik

Fundamentet for uddannelsesstatistik i Danmark er indberetninger med cpr-nummer fra alle danske uddannelsesinstitutioner. Indvandrere har i de fleste tilfælde ikke afsluttet en uddannelse i Danmark, og de er derfor dårligt dækket af den almindelige uddannelsesstatistik.

Danmarks Statistik har gennemført spørgeskemaundersøgelser for at skabe et mere fuldstændigt billede af indvandreernes uddannelsesniveau. Hensigten har været at indsamle data for indvandreernes medbragte uddannelse for herigennem at styrke oplysningerne om de uddannelsesmæssige baggrunde i Danmark med fokus på formel uddannelse.

Opgørelsestidspunkt

Danmarks Statistik har ændret opgørelsestidspunktet for befolkningens højeste fuldførte uddannelse. Den tidligere opgørelse opgjorde befolkningen pr. 31. december, mens deres højeste fuldførte uddannelse var opgjort 30. september det pågældende år. Fra og med udgivelsen af befolkningens højeste fuldførte uddannelse 2019 er både befolkningen og deres højeste fuldførte uddannelse opgjort pr. 30. september det pågældende år.

En tredjedel af 25-64-årige indvandrere fra ikke-vestlige lande har en grundskoleuddannelse

I tabel 3.1 vises højeste fuldførte uddannelse for 25-64-årige efter herkomst. Her fremgår det, at der er forskel på uddannelsesniveaut mellem indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande. Fx har 30 pct. af de mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande alene en grundskoleuddannelse, mens det gør sig gældende for 7 pct. af indvandrere fra vestlige lande og 17 pct. af mænd med dansk oprindelse. En lignende tendens ses blandt kvinderne.

Tabel 3.1 Højeste fuldførte uddannelse for 25-64-årige efter herkomst og køn. 2022

	Indvandrere				Dansk oprindelse	
	Mænd		Kvinder		Mænd	Kvinder
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande		
I alt	110 800	141 222	95 353	160 691	1 249 570	1 228 079
	pct.					
I alt	100	100	100	100	100	100
Grundskole	7	30	6	26	17	13
Gymnasial	9	9	9	8	7	6
Erhvervsfaglig	25	17	16	19	39	31
Kort videregående	7	6	7	5	7	5
Mellemlang videregående ..	18	16	24	20	13	26
Bachelor	3	1	4	1	3	3
Lang videregående	25	17	32	16	14	16
Uoplyst	5	4	3	4	1	0

Erhvervsfaglige uddannelser udgør den største andel mænd med dansk oprindelse

En større andel med dansk oprindelse har afsluttet en erhvervsfaglig uddannelse. Andelen er 39 pct. mod 25 pct. mandlige indvandrere fra vestlige lande og 17 pct. for mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande. Blandt kvindelige indvandrere er andelen, der har en erhvervsfaglig uddannelse også noget lavere end for kvinder med dansk oprindelse.

25 pct. af mandlige indvandrere fra vestlige lande har en lang videregående uddannelse

Blandt indvandrere fra vestlige lande er der 25 pct. af mændene og 32 pct. af kvinderne, der har en lang videregående uddannelse. Det er andele, der er ca. dobbelt så høje som for personer med dansk oprindelse, hvor 14 pct. af mændene og 16 pct. af kvinderne har en lang videregående uddannelse. Andelen for indvandrere fra ikke-vestlige lande ligger derimod på nogenlunde samme niveau som mænd og kvinder med dansk oprindelse.

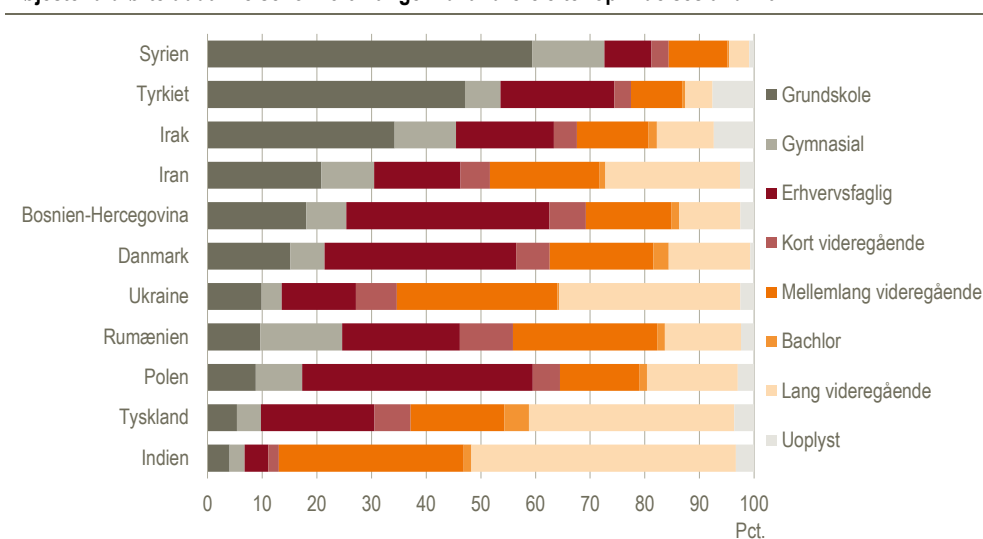
Højeste fuldførte uddannelse efter oprindelsesland og opholdsgrundlag

Mange indvandrere fra Polen og Bosnien-Hercegovina har en erhvervsfaglig uddannelse

Når de 25-64-årige indvandrere fordeles efter oprindelsesland ses en variation i uddannelsessammensætningen mellem indvandrere fra de forskellige lande. Fx har 42 pct. af indvandrerne fra Polen og 37 pct. fra Bosnien-Hercegovina en erhvervsfaglig uddannelse. Blandt personer med dansk oprindelse ligger andelen på 35 pct. Omvendt har indvandrere fra Indien og Syrien de laveste andele med en erhvervsuddannelse på henholdsvis 4 pct. og 9 pct., se figur 3.1.

Figur 3.1

Højeste fuldførte uddannelse for 25-64-årige indvandrere efter oprindelsesland. 2022

Anm.: En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

48 pct. af indvandrere fra Indien har en lang videregående uddannelse

Indvandrere fra Indien har derimod sammen med indvandrere fra Tyskland de højeste andele med en lang videregående uddannelse, med henholdsvis 48 pct. og 38 pct. mod 15 pct. for personer med dansk oprindelse. Lavest ligger indvandrere fra Tyrkiet og Syrien med andele på henholdsvis 5 pct. og 4 pct.

Indvandrere har forskellige juridiske forudsætninger for at komme til Danmark

At uddannelsesniveaut varierer mellem indvandrere fra forskellige lande, skal blandt andet ses i lyset af, at indvandrere har forskellige juridiske forudsætninger for at opholde sig i Danmark. Fx er alle personer, der er EU/EØS-statsborgere omfattet af EU-reglerne om arbejdskraftens fri bevægelighed, og kan derfor frit indvandre og opholde sig i Danmark, hvis de fx arbejder eller studerer.

Juridiske regler må forventes at medføre en vis selektion

Udenlandske statsborgere, som ikke har nordisk eller EU/EØS-statsborgerskab kan derimod ikke uden videre opholde sig i Danmark, men skal opfylde en række krav for at få arbejds- og opholdstilladelse i Danmark. I den sammenhæng findes der fx en række ordninger, der er betinget af beskæftigelsesmæssige hensyn og ansøgerens kvalifikationer, hvilket gør det lettere for højt kvalificerede udlændinge at komme til Danmark. Alternativt kan personer, der ikke er EU/EØS-borgere, have opholdsgrundlag som studie, familiesammenføring eller asyl. De fleste indvandrere fra ikke-vestlige lande er da også typisk kommet til Danmark som flygtninge eller som familiesammenførte, og opfylder derfor ikke nødvendigvis kravene til at få arbejdstilla-

delse. De forskellige juridiske ordninger må således formodes at medføre en vis selektion, der påvirker sammensætningen af uddannelsesniveautet blandt indvandrere fra forskellige lande.

Mange indvandrere med erhverv som opholdsgrundlag har en lang videregående uddannelse

I tabel 3.2 fremgår det, at der er forskel på uddannelsesniveautet afhængigt af hvilket opholdsgrundlag indvandrerne har. Fx har 48 pct. af indvandrerne, der er kommet til Danmark med erhverv som opholdsgrundlag, en lang videregående uddannelse. Indvandrere, der har erhverv som opholdsgrundlag, er ikke EU/EØS-borgere. En del af forklaringen på den høje andel, der har en lang videregående uddannelse, skal således findes i, at opholdstilladelser som fx beløbsordningen og positivlisten er indeholdt i opholdskategorien erhverv. Det gør det lettere for højt kvalificerede udlændinge at komme til Danmark.

Tabel 3.2 Højeste fuldførte uddannelse for 25-64-årige indvandrere efter seneste opholdsgrundlag, 2022

	Asyl	Familie-sammenføring	EU/EØS	Erhverv	Studie	Nordisk statsborger	Andet	Uoplyst	I alt
I alt	56 339	80 150	161 314	43 903	13 118	142 955	2 980	7 307	508 066
	pct.								
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Grundskole	46	36	7	5	5	20	33	7	19
Gymnasial	9	10	9	4	6	9	11	5	8
Erhvervsfaglig	16	21	21	7	5	24	12	12	19
Kort videregående	4	5	8	4	7	6	4	7	6
Mellemlang videregående	12	14	22	29	35	17	15	33	19
Bachelor	0	1	3	1	9	3	4	4	2
Lang videregående	10	7	27	48	30	18	16	28	21
Uoplyst	4	6	4	4	2	4	6	4	4

Anm.: Opholdsgrundlag "Ukraine (særlov)" er inkluderet i opholdsgrundlaget "Asyl".

Indvandrere fra EU/EØS har generelt en uddannelse, der er højere end grundskole- og gymnasialt niveau

Indvandrere med EU/EØS-opholdsgrundlag har med 27 pct. også en høj andel, der har en lang videregående uddannelse. 22 pct. har en mellemlang videregående uddannelse, mens 21 pct. har en erhvervsfaglig uddannelse. Modsat har 7 pct. højest en grundskoleuddannelse. Samlet set har 80 pct. af indvandrerne med EU/EØS-opholdsgrundlag en erhvervskompetencegivende uddannelse. Med erhvervskompetencegivende uddannelser forstås uddannelser ud over grundskole- og gymnasieniveauet.

Uddannelse og beskæftigelse

Fokus på 25-64-årige indvandrere med dansk og udenlandsk uddannelse

Personer, der har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse, har en bedre tilknytning til arbejdsmarkedet. Derfor er det også interessant at undersøge, hvordan billedet ser ud for indvandrere, der har afsluttet en uddannelse i udlandet. Hvordan klarer denne gruppe af indvandrere sig, når man sammenligner med indvandrere, der har taget en tilsvarende uddannelse i Danmark? Det er omdrejningspunktet for dette afsnit, der retter fokus mod at belyse, om der er væsentlige forskelle i beskæftigelsesomfang for 25-64-årige indvandrere med henholdsvis en dansk og en udenlandsk uddannelse.

Udenlandsk uddannelse

Udenlandsk uddannelse

Danmarks Statistiks opgørelse over befolkningens højeste fuldførte uddannelse bygger på en række forskellige kilder. Uddannelsesoplysninger der stammer fra bestemte kilder kan defineres som udenlandske uddannelser. Det drejer sig om følgende kilder:

- Spørgeskemaundersøgelserne om indvandrernes medbragte uddannelse
- Uddannelsesstyrelsens anerkendelseskontor

Uddannelser der stammer fra følgende kilder defineres som danske uddannelser:

- Folketællingen fra 1970
- Kvalifikationsregister
- Elevregistrer

Hertil findes der en række kilder, hvor det ikke er muligt at afgøre, om uddannelsen er dansk eller udenlandsk. Disse kilder samt imputerede værdier er ikke medtaget i dette afsnit.

Høj beskæftigelse blandt indvandrere fra vestlige lande med en udenlandsk grundskole- eller gymnasieuddannelse

Selvom beskæftigelsen generelt er stigende med uddannelsesniveaet, skiller indvandrere fra vestlige lande med en udenlandsk grundskole- eller gymnasieuddannelse sig ud med en relativt høj beskæftigelse. Fx var 77 pct. af indvandrere fra vestlige lande med en udenlandsk grundskoleuddannelse i beskæftigelse. Det er en højere andel end blandt mænd med dansk oprindelse, der havde en grundskoleuddannelse, hvor 66 pct. var i beskæftigelse. Den høje beskæftigelse skal ses i sammenhæng med, at mange indvandrere fra vestlige lande opholder sig i Danmark for at arbejde, se tabel 3.3.

Tabel 3.3

Beskæftigelsesfrekvenser for 25-64-årige mænd efter herkomst og højest fuldførte uddannelse. 2021

	Indvandrere				Personer med dansk oprindelse
	Dansk uddannelse		Udenlandsk uddannelse		
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	
	pct.				
Grundskole	59	59	77	67	66
Gymnasial	68	68	79	68	77
Erhvervsfaglig	86	82	82	63	88
Kort videregående	80	80	82	69	91
Mellemlang videregående ..	81	84	82	78	92
Bachelor	66	75	.	.	79
Lang videregående	81	85	85	81	93

Anm.: Uddannelsesniveaet for personer med dansk oprindelse er fordelt efter uddannelser taget i Danmark.

Ses på de erhvervsfaglige uddannelser og sammenligner man grupperne på tværs, ligger beskæftigelsesniveauet blandt indvandrere tæt på niveauet for mænd med dansk oprindelse, bortset fra indvandrere fra ikke-vestlige lande med en udenlandsk erhvervsfaglig uddannelse med en beskæftigelsesfrekvens på 63 pct.

For mandlige indvandrere fra vestlige lande, der har afsluttet en kort, mellemlang- eller lang videregående uddannelse har det ikke den store betydning om uddannelsen er afsluttet i Danmark eller i udlandet. Her ligger beskæftigelsesfrekvenserne alle mellem 80 og 85 pct.

Bedre beskæftigelse blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande der har afsluttet uddannelsen i Danmark

Korte, mellemlange- og lange videregående uddannelser afsluttet i Danmark giver derimod tilsyneladende bedre beskæftigelse for indvandrere fra ikke-vestlige lande. Indvandrere, der har afsluttet deres uddannelse i Danmark, har typisk også været i Danmark relativt længe. Derfor er der også en vis selektion i forhold til hvilke indvandrere, der afslutter en uddannelse i Danmark. Der er altså andre faktorer end blot den gennemførte uddannelse, som kan have en positiv effekt på beskæftigelsesniveauet.

Kvindelige indvandrere med en dansk uddannelse har højere beskæftigelse

Blandt kvinderne er der også tendens til, at beskæftigelsen stiger med uddannelsesniveauet, se tabel 3.4. Ser man bort fra grundskolen og det gymnasiale niveau, så er beskæftigelsen generelt højere blandt såvel indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande, der har afsluttet deres uddannelse i Danmark i forhold til kvindelige indvandrere, der har afsluttet en uddannelse i udlandet.

Tabel 3.4 **Beskæftigelsesfrekvenser for 25-64-årige kvinder efter herkomst og højest fuldførte uddannelse. 2021**

	Indvandrere				Personer med dansk oprindelse
	Dansk uddannelse		Udenlandsk uddannelse		
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	
	pct.				
Grundskole	48	46	65	44	52
Gymnasial	62	58	70	49	72
Erhvervsfaglig	83	81	72	55	82
Kort videregående	77	79	71	60	87
Mellemlang videregående ..	81	82	74	61	88
Bachelor	65	64	.	.	76
Lang videregående	81	82	77	65	91

Anm.: Uddannelsesniveauet for personer med dansk oprindelse er fordelt efter uddannelser taget i Danmark.

3.2 Højeste fuldførte uddannelse for efterkommere

30-årige efterkommere fra ikke-vestlige lande

Fokus på 30-årige efterkommere fra ikke-vestlige lande

I dette afsnit fokuseres der på 30-årige efterkommere fra ikke-vestlige lande. 30-årige har en alder, hvor langt hovedparten har afsluttet deres uddannelse. Samtidig er det af hensyn til efterkommernes skæve aldersfordeling hensigtsmæssigt kun at betragte et enkelt alderstrin, når man ønsker at sammenligne med personer med dansk oprindelse.

30 pct. af de mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande har grundskole uddannelse

Alle efterkommere er pr. definition født i Danmark. Alligevel er der forholdsvis store forskelle mellem 30-årige efterkommere fra ikke-vestlige lande og 30-årige med dansk oprindelse, hvad angår deres uddannelsesniveau. Blandt mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande er der således 30 pct., som ikke har afsluttet nogen uddannelse ud over grundskolen. Den tilsvarende andel blandt 30-årige mænd med dansk oprindelse er 15 pct., se tabel 3.5.

Tabel 3.5 **30-årige efter herkomst, køn og højeste fuldførte uddannelse. 2022**

	Efterkommere, ikke-vestlige lande		Dansk oprindelse	
	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder
I alt	1 775	1 610	31 580	30 140
	pct.			
I alt	100	100	100	100
Grundskole	30	15	15	10
Gymnasial	12	7	8	6
Erhvervsfaglig	17	17	32	22
Kort videregående	6	5	6	5
Mellemlang videregående	15	30	15	28
Bachelor	4	4	4	4
Lang videregående	15	21	19	25
Uoplyst	1	0	1	0

Der er også forskel mellem kvindelige efterkommere fra ikke-vestlige lande og kvinder med dansk oprindelse, idet 15 pct. af efterkommere fra ikke-vestlige lande har afsluttet en grundskoleuddannelse mod 10 pct. for kvinder med dansk oprindelse.

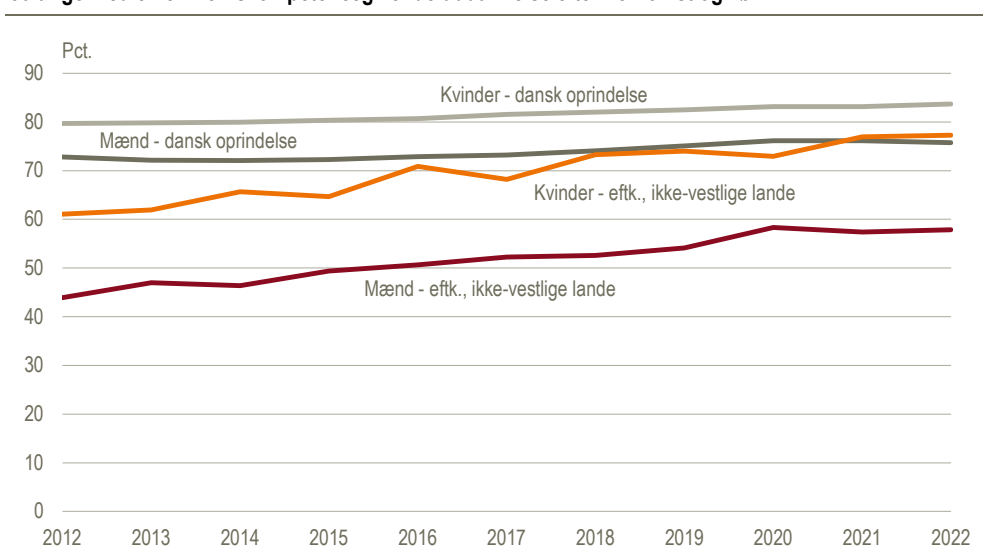
Kønnsforskelle i uddannelse er større blandt efterkommere fra ikke-vestlige lande

I figur 3.2 vises 30-årige mænd og kvinder med en erhvervskompetencegivende uddannelse over tid. I alt har 77 pct. af de 30-årige kvindelige efterkommere fra ikke-vestlige lande afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse. For mændene er det 58 pct. Også blandt personer med dansk oprindelse har flere kvinder (84 pct.) end mænd (76 pct.) en erhvervskompetencegivende uddannelse i 2022.

Stigning i 30-åriges uddannelsesniveau siden 2012

Siden 2012 er andelen af 30-årige kvindelige efterkommere fra ikke-vestlige lande med en erhvervskompetencegivende uddannelse steget fra 61 pct. til 77 pct. Også blandt mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande stiger uddannelsesniveaet, idet 2022-niveaet på 58 pct. ligger 14 procentpoint højere end i 2012. Over de seneste ti år har efterkommere fra ikke-vestlige lande, halet ind på personer med dansk oprindelse i forhold til andelen med en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Figur 3.2 30-årige med en erhvervskompetencegivende uddannelse efter herkomst og køn

Forskel mellem efterkommere og personer med dansk oprindelse

Med det nuværende niveau er andelen med en erhvervskompetencegivende uddannelse 18 procentpoint højere for mænd med dansk oprindelse end for mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande. Blandt kvinder er forskellen blot 7 procentpoint.

Tabel 3.6

30-årige med en erhvervskompetencegivende uddannelse efter herkomst, køn og uddannelsesniveau. 2022

	Efterkommere, ikke-vestlige lande		Dansk oprindelse	
	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder
	pct.			
I alt	100	100	100	100
Erhvervsfaglig	31	22	42	26
Kort videregående	10	7	8	6
Mellemlang videregående	27	38	19	34
Bachelor	6	5	5	4
Lang videregående	26	28	25	30

Små forskelle i uddannelsesniveau for kvinder

I tabel 3.6 ses 30-årige med en erhvervskompetencegivende uddannelse efter uddannelsesniveau. Blandt de 30-årige, som har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse, har en større andel af mændene med dansk oprindelse end mandlige

efterkommere fra ikke-vestlige lande en erhvervsfaglig uddannelse. Blandt kvinderne er der ikke den store forskel i uddannelsesniveau mellem 30-årige kvindelige efterkommere fra ikke-vestlige lande og kvinder med dansk oprindelse.

Markant flere 30-årige efterkommere i 2023 end i 2013

Inden for de seneste ti år er det samlede antal af 30-årige efterkommere fra ikke-vestlige lande generelt steget med 236 pct., men det er stadigvæk en lille gruppe. Fx var der i 2013 1.053 efterkommere fra ikke-vestlige lande på 30 år. I 2023 er antallet 3.537. I løbet af de kommende ti år forventes gruppen af 30-årige efterkommere fra ikke-vestlige lande at stige med yderligere med 49 pct.

Højeste fuldførte uddannelse for 20-30-årige

Forskel på alder, hvor man afslutter erhvervs-kompetencegivende uddannelse

Der er naturligvis mange, som afslutter en erhvervskompetencegivende uddannelse længe før, de bliver 30 år. I figur 3.3 vises andelen med en afsluttet erhvervskompetencegivende uddannelse for de enkelte alderstrin fra 20-30 år for personer med dansk oprindelse og efterkommere fra ikke-vestlige lande.

Mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande har laveste andele på samtlige alderstrin

Det er usædvanligt, at personer i begyndelsen af 20'erne har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse, men kurven stiger for alle grupperne fra alderstrin til alderstrin. Det fremgår, at mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande er gruppen med de laveste andele med en erhvervskompetencegivende uddannelse på samtlige alderstrin. Derudover stiger forskellen på mandlige efterkommere og mænd med dansk oprindelse i takt med alderen.

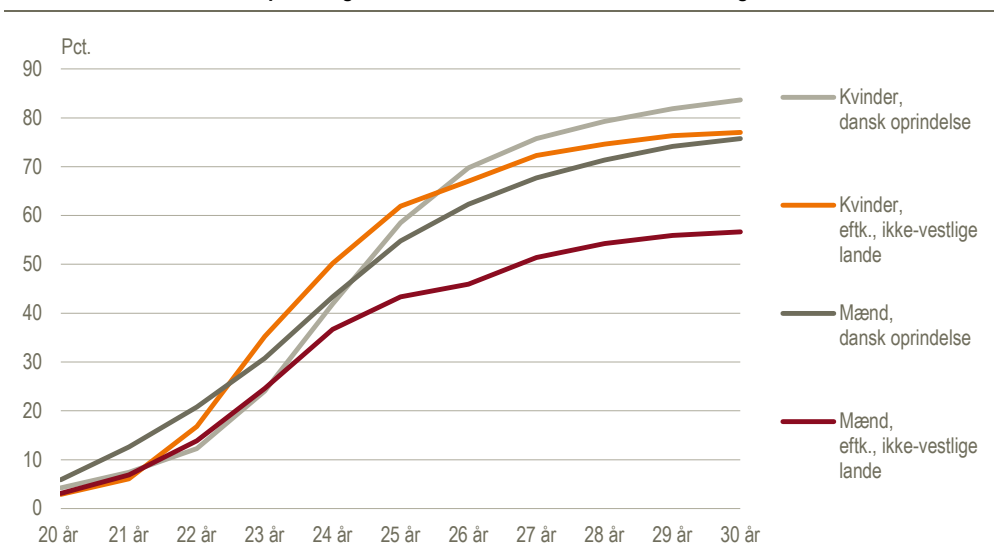
Fra 26 år stiger uddannelsesniveaut blandt kvinder med dansk oprindelse

Blandt kvinderne har efterkommere fra ikke-vestlige lande den højeste andel med en erhvervskompetencegivende uddannelse fra 22 til 25 år. Herefter er det kvinder med dansk oprindelse, som har den højeste andel med en afsluttet erhvervskompetencegivende uddannelse fra 26 til 30 år. Blandt 30-årige er andelen 84 pct. for kvinder med dansk oprindelse og 77 pct. for kvindelige efterkommere fra ikke-vestlige lande med en erhvervskompetencegivende uddannelse – en forskel på 7 procentpoint.

Alderstrin repræsenterer forskellige generationer

Det er værd at bemærke, at figuren repræsenterer forskellige generationer, når man betragter aldersopdelte tal for 2022. Det betyder, at fx de 23-årige efterkommere fra ikke-vestlige lande i dag ikke nødvendigvis vil have lige så stor afstand til kvinder med dansk oprindelse, som 30-årige har i dag, når de selv er 30 år om syv år. Om det bliver tilfældet, vil tiden vise.

Figur 3.3 Personer med erhvervskompetencegivende uddannelse efter herkomst, køn og alder. 2022

Sammensætning på uddannelsesniveau

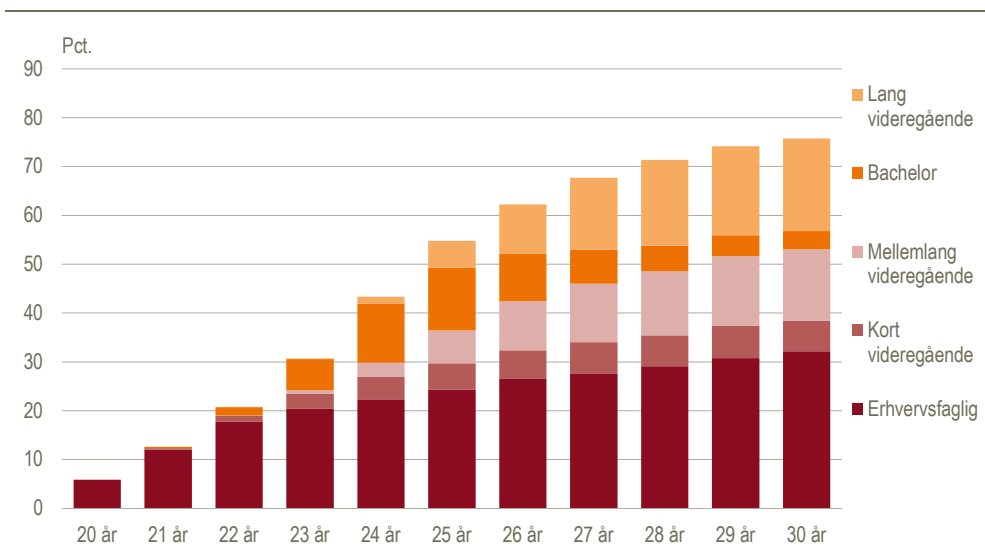
Figur 3.4 til 3.7 viser sammensætningen på uddannelsesniveau for personer med erhvervskompetencegivende uddannelser. For de yngste alderstrin er erhvervsfaglige

uddannelser dominerende for alle grupper. Det er der ikke noget overraskende i, da det reelt er den eneste type uddannelse, man kan nå at afslutte som 20-21-årig.

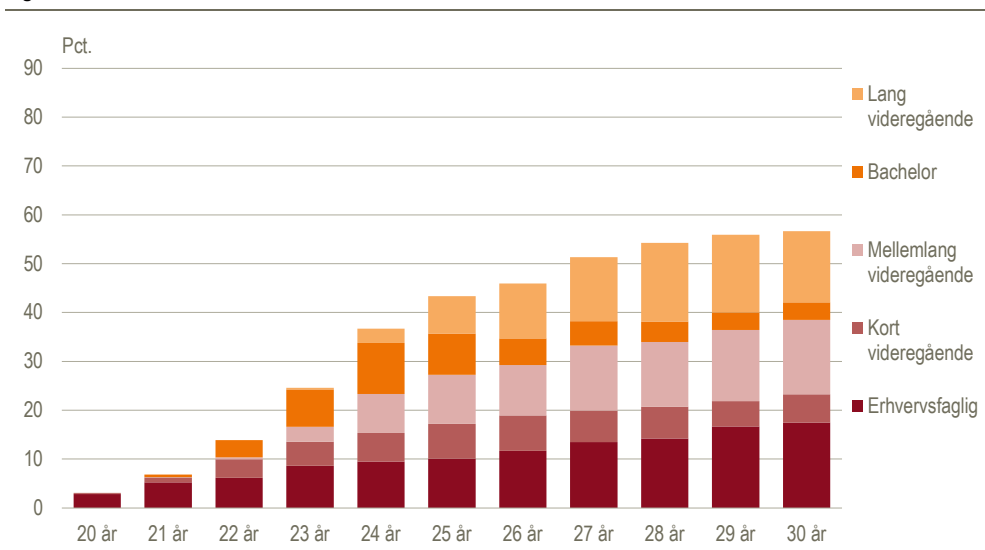
Færre mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande får erhvervsfaglige uddannelser

Forskellen i omfanget af uddannelse blandt mænd med dansk oprindelse og mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande er, at mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande mindre grad afslutter erhvervsfaglige uddannelser. Blandt 22-årige er der 18 pct. af mændene med dansk oprindelse, som har afsluttet en erhvervsfaglig uddannelse, mens den tilsvarende andel er 6 pct. blandt mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande. Sammenligner man andelen med lang videregående uddannelse i de to grupper følges de nogenlunde ad indtil de når 27 år. Herefter stiger andelen med en lang videregående uddannelse mere hos mænd med dansk oprindelse end hos mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande i 2022.

Figur 3.4 Mænd med dansk oprindelse med erhvervskompetencegivende uddannelse efter alder og uddannelsesniveau. 2022

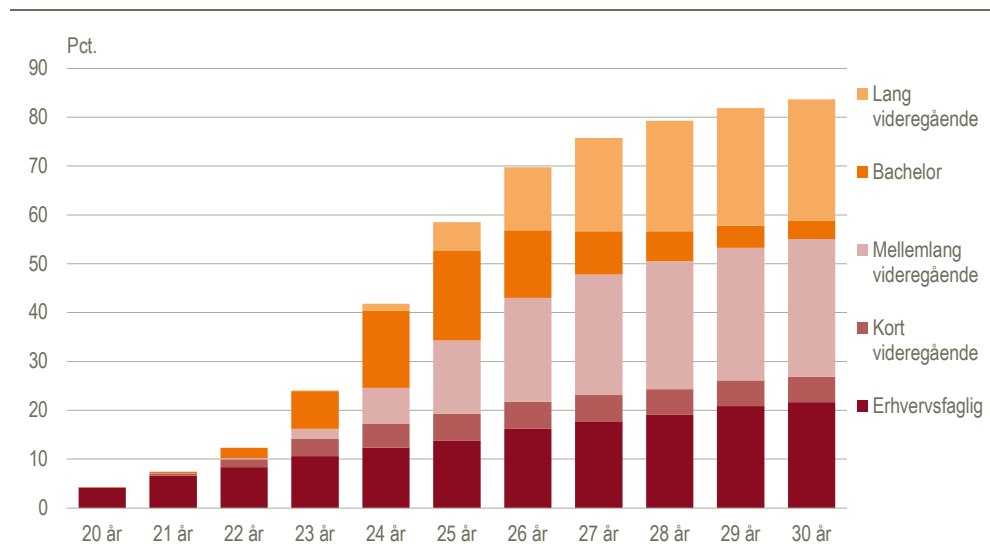
Figur 3.5 Mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande med erhvervskompetencegivende uddannelse efter alder og uddannelsesniveau. 2022

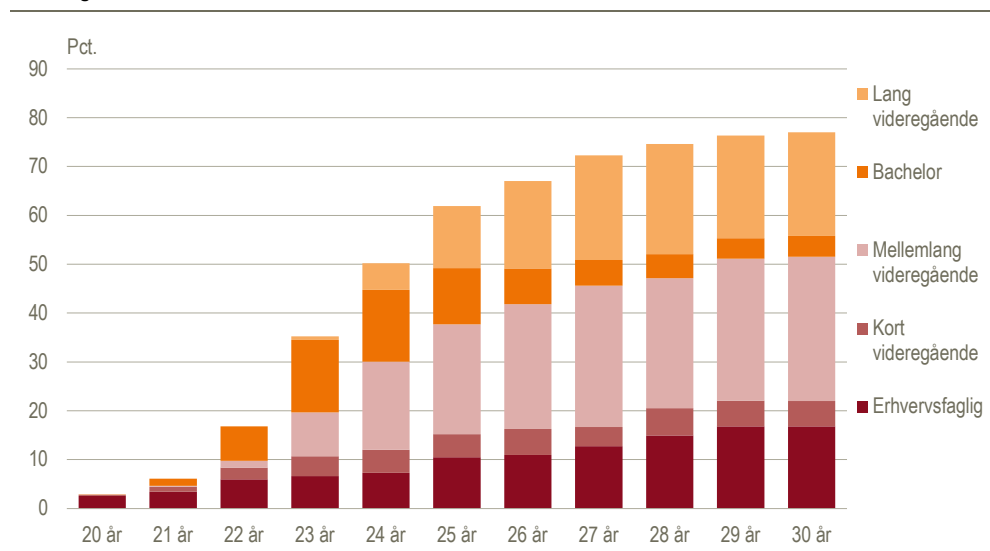
Lille forskel i andel, der tager mellemlange eller lange videregående uddannelser

For kvinder med dansk oprindelse stiger andelen, som har afsluttet en mellemlang eller en lang videregående uddannelse, kraftigt fra 25-års alderen. Andelen stiger også kraftigt blandt efterkommere fra ikke-vestlige lande, men her er det fra 24-års alderen. Blandt 30-årige er andelen således 57 pct. blandt kvinder med dansk oprindelse, mens den er 55 pct. blandt kvindelige efterkommere fra ikke-vestlige lande.

Figur 3.6 Kvinder med dansk oprindelse med erhvervskompetencegivende uddannelse efter alder og uddannelsesniveau. 2022

Figur 3.7 Kvindelige efterkommere fra ikke-vestlige lande med erhvervskompetencegivende uddannelse efter alder og uddannelsesniveau. 2022

3.3 Under uddannelse

Flere mandlige efterkommere og unge med dansk oprindelse end indvandrere er i gang med uddannelse

I tabellerne 3.7 til 3.10 vises andel under uddannelse efter herkomst samt igangværende uddannelse. Generelt er en større andel efterkommere og unge med dansk oprindelse i gang med en uddannelse end unge indvandrere. Blandt 20-29-årige mænd med dansk oprindelse er 33 pct. under uddannelse, mens den tilsvarende andel er 34 pct. for efterkommere fra vestlige lande og 36 pct. for efterkommere fra ikke-vestlige lande. For mandlige indvandrere er andelen henholdsvis 24 pct. for indvandrere fra vestlige lande og 23 pct. for indvandrere fra ikke-vestlige lande.

Flest under uddannelse i første halvdel af 20'erne

Andelen af mænd under uddannelse er generelt størst i starten og midten af 20'erne for alle grupper, herefter falder andelen i takt med, at de bliver færdige med deres uddannelse. Særligt i alderen 22 år og 23 år er andelen høje for alle grupper, fx er tæt på halvdelen af alle mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande i alderen 22 år og 23 år i gang med en uddannelse, se tabel 3.7.

Tabel 3.7 20-29-årige mænd samt andel under uddannelse efter herkomst, køn og alder. 2022

	Indvandrere		Efterkommere		Dansk oprindelse
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	
Mænd					
20-29 år	33 195	26 068	1 865	24 178	315 015
20 år	2 010	1 441	202	2 751	29 829
21 år	2 559	1 595	208	2 801	30 826
22 år	2 709	1 891	204	2 803	30 823
23 år	3 167	2 273	210	2 537	30 949
24 år	3 532	2 511	194	2 355	31 024
25 år	3 723	2 832	193	2 356	32 220
26 år	3 834	3 077	176	2 307	31 815
27 år	3 818	3 256	169	2 200	33 500
28 år	3 913	3 512	176	2 064	32 034
29 år	3 930	3 680	133	2 004	31 995
Under uddannelse	pct.				
20-29 år	24	23	34	36	33
20 år	39	35	44	50	37
21 år	35	33	39	54	41
22 år	38	35	43	52	47
23 år	38	32	47	49	49
24 år	32	29	34	41	46
25 år	25	24	42	30	38
26 år	19	20	27	24	28
27 år	14	17	23	19	21
28 år	12	17	17	14	16
29 år	9	13	14	12	12

Stor andel af indvandrere og efterkommere i gang med uddannelser inden for sundhed og teknik

I tabel 3.8 ses på hvilke uddannelser, som de er i gang med. I tabellen ses indvandrere og efterkommere som en samlet gruppe. I forhold til alle mænd under uddannelse i alderen 20-29 år er 18 pct. indvandrere og efterkommere, mens de resterende 82 pct. er mænd med dansk oprindelse. Inden for hver uddannelseskategori er en større andel end gennemsnittet af mandlige indvandrere og efterkommere i gang med uddannelser inden for sundhed og teknik.

Tabel 3.8 20-29-årige mænd, der er i gang med en erhvervs- eller videregående uddannelse efter herkomst og uddannelse. 2022

	Indvandrere og efterkommere	Dansk oprindelse	I alt
I alt	18,3	81,7	100,0
Erhvervsuddannelser			
Omsorg, sundhed og pædagogik (OSP)	29,6	70,4	100,0
Byggeriområdet	11,6	88,4	100,0
Øvrige erhvervsuddannelser	11,0	89,0	100,0
Mellemlange videregående uddannelser			
Pædagogisk	14,4	85,6	100,0
Sundhedsfaglig	17,1	82,9	100,0
Teknisk	22,4	77,6	100,0
Øvrige mellemlange videregående uddannelser ..	20,8	79,2	100,0
Lange videregående uddannelser			
Humaniora og teologi	9,6	90,4	100,0
Naturvidenskab	16,8	83,2	100,0
Samfundsvidenskab	18,1	81,9	100,0
Sundhedsvidenskab	26,5	73,5	100,0
Teknisk videnskab	30,4	69,6	100,0
Øvrige lange videregående uddannelser	25,7	74,3	100,0
Øvrige	20,5	79,5	100,0

Blandt lange videregående uddannelser inden for teknisk videnskab er hver tredje indvandrer og efterkommer

Inden for mellemlange uddannelser med en teknisk uddannelse som fx maskinmester eller bygningskonstruktør er 22 pct. indvandrer eller efterkommer. Ses på lange videregående uddannelser er 30 pct. inden for teknisk videnskab indvandrer eller efterkommer. Endelig er 27 pct., der tager en lang videregående uddannelse inden for sundhedsvidenskab, som fx medicin, odontologi (tandlæge) og folkesundhedsvidenskab, indvandrer eller efterkommer.

En stor andel indvandrere og efterkommere findes også på erhvervsuddannelsen inden for omsorg, sundhed og pædagogik. Men her er der for mænd tale om en relativt lille uddannelse.

Omvendt er der kun en lille andel indvandrere og efterkommere på lang videregående uddannelse inden for humaniora og teologi (10 pct.).

Kvindelige efterkommere har ligeledes den højeste andelen under uddannelse

For de kvindelige indvandrere og efterkommere er billedet det samme som for de mandlige indvandrere og efterkommere, når der ses på hvor stor en andel, der er i gang med en uddannelse. For kvinderne er det ligeledes efterkommere, der har den største andel, som er i gang med en uddannelse, mens indvandrerne ligger lavest. Det er ligeledes i starten og midten af 20'erne, at andelen under uddannelse er størst. Særligt i aldersgruppen 22 og 23 år, hvor andelen under uddannelse for efterkommere ligger mellem 57 pct. og 70 pct., se tabel 3.9.

Tabel 3.9 20-29-årige kvinder samt andel under uddannelse efter herkomst, køn og alder. 2022

	Indvandrere		Efterkommere		Dansk oprindelse
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	
Kvinder					
20-29 år	34 042	27 603	1 814	22 751	300 276
20 år	2 660	1 398	195	2 624	28 651
21 år	2 812	1 678	197	2 634	29 301
22 år	3 066	2 027	183	2 556	29 574
23 år	3 473	2 274	170	2 374	29 753
24 år	3 574	2 646	200	2 262	29 314
25 år	3 810	2 912	194	2 372	30 556
26 år	3 766	3 197	178	2 099	29 985
27 år	3 624	3 578	173	2 049	31 837
28 år	3 595	3 839	176	1 933	30 704
29 år	3 662	4 054	148	1 848	30 601
Under uddannelse	pct.				
20-29 år	29	24	41	45	39
20 år	37	38	44	61	29
21 år	37	35	48	68	44
22 år	46	37	57	70	59
23 år	46	37	61	62	64
24 år	40	33	57	49	59
25 år	30	25	37	37	47
26 år	21	19	34	26	34
27 år	17	15	27	20	24
28 år	13	15	19	17	18
29 år	11	12	18	15	13

Stor andel kvindelige indvandrere og efterkommere inden for sundhedsuddannelser

Kvindelige indvandrere og efterkommere udgør 19 pct. af alle 20-29-årige kvinder, der er under uddannelse. Inden for de enkelte uddannelser er en større andel end gennemsnittet af de kvindelige indvandrere og efterkommere i gang med uddannelser primært inden for sundhed, se tabel 3.10.

Tabel 3.10 20-29-årige kvinder, der er i gang med en erhvervs- eller videregående uddannelse efter herkomst og uddannelse. 2022

	Indvandrere og efterkommere	Dansk oprindelse	I alt
I alt	19,0	81,0	100,0
Erhvervsuddannelser			
Omsorg, sundhed og pædagogik (OSP)	24,7	75,3	100,0
Byggeriområdet	3,7	96,3	100,0
Øvrige erhvervsuddannelser	7,7	92,3	100,0
Mellemlange videregående uddannelser			
Pædagogisk	12,9	87,1	100,0
Sundhedsfaglig	14,9	85,1	100,0
Teknisk	34,6	65,4	100,0
Øvrige mellemlange videregående uddannelser ..	21,9	78,1	100,0
Lange videregående uddannelser			
Humaniora og teologi	11,4	88,6	100,0
Naturvidenskab	19,8	80,2	100,0
Samfundsvidenskab	21,3	78,7	100,0
Sundhedsvidenskab	24,5	75,5	100,0
Teknisk videnskab	35,0	65,0	100,0
Øvrige lange videregående uddannelser	21,2	78,8	100,0
Øvrige	22,6	77,4	100,0

Næsten hver fjerde kvinde inden for erhvervsuddannelsen omsorg, sundhed og pædagogik er indvandrer og efterkommer. Inden for denne gruppe af uddannelser finder man blandt andet social- og sundhedshjælper samt social- og sundhedsassistentuddannelsen.

Ses på lange videregående uddannelser er der ligeledes en stor andel kvindelige indvandrere og efterkommere på uddannelser inden for sundheds- og samfundsvidenskab. Der findes ligeledes en stor andel inden for de tekniske uddannelser, både på de korte og lange videregående uddannelser, men her er der for kvinderne tale om antalsmæssigt forholdsvis små uddannelser.

3.4 Hverken under uddannelse eller i beskæftigelse

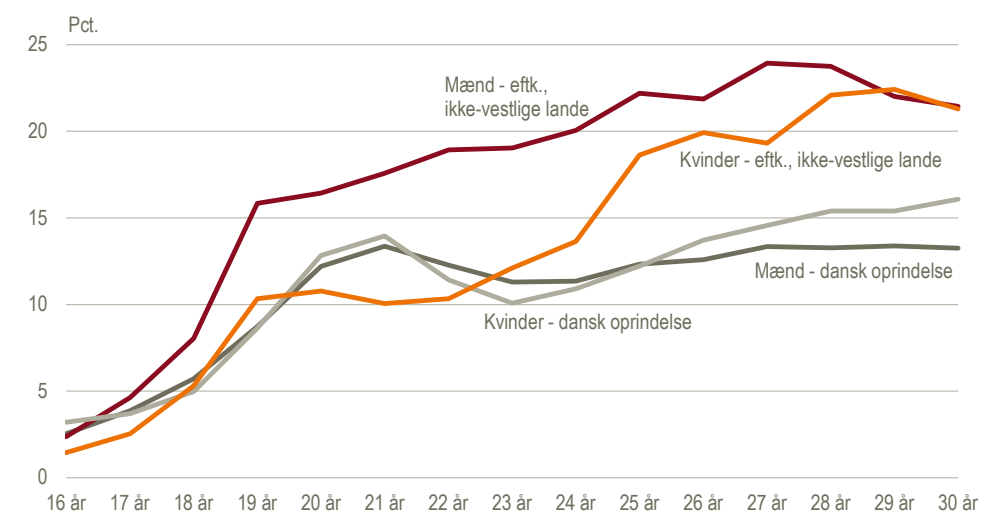
En samlet indikator for andel i beskæftigelse eller under uddannelse

I stedet for at måle uddannelse og beskæftigelse hver for sig kan man integrere dem i en samlet indikator. Her er det valgt at vende indikatoren om, så der ses på andelen, der hverken er under uddannelse eller i beskæftigelse. Fra et integrationsmæssigt synspunkt kan en høj værdi altså anses for at være dårlig, mens en lav andel, der hverken er under uddannelse eller i beskæftigelse, kan anses for at være godt.

Flere 30-årige efterkommere fra ikke-vestlige lande hverken i beskæftigelse eller under uddannelse

Andelen, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse, er lav for 16-årige. Herefter stiger den for hvert alderstrin frem til 21-års alderen. Dette mønster gør sig både gældende for personer med dansk oprindelse og mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande. Blandt 21-årige er andelen 13 pct. for mænd og 14 pct. kvinder med dansk oprindelse. Mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande ligger på et lidt højere niveau, idet 18 pct. af mændene hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse. Kvindelige efterkommere fra ikke-vestlige lande ligger for 21-årige, med en andel på 10 pct., derimod under niveauet for kvinder med dansk oprindelse. Men for 30-årige ligger andelen af personer, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse højere for både mandlige og kvindelige efterkommere fra ikke-vestlige lande sammenlignet med mænd og kvinder med dansk oprindelse.

Figur 3.8 Personer, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse efter herkomst, køn og alder. 2021

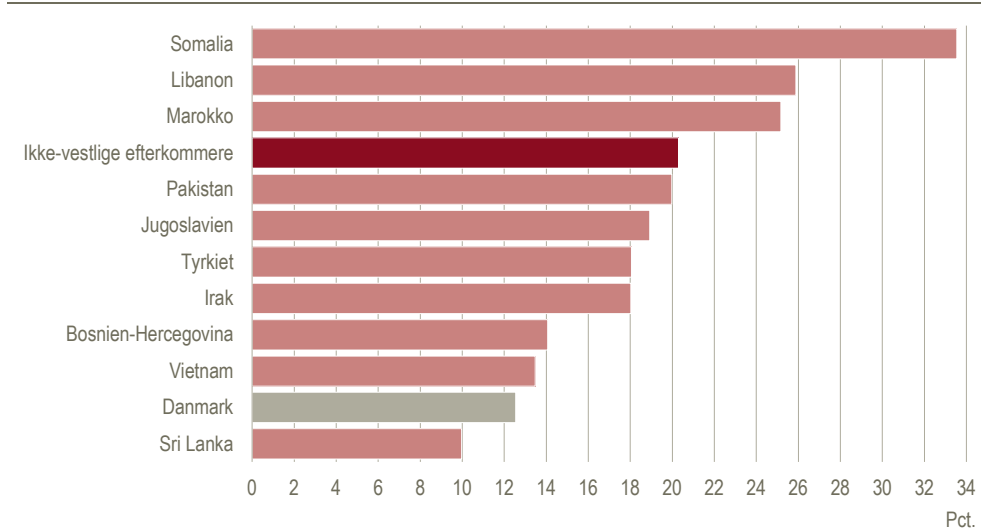
Efterkommere fra Tyrkiet udgør 34 pct. af alle 30-årige efterkommere fra ikke-vestlige lande

Det samlede resultat for efterkommere fra ikke-vestlige lande er meget afhængigt af, hvordan efterkommere fra Tyrkiet klarer sig, da de på alle alderstrin er den største gruppe af efterkommere. Deres andel af alle efterkommere fra ikke-vestlige lande udgør 34 pct. blandt 30-årige og 16 pct. blandt 16-årige.

Små udsving for personer med dansk oprindelse i alderen 20-29 år

Blandt personer med dansk oprindelse er der relativt små forskelle i andelen, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse på alderstrinene fra 20-29 år. På den baggrund er det valgt at slå de 20-29-årige sammen til en aldersgruppe for at kunne belyse forskellene på de enkelte lande blandt efterkommerne nærmere. De fleste grupper er for små til at kunne fordeles efter enkelte alderstrin, så det er nødvendigt med en større aldersgruppe. Helt konkret er der set på efterkommere fra de ti lande, som flest 20-29-årige efterkommere er fra 1. januar 2022.

Figur 3.9 Mænd, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse blandt 20-29-årige efterkommere efter oprindelsesland. 2021

Anm. 1: En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

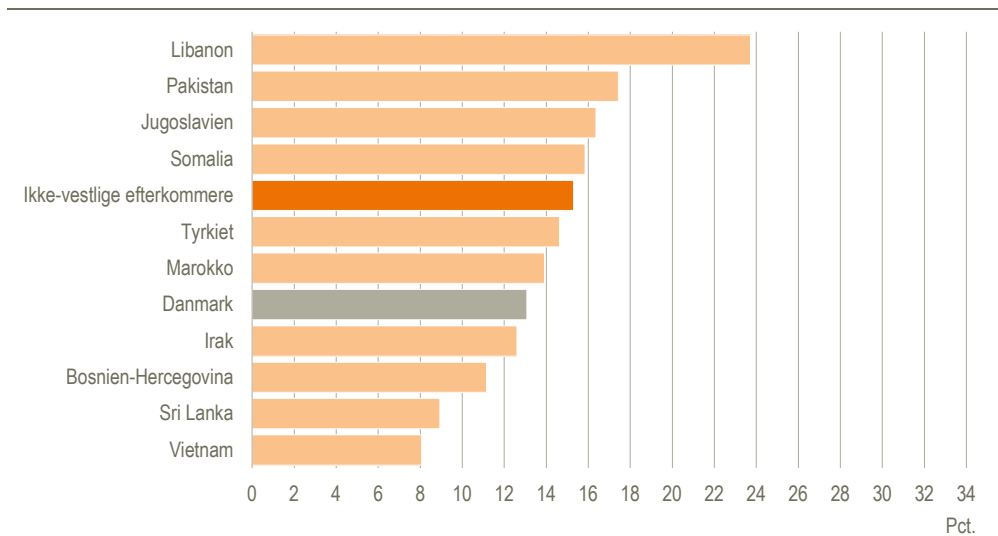
Anm. 2: Jugoslavien i figuren er Jugoslavien før opsplitningen.

Hver tredje efterkommer fra Somalia er hverken i beskæftigelse eller uddannelse

Blandt mændene er det efterkommere fra Somalia, som med 34 pct. har den største andel, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse, se figur 3.9. Det samlede tal for alle efterkommere fra ikke-vestlige lande er 20 pct. Det er efterkommere fra Sri Lanka, som med 10 pct. har den laveste andel, der hverken er i uddannelse

eller i beskæftigelse. Andelen ligger lidt lavere end andelen for mænd med dansk oprindelse. Også efterkommere fra Bosnien-Hercegovina og Vietnam har en relativt lav andel på henholdsvis 14 pct. og 13 pct.

Figur 3.10 Kvinder, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse blandt 20-29-årige efterkommere efter oprindelsesland. 2021

Anm. 1: En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

Anm. 2: Jugoslavien i figuren er Jugoslavien før opsplitningen.

Lave andele blandt efterkommere fra Vietnam

Blandt kvinderne er det efterkommere fra Libanon, som ligger højest med 24 pct., se figur 3.10. Kvindelige efterkommere fra Somalia ligger med 16 pct. og er således 18 procentpoint lavere end mandlige efterkommere fra Somalia. Blandt kvinderne fremgår det, at efterkommere fra Tyrkiet har en andel, der stort set svarer til hele gruppen af efterkommere fra ikke-vestlige lande. Begge grupper har en andel, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse, på 15 pct. Blandt kvinderne er det efterkommere fra Vietnam, der har den laveste andel med 8 pct.

3.5 Elever på almen- og erhvervsgymnasier

I 2022 var 141.281 personer i gang med en almen- eller erhvervsgymnasial uddannelse, heraf var 13 pct. indvandrere og efterkommere, mens 87 pct. var personer med dansk oprindelse. Antallet af igangværende personer på en almen- og erhvervsgymnasial uddannelse er opgjort pr. 1. oktober 2022.

Tabel 3.11 Personer i gang med en gymnasieuddannelse (STX, HTX) efter herkomst og køn. 2022

	Indvandrere		Efterkommere		Dansk oprindelse	I alt
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande		
	antal					
I alt	2 375	3 939	933	10 751	123 283	141 281
Mænd	1 005	1 825	430	4 945	56 335	64 540
Kvinder	1 370	2 114	503	5 806	66 948	76 741
	pct.					
I alt	1,7	2,8	0,7	7,6	87,3	100,0
Mænd	1,6	2,8	0,7	7,7	87,3	100,0
Kvinder	1,8	2,8	0,7	7,6	87,2	100,0

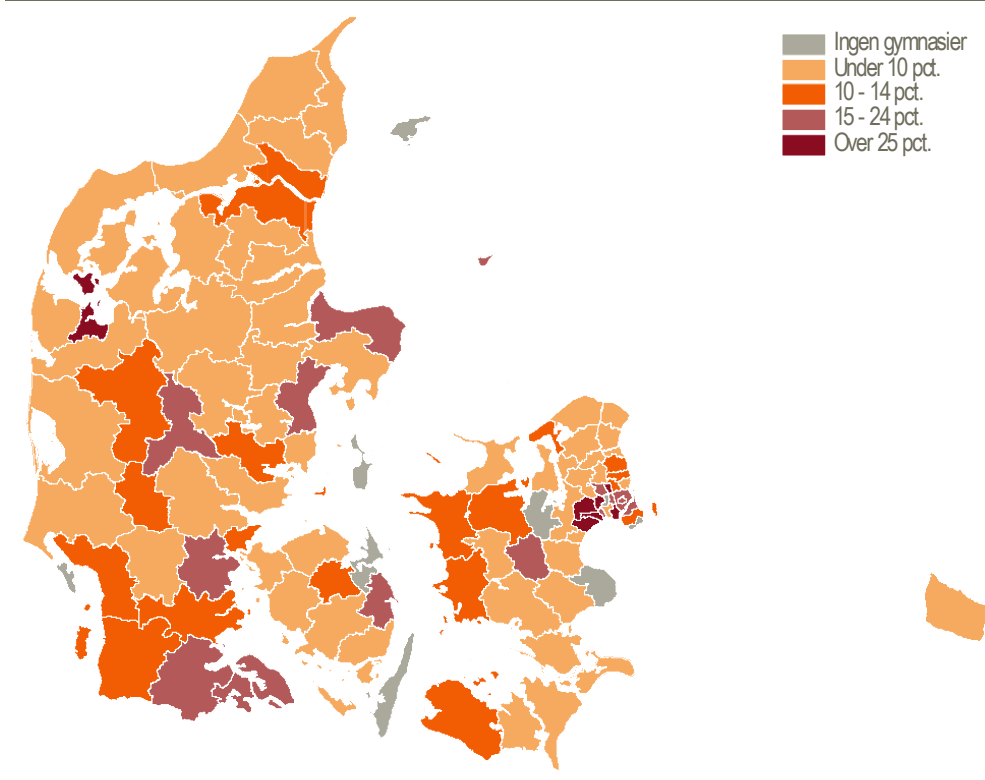
Anm.: Tabellen indeholder lidt færre elever end i statistikbanken, da ikke alle elever findes i befolkningsregistret.

Sammenlignes med alle 15-20-årige opgjort pr. 1. oktober 2022, så er den tilsvarende andel 15 pct. indvandrere og efterkommere og 85 pct. personer med dansk oprindelse – dvs. at andelen af gymnasieelever fordelt på indvandrere, efterkommere og personer med dansk oprindelse ligger tæt på aldersfordelingen for grupperne som helhed.

De højeste andele af indvandrere og efterkommere på almen- og erhvervsgymnasier findes i kommuner omkring hovedstaden.

I figur 3.11 ses andelen af indvandrere og efterkommere på almen- og erhvervsgymnasial uddannelse fordelt på de kommuner som gymnasierne ligger i. Hvis der i en kommune ligger flere gymnasier, så er der beregnet en samlet andel for alle kommunens gymnasier.

Figur 3.11 Andel indvandrere og efterkommere på gymnasier. 2022

*Højeste andel i Ishøj
Kommune*

I kommunerne Ishøj, Hvidovre, Høje-Taastrup og Herlev er andelen af indvandrere og efterkommere på almen- og erhvervsgymnasier over 50 pct. Den højeste andel med 65 pct. findes i Ishøj Kommune.

For landet som helhed er andelen af indvandrere og efterkommere på almen og erhvervsgymnasier på 13 pct., heraf har 26 af de kommuner der tilbyder en gymnasial uddannelse en andel, der ligger over gennemsnittet, mens 63 kommuner har en andel under landsgennemsnittet.

I 2022 blev 46.036 personer studenter, heraf var 12 pct. indvandrere og efterkommere, mens 88 pct. af studenterne var personer med dansk oprindelse.

Tabel 3.12 **Studenter på gymnasier (STX, HTX) med afgang i skoleåret 2022 efter herkomst og køn**

	Indvandrere		Efterkommere		Dansk oprindelse	I alt
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande		
	antal					
I alt	643	951	267	3 824	40 351	46 036
Mænd	277	424	125	1 745	17 980	20 551
Kvinder	366	527	142	2 079	22 371	25 485
	pct.					
I alt	1,4	2,1	0,6	8,3	87,7	100,0
Mænd	1,3	2,1	0,6	8,5	87,5	100,0
Kvinder	1,4	2,1	0,6	8,2	87,8	100,0

Anm.: Tabellen indeholder lidt færre elever end i statistikbanken, da ikke alle elever findes i befolkningsregistret.

Den største andel studenter blandt indvandrere og efterkommere finder man i hovedstadskommunerne.

Tabel 3.13 **Studenter på gymnasier (STX, HTX) efter herkomst, køn og kommunegruppe. 2022**

	Indvandrere		Efterkommere		Dansk oprindelse	I alt
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande		
	pct.					
I alt	1,4	2,1	0,6	8,3	87,7	100,0
Mænd	1,3	2,1	0,6	8,5	87,5	100,0
Kvinder	1,4	2,1	0,6	8,2	87,8	100,0
Hovedstadskommuner	1,2	2,2	0,9	13,1	82,6	100,0
Mænd	1,3	1,9	0,9	12,8	83,2	100,0
Kvinder	1,1	2,5	0,9	13,4	82,1	100,0
Storbykommuner	1,9	2,7	0,5	11,9	83,1	100,0
Mænd	1,5	2,8	0,5	11,8	83,4	100,0
Kvinder	2,2	2,5	0,5	11,9	82,9	100,0
Provinskommuner	1,2	1,9	0,4	6,5	89,9	100,0
Mænd	1,1	2,0	0,5	7,0	89,4	100,0
Kvinder	1,2	1,9	0,4	6,1	90,4	100,0
Oplandskommuner	1,2	1,7	0,4	4,3	92,5	100,0
Mænd	1,0	1,8	0,4	4,3	92,5	100,0
Kvinder	1,3	1,6	0,3	4,4	92,5	100,0
Landkommuner	1,8	1,9	0,5	3,6	92,2	100,0
Mænd	1,8	2,2	0,6	4,0	91,4	100,0
Kvinder	1,7	1,7	0,5	3,3	92,7	100,0

Anm.: Tabellen indeholder lidt færre elever end i statistikbanken, da ikke alle elever findes i befolkningsregistret.

Det fremgår af figur 1.5, at den største andel indvandrere og efterkommere findes i hovedstadskommunerne. Det er også her, at man finder den største andel studenter. I 2022 var 17 pct. af studenterne i hovedstadskommunerne indvandrere og efterkommere. Den næststørste andel også med 17 pct. findes i storbykommunerne, der dækker over kommunerne Odense, Aalborg og Aarhus, se tabel 3.13.

Den laveste andel studenter blandt indvandrere og efterkommere findes i oplands- og landkommunerne begge med en andel på 8 pct.

De højeste gennemsnitskarakterer for studenter ses blandt kvinder med dansk oprindelse (7,8) samt kvindelige efterkommere fra vestlige lande (7,7). For mændene

er det de samme grupper, der har de højeste gennemsnitskarakterer, dog ligger de med 7,0 og 7,2 noget lavere end kvinderne, se tabel 3.14.

De laveste gennemsnitskarakterer for studenter findes generelt blandt efterkommere fra ikke-vestlige lande med et gennemsnit på 6,2 for kvinderne og 5,5 for mændene.

Tabel 3.14 **Karaktergennemsnit for studenter på gymnasier (STX, HTX) efter herkomst og køn. 2022**

	Indvandrere		Efterkommere		Dansk oprindelse
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	
	karaktergennemsnit				
Mænd	6,4	5,6	7,2	5,5	7,0
Kvinder	7,1	6,3	7,7	6,2	7,8

Anm.: Lidt færre elever end i Statistikbanken, da ikke alle elever findes i befolkningsregistret.

3.6 Karakterer i grundskolen

Fokus på forskelle i karakterer

I dette afsnit ser vi på karakterer i grundskolen. Fokus er naturligvis rettet mod forskelle mellem indvandrere og efterkommere og personer med dansk oprindelse.

Karakterer i fokus

Der ses på karakterer i de såkaldt bundne prøvafag ved folkeskolens afgangsprøve. Det drejer sig om:

Dansk mundtlig
 Dansk læsning
 Dansk retskrivning
 Dansk skriftlig
 Matematik, uden hjælpemidler
 Matematik, med hjælpemidler
 Engelsk mundtlig
 Fysik/kemi praktisk/mundtlig eller Fællesprøve i fysik/kemi, biologi og geografi

Karakterer i alle de ovenstående fag er lagt sammen ved udregningen af de samlede gennemsnit for alle bundne prøvafag.

De seneste fem skoleår er lagt sammen, så det er muligt at se på alle herkomstgrupper og underopdele nogle af grupperne på enkelte lande. Elever i specialklasser og privatister (elever som ikke har mulighed for at aflægge prøve på en skole fx på grund af hjemmeundervisning) er heller ikke medtaget.

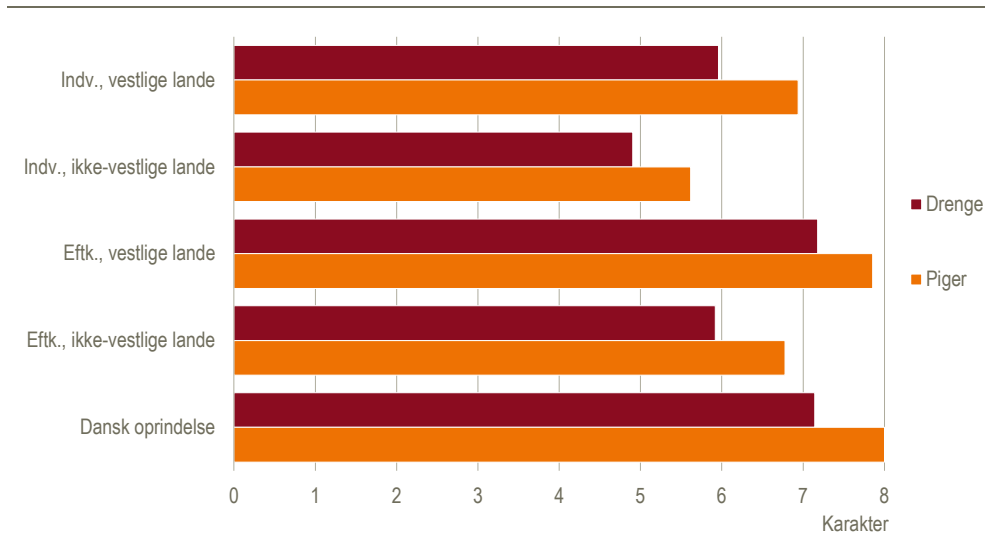
Efterkommere fra vestlige lande ligger tæt på drenge og piger med dansk oprindelse

For drenge og piger med dansk oprindelse ligger gennemsnitskarakteren på 7,1 og 8,0, når man ser på samtlige karakterer til alle bundne prøver i de seneste fem skoleår. Efterkommere fra vestlige lande har stort set samme gennemsnit med 7,2 blandt drengene og 7,9 blandt pigerne, se figur 3.12.

Indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande har laveste karaktergennemsnit

For indvandrere fra vestlige lande er gennemsnittet 6,0 blandt drengene og 6,9 blandt pigerne. Efterkommere fra ikke-vestlige lande ligger med niveauer på 5,9 og 6,8 for henholdsvis drenge og piger lidt lavere, mens indvandrere fra ikke-vestlige lande har de laveste gennemsnit med 4,9 blandt drengene og 5,6 blandt pigerne. I alle fem herkomstgrupper ligger pigernes gennemsnit højere end drengenes.

Figur 3.12 Samlet karaktergennemsnit for alle bundne prøver efter herkomst og køn. 2018-2022

7-trinsskalen, der blev indført i 2007, indeholder karaktererne:

12 – gives for den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af fagets mål, med ingen eller få uvæsentlige mangler.

10 – gives for den fortrinlige præstation, der demonstrerer omfattende opfyldelse af fagets mål, med nogle mindre væsentlige mangler.

7 – gives for den gode præstation, der demonstrerer opfyldelse af fagets mål, med en del mangler.

4 – gives for den jævne præstation, der demonstrerer en mindre grad af opfyldelse af fagets mål, med adskillige væsentlige mangler.

02 – gives for den tilstrækkelige præstation, der demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af fagets mål.

00 – gives for den utilstrækkelige præstation, der ikke demonstrerer en acceptabel grad af opfyldelse af fagets mål.

-3 – gives for den ringe præstation, som er helt uacceptabel.

Karakterer i de bundne prøvefag

I tabel 3.15 og 3.16 fremgår gruppernes karaktergennemsnit i de bundne prøvefag. Det er også angivet, hvor stort datagrundlaget er for de forskellige grupper. Indvandrere og efterkommere fra vestlige lande er de to mindste grupper. Blandt de drenge og piger, som har fået karakterer i de bundne prøvefag i de seneste fem skoleår, udgør indvandrere og efterkommere fra vestlige lande tilsammen omkring 2 pct. De tilsvarende andele ligger på 2 pct. for indvandrere fra ikke-vestlige lande og på 7 pct. for efterkommere fra ikke-vestlige lande. Efterkommere fra ikke-vestlige lande er den antalsmæssigt markant største gruppe efter personer med dansk oprindelse. De vil derfor være i fokus i dette afsnit.

Efterkommere fra ikke-vestlige lande opnår lavere karakterer end personer med dansk oprindelse – både blandt drenge og piger

Efterkommere fra ikke-vestlige lande får lavere karakterer i alle fag end drenge og piger med dansk oprindelse. Blandt drengene er deres samlede gennemsnit 5,9 mod 7,1 for drenge med dansk oprindelse. For pigerne er det samlede gennemsnit 6,6 mod 7,9 for piger med dansk oprindelse. Engelsk er generelt det fag som både drenge og piger fra både vestlige lande og ikke-vestlige lande klarer sig bedst i. Efterkommere fra vestlige lande får højere karakter i engelsk end drenge og piger med dansk oprindelse, mens både indvandrere og efterkommere af begge køn generelt klarer sig dårligere i dansk i forhold til drenge og piger med dansk oprindelse.

Tabel 3.15 Drenges karaktergennemsnit ved folkeskolens afgangsprøve efter herkomst og prøvafag. 2018-2022

	Indvandrere		Efterkommere		Dansk oprindelse
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	
----- karaktergennemsnit -----					
Alle bundne prøver	6,0	4,9	7,2	5,9	7,1
Dansk mundtlig	5,8	5,6	7,3	6,4	7,4
Dansk læsning	4,6	3,5	5,9	4,7	6,3
Dansk retskrivning	4,9	3,7	6,6	5,7	6,7
Dansk skriftlig	5,0	4,2	6,4	5,4	6,4
Matematik, uden hjælpemidler	6,9	5,7	7,7	6,2	7,8
Matematik, med hjælpemidler	6,5	5,3	7,5	5,9	7,5
Engelsk mundtlig	8,1	6,3	9,0	7,4	8,2
----- antal -----					
Dansk mundtlig	1 821	3 860	940	11 241	137 689
Dansk læsning	1 843	3 925	945	11 312	138 143
Dansk retskrivning	1 841	3 920	945	11 299	138 125
Dansk skriftlig	1 841	3 880	945	11 288	137 983
Matematik, uden hjælpemidler	1 884	3 992	937	11 291	137 966
Matematik, med hjælpemidler	1 876	3 941	936	11 266	137 796
Engelsk mundtlig	1 841	3 769	923	11 126	136 540

Anm.: Personer i specialklasser og privatister er sorteret fra. Tabellen viser antal med en gyldig karakter i det pågældende fag.

Tabel 3.16 Pigers karaktergennemsnit ved folkeskolens afgangsprøve efter herkomst og prøvafag. 2018-2022

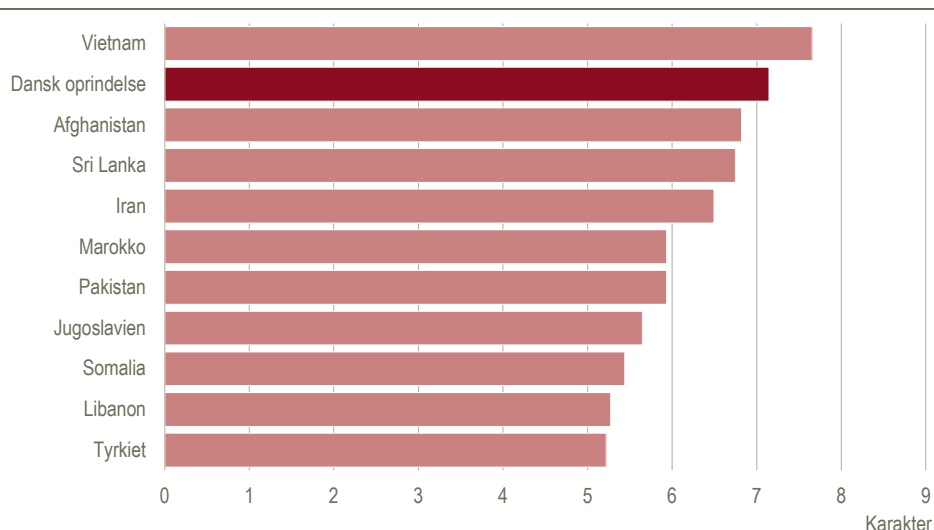
	Indvandrere		Efterkommere		Dansk oprindelse
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	
----- karaktergennemsnit -----					
Alle bundne prøver	6,8	5,5	7,7	6,6	7,9
Dansk mundtlig	7,7	7,1	8,9	8,2	9,2
Dansk læsning	5,9	4,2	7,0	5,5	7,4
Dansk retskrivning	6,2	4,6	7,6	6,7	7,8
Dansk skriftlig	6,7	5,5	7,9	6,9	8,1
Matematik, uden hjælpemidler	6,8	5,4	7,3	6,0	7,7
Matematik, med hjælpemidler	6,7	5,4	7,1	5,8	7,4
Engelsk mundtlig	8,6	7,0	9,3	8,3	8,5
----- antal -----					
Dansk mundtlig	1 838	3 619	919	11 399	135 432
Dansk læsning	1 845	3 658	925	11 423	135 771
Dansk retskrivning	1 845	3 658	925	11 419	135 779
Dansk skriftlig	1 850	3 640	923	11 437	135 708
Matematik, uden hjælpemidler	1 853	3 681	907	11 372	135 283
Matematik, med hjælpemidler	1 855	3 703	909	11 381	135 403

Anm.: Personer i specialklasser og privatister er sorteret fra. Tabellen viser antal med en gyldig karakter i det pågældende fag.

Store forskelle mellem landegrupper inden for efterkommere fra ikke-vestlige lande

Efterkommere fra ikke-vestlige lande omfatter personer fra mange forskellige lande, og der kommer store forskelle frem, når man opdeler gruppen på enkelte lande. I figur 3.15 og 3.16 vises det samlede karaktergennemsnit for efterkommere fra ikke-vestlige lande fra de ti lande, som har flest 16-årige efterkommere i perioden 2018-2022.

Figur 3.15 Drenges karaktergennemsnit for alle bundne prøver for efterkommere efter oprindelsesland. 2018-2022

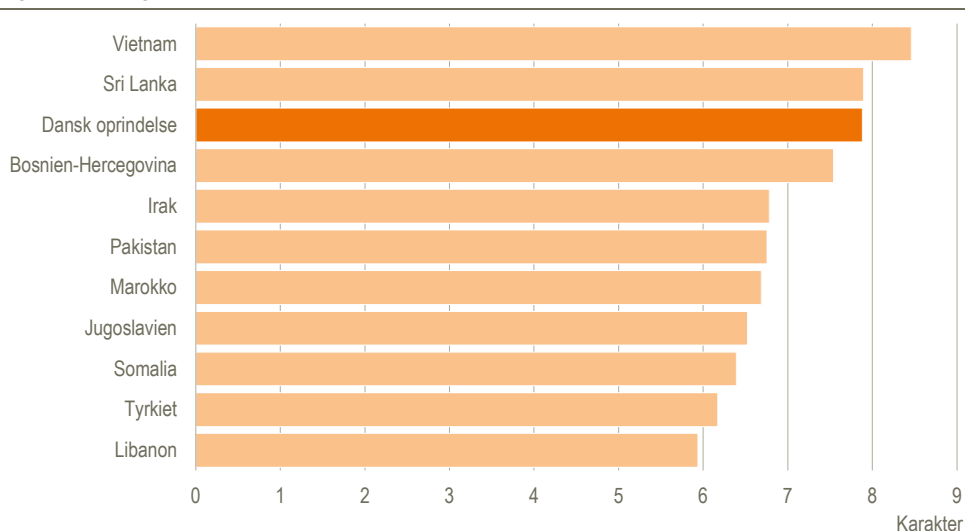
Anm. 1: En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

Anm. 2: Jugoslavien i figuren er Jugoslavien før opsplitningen.

Efterkommere fra Vietnam har højeste gennemsnit

Efterkommere fra Vietnam skiller sig ud blandt både drenge og piger, som gruppen med det højeste karaktergennemsnit. For begge køn ligger efterkommere fra Vietnam endda en smule højere end drenge og piger med dansk oprindelse. For pigerne har efterkommere fra Sri Lanka ligeledes samme karaktergennemsnit som piger med dansk oprindelse.

Figur 3.16 Pigers karaktergennemsnit for alle bundne prøver for efterkommere efter oprindelsesland. 2018-2022

Anm. 1: En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

Anm. 2: Jugoslavien i figuren er Jugoslavien før opsplitningen.

Mens efterkommere fra Tyrkiet og Libanon ligger lavest

Efterkommere fra Tyrkiet og Libanon ligger lavest for både drenge og piger. Blandt drengene ligger karaktergennemsnittet for efterkommere fra Tyrkiet 2,4 lavere end efterkommere fra Vietnam. For pigerne er der en forskel på 2,5 mellem efterkommere fra Vietnam i toppen og efterkommere fra Libanon i bunden.

4. Indkomst, ulighed og formue

Sammenfatning

Fra 2011 til 2021 er den gennemsnitlige indkomst før skat steget for alle tre herkomstgrupper. Blandt personer med dansk oprindelse er den gennemsnitlige indkomst før skat steget med 22 pct. siden 2011. Til sammenligning er indkomsten blandt indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande steget med henholdsvis 20 og 25 pct.

20-59-årige mandlige indvandrere fra USA havde den højeste indkomst i Danmark i 2021. Deres samlede gennemsnitlige indkomst var på 605.200 kr. før skat. Det er mere end mænd med dansk oprindelse, der havde en gennemsnitlig indkomst på 498.800 kr. før skat.

Mandlige indvandrere fra Syrien, Somalia og Bulgarien havde alle i 2021 en årlig indkomst, der var mindre end 300.000 kr. før skat. Blandt denne gruppe udgjorde erhvervsindkomsten den højeste andel blandt indvandrere fra Bulgarien med 89 pct., mens erhvervsindkomsten for indvandrere fra Somalia udgjorde 66 pct.

Kvinder har generelt lavere indkomster end mænd. Kvindelige indvandrere fra Sverige og USA havde i 2021 de højeste gennemsnitlige årlige indkomster på henholdsvis 414.700 kr. og 388.300 kr. før skat. Kvinder med dansk oprindelse havde en gennemsnitlig indkomst på 387.600 kr. før skat.

Sammenlignet med kvinder med dansk oprindelse var indkomsten relativt høj blandt kvindelige indvandrere fra Rusland, Bosnien-Hercegovina, og Vietnam. Kvinder fra disse lande havde i 2021 en gennemsnitlig årlig indkomst før skat mellem 315.300 kr. og 351.000 kr. Det svarer til 81 og 91 pct. af indkomsten blandt kvinder med dansk oprindelse.

Indkomstfordelingen er en indikator for, hvor lige eller ulige et samfund er. Indkomstfordelingen kan belyses ved at inddele den 30-59-årige befolkning i fem lige store grupper efter størrelsen på deres indkomst (kvintiler). 40.915 indvandrere fra vestlige lande og 105.282 indvandrere fra ikke-vestlige lande befandt sig i det laveste kvintil i 2021. Det svarer til 30 pct. af indvandrere fra vestlige lande og 47 pct. af indvandrere fra ikke-vestlige lande. For personer med dansk oprindelse er det 16 pct., der befandt sig i laveste kvintil.

Indvandrere fra vestlige lande er generelt mere jævnt fordelt i alle fem kvintiler end for indvandrere fra ikke-vestlige lande. Blandt andet var der 22.259 indvandrere fra vestlige lande i øverste kvintil. Det svarer til 16 pct. af alle 30-59-årige indvandrere fra vestlige lande. Modsat var der 7 pct. af indvandrere fra ikke-vestlige lande, der var placeret i øverste kvintil. For personer med dansk oprindelse er det 22 pct., der er placeret i øverste kvintil.

I 2021 havde indvandrere fra Syrien den laveste nettoformue med en median på 16.800 kr. Personer fra Bulgarien, Somalia og Rumænien ligger også lavt med en median af nettoformuer under 100.000 kr. For personer med dansk oprindelse var medianen for nettoformuen på 1.136.000 kr. blandt 40-49-årige i 2021.

Indvandrerne har i langt mindre omfang formue i form af reale aktiver, såsom ejerbolig og sommerhus. Det slår omvendt igennem på gældssiden, idet indvandrerne har meget mindre gæld i form af lån i den faste ejendom. Ser man konkret på boligejerskab, så var det 3 pct. af 40-49-årige indvandrere fra Somalia, som bor i en familie, der ejer deres egen helårsbolig eller andelsbolig. Det samme gælder for 37 pct. af indvandrerne fra Tyrkiet. Blandt 40-49-årige personer med dansk oprindelse og indvandrere fra vores nabolande er det mellem 67-72 pct., som ejer deres primære bolig

Det er særligt børn og unge fra ikke-vestlige lande, som lever i familier med relativ fattigdom. I aldersgruppen 10-14 år er 38 pct. af indvandrere fra ikke-vestlige lande og 15 pct. af efterkommere fra ikke-vestlige lande relativt fattige. Omvendt er det 2 pct. blandt personer med dansk oprindelse.

4.1 Indkomst før skat efter herkomst

Faktorer der påvirker indkomsten

Sammensætningen af indkomsten for en befolkningsgruppe giver en væsentlig indikation af, i hvilket omfang gruppen er selvforsørgende, og i hvilket omfang personer har modtaget økonomisk hjælp fra samfundet. Fx er det klart, at pensionistens og den arbejdsløses indkomstsammensætning hovedsageligt består af overførselsindkomst. Derimod består indkomstsammensætningen for beskæftigede hovedsageligt af erhvervsindkomst.

Sammenligning af forskellige herkomstgrupper

Når indkomstforskelle mellem forskellige herkomstgrupper skal fortolkes, er der derfor flere faktorer, der spiller ind. Fx er indkomstsammensætningen blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande i høj grad påvirket af, at gruppen generelt har en lav tilknytning til arbejdsmarkedet og også har et relativt lavt uddannelsesniveau. Desuden har det også en betydning, hvor længe indvanderne har været i Danmark. Det skyldes, at opholdstiden generelt har en positiv indflydelse på tilknytningen til arbejdsmarkedet, men også at adgangen til nogle offentlige ydelser er betinget af, hvor længe man har opholdt sig i landet.

Efterkommeres indkomst er påvirket af deres alderssammensætning

Alder spiller også en stor rolle, idet der ofte er en positiv sammenhæng mellem alder og en række faktorer som beskæftigelsesfrekvens, anciennitet på arbejdsmarkedet og derved lønniveau, som påvirker den samlede erhvervsindkomst. Størstedelen af efterkommerne i Danmark er under 40 år, hvilket betyder at deres alderssammensætning er væsentligt anderledes, end det er tilfældet for de andre herkomstgrupper.

SU udgør en stor del af indkomsten for 15-24-årige

I tabel 4.1 vises den gennemsnitlige indkomst før skat. Personer med dansk oprindelse mellem 15-24 år havde en gennemsnitlig indkomst før skat på 115.500 kr. i 2021. Heraf kom 22.400 kr. fra offentlig forsørgelse, hvilket svarer til 19 pct. af deres samlede indkomst. Den lave personindkomst blandt 15-24-årige og den relativt høje andel med offentlig forsørgelse, skal ses i sammenhæng med, at mange unge ikke er i beskæftigelse, idet de er studerende og modtager SU.

For personer med dansk oprindelse topper indkomsten for 45-54-årige

For personer med dansk oprindelse topper indkomsten blandt 45-54-årige. Denne gruppe havde en gennemsnitlig indkomst før skat på 557.600 kr. i 2021. Heraf kom 480.300 kr. fra erhvervsindkomst, hvilket svarer til 86 pct. af den samlede indkomst.

45-54-årige indvandrere fra vestlige lande har en høj andel erhvervsindkomst

45-54-årige indvandrere fra vestlige lande havde en gennemsnitlig indkomst før skat på 481.200 kr. i 2021, hvilket er 76.300 kr. lavere end personer med dansk oprindelse. Heraf udgjorde erhvervsindkomsten 90 pct., hvilket er en lidt højere andel end for personer med dansk oprindelse.

Tabel 4.1

Gennemsnitlig indkomst før skat efter indkomsttype, herkomst og alder. 2021

	Erhvervsindkomst	Offentlige overførelser	Private pensioner	Formueindkomst	Indkomst før skat i alt	Antal personer
	tusinde kr.					antal
Indvandrere, vestlige lande						
I alt	282,2	43,5	12,5	12,2	354,2	227 639
15-24 år	93,1	25,9	0,0	0,4	121,0	21 964
25-34 år	277,7	30,4	0,1	2,4	311,7	61 624
35-44 år	380,7	32,8	0,4	7,4	422,9	52 310
45-54 år	432,7	28,8	1,7	16,1	481,2	34 795
55-64 år	354,2	38,8	7,2	18,2	422,2	23 798
65 år og derover	50,9	115,2	78,1	37,4	297,4	33 148
Indvandrere, ikke-vestlige lande						
I alt	203,8	73,4	3,6	3,1	285,8	323 364
15-24 år	76,5	23,6	0,0	0,0	106,1	24 407
25-34 år	226,8	45,4	0,1	1,1	274,6	67 214
35-44 år	284,5	59,9	0,7	3,0	349,3	82 809
45-54 år	235,7	79,3	2,2	2,8	321,8	67 403
55-64 år	168,2	104,5	5,5	3,5	283,7	49 769
65 år og derover	30,9	145,2	20,9	10,7	209,1	31 762
Dansk oprindelse						
I alt	264,0	67,2	27,0	21,5	381,9	4 198 871
15-24 år	86,9	22,4	0,6	2,7	115,5	598 462
25-34 år	293,9	49,6	0,2	5,4	350,9	596 166
35-44 år	430,1	46,2	1,3	15,1	494,7	521 980
45-54 år	480,3	39,1	3,6	32,4	557,6	668 896
55-64 år	402,1	48,9	13,0	32,7	499,5	686 401
65 år og derover	52,8	137,7	89,4	29,6	311,5	1 126 966

Indvandrere fra ikke-vestlige lande har lavere erhvervsindkomst

For indvandrere fra ikke-vestlige lande er indkomsten blandt 45-54-årige lavere. De havde i 2021 en gennemsnitlig indkomst før skat på 321.800 kr. Det er 235.700 kr. mindre end 45-54-årige personer med dansk oprindelse. Samtidig udgjorde erhvervsindkomsten 73 pct. af deres samlede indkomst, mens offentlig forsørgelse udgjorde 25 pct. Fordelingen skyldes primært, at tilknytningen til arbejdsmarkedet generelt er lavere blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande, se fx tabel 2.1 og tabel 2.2. Højeste indkomst blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande findes blandt 35-44-årige med en indkomst på 349.300 kr.

Indkomstsammensætningen varierer med alderen

Indkomstsammensætningen varierer ganske betragteligt med alderen for alle herkomstgrupperne. Fx udgjorde erhvervsindkomsten mellem 15 og 17 pct. af den samlede indkomst blandt personer, som var fyldt 65 år, for såvel personer med dansk oprindelse samt indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande.

Private pensioner og formueafkast er lavere blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande

I absolutte tal modtog såvel personer med dansk oprindelse og indvandrere fra ikke-vestlige lande over 65 år henholdsvis 137.700 kr. og 145.200 kr. via offentlig forsørgelse i 2021 – primært i form af folkepension. Offentlig forsørgelse udgjorde dog 69 pct. af den samlede indkomst blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande. Til sammenligning udgjorde den tilsvarende andel for personer med dansk oprindelse 44 pct. Forskellen skyldes, at indvandrere fra ikke-vestlige lande i langt mindre grad havde indkomst via private pensionsudbetalinger og indkomst i kraft af formueafkast set i forhold til personer med dansk oprindelse.

Personafgrænsning

I personopgørelserne er de gennemsnitlige indkomster beregnet for alle personer, der:

- 31. december i indkomståret var fyldt mindst 15 år
- hele året har haft bopæl i landet, inklusiv personer som har opholdt sig på et dansk skib eller har været udsendt i tjeneste uden for riget af den danske stat.

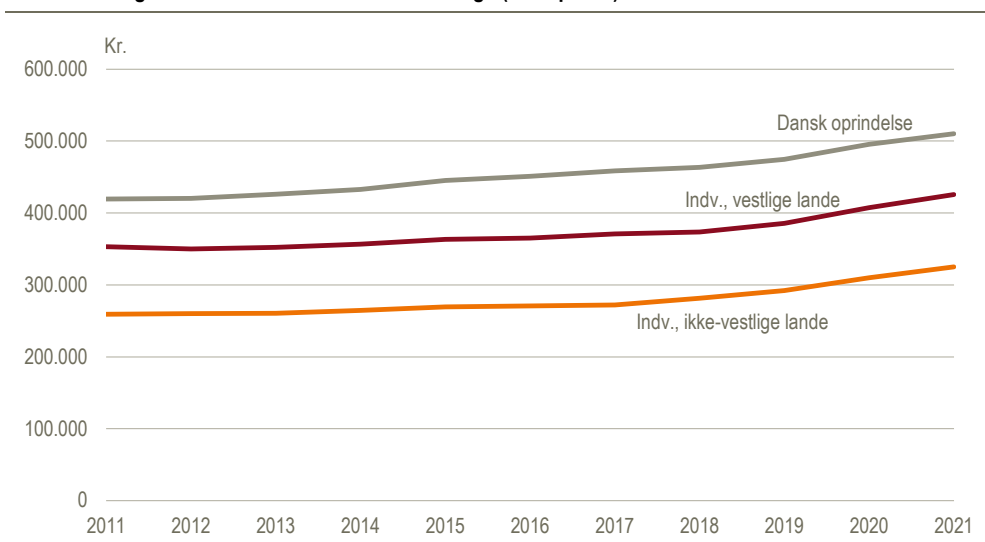
Udvikling i indkomst for de for 30-59-årige

Hvis man vil undersøge indkomstudviklingen over tid, kan det være hensigtsmæssigt at rette fokus mod 30-59-årige. Ved at lave denne afgrænsning får man sorteret studerende fra, som ofte har lave indkomster, og samtidig påvirker efterlønsordningen heller ikke tallene. Dermed sammenligner man alderstrin, hvor de naturlige forskelle i beskæftigelsesfrekvenserne mellem de enkelte alderstrin er relativt små.

Indkomststigning til alle tre grupper siden 2011

Fra 2011 til 2021 er den gennemsnitlige indkomst før skat steget for alle tre herkomstgrupper. Blandt personer med dansk oprindelse er den gennemsnitlige indkomst før skat steget med 22 pct. siden 2011. Til sammenligning er indkomsten blandt indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande steget med henholdsvis 20 og 25 pct.

Figur 4.1 Gennemsnitlig indkomst i alt før skat for 30-59-årige (2021-priser)

Anm.: Standardiseret efter prisudviklingen i perioden 2011-2021.

4.2 Indkomst før skat efter oprindelsesland

Indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande er sammensatte grupper

Indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande er sammensatte grupper, der dækker over indvandrere fra mange forskellige lande. Som det blev vist i kapitlet om arbejdsmarkedstilknytning, har oprindelseslandet stor betydning for indvandreres beskæftigelse i Danmark og dermed også deres indkomstsammensætning.

Højeste indkomst blandt indvandrere fra USA

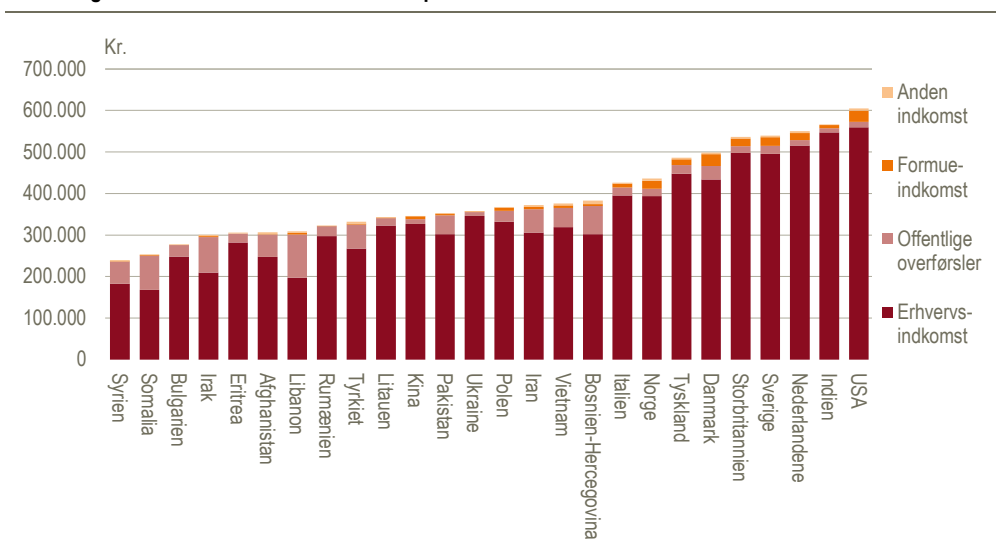
20-59-årige mandlige indvandrere fra USA havde den højeste indkomst i Danmark i 2021. Deres samlede gennemsnitlige indkomst var på 605.200 kr. før skat. Indvandrere fra Indien og Nederlandene følger efter med en samlet indkomst på henholdsvis 566.000 kr. og 550.600 kr. Alle tre grupper tjente dermed mere end mænd med dansk oprindelse, der havde en gennemsnitlig indkomst på 498.800 kr. før skat, se figur 4.2.

Indvandrere fra Indien har højeste indkomst blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande

Indvandrere fra Indien er også den gruppe af indvandrere fra ikke-vestlige lande, der har den klart højeste indkomst i 2021. Indvandrere fra Bosnien-Hercegovina er den gruppe af indvandrere fra ikke-vestlige lande, der har den næsthøjeste indkomst. De havde i 2021 gennemsnitligt en indkomst på 383.200 kr.

Figur 4.2

20-59-årige mænds indkomst før skat efter oprindelsesland, 2021

Anm. 1: Figuren illustrerer de 25 lande, hvorfra flest mandlige indvandrere har haft bopæl i Danmark i indkomståret 2021.

Anm. 2: En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

Anm. 3: Jugoslavien i figuren er Jugoslavien før opsplitningen.

Forskelle i indkomstsammensætning blandt indvandrere med de laveste indkomster

Mandlige indvandrere fra Syrien, Somalia og Bulgarien havde alle i 2021 en årlig indkomst, der var mindre end 300.000 kr. før skat. Blandt denne gruppe udgjorde erhvervsindkomsten den højeste andel blandt indvandrere fra Bulgarien med 89 pct., mens erhvervsindkomsten for indvandrere fra Somalia udgjorde 66 pct.

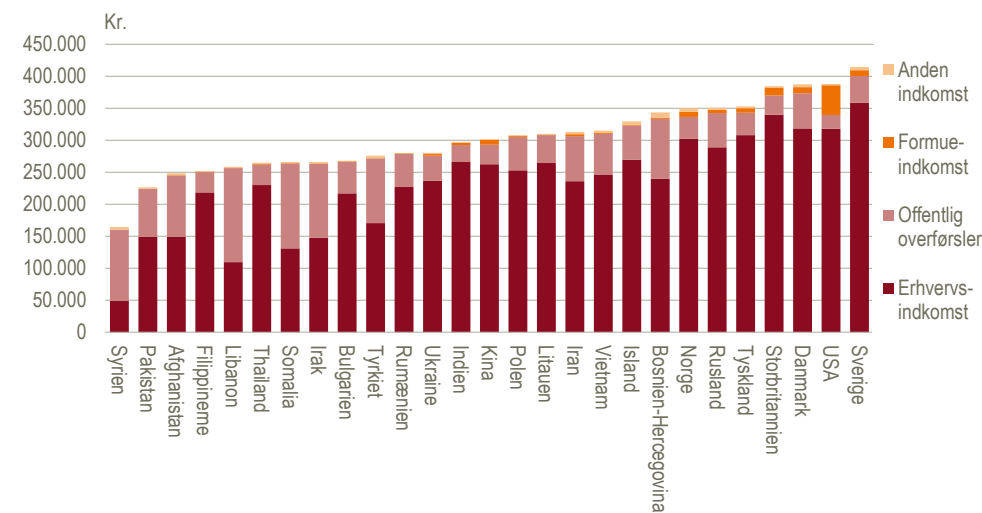
Kvinder har ikke ligeså høje indkomster mænd

Kvinder har generelt lavere indkomster end mænd. Kvindelige indvandrere fra Sverige og USA havde i 2021 de højeste gennemsnitlige årlige indkomster på henholdsvis 414.700 kr. og 388.300 kr. før skat, se figur 4.3. Kvinder med dansk oprindelse havde en gennemsnitlig indkomst på 387.600 kr. før skat.

Relativt høje indkomster blandt kvinder fra en række ikke-vestlige lande

Sammenlignet med kvinder med dansk oprindelse var indkomsten relativt høj blandt kvindelige indvandrere fra Rusland, Bosnien-Hercegovina, og Vietnam. Kvinder fra disse lande havde i 2021 en gennemsnitlig årlig indkomst før skat mellem 315.300 kr. og 351.000 kr. Det svarer til 81 og 91 pct. af indkomsten blandt kvinder med dansk oprindelse.

Figur 4.3 20-59-årige kvinders indkomst før skat efter oprindelsesland. 2021

Anm. 1: Figuren illustrerer de 25 lande, hvorfra flest kvindelige indvandrere har haft bopæl i Danmark i indkomståret 2021.

Anm. 2: En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

Store forskelle i indkomstsammensætning

Blandt kvindelige indvandrere fra ikke-vestlige lande er der også stor forskel på, hvordan indkomsterne er sammensat på tværs af de enkelte lande. Blandt indvandrere fra Indien, Thailand, Kina og Filippinerne udgjorde erhvervsindkomst minimum 87 pct. af den samlede indkomst, mens offentlig forsørgelse udgjorde mellem 9 og 13 pct. af den samlede indkomst.

Offentlige overførsler fylder mere blandt specifikke lande

Modsat udgør erhvervsindkomsten en mindre andel blandt kvindelige indvandrere fra Syrien, Libanon og Somalia. I denne gruppe udgjorde erhvervsindkomsten mellem 30 og 49 pct. af den samlede indkomst, mens offentlig forsørgelse fylder mere.

Indvandrere fra Syrien er primært nye flygtninge

Særligt indvandrere fra Syriens høje andel af offentlig forsørgelse skal ses med baggrund i, at såvel mandlige som kvindelige indvandrere fra Syrien i de fleste tilfælde er kommet til Danmark som flygtninge inden for de seneste år.

4.3 Indkomst før skat efter opholdsgrundlag og opholdstid

Indkomst efter opholdsgrundlag

Forrige afsnit viste, at der er stor forskel på indvandreres indkomst, når de fordeles efter oprindelsesland, se figur 4.2 og 4.3. Det skal blandt andet ses i lyset af, at indvandrere fra forskellige lande også har forskellige juridiske forudsætninger for at opholde sig i Danmark. Det er vigtigt at være opmærksom på, da det har en betydning, om indvandrere opholder sig i landet for at arbejde, eller om de befinder sig i landet som flygtninge. I det følgende afsnit belyses indkomsten for indvandrere mellem 20-59 år derfor ud fra den opholdstilladelse, som de har modtaget for at opholde sig lovligt i Danmark.

Opholdsgrundlag

Når indvandrere fordeles efter opholdsgrundlag, fordeles de efter to overordnede kategorier: Indvandrere fra EU/EØS-lande og Øvrige indvandrere. Kategorien EU/EØS-lande dækker over personer fra EU-lande samt Norge, Schweiz, Liechtenstein og Island, som har fået ophold via aftalerne inden for det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

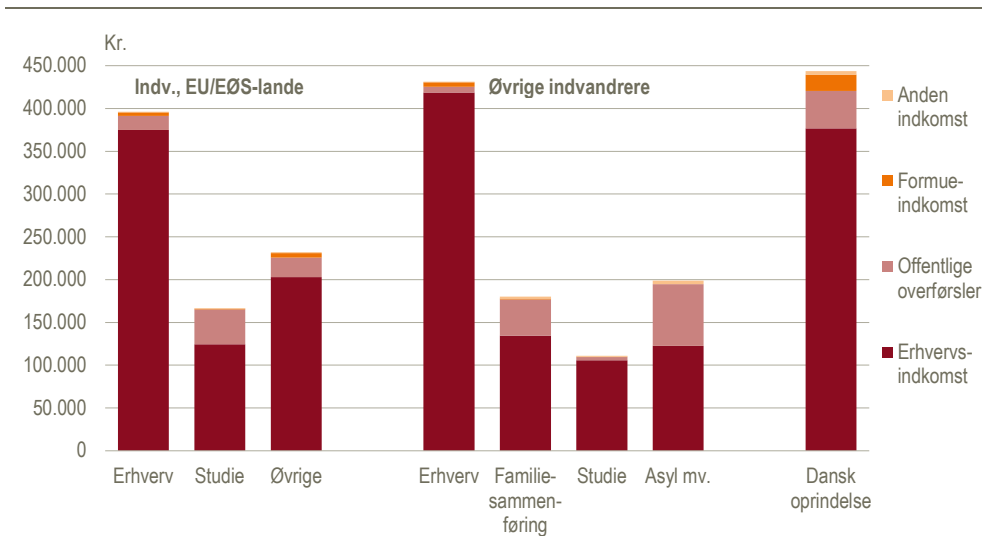
Arbejdstagere har en høj erhvervsindkomst

Opgørelsen viser, at indvandrere mellem 20-59 år, som er kommet til Danmark for at arbejde, opnår næsten samme erhvervsindkomst som personer med dansk oprindelse, uanset om de er fra et EU/EØS-land eller ej, se figur 4.4. Desuden modtager de færre overførsler end personer med dansk oprindelse. I 2021 udgjorde erhvervsindkomsten 95 pct. af den samlede indkomst for indvandrere fra EU/EØS-lande, der

er kommet til Danmark for at arbejde, mens andelen var 97 pct. for øvrige indvandrere. For personer med dansk oprindelse udgjorde erhvervsindkomsten 85 pct. af den samlede indkomst.

Figur 4.4 20-59-årige indvandreres indkomst før skat efter opholdsgrundlag, 2021

Anm.: Figuren angiver indvandrere efter opholdsgrundlag, der er indvandret i perioden 2016-2020.

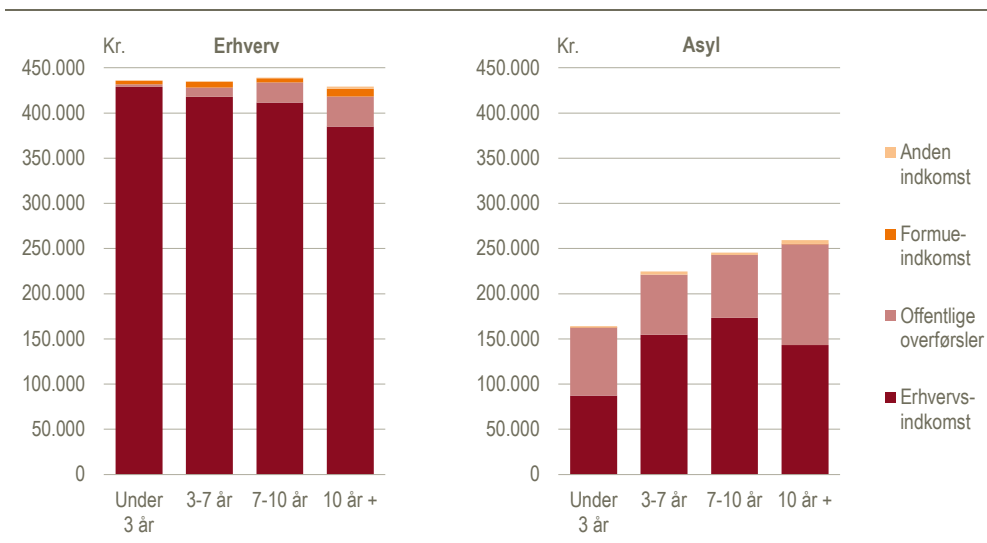
Indvandrere med asyl som opholdsgrundlag har høj andel med offentlig forsørgelse

Indvandrere, der har opnået ophold på baggrund af en ansøgning om asyl, var den gruppe, hvor offentlige overførsler udgjorde den største andel af den samlede indkomst. De havde en gennemsnitlig indkomst før skat på 198.800 kr. i 2021. Heraf kom 122.600 kr. fra erhvervsindkomst, mens 72.000 kr. kom fra offentlig overførsler, svarende til 36 pct. af den samlede indkomst.

Indkomst og opholdstid

Figur 4.5 illustrerer sammenhængen mellem opholdstid og indkomst for 20-59-årige indvandrere uden for EU/EØS-området med henholdsvis erhverv og asyl som opholdsgrundlag. Det er tydeligt, at indkomstsammensætningen for indvandrere med asyl som opholdsgrundlag varierer efter hvor lang tid, de har opholdt sig i landet.

Figur 4.5 Indkomst før skat blandt 20-59-årige indvandrere uden for EU/EØS efter opholdstid og opholdsgrundlag, 2021

Indkomsten er højere for flygtninge, der har opholdt sig længere tid i landet

Indvandrere med asyl som opholdsgrundlag, der har opholdt sig i landet under tre år, har en samlet indkomst på 164.200 kr. før skat i 2021. Heraf udgjorde erhvervsindkomsten 53 pct. af den samlede indkomst. Anderledes ser det ud blandt flygt-

ninge, der har opholdt sig i landet mellem syv og ti år, hvor erhvervsindkomsten udgør 71 pct. af den samlede indkomst. Opholdstiden har således betydning for indkomstsammensætningen blandt flygtninge.

Indvandrere uden for EU/EØS, der har erhverv som opholdsgrundlag, har fra starten en ganske høj erhvervsindkomst på over 400.000 kr., og indkomsten varierer ikke på samme måde efter opholdstiden. Den høje og stabile erhvervsindkomst skal ses i sammenhæng med, at denne gruppe af indvandrere er kommet til Danmark for at arbejde. Det hører i den sammenhæng med til historien, at udlændinge, som er tilbudt arbejde med høj løn i Danmark, har særlig let adgang til det danske arbejdsmarked.

4.4 Indkomstfordeling

Indkomstfordeling har stor informationsværdi

Indkomstfordelingen bruges ofte som en indikator for, hvor lige eller ulige et samfund er. Indvandrere er overrepræsenteret i lavindkomstfamilier, men samtidig er indvandrere, der er kommet til Danmark for at arbejde, også overrepræsenteret blandt familier med meget høje indkomster. Det er nogle af fokuspunkterne for dette afsnit, der sætter fokus på indkomstfordelingen for forskellige typer af indvandrere.

Indkomstfordelingen afspejler ikke kun sociale forskelle, men også at folk befinder sig på forskellige stadier i deres livsforløb. Da indvandrere har en skæv aldersprofil i forhold til befolkningen som helhed, se fx figur 1.2, har det derfor også betydning for indkomstfordelingen. For at mindske betydningen af de indkomstforskelle, der kan tilskrives alderssammensætningen, er det valgt kun at fokusere på 30-59-årige.

Indkomstbegreb

I målinger af indkomstfordeling anvendes oftest ækvivaleret disponibel indkomst. Her betragtes familiens samlede indkomst. Hver person har i en stor familie lavere udgifter end enlige på grund af stordriftsfordele ved at bo flere sammen. Børn har normalt et lavere forbrug end voksne. Ækvivaleringen af indkomsten sikrer bedre sammenlignelighed mellem forskellige familietyper.

$$\text{Ækvivaleret disponibel indkomst} = \frac{\text{Familiens samlede disponible indkomst}}{1 + 0,5 * [\text{Antal personer over 14 år} - 1] + 0,3 * [\text{Antal Børn}]}$$

Efter ækvivalering lægges indkomsten ud på hver person i familien, således at alle personer inden for en familie står med samme indkomst uanset deres personlige indkomst.

I resten af dette afsnit betegnes den ækvivalerede disponible indkomst blot som indkomst.

Populationen i afsnittet er 30-59-årige, som bor i familie med mindst en person, der har haft folkeregisteradresse i Danmark hele året eller fx har været udsendt med militæret.

I afsnittets sidste del fordeles alle 30-59-årige i Danmark i fem lige store grupper efter deres ækvivalerede disponible indkomst. For indkomståret 2021 var kvintilgrænserne følgende:

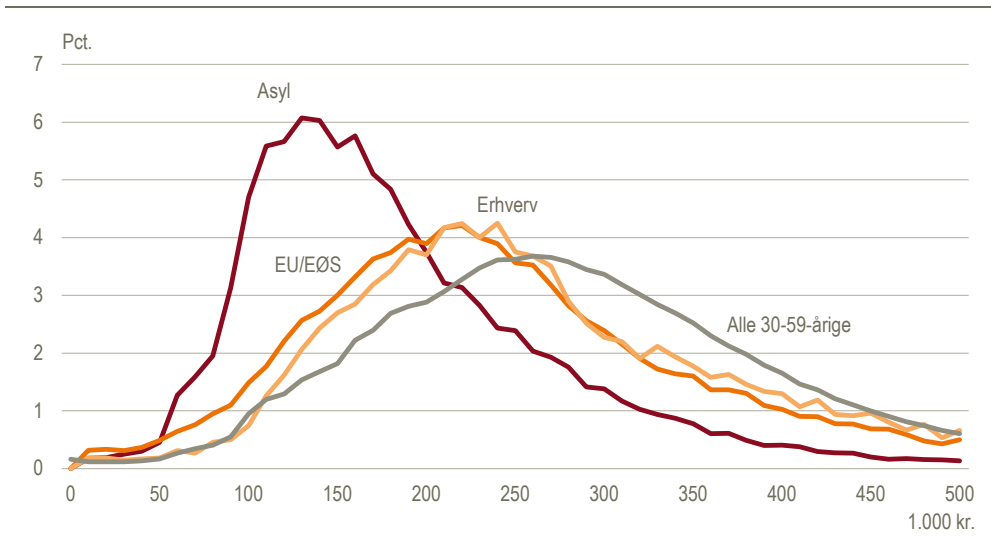
1. kvintil: Under 208.135 kr.
2. kvintil: 208.135 – 278.803 kr.
3. kvintil: 278.803 – 343.574 kr.
4. kvintil: 343.574 – 435.249 kr.
5. kvintil: Over 435.249 kr.

Alle med en indkomst under 208.135 kr. tilhører 1. kvintil (de 20 pct. med lavest indkomst). For at tilhøre de 20 pct. med højest indkomst skal man have en indkomst over 435.249 kr. og tilhører dermed 5. og øverste kvintil.

Indvandrere er en sammensat gruppe

Der er mange forskellige årsager til, at personer er indvandret til Danmark. Og som det er beskrevet i det foregående afsnit, har det stor betydning, hvilket opholdsgrundlag indvandrere har. Indvandrere, der er indvandret med en arbejdstilladelse eller fra et EU-land har oftest højere indkomst end indvandrere, der er kommet til Danmark som asylansøgere.

Figur 4.6 Indkomstspredning fra 30-59-årige efter opholdsgrundlag. Ækvivaleret disponibel indkomst

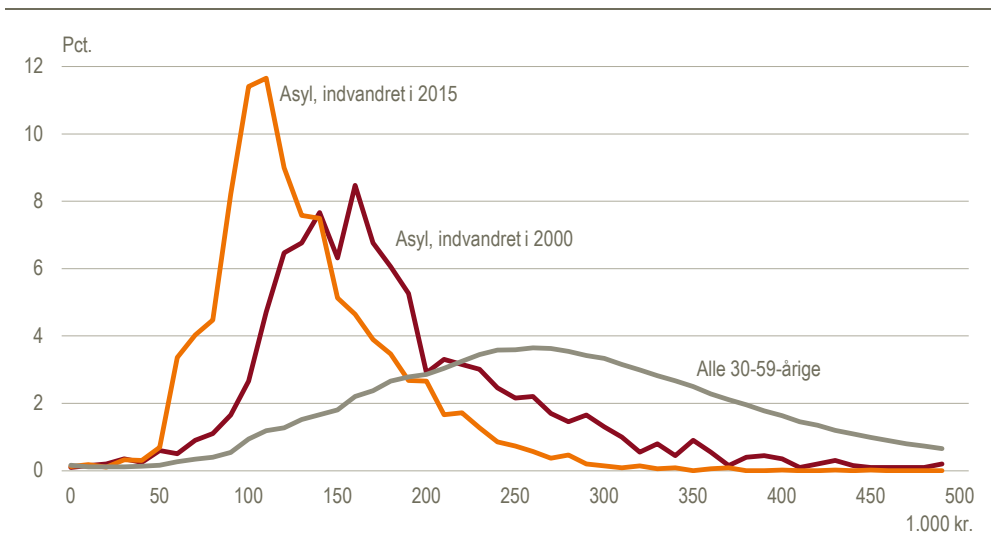
Flere lavtlønnede blandt indvandrere fra EU/EØS-lande

Indvandrere fra EU/EØS-lande arbejder oftere i job til lave lønninger. På den baggrund havde 30-59-årige, der er indvandret fra andre EU/EØS-lande, et lidt lavere indkomstniveau end befolkningen som helhed. For EU/EØS-borgere er koncentrationen af personer størst omkring 240.000 kr. i ækvivaleret disponibel indkomst. Samme kurve toppe på 260.000 kr. for alle 30-59-årige i Danmark, se figur 4.6.

Indvandrere med asyl som opholdsgrundlag har lave indkomster

Betragtes indvandrere med asyl som opholdsgrundlag, så har de generelt en lavere ækvivaleret disponibel indkomst end indvandrere med EU/EØS og Erhverv som opholdsgrundlag. Koncentrationen af personer med asyl som opholdsgrundlag er størst ved 130.000 kr. Det svarer til en ækvivaleret disponibel indkomst på omkring 11.000 kroner om måneden.

Figur 4.7 Indkomstspredning fra 30-59-årige med asyl som opholdsgrundlag efter år for indvandring. Ækvivaleret disponibel indkomst. 2021

Indkomsten er højere blandt flygtninge, der har opholdt sig i Danmark i en årrække

Figur 4.7 viser indkomstspredningen blandt indvandrere, der har asyl som opholdsgrundlag, som indvandrede til Danmark i henholdsvis 2000 og 2015. Det ses, at flygtninge, der kom til landet i 2000 havde en højere indkomst i 2021, end flygtninge, som først kom til landet i 2015. Det afspejler dels, at nogle offentlige ydelser stiger med antallet af år, som personen har boet i Danmark. Desuden er der også flere af dem, der indvandrede i 2000, der har fået tildelt førtidspension i stedet for integrationsydelse eller kontanthjælp. Hovedårsagen skal dog findes i, at en større andel af gruppen, der indvandrede i 2000, var i beskæftigelse i 2021. Det har således betydning for flygtninges indkomster, hvor lang tid de har opholdt sig i Danmark.

Opholdstid betyder ikke lige så meget for udenlandsk arbejdskraft

For indvandrere fra EU/EØS-lande og fra resten af verden, der er kommet til Danmark for at arbejde, er der ikke samme sammenhæng mellem opholdstiden i Danmark og indkomstniveauet. Det skyldes, at de netop er kommet til landet for at arbejde, og derfor har de i langt de fleste tilfælde også har erhvervsindkomst fra begyndelsen af deres ophold i Danmark.

Opdeling efter indkomstniveau

Indkomstfordelingen kan også belyses ved at opdele 30-59-årige i fem lige store grupper efter størrelsen på deres indkomst (kvintiler), med lige mange personer i hver. Det betyder, at de 20 pct. med den laveste indkomst er placeret i 1. kvartil, mens de 20 pct. med den højeste indkomst er placeret i 5. kvartil. I det følgende er alle 30-59-årige, der opholdt sig i Danmark i hele indkomståret 2021, inddelt i kvintiler.

Personer med dansk oprindelse udgør 83 pct. af de 30-59-årige

30-59-årige med dansk oprindelse udgør 83 pct. af alle 30-59-årige. Andelen af personer med dansk oprindelse i de enkelte kvintiler ligger derfor i nærheden af 20 pct. Der er dog en relativt stor underrepræsentation i det laveste kvartil samt en svag overrepræsentation i de tre øverste kvintiler. Det afspejler samlet, at 17 pct. af befolkningen, som ikke har dansk oprindelse, overordnet set har lavere indkomster end personer med dansk oprindelse.

146.197 indvandrere er placeret i 1. kvartil

40.915 indvandrere fra vestlige lande og 105.282 indvandrere fra ikke-vestlige lande befandt sig i det laveste kvartil i 2021. Det svarer til 30 pct. af indvandrere fra vestlige lande og 47 pct. af indvandrere fra ikke-vestlige lande. For personer med dansk oprindelse er det 16 pct., der befandt sig i laveste kvartil. Samlet set var der 146.197 indvandrere, der havde en årlig indkomst under 208.135 kr. i 2021. For indvandrere fra ikke-vestlige lande var andelen af personer i laveste kvartil 50 pct. i 2020. Der er således tale om et lille fald.

Tabel 4.2 30-59-årige efter indkomstkvinartil og herkomst. 2021

	Indvandrere		Efterkommere		Dansk oprindelse	I alt
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande		
	antal					
I alt	134 929	221 981	5 365	25 867	1 842 206	2 230 348
1. kvartil	40 915	105 282	1 352	9 623	288 898	446 070
2. kvartil	30 596	50 519	1 021	6 323	357 611	446 070
3. kvartil	22 262	29 609	984	4 554	388 661	446 070
4. kvartil	18 897	20 422	924	3 298	402 528	446 069
5. kvartil	22 259	16 149	1 084	2 069	404 508	446 069
	pct.					
I alt	100	100	100	100	100	100
1. kvartil	30	47	25	37	16	20
2. kvartil	23	23	19	24	19	20
3. kvartil	16	13	18	18	21	20
4. kvartil	14	9	17	13	22	20
5. kvartil	16	7	20	8	22	20

70 pct. af indvandrere fra ikke-vestlige lande befinder sig i 1. eller 2. kvintil

Både indvandrere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande har støt faldende andele, når man går fra laveste mod højeste kvintil. Fx befandt 9 pct. af indvandrere fra ikke-vestlige lande sig i 4. kvintil, mens det gjorde sig gældende for 14 pct. af indvandrere fra vestlige lande. Samlet befandt 70 pct. af indvandrere fra ikke-vestlige lande sig enten i 1. eller 2. kvintil i 2021, mens det gjorde sig gældende for 53 pct. af indvandrere fra vestlige lande.

Mere jævn fordeling blandt indvandrere fra vestlige lande

Indvandrere fra vestlige lande er generelt mere jævnt fordelt i alle fem kvintiler end for indvandrere fra ikke-vestlige lande. Blandt andet var der 22.259 indvandrere fra vestlige lande i øverste kvintil. Det svarer til 16 pct. af alle 30-59-årige indvandrere fra vestlige lande. Modsat var der 7 pct. af indvandrere fra ikke-vestlige lande, der var placeret i øverste kvintil. For personer med dansk oprindelse er det 22 pct., der er placeret i øverste kvintil.

Blandt efterkommere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande ses en lidt lavere andel personer i de laveste kvintiler og en lidt større andel i de høje kvintiler sammenlignet med den samme gruppe af indvandrere.

4.5 Formue og gæld

Fokus på formue og gæld

I forrige afsnit blev indvandrere og efterkommeres indkomstforhold belyst. I dette afsnit rettes fokus mod indvandrernes formue og gæld. Formue og indkomst hænger nøje sammen, idet det normalt kræver en god indkomst at spare op til en stor formue. Det er ikke nødvendigvis nogen ulykke at have en lav indkomst, hvis man allerede har en stor formue eller at have en stor gæld, hvis man samtidig har en høj indkomst. Sammenhængen mellem indkomst og formue er naturligvis ikke en til en. Man bør dog så vidt muligt tage højde for både indkomst og formue, når man skal beskrive en families levestandard.

Sammenhæng mellem formue og alder

Hvor indkomststatistikken belyser den indkomst, man har haft i det pågældende kalenderår, så er formuerne ofte akkumuleret over flere år. Derfor er der også meget tæt sammenhæng mellem alder og formue. Således gælder det uanset herkomst, at formuen blandt unge ofte er meget lav. De fleste unge starter uden nogen markant opsparing og begynder gerne først for alvor at spare op, når de er veletableret på arbejdsmarkedet. Herefter følger – for de fleste personer – en årrække med nettoopsparing. Formuerne topper gerne omkring pensionsalderen og begynder herefter at blive mindre.

Unge har lav formue

Den tætte sammenhæng mellem alder og formue fremgår af tabel 4.3, som viser medianen for nettoformuen – altså det beløb, hvor præcis halvdelen af gruppen har en højere formue, og den anden halvdel har en formue der er mindre. Den viser, at en 'normal' nettoformue for 18-29-årige i Danmark lå på 58.000 kr. i 2021, mens 60-69-årige havde en median på 2,0 mio. kr.

Nettoformue

Under begrebet nettoformue indgår:

1. Reale aktiver, dvs. værdien af ejerboliger mv., og bil
2. Finansiell formue, dvs. bankindeståender samt værdipapirer (aktier, obligationer mv.)
3. Pensionsformuer
4. Indestående under virksomhedsordningen – en særlig ordning, hvor selvstændigt erhvervsdrivende kan indsætte overskud fra gode år under gunstige skatteforhold
5. Prioritetsgæld, dvs. gæld med pant i ejerbolig, fritidsbolig mv.
6. Andre lån i pengeinstitutter, studielån, kontokortlån mv.

Nettoformuen er summen af punkt 1-4 fratrukket punkterne 5-6.

Formuestatistikken er ikke fuldt dækkende. Fx mangler der pt. data om værdien af aktier uden for depot, gæld til det offentlige, værdi af indbo, kontantbeholdninger samt udenlandske formuer, som ikke er indberettet til Skat.

Mange unge indvandrere Indvandrere og særligt efterkommere har en markant anden alderssammensætning end personer med dansk oprindelse, se afsnit 1.2 og 1.3. Dette kombineret med den meget markante sammenhæng mellem alder og formuer betyder, at man bør sammenligne de forskellige herkomstskategorier inden for relativt snævre aldersintervaller eller på anden vis korrigere for den skæve alderssammensætning.

Tabel 4.3 **Nettoformuen efter herkomst og alder. Medianer. 2021**

	Indvandrere		Efterkommere		Dansk oprindelse	I alt
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande		
	tusinde kr.					
18-29 år	19	10	44	19	72	58
30-39 år	152	82	290	239	422	332
40-49 år	321	221	997	729	1 136	988
50-59 år	615	346	1 658	1 023	1 709	1 562
60-69 år	973	306	2 318	2 329	2 165	2 028
70 år og derover	1 006	106	1 058	1 512	1 362	1 318

Indvandrere har lavere formuer I alle aldersgrupper er der væsentlige formueforskelle mellem personer med dansk oprindelse, indvandrere og efterkommere. Mest markant er det blandt 60-69-årige, hvor medianen for personer med dansk oprindelse ligger på 2,2 mio. kr. For indvandrere fra ikke-vestlige lande er den på 306.000 kr. og for indvandrere fra vestlige lande på 973.000 kr.

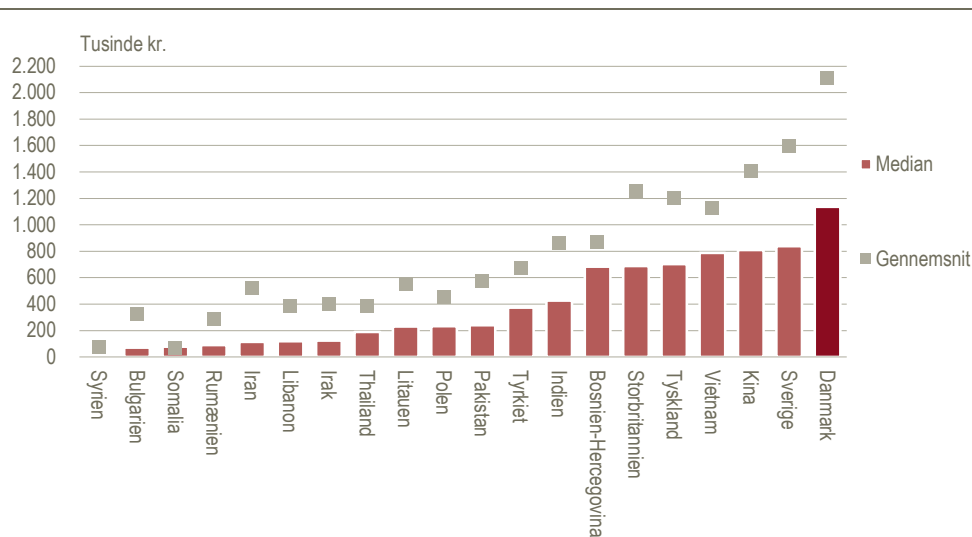
Højere pensionsformuer hos efterkommere I alle aldersgrupper gælder det, at efterkommere har højere formuer end indvandrere. Det hænger blandt andet sammen med, at særligt pensionsformuerne afhænger meget af antallet af opholdsår i Danmark, som det beskrives senere i dette kapitel.

Sammenhæng mellem nettoformue og opholdstid i Danmark I figur 4.8 vises nettoformuen for 40-49-årige efter indvandrernes oprindelsesland. Her fremgår det, at indvandrere fra Syrien har den laveste nettoformue med en median på 16.800 kr. Personer fra Bulgarien, Somalia og Rumænien ligger også lavt med en median af nettoformuer under 100.000 kr. Særligt for indvandrere fra Syrien hænger de lave formuer nok sammen med, at de for nyligt er indvandret til Danmark, se figur 1.4. Det formuemæssige udgangspunkt er ofte det samme, uanset om du er ung eller du for nyligt er kommet til landet som flygtning. Det skyldes, at meget få indvandrere har en formue i Danmark, når de kommer hertil. Det må forventes, at de indvandrergrupper, som har opholdt sig få år i Danmark, med tiden vil komme til at ligne de øvrige grupper af indvandrere mere rent formuemæssigt.

Blandt personer fra Tyrkiet, der primært indvandrede til Danmark før årtusindeskiftet, er medianen for nettoformuen på 374.000 kr. De overgås dog af indvandrere fra Bosnien-Hercegovina, Storbritannien, Tyskland, Vietnam, Kina og Sverige samt personer med dansk oprindelse, hvor nettoformuerne er over en halv million. For personer med dansk oprindelse var medianen for nettoformuen på 1.136.000 kr. blandt 40-49-årige i 2021.

Figur 4.8 viser også de gennemsnitlige nettoformuer. Store forskelle på medianer og gennemsnit kan være en indikation på stor formuemæssig ulighed inden for gruppen idet enkeltpersoner med store formuer løfter den gennemsnitlige nettoformue op.

Figur 4.8 Nettoformue for 40-49-årige efter oprindelsesland. 2021

Anm.: En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

Indvandrere har færre reale aktiver

I tabel 4.4 er nettoformuen fordelt efter de forskellige typer af formue og gæld. Der er stor forskel på familier med dansk oprindelse og indvandrerfamilier, når man belyser, hvordan nettoformuen er fordelt på de enkelte formue- og gældskomponenter.

Her fremgår det, at indvandrere fra ikke-vestlige lande ved udgangen af 2021 har boligformuer, der er omkring 2,6 gange lavere end for personer med dansk oprindelse, mens de gennemsnitlige finansielle formuer er omtrent 5 gange lavere blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande.

Indvandrernes lavere reale formue ses også på gældssiden, idet indvandrerne har meget mindre prioritetsgæld. Indvandrere fra ikke-vestlige lande har heller ikke optaget meget anden gæld i form af fx billån, banklån og forbrugslån. Med 65.000 kr. er denne post relativt lav, når man sammenligner med de 149.000 kr. personer med dansk oprindelse i gennemsnit skylder. Efterkommere fra ikke-vestlige lande har på den anden side en højere gæld til det offentlige. Her er gælden på gennemsnitligt på 165.000 kr., hvor den kun er på gennemsnitligt 47.000 kr. for personer med dansk oprindelse. Gæld til det offentlige består normalt primært af ubetalte skatter, bøder og lignende for de 40-49-årige.

Tabel 4.4 Formuekomponenter efter herkomst for 40-49-årige. Gennemsnit. 2021

	Indvandrere		Efterkommere		Dansk oprindelse
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	
	tusinde kr.				
Nettoformue	799	571	2 925	1 274	2 108
Reale aktiver	794	551	1 674	1 023	1 444
- Heraf helårsbolig	651	442	1 164	816	1 131
Finansiell formue	243	172	1 655	501	906
- Heraf aktier	34	17	70	54	96
- Heraf unoterede aktier ..	35	31	1 285	232	534
Pensionsformue	304	260	648	532	794
Prioritetsgæld	436	280	868	494	840
Anden gæld	81	65	120	123	149
Gæld til det offentlige	24	67	64	165	47

Anm.: Helårsbolig inkluderer både værdi af ejer- og andelsbolig. Helårsboligen er oftest defineret som den bolig, hvor familien har folkeregisteradresse.

Det fremgår også, at efterkommere fra vestlige lande har en gennemsnitlig finansiell formue på næsten 1,7 mio. kr. Det er væsentlig mere end personer med dansk oprindelse, som kun ligger på 906.000 kr. Men dette er ikke det generelle billede. Den høje formue kan i dette tilfælde primært tilskrives værdien af unoterede aktier (virksomheder, der ikke kan handles på børsen), som oftest er koncentreret på relativt få personer.

Medianen giver et bedre billede af situationen for personer som de er flest, da den ikke påvirkes synderligt af enkeltpersoner med meget store formuer. Betragtes medianerne i stedet for gennemsnittet, så fremkommer et andet billede.

Af tabel 4.5 fremgår det, at efterkommere fra vestlige lande har en lidt lavere nettoformue end personer med dansk oprindelse, når man betragter medianen. Indvandrere fra ikke-vestlige lande har en nettoformue, der er omkring 5 gange lavere end personer med dansk oprindelse uanset om man betragter gennemsnit eller medianer. Men bemærk niveauforskellene. Fordi formuer er så koncentreret hos enkeltpersoner, så ligger medianen altså på 221.000 kr. blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande, mens gennemsnittet er på 571.000 kr. i 2021. Som det fremgår af tabel 4.5 er medianen nul for flere formuetyper uanset herkomst. Det skyldes, at det fx er under halvdelen af befolkningen som ejer aktier. Dermed bliver medianen nul for disse formuekomponenter.

Tabel 4.5 Formuekomponenter efter herkomst for 40-49-årige. Median. 2021

	Indvandrere		Efterkommere		Dansk oprindelse
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	
	tusinde kr.				
Nettoformue	321	221	997	729	1 136
Reale aktiver	77	20	976	138	1 042
- Heraf helårsbolig	-	-	785	-	885
Finansiell formue	37	28	81	51	82
- Heraf aktier	-	-	-	-	-
- Heraf unoterede aktier ..	-	-	-	-	-
Pensionsformue	145	135	510	405	702
Prioritetsgæld	-	-	267	-	595
Anden gæld	-	1	5	13	22
Gæld til det offentlige	-	-	1	1	1

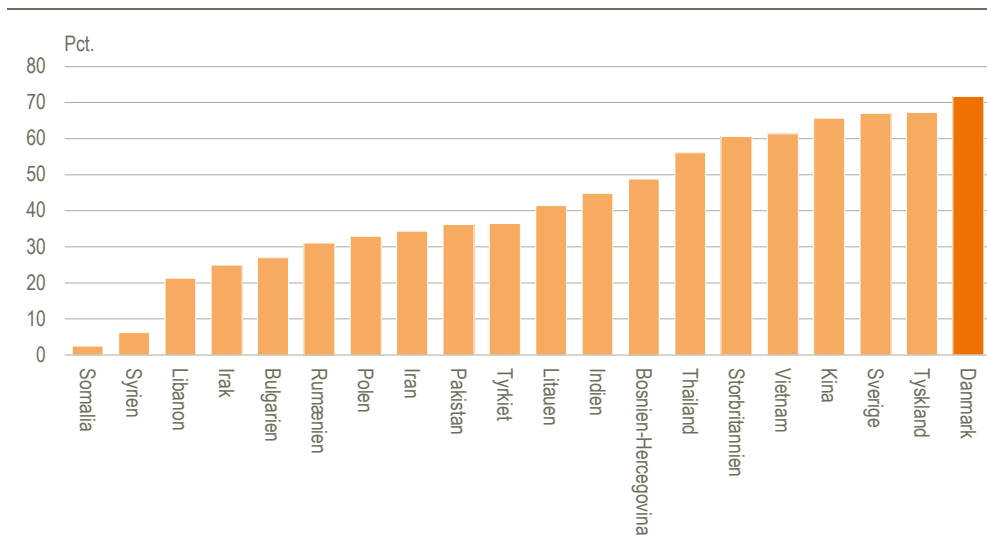
Anm.: Helårsbolig inkluderer både værdi af ejer- og andelsbolig. Helårsboligen er oftest defineret som den bolig, hvor familien har folkeregisteradresse.

Bolig

Ser man konkret på boligejerskab, så var det 3 pct. af 40-49-årige indvandrere fra Somalia i Danmark, som bor i en familie, der ejer deres egen helårsbolig eller andelsbolig. Det samme gælder for 37 pct. af indvandrerne fra Tyrkiet. Blandt 40-49-årige personer med dansk oprindelse og indvandrere fra vores nabolande er det mellem 67-72 pct., som ejer deres primære bolig.

Figur 4.9 Andel 40-49-årige, som bor i ejerbolig efter oprindelsesland. 2021

Anm. 1: Figuren viser andelen, der bor i en bolig, som er ejet af en person i husstanden eller i en andelsbolig. Dette er ikke i alle tilfælde ensbetydende med personligt ejerskab, se figur 4.10.

Anm. 2: En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

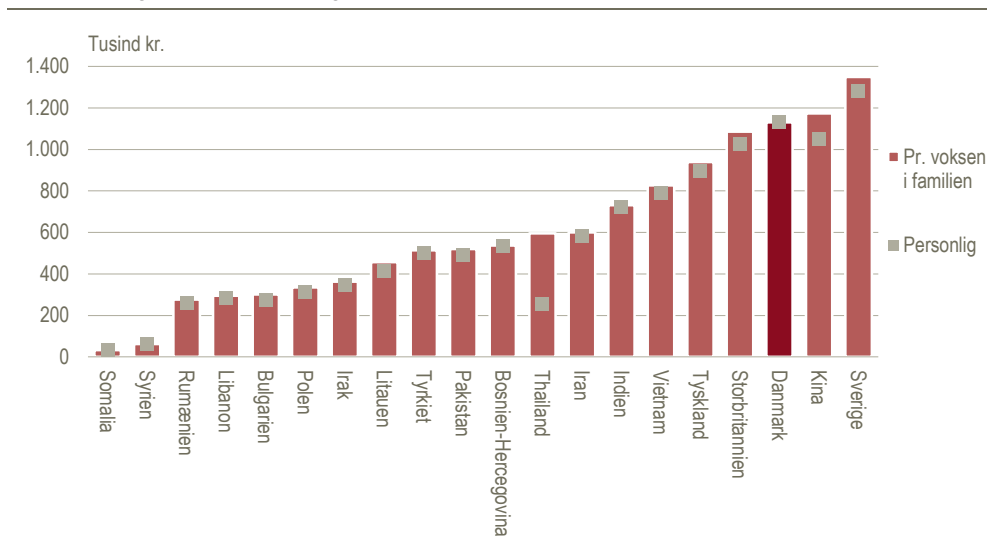
Indvandrere fra Storbritannien i storbyer og indvandrere fra Tyskland på landet

I figur 4.9 fremgår det, at personer fra Storbritannien og Kina sjældnere bor i ejerbolig end personer med dansk oprindelse, men som det fremgår af figur 4.10 er deres gennemsnitlige boligformue på højde med personer med dansk oprindelse. Dette skyldes, at de personer som ejer deres egen helårsbolig fra disse lande bor i relativt dyrere boliger. Boligejere som er indvandret fra Tyskland bor derimod i lidt billigere boliger. Dette hænger nok blandt andet sammen med, at indvandrere fra Storbritannien og Kina oftere ender i storbyerne og hovedstadsområdet, hvor priserne er højere, hvor en større andel af indvandrerne fra Tyskland bosætter sig i Sønderjylland – tæt ved den tyske grænse – hvor boligpriserne ofte er noget lavere.

Lave boligformuer hos personer fra Syrien og Somalia

Den lave andel af personer fra Somalia og Syrien, som bor i egen bolig afspejles også i gruppernes gennemsnitlige boligformue. Disse grupper har en gennemsnitlig boligformue pr. voksen i deres familier på henholdsvis 33.000 og 62.000 kr. Det afspejler, at det er de færreste i disse grupper som ejer en bolig. For indvandrere fra Syrien hænger det nok også sammen med det lave antal opholdsår i Danmark.

Figur 4.10 Gennemsnitlig formue i helårsboliger efter oprindelsesland. 40-49 år. 2021

Anm.: En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

Indvandrere fra Thailand
ejer sjældnere familiens
ejerbolig

I figur 4.10 fremgår en opgørelse af den personlige boligformue. Her er det værd at bemærke indvandrere fra Thailand. Opgøres hele familiens boligformue pr. voksen i familien er den i gennemsnittet på 596.000 kr., mens den personlige nettoformue er på 254.000 kr. Indvandrere fra Thailand danner ofte par med personer med dansk oprindelse, og i sådanne par står boligen oftest i danskerens navn.

Pensionsformuer

Pensioners værdi
afhænger af levealder

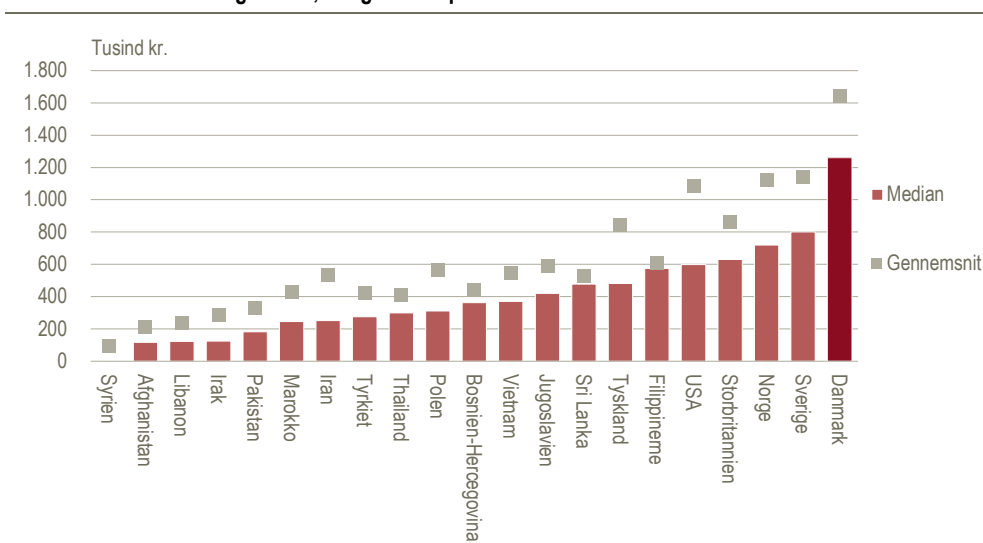
En stor del af befolkningens formue består i værdien af de opsparede pensionsbidrag. Pensionsopsparingen består af private arbejdsmarkedspensioner, ATP, tjenestemandspensioner og privattegnede ordninger. En stor del af pensionsordningerne er livsvarige. Det vil sige, at personen får udbetalt et månedligt beløb fra pensioneringstidspunktet til personen dør. I denne opgørelse er pensionens værdi beregnet ud fra en antagelse om gennemsnitlig levealder. Dette kan føre til en let overvurdering af pensionens værdi for grupper med lavere forventet levealder og omvendt.

Værdien af folke- og
førtidspension er ikke
inkluderet

Værdien af fremtidige udbetalinger af folke- og førtidspension er ikke inkluderet i tallene. Det betyder ikke så meget for vurderingen af formuefordelingen i Danmark, men det kan være afgørende, hvis man vil sammenligne danske forhold med andre lande. Opsparing til efterløn indgår heller ikke i tallene. Det skal hertil tilføjes, at Danmarks Statistik ikke har oplysninger om pensionsrettigheder, der er optjent i indvandrernes hjemlande, men det antages, at det er af begrænset omfang – især når det gælder indvandrere fra ikke-vestlige lande.

Figur 4.11

Pensionsformue for enlige 60-66,5-årige efter oprindelsesland. 2021

Anm. 1: Pensionsalderen var 66,5 år i 2021. De fleste pensionsordninger beskattes ved udbetaling. For at kunne sammenligne pensionernes værdi med andre formuekomponenter, så indgår de endnu ikke-beskattede pensionsformuer kun med 60 pct. af værdien.

Anm. 2: En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

Anm. 3: Jugoslavien i figuren er Jugoslavien før opsplitningen.

Fokus på familier tæt på
pensionsalderen

For arbejdsmarkedspensionerne, hvor der sker en løbende opsparing under arbejdslevet, er beløbet størst lige inden pensioneringen, hvorefter man begynder at forbruge det opsparede beløb. Hvis man vil belyse forskelle i pensionsformuer, giver det derfor mest mening at belyse pensionsforhold for parfamilier, der er tæt på pensionsalderen. Derfor betragtes 60-66,5-årige i dette afsnit.

Det er ikke overraskende nytilkomne fra Syrien, som har den laveste pensionsformue blandt indvandrere. Størstedelen af gruppen har ingen nævneværdig pensionsformue og det er en lille gruppe pensionsformuer, som trækker gennemsnittet op på 93.300 kr. Indvandrere fra Tyrkiet, som er den største gruppe antalsmæssigt af de

60-66,5-årige, har en median på 276.100 kr. Det er dog væsentlig mindre end personer med dansk oprindelse. De har en median på 1,26 mio. kr.

Store forskelle blandt indvandrere fra vestlige lande

Blandt indvandrere fra vestlige lande er der ganske store forskelle på median og gennemsnit, hvilket indikerer, at der er stor ulighed i pensionsformuer. Særligt for indvandrere fra vestlige lande er det også værd at bemærke, at nogle har opsparet pensionsformuer og rettigheder i deres hjemlande, som ikke er en del af de danske formueopgørelser.

Opholdstid i Danmark spiller en stor rolle

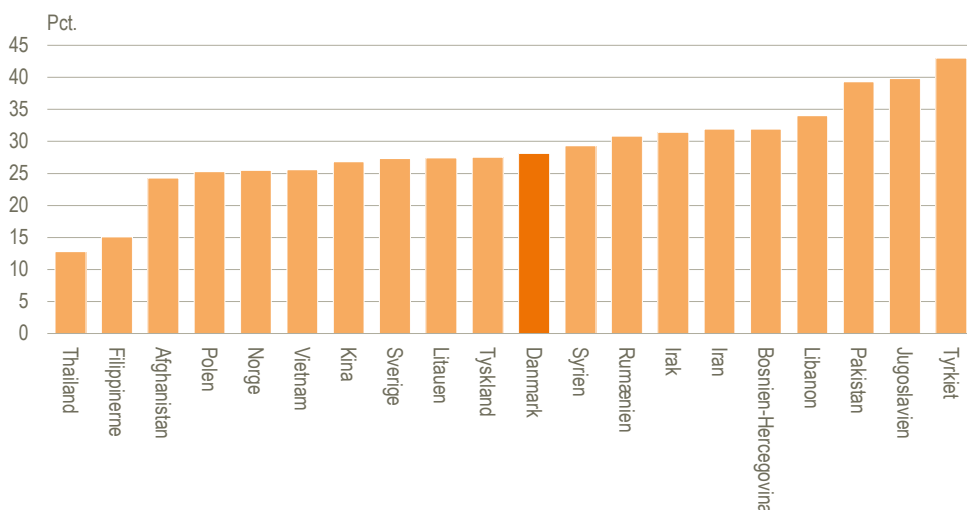
Særligt for størrelsen af pensionsformuen spiller opholdstiden i Danmark en stor rolle. Det skyldes, at man som ny indvandrer i Danmark af gode grunde ikke kan have sparet meget op på en dansk pensionsordning. Denne faktor er værd at holde sig for øje, idet den gennemsnitlige opholdstid for indvandrere fra forskellige lande er ganske varierende. De tre store indvandrergrupper fra Pakistan, Tyrkiet og det daværende Jugoslavien kom allerede til Danmark i 1960'erne og 1970'erne. Mange indvandrere fra Polen kom derimod først til Danmark efter Polens optagelse i EU i 2004. Desuden er mange indvandrere fra Syrien først kommet til Danmark inden for de seneste år som flygtninge, hvilket naturligvis påvirker mulighederne for opsparing.

Formuemæssig ligestilling i parforhold

Står formuen hos manden eller kvinden i parforhold?

Vi vender nu blikket imod ligestilling og formuer i parforhold. Her betragtes udelukkende parfamilier. Når det handler om formuer er det værd at bemærke, at det i nogen tilfælde kan være lidt tilfældigt om enkelte formuekomponenter står hos manden eller kvinden. I det omfang, at par forbliver sammen og har fælles økonomi er det heller ikke sikkert, at formuefordelingen får indflydelse på levestandarden for henholdsvis mænd og kvinder i de enkelte parforhold. Når det er sagt, så kan formuefordelingen mellem kønnene i familierne nok alligevel give et fornuftigt billede af graden af økonomisk ligestilling.

Figur 4.12 **Andel 40-49-årige kvinder med højere nettoformue end deres mand efter kvindens oprindelsesland. 2021**

Anm. 1: En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

Anm. 2: Jugoslavien i figuren er Jugoslavien før opsplitningen.

Stor kønslighed blandt indvandrere fra Tyrkiet

I figur 4.12 fremgår andelen af kvinder med højere nettoformue end deres mænd. Her ses det, at særligt kvinder fra Tyrkiet klarer sig relativt godt i forhold til deres mænd, når man sammenligner med andre lande. Blandt 40-49-årige kvinder fra Tyrkiet i parforhold har 43 pct. en højere formue end deres mænd. For kvinder fra Jugoslavien og Pakistan er andelen på henholdsvis 40 og 39 pct. For kvinder med dansk

oprindelse er det derimod 28 pct., der har højere formue end deres mænd. Med andre ord er kvinder fra Tyrkiet, Jugoslavien og Pakistan formuemæssigt mere ligestillet end kvinder med dansk oprindelse.

Kvinder fra Danmarks nabolande ligger lidt lavere, hvor omkring 27 pct. har højere nettoformue end deres mænd. Nederst findes kvinder fra Thailand og Filippinerne, hvor 13-15 pct. af kvinderne har højere formue end deres mænd.

4.6 Relativ fattigdom

Relativ fattigdom måles i forhold til den generelle levestandard i samfundet

Dette afsnit undersøger relativ fattigdom blandt indvandrere, efterkommere og personer med dansk oprindelse. Måling af relativ fattigdom indebærer, at fattigdom (eller levestandard) måles i forhold til den generelle levestandard i samfundet. Der er med andre ord tale om hvor mange i befolkningen, der ikke har samme økonomiske muligheder og levevilkår som de fleste andre.

Definition af relativ fattigdom

Definition af relativ fattigdom:

Personer eller en familie betragtes som relativt fattige, såfremt de både har:

- En ækvivaleret disponibel indkomst under lavindkomstgrænsen i året.
- En ækvivaleret nettoformue ekskl. pension under lavindkomstgrænsen ved årets start.

Lavindkomstgrænsen er fastsat til 50 pct. af medianindkomsten målt på ækvivaleret disponibel indkomst. Den følger derved den generelle indkomstudvikling i samfundet.

Personer i familier, hvor hovedforsørgeren i familien er studerende, samt unge der er flyttet hjemmefra i løbet af året, bliver ikke betegnet som fattige, selvom de opfylder ovenstående betingelser.

Personer skal have været i landet mindst et år, før de tæller med i fattigdomsindikatoren.

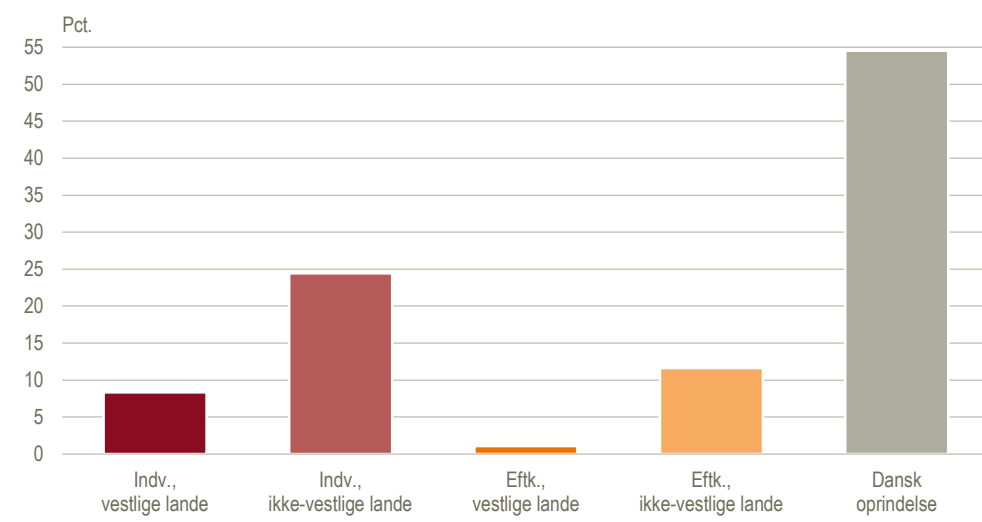
Mål udviklet i 2013

Danmarks Statistiks indikator for relativ fattigdom kombinerer lavindkomst med lav formue og fraregner studerende. Indikatoren er inspireret af et mål, som det tidligere ekspertudvalg om fattigdom udviklede i 2013.

I befolkningen i Danmark er der 233.013 personer, som lever i relativ fattigdom i 2021, hvilket svarer til 4 pct. Figur 4.13 viser, hvordan disse relativt fattige fordeler sig, når de inddeles efter herkomstskategorier.

Figur 4.13

Relativt fattige efter herkomst. 2021

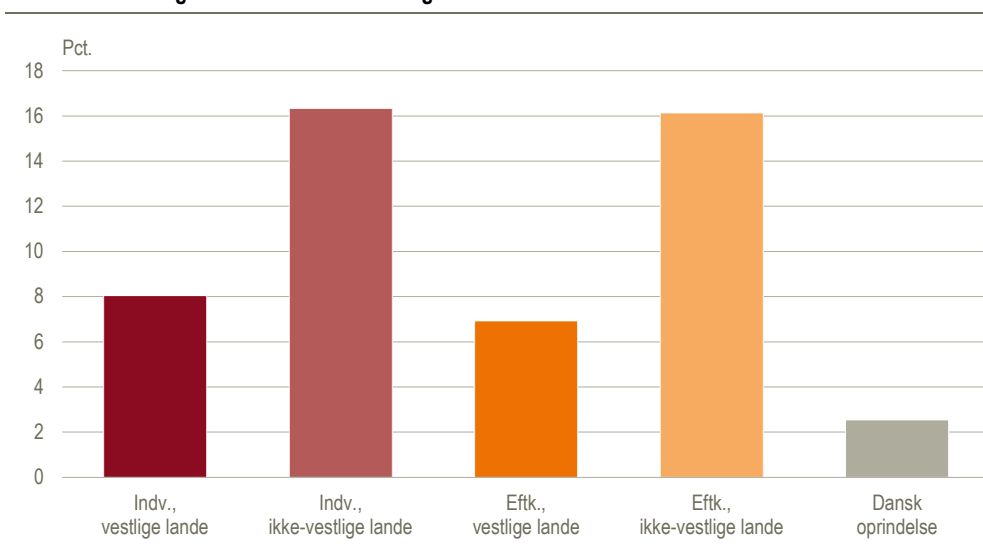
Størstedelen af relativt fattige er personer med dansk oprindelse

Størstedelen af de relativt fattige er personer med dansk oprindelse, som udgør 55 pct. af alle relativt fattige. Herefter følger indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande, som udgør henholdsvis 24 og 12 pct. Indvandrere fra vestlige lande udgør 8 pct., mens 1 pct. er efterkommere fra vestlige lande, se figur 4.13.

Relevant at se på andelen af relativt fattige inden for hver herkomstkategori

I 2021 udgjorde indvandrere fra ikke-vestlige lande 6 pct. af hele befolkningen, mens deres andel blandt relativt fattige er 24 pct. Indvandrere fra ikke-vestlige lande er derfor overrepræsenteret blandt gruppen af relativt fattige. Omvendt er personer med dansk oprindelse underrepræsenteret, da gruppen udgjorde 86 pct. af befolkningen, mens gruppen tilsvarende udgjorde 55 pct. af de relativt fattige. Det er derfor også relevant at se på, hvor stor en andel som lever i relativ fattigdom inden for de enkelte herkomst kategorier.

Figur 4.14 **Andel relativt fattige inden for herkomstkategori. 2021**

Høj andel relativt fattige blandt indvandrere og efterkommere

Figur 4.14 viser andelen af relativt fattige inden for hver enkelt herkomst kategori. Andelen er markant højere blandt indvandrere og efterkommere end blandt personer med dansk oprindelse. Forskellen skal ses i sammenhæng med, at indvandrere og efterkommere både har lavere indkomst og formue end personer med dansk oprindelse.

Højeste andel relativt fattige blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande

Den højeste andel relativt fattige findes blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande, hvor andelen er 16 pct. Det er dobbelt så højt som blandt indvandrere fra vestlige lande, hvor 8 pct. lever i relativ fattigdom. Det hænger blandt andet sammen med, at mange indvandrere fra ikke-vestlige lande er kommet til landet som flygtninge, mens mange indvandrere fra vestlige lande er kommet til landet for at arbejde. Indvandrere med asyl og familiesammenføring som opholdsgrundlag har lavere indkomst og formue sammenlignet med indvandrere, som er kommet for at arbejde, se figur 4.14.

Indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande danner fokus for analysen

For efterkommere fra ikke-vestlige lande lever 16 pct. ligeledes i relativ fattigdom. Omvendt er det 7 pct. af efterkommere fra vestlige lande, som lever i relativ fattigdom. Den laveste andel findes blandt personer med dansk oprindelse, hvor 3 pct. er relativt fattige. Da den største andel relativt fattige findes blandt indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande vil følgende afsnit fokusere på disse to grupper.

Måling af relativ fattigdom i aldersgrupper

Relativt fattigdom er forskellig på alderstrin

Andelen af relativt fattige er påvirket af forskellige faktorer såsom alder, uddannelse, indkomst- og familieforhold. Det skyldes, at relativ fattigdom er beregnet på bag-

grund af den ækvivalerede disponible indkomst, som dannes ved at lægge indkomsten for alle familiemedlemmerne sammen og dividere beløbet med et vægtet gennemsnit af antallet af personer i familien. Fx er en højere andel i aldersgruppen 20-29 år relativt fattige sammenlignet med andre aldersgrupper i hele befolkningen. Det hænger blandt andet sammen med, at unge i højere grad holder sabbatår, hvor de kun arbejder en del af året, og at unge har en lavere anciennitet på arbejdsmarkedet. De har derfor ikke nået at oparbejde en stor formue og en høj løn endnu. Med andre ord afhænger andelen af relativt fattige blandt andet af, hvilke aldersgrupper der sammenlignes.

Der inddeles i aldersgrupper

Indvandrere og efterkommere har en anderledes alderssammensætning end resten af befolkningen. For at kompensere for forskellen i alder kan herkomstgrupperne fordeles efter alder og sammenlignes individuelt. Figur 4.15 opdeler andelen af personer under den relative fattigdomsgrænse i fem-årsaldersintervaller. Her sammenlignes personer med dansk oprindelse, indvandrere fra ikke-vestlige lande og efterkommere fra ikke-vestlige lande.

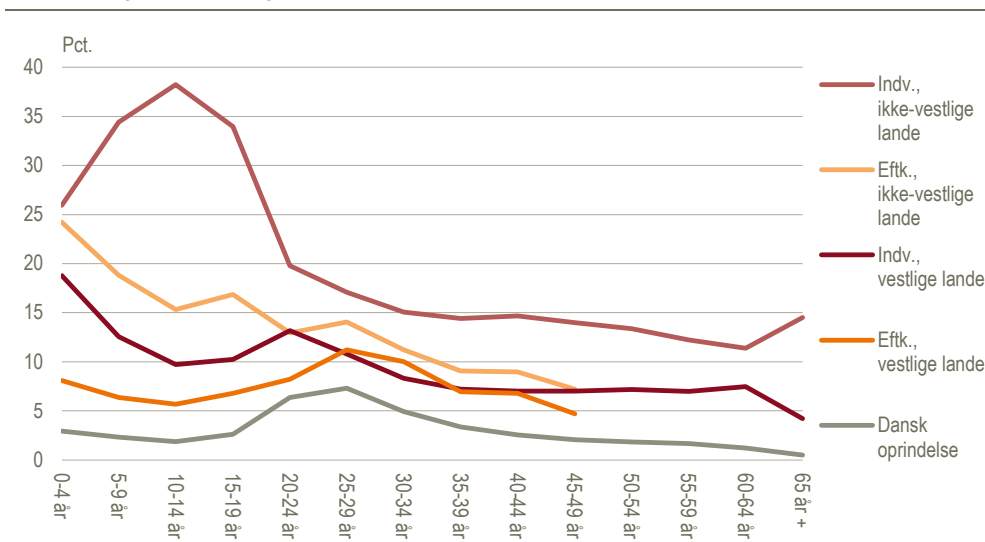
Høj relativ fattigdom blandt børn og unge fra ikke-vestlige lande

Figur 4.15 viser, at det særligt er børn og unge fra ikke-vestlige lande, som lever i familier med relativ fattigdom. I aldersgruppen 10-14 år er 38 pct. af indvandrere fra ikke-vestlige lande og 15 pct. af efterkommere fra ikke-vestlige lande relativt fattige. Omvendt er det 2 pct. blandt personer med dansk oprindelse.

Opholdstid kan forklare noget af forskellen

Blandt indvandrere påvirker opholdstiden i landet andelen, som lever i relativ fattigdom. Har man et barn i familien, der er indvandrer, så skal barnet også være født i udlandet, da indvandrere pr. definition er født i udlandet. Familien må derfor forventes at være indvandret til Danmark inden for de seneste år, da barnet kun er få år gammelt og samtidig er født i udlandet. Det indebærer sandsynligvis, at familien ikke har haft tid til at opbygge formue og anciennitet på arbejdsmarkedet endnu.

Figur 4.15 Relativt fattige efter alder og herkomst. 2021

Anm.: Aldersgrupper blandt efterkommere fra ikke-vestlige lande med for få observationer er ikke medtaget grundet diskretionering.

Andelen af relativt fattige falder med alderen

Kigger vi på de ældre aldersgrupper, så falder andelen af relativt fattige blandt indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande med alderen. Udviklingen for personer med dansk oprindelse er anderledes. Her topper andelen af relativt fattige hos 25-29-årige og først herefter falder andelen.

Relativ fattigdom blandt indvandrere med MENAP+T oprindelse

Fokus på MENAP+T

Danmarks Statistik har indført muligheden for at anvende MENAP+T landegrupperingen i analysesammenhæng.

Definition af MENAP+T

Definition af MENAP+T:

MENAP+T er en forkortelse for lande i Mellemøsten, Nordafrika samt landene Pakistan og Tyrkiet. MENAP+T landegrupperingen udspringer af MENA (Mellemøsten og Nordafrika) landegrupperingen, som anvendes i forsknings- og samfundsdebatten i Danmark og udlandet.

MENAP+T er en underopdeling af Danmarks Statistiks landegruppering ikke-vestlige lande. Det betyder, at landegrupperingen ikke-vestlige lande opsplittes i to kategorier henholdsvis MENAP+T og øvrige ikke-vestlige lande.

MENAP+T landegrupperingen indeholder følgende lande:

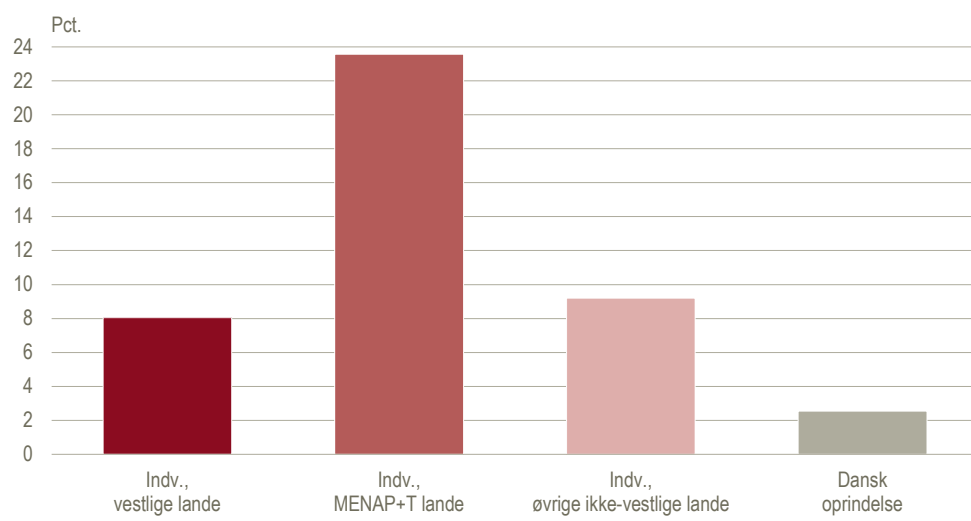
Afghanistan, Bahrain, Forenede Arabiske Emirater, Irak, Iran, Jordan, Kuwait, Libanon, Oman, Qatar, Saudi-Arabien, Syrien, Yemen, Algeriet, Djibouti, Egypten, Libyen, Marokko, Mauretaniens, Somalia, Sudan, Tunesien samt Pakistan og Tyrkiet.

Landegrupperingen øvrige ikke-vestlige lande indeholder følgende lande:

Alle øvrige lande, som ikke er vestlige lande og MENAP+T lande, se kapitel 1.

Det er muligt at anvende MENAP+T opgørelsen i statistikbanken for nogle tabeller. Det gøres ved at vælge landene inden for MENAP+T separat i udtrækket.

Figur 4.16 Relativt fattige inden for MENAP+T. 2021

24 pct. lever i relativ fattigdom

Figur 4.16 viser andelen af relativt fattige indvandrere fordelt efter MENAP+T landegrupperingen. Blandt indvandrere fra MENAP+T lever 24 pct. i relativ fattigdom. Det er markant højere end blandt indvandrere fra øvrige ikke-vestlige lande, hvor 9 pct. lever i relativ fattigdom.

Andelen i MENAP+T minder om indvandrere fra ikke-vestlige lande

Andelen af relativt fattige inden for MENAP+T landegrupperingen minder derfor mere om niveauet for indvandrere fra ikke-vestlige lande end for indvandrere fra vestlige lande og personer med dansk oprindelse, se figur 4.14.

Andelen i øvrige indvandrere fra ikke-vestlige lande minder om indvandrere fra vestlige lande

Modsat minder andelen af relativt fattige fra øvrige indvandrere fra ikke-vestlige lande mere om niveauet for indvandrere fra vestlige lande. Således lever som nævnt 9 pct. blandt øvrige indvandrere fra ikke-vestlige lande i relativ fattigdom, mens det er 8 pct. blandt indvandrere fra vestlige lande.

Forskellen skal ses i sammenhæng med, at indvandrere fra MENAP+T grupperingen har en højere andel personer med asyl og familiesammenføring som opholdsgrundlag, se tabel 1.11. Øvrige ikke-vestlige lande har modsat en højere andel personer med arbejde som opholdsgrundlag. Alle grupper er dog stadig noget over niveauet for personer med dansk oprindelse, hvor 3 pct. lever i relativ fattigdom.

5. Offentlig forsørgelse

Sammenfatning

Blandt alle indvandrere fra ikke-vestlige lande på offentlig forsørgelse er 34 pct. på førtidspension og 7 pct. på kontanthjælp. De to ydelser udgør til sammenligning henholdsvis 21 og 5 pct. for personer med dansk oprindelse. Blandt personer med dansk oprindelse på offentlig forsørgelse er SU-modtagere den største gruppe med en andel på 28 pct.

Mens indvandrere fra ikke-vestlige lande udgør 9 pct. af alle 16-67-årige i befolkningen, er deres andel af 16-67-årige på offentlig forsørgelse 11 pct. Indvandrere fra vestlige lande udgør 6 pct. af hele den 16-67-årige befolkning, mens deres andel på offentlig forsørgelse er 4 pct.

Blandt alle 16-67-årige indvandrere fra ikke-vestlige lande er 34 pct. på offentlig forsørgelse. De tilsvarende andele er 27 pct. blandt personer med dansk oprindelse og 16 pct. blandt indvandrere fra vestlige lande. Andelen omfatter også SU-modtagere.

For indvandrere fra ikke-vestlige lande stiger andelen på offentlig forsørgelse med alderen. Særligt fra 50-54-årige og frem har indvandrere fra ikke-vestlige lande de højeste andele på offentlig forsørgelse. For 50-54-årige er andelen 43 pct. mod 19 pct. for personer med dansk oprindelse. I alderen 60-67 år er andelen 68 pct. for indvandrere fra ikke-vestlige lande mod 37 pct. for personer med dansk oprindelse.

For 30-59-årige mandlige og kvindelige indvandrere fra ikke-vestlige lande ligger andelen på offentlig forsørgelse lavere i 2022 end i 2015. I 2022 er andelen henholdsvis 27 pct. for mænd og 37 pct. for kvinder, mod 43 pct. for mænd og 46 pct. for kvinder i 2015.

Blandt 30-59-årige mænd er det indvandrere fra Libanon, Irak og Somalia, som har de højeste andele på offentlig forsørgelse. For kvinderne er det indvandrere fra Libanon, Syrien, Irak og Somalia.

5.1 Offentlig forsørgelse

Modtagere på offentlige forsørgelsesydelse

Dette kapitel handler om personer i den erhvervsaktive alder, som modtager offentlige forsørgelsesydelse. SU-modtagere vil være inddraget i statistikken om offentlig forsørgelse, med mindre andet er angivet.

Personer på offentlig forsørgelse fordeler sig på de typer af ydelser i 2022, der fremgår af tabel 5.1. For hele befolkningen er SU-modtagere og Tilbagetrækning de to største hovedgrupper. Tilsammen omfatter de 57 pct. af alle 16-67-årige på offentlig forsørgelse.

Fuldtidsmodtagere

Fuldtidsmodtagere er beregnet ud fra det samlede antal deltagere på ydelserne og den varighed, som de hver især har været på ydelsen. To personer, der begge har været ledige i et halvt år i 2022, giver fx én fuldtidsledig. Statistik om 16-67-årige på offentlig forsørgelse offentliggøres løbende af Danmarks Statistik.

82 pct. af fuldtidsmodtagerne på offentlig forsørgelse har dansk oprindelse

I alt er der 858.576 fuldtidsmodtagere på offentlig forsørgelse blandt personer med dansk oprindelse i 2022. Personer med dansk oprindelse udgør dermed 82 pct. af alle fuldtidsmodtagere på offentlig forsørgelse. Indvandrere fra ikke-vestlige lande er den næststørste gruppe med en andel på 11 pct.

Tabel 5.1 16-67-årige fuldtidsmodtagere på offentlig forsørgelse efter herkomst og ydelse, 2022

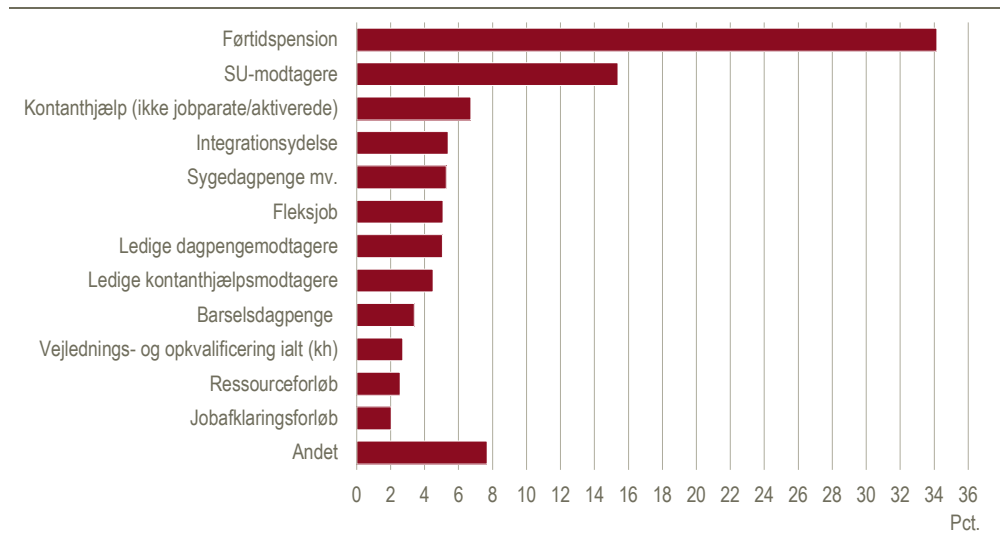
	Indvandrere		Efterkommere		Dansk oprindelse	I alt
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande		
1.-8. I alt	39 809	112 085	3 362	35 072	858 576	1 050 089
2.-8. I alt uden SU-modtagere	26 421	94 719	1 790	13 968	615 054	752 833
1. SU-modtagere	13 387	17 365	1 572	21 104	243 522	297 256
2. Nettoledige i alt	6 211	10 785	225	2 688	45 170	65 098
Ledige dagpengemodtagere	5 831	5 692	199	2 418	40 775	54 931
Ledige kontanthjælpsmodtagere	379	5 092	26	270	4 395	10 167
3. Feriedagpenge	294	236	8	89	1 660	2 288
4. Vejledning og opkvalificering i alt	910	3 697	57	683	13 277	18 624
Vejlednings- og opkvalificering i alt (dp)	555	550	11	160	2 712	3 989
Vejlednings- og opkvalificering i alt (kh)	302	3 068	44	507	10 177	14 097
6 ugers selvvalgt uddannelse (dp)	54	78	2	16	388	538
5. Støttet beskæftigelse i alt	2 810	10 047	213	1 194	99 744	114 015
Virksomhedspraktik (dp)	202	163	5	63	1 060	1 493
Virksomhedspraktik (kh)	228	1 181	25	182	7 398	9 015
Nytteindsats (kh)	20	74	2	15	288	400
Ansættelse med løntilskud (dp)	130	114	3	38	764	1 050
Ansættelse med løntilskud (kh)	36	420	1	22	742	1 222
Jobrotation (dp)	11	22	-	7	154	194
Jobrotation (kh)	3	15	-	2	41	62
Fleksjob	1 512	5 742	126	501	75 880	83 766
Skånejob	21	211	12	32	4 263	4 538
Voksenlærling	645	2 105	39	332	9 154	12 277
6. Barseldagpenge mv. i alt	3 776	3 839	171	2 010	42 688	52 690
7. Tilbagetrækning i alt	5 669	40 040	588	2 231	252 832	301 663
Førtidspension	4 407	38 555	467	2 221	179 763	225 695
Seniorpension	382	537	30	3	18 276	19 245
Tidlig pension	16	15	5	1	7 143	7 179
Efterløn	816	874	81	6	44 931	46 711
Fleksydelse	49	61	6	-	2 719	2 834
8. Øvrige ydelsesmodtagere i alt	6 752	26 074	528	5 074	159 684	198 454
Kontanthjælp (ikke jobparate/aktiverede)	1 352	7 592	208	2 482	46 539	58 175
Integrationsydelse	124	6 081	5	163	246	6 622
Revalideringsydelse i øvrigt	4	12	3	8	276	303
Ledighedsydelse	279	1 219	23	133	11 024	12 678
Sygedagpenge mv.	3 616	5 957	190	1 459	70 996	82 548
Ressourceforløb	433	2 904	65	388	14 442	18 232
Jobafklaringsforløb	943	2 309	35	441	16 161	19 896

Anm.: Bemærkningen (dp) betyder dagpengeberettigede. Bemærkningen (kh) betyder kontanthjælpsberettigede.

34 pct. af indvandrere fra ikke-vestlige lande på offentlig forsørgelse er på førtidspension

I figur 5.1, 5.2 og 5.3 vises fuldtidsmodtagere på offentlige forsørgelse for forskellige herkomstgrupper. Blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande er førtidspension den største enkelte ydelse med en andel på 34 pct. på offentlig forsørgelse, mens kontanthjælp til personer, der hverken er arbejdsmarkedsparete eller aktiverede ligger på 7 pct. Til sammenligning omfatter førtidspension og kontanthjælp til personer, der hverken er arbejdsmarkedsparete eller aktiverede, henholdsvis 21 og 5 pct. for personer med dansk oprindelse. Her er SU-modtagere den største enkelte ydelse med en andel på 28 pct. SU-modtagerne udgør 15 pct. af indvandrere fra ikke-vestlige lande på offentlig forsørgelse.

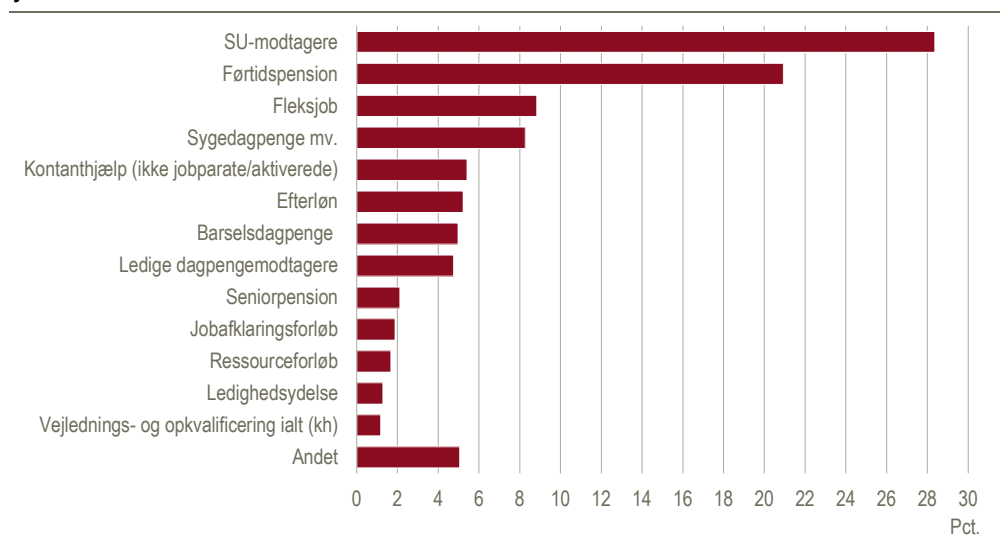
Figur 5.1 16-67-årige fuldtidsmodtagere på offentlig forsørgelse blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande efter ydelse. 2022

Få indvandrere fra ikke-vestlige lande på efterløn

Efterlønsmodtagere er en meget lille gruppe blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande og relativt stor blandt personer med dansk oprindelse. Efterlønsmodtageres andel af alle på offentlig forsørgelse er 1 pct. blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande og 5 pct. blandt personer med dansk oprindelse. Mange indvandrere fra ikke-vestlige lande opfylder ikke anciennitetskravene for at få efterløn, og det er især på den baggrund, at det lave antal af efterlønsmodtagere skal ses.

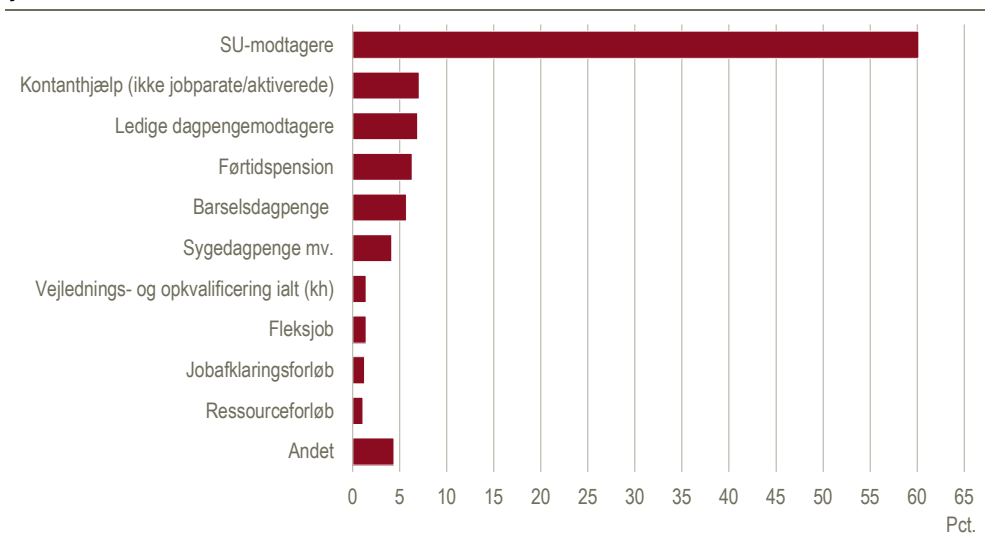
Figur 5.2 16-67-årige fuldtidsmodtagere på offentlig forsørgelse blandt personer med dansk oprindelse efter ydelse. 2022

Efterkommere fra ikke-vestlige lande er meget unge og kan ikke sammenlignes med de øvrige grupper

Efterkommere fra ikke-vestlige lande er meget unge og kan ikke umiddelbart sammenlignes med de øvrige grupper, når man ser på alle 16-67-årige under ét, se tabel 1.4. Deres store overrepræsentation i de unge aldersgrupper illustreres også af, at SU-modtagere udgør 60 pct. af alle efterkommere fra ikke-vestlige lande på offentlig forsørgelse, se figur 5.3.

Figur 5.3 16-67-årige fuldtidsmodtagere på offentlig forsørgelse blandt efterkommere fra ikke-vestlige lande efter ydelse. 2022

Halvdelen af alle ledige kontanthjælpsmodtagere er indvandrere fra ikke-vestlige lande

I tabel 5.2 og 5.3 vises fuldtidsmodtagere på offentlig forsørgelse. Indvandrere fra ikke-vestlige lande udgør 9 pct. af alle 16-67-årige, mens deres andel af alle fuldtidsmodtagere på offentlig forsørgelse er 11 pct. Ses på de enkelte ydelser er halvdelen af alle ledige kontanthjælpsmodtagere indvandrere fra ikke-vestlige lande.

Høj andel førtidspensionister

Indvandrere fra ikke-vestlige lande har ligeledes med en andel på 17 pct. en relativt høj andel af alle førtidspensionister set i forhold til deres samlede andel på 9 pct. Derimod udgør de blot 2 pct. af efterlønsmodtagerne

Indvandrere fra vestlige lande er underrepræsenterede

Indvandrere fra vestlige lande er overordnet set underrepræsenterede på offentlig forsørgelse, da de udgør 6 pct. af befolkningen mellem 16-67 år, men repræsenterer kun 4 pct. af det samlede antal på offentlig forsørgelse.

Tabel 5.2 16-67-årige efter herkomst. 2022

	Indvandrere		Efterkommere		Dansk oprindelse	I alt
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande		
Alle personer	242 747	331 475	11 904	93 882	3 201 108	3 881 115
Fuldtidsmodtagere inkl. SU ...	39 809	112 085	3 362	35 072	858 576	1 050 089
Fuldtidsmodtagere ekskl. SU ...	26 421	94 719	1 790	13 968	615 054	752 833
Fuldtidsmodtagere på SU	13 387	17 365	1 572	21 104	243 522	297 256
	pct.					
Alle personer	6	9	0	2	82	100
Fuldtidsmodtagere inkl. SU ...	4	11	0	3	82	100
Fuldtidsmodtagere ekskl. SU ...	4	13	0	2	82	100
Fuldtidsmodtagere på SU	5	6	1	7	82	100

Tabel 5.3 16-67-årige fuldtidsmodtagere på offentlig forsørgelse efter herkomst og ydelse, 2022

	Indvandrere		Efterkommere		Dansk oprindelse	I alt
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande		
	pct.					
1.-8. I alt	3,8	10,7	0,3	3,3	81,9	100,0
2.-8. I alt uden SU-modtagere	3,5	12,6	0,2	1,9	81,8	100,0
1. SU-modtagere	4,5	5,8	0,5	7,1	82,0	100,0
2. Nettoledige i alt	9,5	16,6	0,3	4,1	69,4	100,0
Ledige dagpengemodtagere	10,6	10,4	0,4	4,4	74,3	100,0
Ledige kontanthjælpsmodtagere	3,7	50,1	0,3	2,7	43,2	100,0
3. Feriedagpenge	12,9	10,3	0,3	3,9	72,6	100,0
4. Vejledning og opkvalificering i alt	4,9	19,9	0,3	3,7	71,3	100,0
Vejlednings- og opkvalificering i alt (dp)	13,9	13,8	0,3	4,0	68,0	100,0
Vejlednings- og opkvalificering i alt (kh)	2,1	21,8	0,3	3,6	72,2	100,0
6 ugers selvvalgt uddannelse (dp)	10,0	14,5	0,4	3,0	72,1	100,0
5. Støttet beskæftigelse i alt	2,5	8,8	0,2	1,0	87,5	100,0
Virksomhedspraktik (dp)	13,5	10,9	0,3	4,2	71,0	100,0
Virksomhedspraktik (kh)	2,5	13,1	0,3	2,0	82,1	100,0
Nytteindsats (kh)	5,0	18,5	0,5	3,8	72,2	100,0
Ansættelse med løntilskud (dp)	12,4	10,9	0,3	3,6	72,8	100,0
Ansættelse med løntilskud (kh)	2,9	34,4	0,1	1,8	60,8	100,0
Jobrotation (dp)	5,7	11,3	-	3,6	79,4	100,0
Jobrotation (kh)	4,9	24,6	-	3,3	67,2	100,0
Fleksjob	1,8	6,9	0,2	0,6	90,6	100,0
Skånejob	0,5	4,6	0,3	0,7	93,9	100,0
Voksenlærling	5,3	17,1	0,3	2,7	74,6	100,0
6. Barseldagpenge mv. i alt	7,2	7,3	0,3	3,8	81,3	100,0
7. Tilbagetrækning i alt	1,9	13,3	0,2	0,7	83,9	100,0
Førtidspension	2,0	17,1	0,2	1,0	79,7	100,0
Seniorpension	2,0	2,8	0,2	0,0	95,0	100,0
Tidlig pension	0,2	0,2	0,1	0,0	99,5	100,0
Efterløn	1,7	1,9	0,2	0,0	96,2	100,0
Fleksydelse	1,7	2,2	0,2	-	95,9	100,0
8. Øvrige ydelsesmodtagere i alt	3,4	13,2	0,3	2,6	80,6	100,0
Kontanthjælp (ikke jobparate/aktiverede)	2,3	13,1	0,4	4,3	80,0	100,0
Integrationsydelse	1,9	91,9	0,1	2,5	3,7	100,0
Revalideringsydelse i øvrigt	1,3	4,0	1,0	2,6	91,1	100,0
Ledighedsydelse	2,2	9,6	0,2	1,0	87,0	100,0
Sygedagpenge mv.	4,4	7,2	0,2	1,8	86,4	100,0
Ressourceforløb	2,4	15,9	0,4	2,1	79,2	100,0
Jobafklaringsforløb	4,7	11,6	0,2	2,2	81,3	100,0

Anm.: Bemærkningen (dp) betyder dagpengeberettigede. Bemærkningen (kh) betyder kontanthjælpsberettigede.

27 pct. af alle 16-67-årige på offentlig forsørgelse

Det samlede antal fuldtidsmodtagere på offentlig forsørgelse i 2022 svarer til 27 pct. af alle 16-67-årige i befolkningen. Her indgår SU-modtagerne også.

34 pct. af indvandrere fra ikke-vestlige lande er på overførsler

I tabel 5.4 vises fuldtidsmodtagere på offentlig forsørgelse i forhold til alle 16-67-årige. Blandt personer med dansk oprindelse er 27 pct. af aldersgruppen på offentlig forsørgelse, mens andelen er 16 pct. blandt indvandrere fra vestlige lande og 34 pct. blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande.

2 pct. af indvandrere fra ikke-vestlige lande er på kontanthjælp

Andelene på de enkelte ydelser målt i forhold til hele befolkningen i de fem grupper vises også i tabel 5.4. Fx ses det, at 34 pct. af indvandrere fra ikke-vestlige lande er på offentlig forsørgelse, heraf udgør fuldtidsmodtagere på kontanthjælp 2 pct. af alle 16-67-årige indvandrere fra ikke-vestlige lande. Det er stort set den samme andel blandt personer med dansk oprindelse på lidt under 2 pct., mens det for indvandrere fra vestlige lande er lidt under 1 pct.

Tabel 5.4 16-67-årige fuldtidsmodtagere på offentlig forsørgelse i forhold til alle 16-67-årige efter herkomst og ydelse. 2022

	Indvandrere		Efterkommere		Dansk oprindelse	I alt
	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande		
	pct.					
1.-8. I alt	16,4	33,8	28,2	37,4	26,8	27,0
2.-8. I alt uden SU-modtagere	10,9	28,6	15,0	14,9	19,2	19,4
1. SU-modtagere	5,5	5,2	13,2	22,5	7,6	7,7
2. Nettoledige i alt	2,6	3,3	1,9	2,9	1,4	1,7
Ledige dagpengemodtagere	2,4	1,7	1,7	2,6	1,3	1,4
Ledige kontanthjælpsmodtagere	0,2	1,5	0,2	0,3	0,1	0,3
3. Feriedagpenge	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
4. Vejledning og opkvalificering i alt	0,4	1,1	0,5	0,7	0,4	0,5
Vejlednings- og opkvalificering i alt (dp)	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1
Vejlednings- og opkvalificering i alt (kh)	0,1	0,9	0,4	0,5	0,3	0,4
6 ugers selvvalgt uddannelse (dp)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Støttet beskæftigelse i alt	1,2	3,0	1,8	1,3	3,1	2,9
Virksomhedspraktik (dp)	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Virksomhedspraktik (kh)	0,1	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2
Nytteindsats (kh)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ansættelse med løntilskud (dp)	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ansættelse med løntilskud (kh)	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Jobrotation (dp)	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0
Jobrotation (kh)	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0
Fleksjob	0,6	1,7	1,1	0,5	2,4	2,2
Skånejob	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
Voksenlærling	0,3	0,6	0,3	0,4	0,3	0,3
6. Barseldagpenge mv. i alt	1,6	1,2	1,4	2,1	1,3	1,4
7. Tilbagetrækning i alt	2,3	12,1	4,9	2,4	7,9	7,8
Førtidspension	1,8	11,6	3,9	2,4	5,6	5,8
Seniorpension	0,2	0,2	0,3	0,0	0,6	0,5
Tidlig pension	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2
Efterløn	0,3	0,3	0,7	0,0	1,4	1,2
Fleksydelse	0,0	0,0	0,1	-	0,1	0,1
8. Øvrige ydelsesmodtagere i alt	2,8	7,9	4,4	5,4	5,0	5,1
Kontanthjælp (ikke jobparate/aktiverede)	0,6	2,3	1,7	2,6	1,5	1,5
Integrationsydelse	0,1	1,8	0,0	0,2	0,0	0,2
Revalideringsydelse i øvrigt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ledighedsydelse	0,1	0,4	0,2	0,1	0,3	0,3
Sygedagpenge mv.	1,5	1,8	1,6	1,6	2,2	2,1
Ressourceforløb	0,2	0,9	0,5	0,4	0,5	0,5
Jobafklaringsforløb	0,4	0,7	0,3	0,5	0,5	0,5

Anm.: Bemærkningen (dp) betyder dagpengeberettigede. Bemærkningen (kh) betyder kontanthjælpsberettigede.

Efterkommere er unge og kan ikke sammenlignes med andre grupper

Andelene for efterkommere kan ikke umiddelbart sammenlignes med indvandrere og personer med dansk oprindelse, da efterkommere og især efterkommere fra ikke-vestlige lande er unge. De har derfor relativt mange SU-modtagere og meget få på tilbagetrækningsordninger. Offentlig forsørgelse for efterkommere bør derfor belyses ved at se nærmere på mere detaljerede aldersgrupper end 16-67-årige under ét. Det gøres i næste afsnit.

5.2 Aldersopdeling

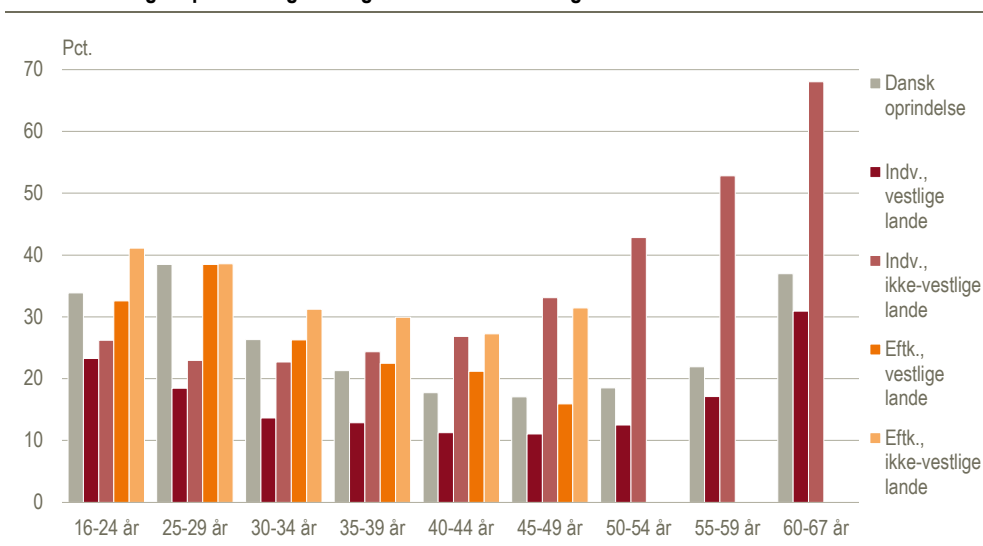
SU fylder meget for personer under 30 år – dog ikke blandt indvandrere

På grund af SU er andelen på offentlig forsørgelse høj blandt efterkommere og personer med dansk oprindelse under 30 år. Indvandrere, der er udenlandske statsborgere, har i mange tilfælde ikke ret til dansk SU. Det er hovedårsagen til, at indvandrere fra vestlige lande har så lave andele på offentlig forsørgelse i aldersgrupperne 16-24-årige og 25-29-årige, se figur 5.4.

Stigende forskel i offentlig forsørgelse mellem indvandrere fra ikke-vestlige lande og personer med dansk oprindelse

For indvandrere fra ikke-vestlige lande er der en tendens til, at andelen på offentlig forsørgelse stiger med alderen. Særligt fra 50-54-årige og frem har indvandrere fra ikke-vestlige lande de højeste andele på offentlig forsørgelse. For 50-54-årige er andelen 43 pct. mod 19 pct. for personer med dansk oprindelse. I alderen 60-67 år er andelen 68 pct. for indvandrere fra ikke-vestlige lande mod 37 pct. for personer med dansk oprindelse.

Figur 5.4 Fuldtidsmodtagere på offentlig forsørgelse efter herkomst og alder. 2022

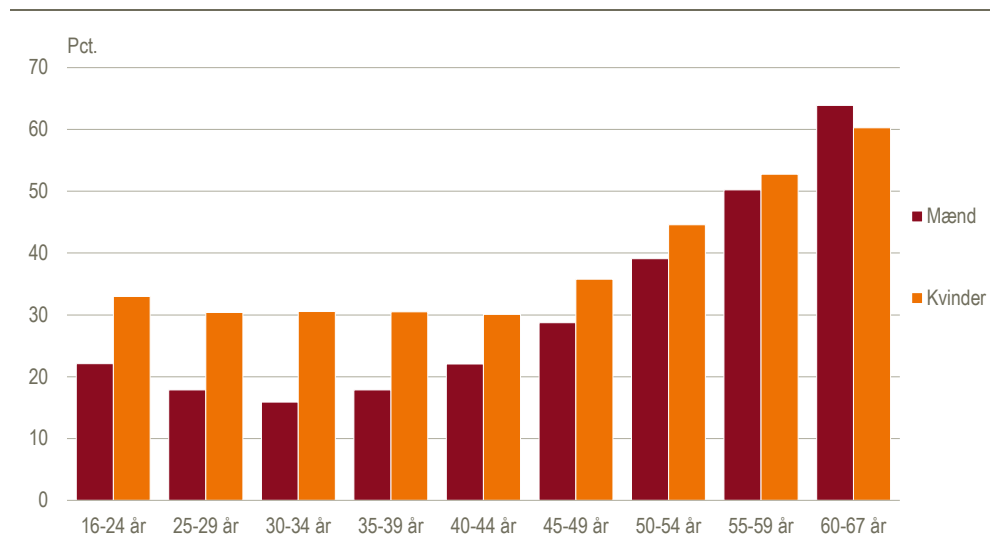
Kun efterkommere under 49 år er med

For efterkommerne er kun vist andelen for aldersgrupperne op til 49 år, da der er for få personer over 49 år til, at andelen kan beregnes med et tilstrækkeligt datagrundlag. For de seks aldersgrupper under 49 år kan man se, at efterkommere fra vestlige lande stort set ligger på samme niveau som for personer med dansk oprindelse i alle grupper. Efterkommere fra ikke-vestlige lande er gruppen med den højeste andel på offentlig forsørgelse blandt 16-39-årige.

Relativt små kønsforskelle blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande

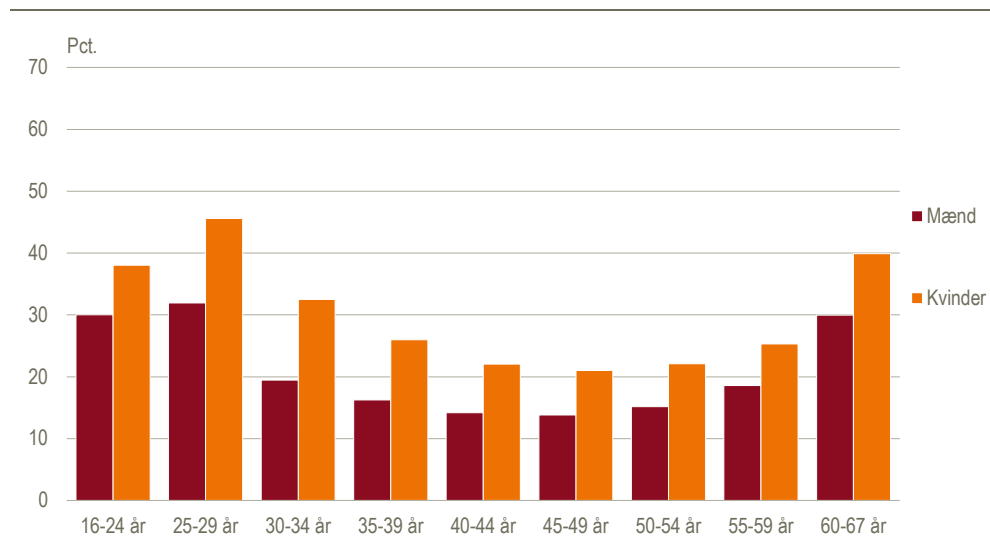
Opdeler man andelen på offentlig forsørgelse på køn for indvandrere fra ikke-vestlige lande ligger kvindernes andel generelt lidt højere end mændenes. Efter 30-års alderen reduceres forskellene dog, og blandt 60-67-årige ligger kvinderne lavere end mændene, se figur 5.5.

Figur 5.5 Fuldtidsmodtagere på offentlig forsørgelse blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande efter køn og alder. 2022

For personer med dansk oprindelse ligger kvinderne generelt højere end mændene for alle aldersgrupper, se figur 5.6.

Figur 5.6 Fuldtidsmodtagere på offentlig forsørgelse blandt personer med dansk oprindelse efter køn og alder. 2022

5.3 Udvikling over tid blandt indvandrere

Indsnævring af gruppen til 30-59-årige

I dette afsnit er det valgt at indsnævre gruppen til 30-59-årige, som over tid er en mere homogen og sammenlignelig gruppe, end de 16-67-årige.

Ser bort fra studerende og efterlønsmodtagere

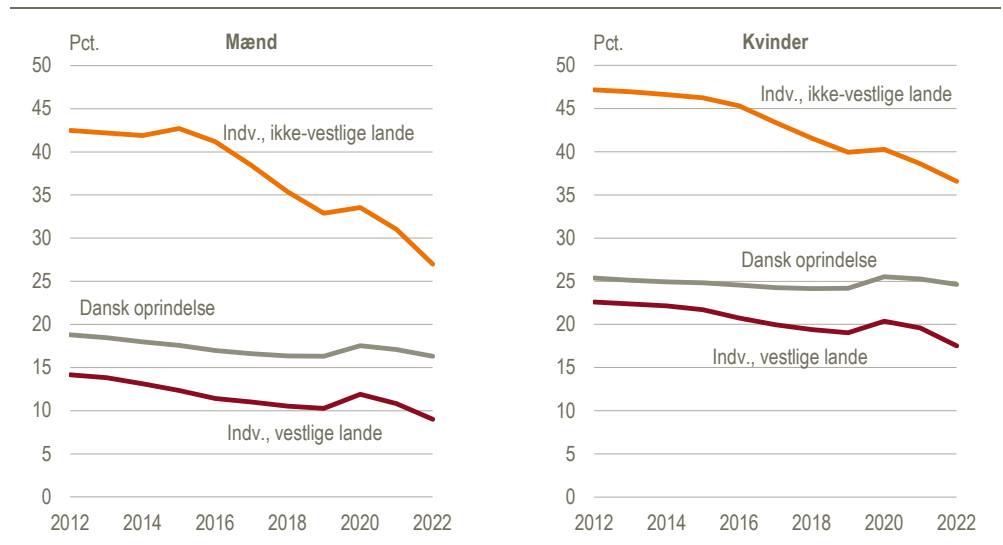
Ved at lave denne afgrænsning får man langt de fleste studerende sorteret fra, og samtidig påvirker efterlønsordningen ikke tallene. Muligheden for at få efterløn er i stor udstrækning forbeholdt personer med dansk oprindelse på grund af anciennitetskravene, hvilket taler for at ekskludere 60-67-årige, når der sammenlignes mellem personer med dansk oprindelse og indvandrere.

Efterkommere er unge

Sammenlignet med de øvrige herkomstgrupper er efterkommere unge. Andelen af 30-59-årige efterkommere på offentlig forsørgelse kan derfor ikke sammenlignes med indvandrere og personer med dansk oprindelse, da alder har stor indflydelse på, om personer modtager offentlig forsørgelse. Udviklingen over tid er derfor også

afgrænset til indvandrere og personer med dansk oprindelse. I figur 5.7 vises udviklingen i 30-59-årige på offentlig forsørgelse fra 2012 til 2022.

Figur 5.7 30-59-årige fuldtidsmodtagere på offentlig forsørgelse efter herkomst og køn

Andel på offentlig forsørgelse er faldet siden 2012

Mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande har højere andele på offentlig forsørgelse end indvandrere fra vestlige lande og personer med dansk oprindelse, men forskellene er blevet mindre siden 2012. Særligt de seneste år er andelen af mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande på offentlig forsørgelse faldet fra 43 pct. i 2015 til 27 pct. i 2022. Det kan hænge sammen med at deres beskæftigelsesfrekvens i samme periode er steget fra 53 pct. til 68 pct., se figur 2.1. For mandlige personer med dansk oprindelse er andelen kun faldet lidt, fra 18 pct. i 2015 til 16 pct. i 2022. Forskellen mellem de to grupper er derfor faldet med 14 procentpoint i perioden.

Indvandrere fra vestlige lande har laveste andele

Mandlige indvandrere fra vestlige lande har lavere andele på offentlig forsørgelse end mænd med dansk oprindelse i alle årene fra 2012 til 2022, og her er der en tendens til at forskellen blevet forøget lidt i perioden.

Lignende mønster blandt kvinderne

Også blandt kvinderne er andelen på offentlig forsørgelse højere blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande og lavere hos indvandrere fra vestlige lande, set i forhold til kvinder med dansk oprindelse.

Reducering af forskel mellem indvandrere fra ikke-vestlige lande og kvinder med dansk oprindelse

For kvindelige indvandrere fra ikke-vestlige lande er andelen på offentlig forsørgelse ligeledes faldet fra 46 pct. i 2015 til 37 pct. i 2022. I samme periode har andelen for kvinder med dansk oprindelse ikke ændret sig og var i både 2015 og 2022 på 25 pct. Samlet set har der for kvindernes vedkommende altså ligeledes været tale om en reduktion af forskellen på andelen på offentlig forsørgelse imellem indvandrere fra ikke-vestlige lande og kvinder med dansk oprindelse.

Lille forøgelse i forskel mellem kvinder med dansk oprindelse og indvandrere fra vestlige lande

Ligesom blandt mændene er forskellen også blevet svagt forøget mellem kvinder med dansk oprindelse og indvandrere fra vestlige lande. I 2015 var andelen på offentlig forsørgelse 3 procentpoint højere for kvinder med dansk oprindelse. I 2022 er forskellen vokset til 7 procentpoint.

5.4 Opdeling på indvandreres oprindelseslande

Store forskelle mellem de enkelte lande

I dette afsnit, hvor der ses på indvandrere fra de enkelte lande er aldersgruppen også ændret fra 16-67-årige til 30-59-årige. Grupperne bliver på grund af deres forskellige aldersfordeling derfor som i sidste afsnit mere sammenlignelige ved at anvende 30-

59-årige frem for 16-67-årige. Grundet efterkommernes skæve aldersfordeling er denne gruppe også her udeladt fra opgørelsen.

I tabel 5.5 og 5.6 for henholdsvis mænd og kvinder ses tal for 30-59-årige på offentlig forsørgelse for de 30 lande, der i 2022 er flest indvandrere fra. I tabellerne er landene rangordnet efter andelen på offentlig forsørgelse.

Indvandrere fra Libanon, Irak og Somalia har højeste andele på offentlig forsørgelse

Blandt mændene er det indvandrere fra Libanon, Irak og Somalia, som har de højeste andele på offentlig forsørgelse. De ligger mellem 46 og 51 pct. I den modsatte ende findes indvandrere fra Indien, Kina, USA og Litauen, som har andele på offentlig forsørgelse på mellem 5 og 6 pct.

Tabel 5.5 Fuldtidsmodtagere på offentlig forsørgelse blandt 30-59-årige mænd efter oprindelsesland. 2022

	Antal fuldtids- modtagere	Alle 30-59-årige	Andel på offentlig forsørgelse
	antal		pct.
Indvandrere			
Heraf:			
Libanon ¹	2 656	5 177	51
Irak	3 465	7 275	48
Somalia	1 741	3 778	46
Jugoslavien ²	927	2 423	38
Bosnien-Hercegovina	1 926	5 252	37
Syrien	3 260	9 335	35
Afghanistan	1 375	4 207	33
Tyrkiet	3 641	12 449	29
Sri Lanka	672	2 300	29
Iran	1 779	6 272	28
Vietnam	612	2 729	22
Rusland	274	1 297	21
Pakistan	888	4 807	18
Island	293	1 891	15
Ukraine	731	4 852	15
Thailand	103	818	13
Norge	283	2 413	12
Sverige	348	3 013	12
Polen	1 675	16 056	10
Bulgarien	414	4 233	10
Filippinerne	78	812	10
Tyskland	656	7 306	9
Rumænien	1 157	13 463	9
Italien	288	3 578	8
Storbritannien	490	6 104	8
Nederlandene	182	2 383	8
Litauen	282	4 538	6
USA	153	2 586	6
Kina	141	2 982	5
Indien	254	5 492	5
Dansk oprindelse	151 584	930 103	16

Anm.: Tabellen viser de 30 lande, hvorfra der 1. juli 2022 er flest 30-59-årige indvandrere i Danmark. Det samlede antal 30-59-årige er udregnet som gennemsnittet af befolkningen 1. januar 2022 og 1. januar 2023 som et udtryk for middelfolketallet i 2022.

¹ En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

² Jugoslavien før opsplitningen.

Lave beskæftigelsesfrekvenser

Ses derimod på beskæftigelsesfrekvenserne for indvandrere fra Libanon, Irak og Somalia er de blandt de laveste fordelt efter enkeltlande, se tabel 2.5.

Blandt mandlige indvandrere fra Polen har 10 pct. offentlig forsørgelse

Blandt mændene er indvandrere fra Polen den gruppe med flest personer. Deres andel på offentlig forsørgelse er 10 pct. i 2022, hvilket er 6 procentpoint lavere end mænd med dansk oprindelse.

17 lande ligger lavere end mænd end med dansk oprindelse

For indvandrere fra 17 af de 30 lande ligger andelen af mænd på offentlig forsørgelse lavere end 16 pct., som er den andel de 30-59-årige mænd med dansk oprindelse har i 2022, heraf er størstedelen fra vestlige lande.

Tabel 5.6 Fuldtidsmodtagere på offentlig forsørgelse blandt 30-59-årige kvinder efter oprindelsesland. 2022

	Antal fuldtids- modtagere	Alle 30-59-årige	Andel på offentlig forsørgelse
	antal		pct.
Indvandrere			
Heraf:			
Libanon ¹	3 098	4 694	66
Syrien	4 499	6 895	65
Irak	3 888	6 548	59
Somalia	2 154	3 655	59
Afghanistan	2 116	3 818	55
Jugoslavien ²	1 255	2 431	52
Tyrkiet	5 427	11 572	47
Ukraine	3 697	8 237	45
Bosnien-Hercegovina	2 410	5 375	45
Sri Lanka	949	2 475	38
Iran	1 918	5 544	35
Pakistan	1 455	4 407	33
Vietnam	1 033	3 797	27
Island	522	2 091	25
Rusland	763	3 422	22
Polen	2 589	12 259	21
Rumænien	1 848	9 044	20
Sverige	848	4 222	20
Norge	814	4 097	20
Bulgarien	551	3 034	18
Litauen	712	4 200	17
Filippinerne	984	6 100	16
Nederlandene	238	1 601	15
Tyskland	1 110	7 762	14
Thailand	1 103	7 969	14
Storbritannien	353	2 723	13
Kina	638	4 959	13
Italien	236	1 937	12
USA	250	2 446	10
Indien	394	4 094	10
Dansk oprindelse	224 858	912 971	25

Anm.: Tabellen viser de 30 lande, hvorfra der 1. juli 2022 er flest 30-59-årige indvandrere i Danmark. Det samlede antal 30-59-årige er udregnet som gennemsnittet af befolkningen 1. januar 2022 og 1. januar 2023 som et udtryk for middelfolketallet i 2022.

¹ En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

² Jugoslavien før opsplitningen.

Seks ud af ti kvinder fra Libanon, Syrien, Somalia og Irak er på offentlig forsørgelse

I tabel 5.6 vises fuldtidsmodtagere på offentlig forsørgelse efter oprindelsesland for kvinder. Blandt kvinderne er det indvandrere fra Libanon, Syrien, Irak og Somalia, som har de højeste andele på offentlig forsørgelse, med andele på mellem 59 og 66 pct. Indvandrere fra Indien og USA har de laveste andele på offentlig forsørgelse på 10 pct.

Indvandrere fra Polen har andel på offentlig forsørgelse svarende til kvinder med dansk oprindelse

Indvandrere fra Polen er den største gruppe blandt de 30-59-årige kvinder målt på antal. Blandt dem er andelen på offentlig forsørgelse på 21 pct. og ligger lidt under andelen for kvinder med dansk oprindelse. For indvandrere fra 16 af de 30 lande ligger andelen af kvinder på offentlig forsørgelse lavere end 25 pct., som er den andel 30-59-årige kvinder med dansk oprindelse har i 2022.

6. Kriminalitet

Sammenfatning

Uanset herkomst er der flere mænd end kvinder, der er dømt for kriminalitet. Kriminalitetshyppighederne er generelt højest for personer under 40 år. Særlig høj er andelen blandt 20-24-årige mænd, hvor 2 pct. er dømt for overtrædelse af straffeloven, 5 pct. for færdselsloven og 4 pct. er dømt for overtrædelse af særlovene i 2022.

Indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande er yngre end personer med dansk oprindelse. Det er et forhold, der bør tages højde for, når man sammenligner kriminalitet imellem forskellige grupper. Et indeks, der standardiserer for alder viser, at kriminaliteten i 2022 er 44 pct. højere blandt mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande og 137 pct. højere blandt mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande end blandt hele den mandlige befolkning. Også andre forhold som relation til arbejdsmarkedet, familiens uddannelsesniveau og familiens indkomst kan have betydning for kriminalitetsniveauet. Hvis fx familiens uddannelsesniveau inddrages i standardiseringen reduceres kriminaliteten for de to grupper til at være henholdsvis 25 pct. og 100 pct. højere.

Mandlige efterkommere fra Libanon, hvoraf en del er efterkommere af statsløse palæstinensere, har med 370 det højeste kriminalitetsindeks blandt de undersøgte lande, når der er standardiseret for alder. Mandlige efterkommere fra Somalia og Syrien har ligeledes et indeks, der ligger på 300 eller derover. Den laveste kriminalitet har mandlige indvandrere fra Frankrig, Kina og Indien. Deres indeks ligger mellem 57 pct. og 61 pct. under gennemsnittet for alle mænd.

Blandt mænd født i 1987 var der 18 pct., der havde fået én eller flere domme for overtrædelse af straffeloven inden de fyldte 25 år. Andelen var højest for indvandrere fra ikke-vestlige lande, hvor 40 pct. var dømt inden de fyldte 25 år. For efterkommere fra ikke-vestlige lande var andelen på 34 pct. og for mænd med dansk oprindelse på 16 pct. For mænd med dansk oprindelse født ti år senere i 1997 var der næsten sket en halvering i andelen med dom som 24-årige. For både mandlige indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande var andelen faldet til 25 pct.

6.1 Kriminalitet fordelt efter lovområder

Straffelov, færdselslov og særlove

Kriminalitet fordeles efter tre lovområder: Straffelov, færdselslov og særlove. Straffelovsovertrædelser omfatter blandt andet seksual-, volds- og ejendomsforbrydelser. Ejendomsforbrydelser er blandt andet indbrud, tyveri og hærværk. Overtrædelser af ordensbekendtgørelsen og våbenloven er indeholdt i særlove. Overtrædelser af færdselsloven omfatter færdselsuheld med spiritus, spirituskørsel, mangler ved køretøj og færdselslovsovertrædelser i øvrigt. Sidstnævnte restkategori udgør 91 pct. af alle overtrædelser af færdselsloven og omfatter blandt andet hastighedsovertrædelser.

124.100 mænd og 38.900 kvinder dømt i 2022

I alt fik 124.120 mænd og 38.931 kvinder i alderen 15-79 år en eller flere fældende strafferetlige afgørelser i 2022. Dvs. de blev fundet skyldige i overtrædelse af straffeloven, færdselsloven og/eller særlovene.

Færdselslovsovertrædelser mest udbredt

Uanset køn og herkomst er overtrædelse af færdselsloven den mest udbredte form for kriminalitet inden for de tre lovområder. I alt 61 pct. af de dømte mænd og 70 pct. af de dømte kvinder har overtrådt færdselsloven.

Relativt flere indvandrere og efterkommere overtræder straffeloven

Af de mænd med dansk oprindelse, der er blevet fundet skyldige i kriminalitet i 2022, har 13 pct. begået en overtrædelse af straffeloven. For indvandrere fra vestlige lande var andelen en smule lavere, mens den er noget højere for de øvrige herkomstgrupper – mellem 16 pct. og 22 pct. For kvindernes vedkommende var andelen lavest for efterkommere fra vestlige lande.

Tabel 6.1 15-79-årige skyldige i kriminalitet, 2022

	Vestlige lande		Ikke-vestlige lande		Dansk oprindelse	I alt
	Indvandrere	Efterkommere	Indvandrere	Efterkommere		
antal						
Mænd						
I alt	7 030	452	14 048	8 905	93 685	124 120
Straffelov	855	80	2 271	1 914	12 120	17 240
Færdselslov	4 520	260	8 996	5 264	56 165	75 205
Særlove	2 033	172	4 114	3 343	31 843	41 505
Kvinder						
I alt	2 083	146	3 855	2 357	30 490	38 931
Straffelov	309	15	753	344	3 756	5 177
Færdselslov	1 366	98	2 414	1 758	21 757	27 393
Særlove	461	36	791	367	5 781	7 436
pct.						
Mænd						
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Straffelov	12,2	17,7	16,2	21,5	12,9	13,9
Færdselslov	64,3	57,5	64,0	59,1	60,0	60,6
Særlove	28,9	38,1	29,3	37,5	34,0	33,4
Kvinder						
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Straffelov	14,8	10,3	19,5	14,6	12,3	13,3
Færdselslov	65,6	67,1	62,6	74,6	71,4	70,4
Særlove	22,1	24,7	20,5	15,6	19,0	19,1

Anm.: Da samme person kan overtræde flere forskellige love, vil summen af kategorierne være større end totalen.

Flest kriminelle blandt unge

Kriminalitet bliver i højere grad begået af yngre mennesker end af ældre. Og det gælder uanset om der er tale om overtrædelse af straffeloven, færdselsloven eller særlovene. Fx blev 1,5 pct. af unge mænd i alderen 20-24 år fundet skyldig i mindst én overtrædelse af straffeloven i 2022. Til sammenligning var det fx 0,4 pct. af de 55-59-årige mænd.

Flest blandt personer fra ikke-vestlige lande bliver kendt skyldige

Hvis man ser på kriminaliteten for personer i samme aldersgruppe, viser det sig, at der generelt er en større andel mænd fra ikke-vestlige lande end af mænd fra vestlige lande eller mænd med dansk oprindelse, der er dømt for kriminalitet.

Størst forskel i de yngre aldersgrupper

I de yngre aldersgrupper finder man de største forskelle. Fx er knap 5 pct. af 20-24-årige mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande blevet fundet skyldige i en eller flere overtrædelser af straffeloven i 2022. For efterkommere fra vestlige lande er den tilsvarende andel på knap 2 pct. og for mænd med dansk oprindelse på lidt mere end 1 pct.

Større andel efterkommere end af indvandrere er dømt

Både blandt mænd fra vestlige lande og ikke-vestlige lande er der generelt en større andel af efterkommerne end af indvandrerne, der er blevet fundet skyldig i kriminalitet, uanset arten af kriminaliteten.

Samme billede for kvinderne

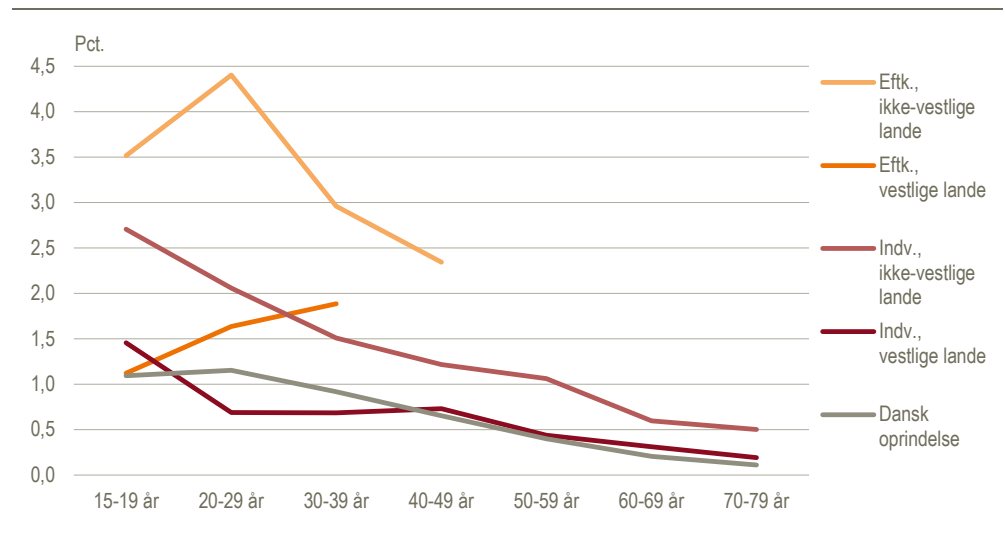
Billedet er nogenlunde tilsvarende for kvindernes vedkommende. Dog er der ikke den store forskel i andelen, der er dømt for straffelovskriminalitet mellem kvindelige indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande.

Tabel 6.2 Kriminalitetshyppighed, straffelov. 2022

	Vestlige lande		Ikke-vestlige lande		Dansk oprindelse	I alt
	Indvandrere	Efterkommere	Indvandrere	Efterkommere		
	pct.					
Mænd						
15-19 år	1,5	1,1	2,7	3,5	1,1	1,3
20-24 år	0,8	1,9	2,5	4,6	1,2	1,5
25-29 år	0,6	1,3	1,8	4,1	1,1	1,2
30-34 år	0,7	1,9	1,6	3,2	1,0	1,1
35-39 år	0,6	1,9	1,5	2,4	0,8	0,9
40-44 år	0,9	..	1,3	2,4	0,8	0,9
45-49 år	0,5	..	1,1	2,3	0,5	0,6
50-54 år	0,5	-	1,1	..	0,4	0,5
55-59 år	0,4	..	1,1	-	0,4	0,4
60-64 år	0,3	..	0,6	-	0,3	0,3
65-69 år	0,3	-	0,5	..	0,1	0,2
70-74 år	..	-	0,5	-	0,1	0,1
75-79 år	0,3	-	0,5	..	0,1	0,1
Kvinder						
15-19 år	0,9	..	0,9	1,0	0,4	0,5
20-24 år	0,3	..	0,6	0,8	0,3	0,4
25-29 år	0,2	..	0,4	0,5	0,3	0,3
30-34 år	0,2	..	0,3	0,5	0,3	0,3
35-39 år	0,3	..	0,4	0,6	0,2	0,3
40-44 år	0,3	..	0,5	0,5	0,2	0,3
45-49 år	0,2	..	0,5	..	0,2	0,2
50-54 år	0,2	..	0,3	..	0,2	0,2
55-59 år	0,2	-	0,3	-	0,1	0,1
60-64 år	0,3	..	0,3	-	0,1	0,1
65-69 år	..	-	0,2	-	0,1	0,1
70-74 år	..	-	0,3	-	0,1	0,1
75-79 år	..	-	..	-	0,1	0,1

Anm.: .. angiver, at der er færre end ti dømte personer i befolkningsgruppen.

Figur 6.1 Kriminalitetshyppigheder for mænd. Straffelov. 2022

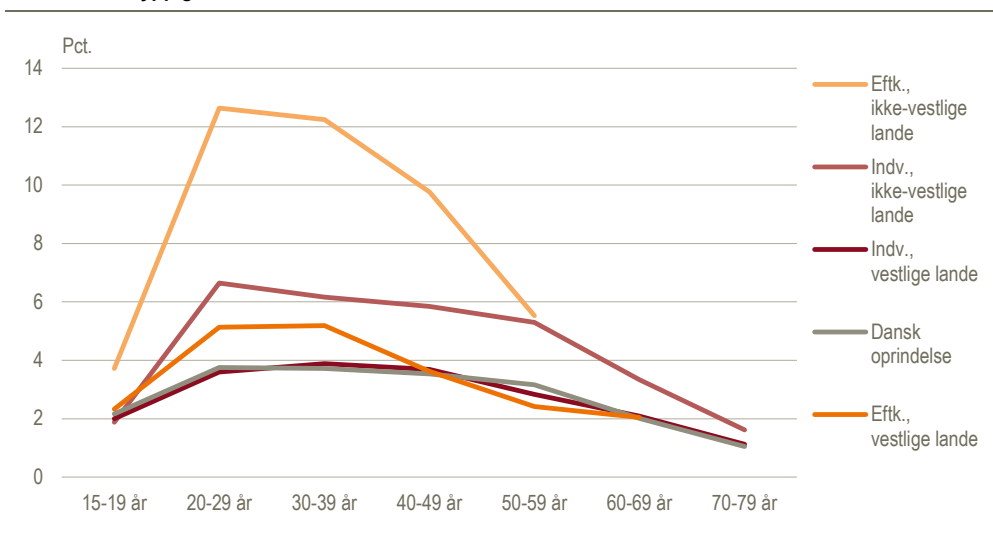

Tabel 6.3 Kriminalitetshyppighed, færdelseslov. 2022

	Vestlige lande		Ikke-vestlige lande		Dansk oprindelse	I alt
	Indvandrere	Efterkommere	Indvandrere	Efterkommere		
	pct.					
Mænd						
15-19 år	2,0	2,3	1,9	3,7	2,2	2,3
20-24 år	3,7	5,1	7,1	12,2	3,9	4,6
25-29 år	3,6	5,2	6,4	13,2	3,6	4,4
30-34 år	3,7	4,6	6,3	12,9	3,7	4,3
35-39 år	4,1	6,0	6,0	10,9	3,8	4,3
40-44 år	3,9	3,0	5,9	10,3	3,6	4,0
45-49 år	3,4	4,3	5,7	8,9	3,5	3,7
50-54 år	2,9	..	5,4	6,3	3,4	3,5
55-59 år	2,8	3,8	5,2	-	2,9	3,1
60-64 år	2,1	..	3,9	-	2,4	2,5
65-69 år	2,0	..	2,5	-	1,6	1,6
70-74 år	1,1	..	2,0	..	1,2	1,2
75-79 år	1,2	..	1,0	-	0,9	0,9
Kvinder						
15-19 år	0,4	..	..	0,9	0,4	0,4
20-24 år	0,7	2,4	1,3	4,5	1,4	1,6
25-29 år	0,9	1,9	1,5	4,9	1,5	1,6
30-34 år	1,2	3,0	1,5	4,5	1,6	1,6
35-39 år	1,4	..	1,6	4,6	1,6	1,7
40-44 år	1,7	2,8	1,7	3,4	1,6	1,6
45-49 år	1,6	..	1,5	2,0	1,5	1,5
50-54 år	1,5	..	1,4	..	1,4	1,4
55-59 år	1,3	..	1,2	-	1,2	1,2
60-64 år	0,7	..	0,8	-	0,9	0,9
65-69 år	0,4	-	0,4	-	0,6	0,6
70-74 år	0,4	-	0,4	-	0,4	0,4
75-79 år	0,2	..	..	..	0,3	0,3

Anm.: .. angiver, at der er færre end ti dømte personer i befolkningsgruppen.

Figur 6.2 Kriminalitetshyppigheder for mænd. Færdelseslov. 2022

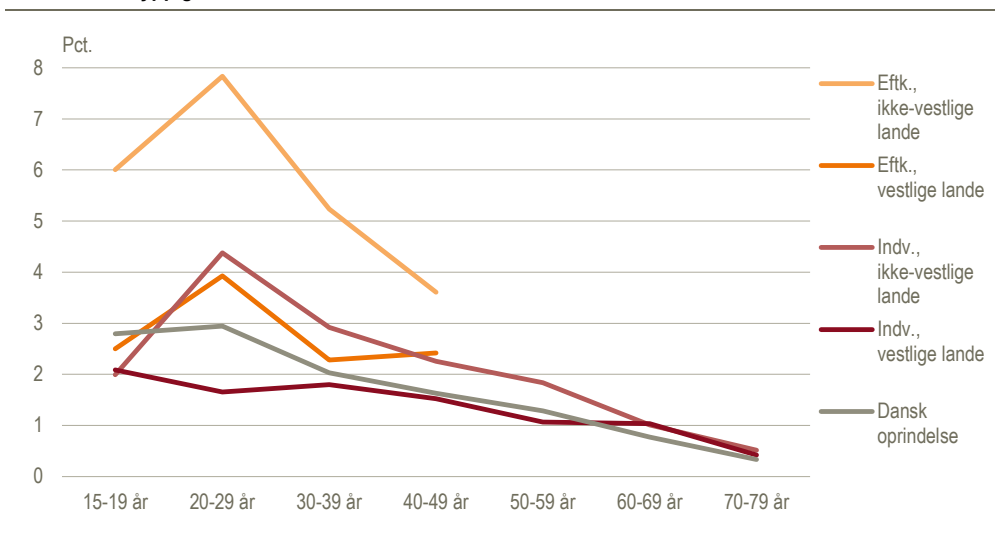

Tabel 6.4 Kriminalitetshyppighed, særlove. 2022

	Vestlige lande		Ikke-vestlige lande		Dansk oprindelse	I alt
	Indvandrere	Efterkommere	Indvandrere	Efterkommere		
	pct.					
Mænd						
15-19 år	2,1	2,5	2,0	6,0	2,8	3,0
20-24 år	1,8	4,4	4,7	8,3	3,5	3,8
25-29 år	1,5	3,4	4,2	7,3	2,4	2,8
30-34 år	1,7	2,4	3,4	5,6	2,1	2,3
35-39 år	1,9	2,1	2,5	4,5	1,9	2,1
40-44 år	1,6	2,4	2,2	4,3	1,7	1,8
45-49 år	1,5	2,4	2,3	2,5	1,6	1,6
50-54 år	1,1	..	2,0	..	1,4	1,4
55-59 år	1,0	..	1,6	-	1,2	1,2
60-64 år	1,2	..	1,0	-	0,9	0,9
65-69 år	0,9	..	1,0	..	0,6	0,6
70-74 år	0,5	..	0,5	-	0,4	0,4
75-79 år	0,3	..	0,5	-	0,3	0,3
Kvinder						
15-19 år	..	..	0,2	0,4	0,2	0,2
20-24 år	0,4	..	0,4	1,0	0,5	0,5
25-29 år	0,4	..	0,6	1,0	0,4	0,4
30-34 år	0,4	..	0,5	0,9	0,4	0,4
35-39 år	0,4	..	0,5	0,7	0,4	0,4
40-44 år	0,5	..	0,5	0,4	0,4	0,4
45-49 år	0,5	..	0,5	..	0,4	0,4
50-54 år	0,5	..	0,4	..	0,3	0,3
55-59 år	0,3	..	0,3	..	0,3	0,3
60-64 år	0,2	-	0,4	-	0,2	0,2
65-69 år	0,3	-	0,2	-	0,2	0,2
70-74 år	..	..	..	-	0,1	0,1
75-79 år	..	..	..	-	0,1	0,1

Anm.: .. angiver, at der er færre end ti dømte personer i befolkningsgruppen.

Figur 6.3 Kriminalitetshyppigheder for mænd. Særlove. 2022

6.2 Kriminalitetsindeks

Korrektion for alderssammensætning

Som det er fremgået, er kriminalitetshyppigheden højere i de yngre aldersgrupper end i de ældre. En befolkningsgruppes samlede kriminalitet påvirkes derfor af, hvordan gruppen er sammensat aldersmæssigt. Hvis man ønsker et samlet mål for kriminaliteten i en befolkningsgruppe, er det derfor nødvendigt at korrigerer for, hvordan gruppen er sammensat aldersmæssigt.

Metode

Korrektionen foretages ved, at der for alle mænd og kvinder på alle enkelte alderstrin beregnes hvor stor en andel, der har fået en dom i løbet af året. Det kaldes også aldersspecifikke kriminalitetshyppigheder. Det beregnes herefter, hvor mange fra de befolkningsgrupper, der ønskes belyst – fx indvandrere fra ikke-vestlige lande – der ville have fået en dom, hvis de havde samme kriminalitetshyppighed som gennemsnittet af befolkningen. Forholdet mellem dette beregnede antal dømte og det faktiske antal dømte kaldes for et aldersstandardiseret kriminalitetsindeks.

Betydning af alderskorrektion

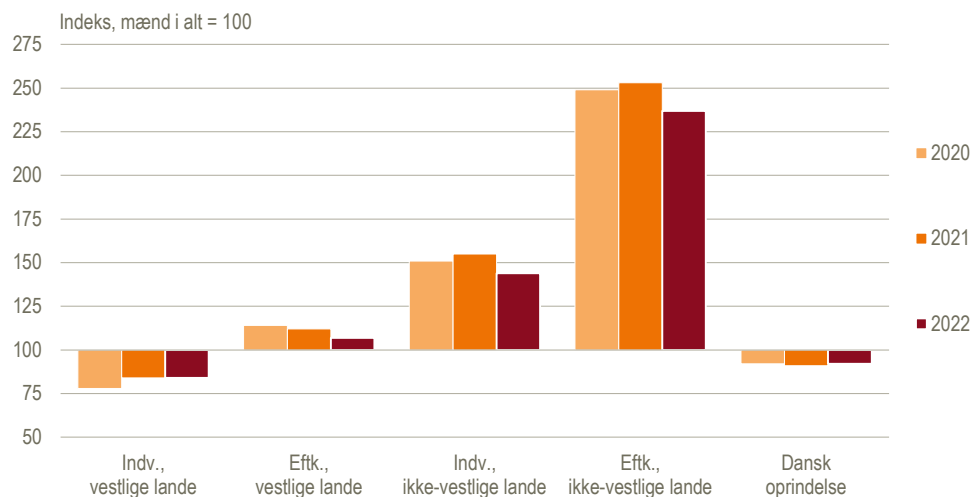
Hvis der beregnes et ukorrigeret indeks, dvs. at antallet af dømte i en befolkningsgruppe blot sættes i relation til antallet af personer i den samme befolkningsgruppe, viser det sig fx, at mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande har et kriminalitetsindeks på 325. Det betyder, at denne gruppe har en overhyppighed af kriminalitet på 225 pct. i forhold til hele den mandlige befolkning, hvor indekstallet er sat til 100. Når der korrigeres for deres alderssammensætning, falder indekset til 237. Det skyldes, at denne gruppe gennemsnitligt er væsentligt yngre end den mandlige befolkning som helhed og at yngre personer i højere grad end ældre dømmes for kriminalitet, se figur 6.1 til 6.3. Indeksene falder også for indvandrere fra ikke-vestlige lande og for indvandrere og efterkommere fra vestlige lande. Omvendt stiger indekset for mænd med dansk oprindelse en smule. Tilsvarende billede ses for kvindernes vedkommende.

Tabel 6.7 Kriminalitetsindeks for afgørelser i alt for 15-79-årige efter køn og herkomst. 2022

	Vestlige lande		Ikke-vestlige lande		Dansk oprindelse	I alt
	Indvandrere	Efterkommere	Indvandrere	Efterkommere		
indeks, mænd i alt = 100						
Mænd						
Ikke korrigeret	96	123	156	325	89	100
Korrigeret for alder	84	107	144	237	92	100
indeks, kvinder i alt = 100						
Kvinder						
Ikke korrigeret	100	134	125	289	93	100
Korrigeret for alder	86	124	108	240	96	100

Små udsving i indeks for mænd i perioden 2020-2022

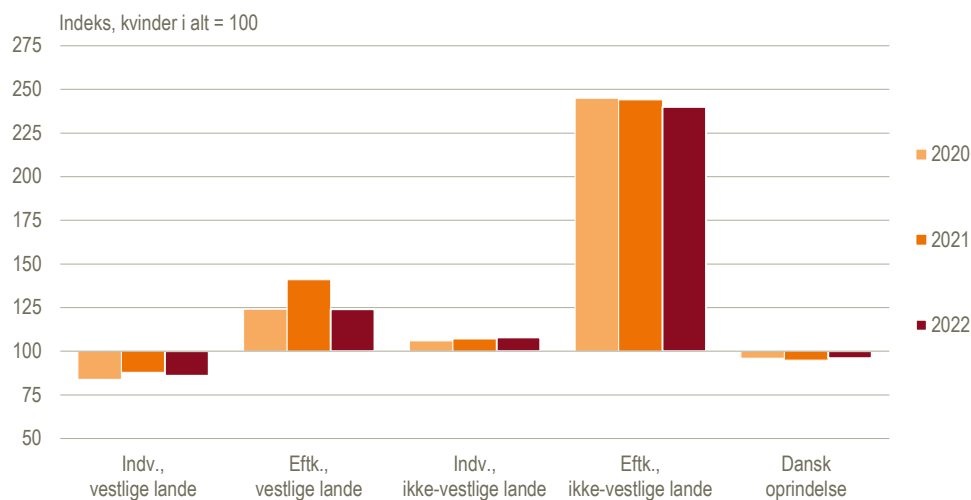
Som det vises i figur 6.4 har der været forholdsvis små udsving i kriminalitetsindeksene korrigeret for alder for mænd i perioden 2020-2022. I indekset for efterkommere fra vestlige lande samt indeksene for indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande ses der dog et fald fra 2020 til 2022. For de øvrige herkomstgrupper er der stort set ikke sket ændringer. Den grå streg i figuren refererer til indekstallet for hele den mandlige befolkning.

Figur 6.4 **Kriminalitetsindeks for mænd for afgørelser i alt**

Anm.: Korrigeret for alder.

Fald i indekset for kvindelige efterkommere fra vestlige lande

For kvindelige efterkommere fra ikke-vestlige lande har der været et fald i kriminalitetsindekset i perioden 2020-2022. For kvindelige efterkommere fra vestlige lande steg indekset markant fra 2020-2021 for derefter at falde igen i 2022 til samme niveau som i 2020. For de resterende grupper har indeksene derimod været nogenlunde stabile i perioden 2020-2022.

Figur 6.5 **Kriminalitetsindeks for kvinder for afgørelser i alt**

Anm.: Korrigeret for alder.

Efterkommere har højere indeks end indvandrere i de fleste lande

Som det vises i figur 6.4 og 6.5, har efterkommere fra vestlige lande og fra ikke-vestlige lande et højere kriminalitetsindeks end indvandrerne. Det samme gælder også, med enkelte undtagelser, når der kigges på de enkelte lande. Særlig markant er forskellen for mænd fra Indien. Her er indekset for efterkommere i 2022 fire gange så højt som for indvandrere, når der er foretaget korrektion for alderssammensætningen.

Mænd fra EU-lande har lav kriminalitet

Indvandrere og efterkommere fra EU-lande er blandt de mænd, der har den laveste kriminalitet. Særlig lavt ligger indvandrere fra Frankrig med et indeks på 57 pct. under gennemsnittet og Spanien med et indeks på 55 pct. under gennemsnittet for alle mænd, når der er korrigeret for alderssammensætningen.

Indvandrere fra Indien, Kina og USA ligger også lavt Blandt indvandrere uden for EU har specielt mandlige indvandrere fra Indien, Kina og USA en lav kriminalitet med indeks på henholdsvis 61 pct., 60 pct., og 47 pct. under gennemsnittet.

Libanon har det højeste indeks Mænd fra Libanon har de højeste kriminalitetsindeks. Det gælder både for indvandrere med et indeks på 281 og for efterkommere med et indeks på 370. Det skal bemærkes, at personer fra Libanon for en stor dels vedkommende er statsløse palæstinensere. Den præcise andel kendes ikke, men den skønnes at være 50-60 pct. Statsløse palæstinensere vil dog også kunne optræde fra andre lande end Libanon.

Også højt indeks blandt mandlige efterkommere fra Syrien Mandlige efterkommere fra Syrien er også en gruppe, der har et meget højt indeks, nemlig mere end tre gange så højt som gennemsnittet for alle mænd. Blandt efterkommerne er det mænd fra Vietnam, USA og Kina, der har et kriminalitetsindeks, der ligger under gennemsnittet for alle mænd.

Udvikling 2020-2022 Både indvandrere og efterkommere fra de fleste lande ligger med indeks på nogenlunde samme niveau i årene 2020 til 2022. Mandlige efterkommere fra Rumænien har dog haft et faldende indeks fra 181 i 2020 til 118 i 2022.

Tabel 6.8 Kriminalitetsindeks for afgørelser i alt for 15-79-årige mænd efter oprindelsesland

	Indvandrere			Efterkommere		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
	indeks, mænd i alt = 100					
Libanon ¹	279	291	281	376	389	370
Somalia	239	243	246	303	313	300
Jugoslavien ²	221	240	219	230	233	223
Irak	226	232	215	255	261	244
Syrien	196	202	195	318	358	310
Tyrkiet	209	199	192	260	260	239
Pakistan	175	182	180	284	281	263
Marokko	176	178	168	313	304	280
Afghanistan	166	163	165	183	178	166
Iran	158	164	148	171	174	193
Rumænien	118	127	131	181	137	118
Sri Lanka	123	124	125	117	111	101
Litauen	117	129	125	..	..	..
Bulgarien	114	116	117	..	..	..
Bosnien-Hercegovina	124	126	109	135	135	137
Polen	100	102	99	118	108	116
Island	81	88	89	91	106	103
Vietnam	84	84	77	69	67	61
Nederlandene	70	88	73	108	133	116
Italien	63	69	73	155	..	..
Sverige	62	59	65	120	115	107
Storbritannien	54	59	58	120	129	103
Norge	46	48	56	124	110	105
Ukraine	67	72	56	..	..	..
USA	39	51	53	..	95	91
Tyskland	53	61	52	107	77	104
Spanien	48	48	45	..	..	..
Frankrig	44	43	43	..	145	..
Kina	41	44	40	..	..	52
Indien	39	42	39	119	189	161

Anm. 1: De 30 lande med flest mandlige indbyggere i Danmark.

Anm. 2: .. angiver, at der er færre end ti dømte personer i befolkningsgruppen.

Anm. 3: Korrigeret for alder.

¹ En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

² Jugoslavien før opsplitningen.

Også andre forhold har betydning for kriminalitetsniveauet Ud over alder er der også en række andre forhold, der kan påvirke sandsynligheden for at blive dømt for kriminalitet. Danmarks Statistik har igennem en årrække inddraget socioøkonomisk status, dvs. tilknytningen til arbejdsmarkedet, i beregningen

af kriminalitetshyppigheden, da analyser har vist, at det er en faktor, der har betydning. Fx har arbejdsløse et indeks, der ligger over gennemsnittet og uddannelsessøgende et indeks, der ligger under gennemsnittet.

Familieforhold har også betydning

Danmarks Statistik har tidligere gennemført en analyse af, hvilke forhold, der kan påvirke sandsynligheden for at begå kriminalitet. Blandt en lang række forhold som bolig, familietype, indkomst og uddannelsesniveau viste særlig to faktorer sig at påvirke kriminalitetsindekset, når de blev inddraget i standardiseringen. Den ene var familiens højeste uddannelse, dvs. uddannelsen for den voksne person i familien, der har den højeste uddannelse. Den anden var familiens disponible ækvivalerede indkomst, dvs. det beløb, der er til rådighed for den enkelte person i familien efter skatten er betalt. Ved ækvivaleret forstås, at der er taget højde for, hvordan familien er sammensat med hensyn til antallet af børn og voksne.

Klar sammenhæng mellem indkomstniveau og kriminalitet ...

Analysen viste således en klar sammenhæng mellem familiens indkomst og kriminalitet i retning af faldende indeks med stigende indkomst, når det drejer sig om straffelovs- og særlovskriminalitet. Med hensyn til færdselslovskriminaliteten er billedet lidt anderledes, idet de højeste indeks findes hos personer i familier med den højeste indkomst.

... og mellem uddannelse og kriminalitet

Også i forhold til familiens uddannelsesniveau og kriminalitet ses et billede med faldende indeks med stigende uddannelsesniveau.

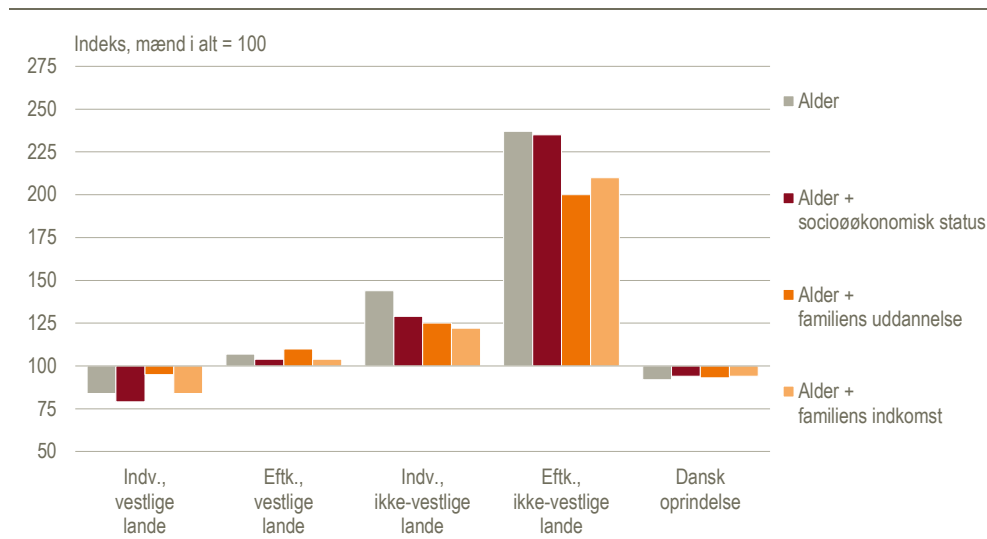
Standardisering for de sociale forhold påvirker indekset for herkomstgrupperne forskelligt

I tabel 6.9 vises hvordan kriminalitetsindekset ændrer sig for de enkelte herkomstgrupper når der standardiseres for de forskellige sociale og økonomiske forhold. Det fremgår fx, at en standardisering for personens egen socioøkonomiske status mest ændrer indekset for indvandrere fra ikke-vestlige lande. Standardisering for familiens uddannelse ændrer indekset for indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande i en nedadgående retning og i en opadgående retning for indvandrere og efterkommere fra vestlige lande. Indeksene ændres primært i nedadgående retning, når der korrigeres for familiens indkomst. For personer med dansk oprindelse er kriminalitetsindekset generelt lavere end gennemsnittet for hele befolkningen. Indekset ændrer sig heller ikke markant, når der korrigeres for de forskellige sociale og økonomiske forhold.

Tabel 6.9 Kriminalitetsindeks for afgørelser i alt for 15-79-årige efter køn, herkomst, oprindelsesland og udvalgte variable. 2022

	Vestlige lande		Ikke-vestlige lande		Dansk oprindelse	I alt
	Indvandrere	Efterkommere	Indvandrere	Efterkommere		
indeks, mænd i alt = 100						
Mænd						
Alder	84	107	144	237	92	100
Alder + socioøk. status	79	104	129	235	94	100
Alder + familiens udd.	95	110	125	200	93	100
Alder + familiens indkomst ...	84	104	122	210	94	100
indeks, kvinder i alt = 100						
Kvinder						
Alder	86	124	108	240	96	100
Alder + socioøk. status	81	123	97	243	97	100
Alder + familiens udd.	96	126	96	204	97	100
Alder + familiens indkomst ...	88	121	96	209	98	100

Figur 6.6 Kriminalitetsindeks for mænd. 2022

Lavere indeks for indvandrere fra næsten alle lande, når socioøkonomisk status inddrages

Tilsvarende opgørelser for de enkelte lande viser, at når der korrigeres for den socioøkonomiske status falder indekset for indvandrere fra alle de viste lande, dog med undtagelse af Norge, hvor indekset forbliver det samme. For efterkommerne ses derimod både lande, hvor indekset falder og lande, hvor indekset stiger. Som eksempel på det første er Libanon, Syrien, Marokko og Rumænien og på det andet lande som Afghanistan, Iran og Sri Lanka.

Korrektion for familiens uddannelsesniveau giver højere indeks for nogle grupper

Hvis der i stedet korrigeres for familiens uddannelsesniveau giver det for nogle befolkningsgrupper et højere indeks end hvis der alene korrigeres for alder. Det gælder fx for både indvandrere og efterkommere fra Island, Nederlandene og USA. For de fleste ikke-vestlige lande er indekset lavere, når der er korrigeret for både alder og familiens uddannelse, end når der alene er korrigeret for alder.

Betydning af familiens indkomst

For efterkommere fra både vestlige lande og ikke-vestlige lande betyder inddragelse af familiens indkomst et fald i indekset i forhold til, når der alene er korrigeret for alder. For efterkommere fra Somalia er faldet særlig stort – fra 300 til 245. Det samme gælder for indvandrere fra ikke-vestlige lande. For indvandrere fra vestlige lande betyder inddragelse af familiens indkomst i de fleste tilfælde et lidt højere indeks.

Vanskeligt at give ét præcist kriminalitetsindeks

Som det vises i tabel 6.10 varierer kriminalitetsindeksene afhængigt af hvilken baggrundsoplysning, det vælges at inddrage i standardiseringen. Det har også vist sig, at der er forskel mellem herkomstgrupperne på, hvilke variable, der er af størst betydning for indekset. Korrektionsfaktor for alder påvirker især indekset for mandlige og kvindelige efterkommere fra ikke-vestlige lande. Korrektionsfaktor for familiens uddannelse påvirker indekset for både mandlige og kvindelige efterkommere fra ikke-vestlige lande i forholdsvis stor grad, mens korrektionsfaktor for egen socioøkonomiske status har størst betydning for indvandrere fra ikke-vestlige lande. Korrektionsfaktor for familiens indkomst betyder særligt et lavere indeks for personer fra ikke-vestlige lande. Indeksene for personer fra vestlige lande påvirkes generelt i væsentligt mindre omfang end for personer fra ikke-vestlige lande. Bemærkelsesværdigt er det måske, at indeksene stiger en smule for både indvandrere og efterkommere fra en række vestlige lande, når der korrigeres for familiens uddannelse.

Tabel 6.10 Kriminalitetsindeks for afgørelser i alt for 15-79-årige mænd efter oprindelsesland. 2022

	Indvandrere				Efterkommere			
	Alder	Alder + socio-økonomisk status	Alder + familiens uddannelse	Alder + familiens indkomst	Alder	Alder + socio-økonomisk status	Alder + familiens uddannelse	Alder + familiens indkomst
	indeks, mænd i alt = 100							
Libanon ¹	281	230	225	205	370	344	290	322
Somalia	246	210	168	178	300	297	228	245
Jugoslavien ²	219	196	180	181	223	213	183	200
Irak	215	185	171	168	244	251	210	203
Syrien	195	171	120	139	310	297	249	265
Tyrkiet	192	168	156	158	239	232	189	216
Pakistan	180	162	175	141	263	257	226	230
Marokko	168	153	146	134	280	266	228	241
Afghanistan	165	153	127	136	166	180	148	134
Iran	148	132	136	125	193	202	197	179
Rumænien	131	118	x	x	118	105	x	x
Sri Lanka	125	119	115	114	101	113	107	97
Litauen	125	118	x	121	..	..	..	..
Bulgarien	117	104	x	102	..	..	x	x
Bosnien-Hercegovina	109	104	103	98	137	143	132	127
Polen	99	96	x	95	116	114	119	111
Island	89	87	99	87	103	105	113	100
Vietnam	77	73	69	71	61	66	60	57
Nederlandene	73	67	87	76	116	108	118	113
Italien	73	66	x	x	..	..	..	..
Sverige	65	62	81	67	107	104	107	104
Storbritannien	58	53	69	57	103	101	100	96
Norge	56	56	73	59	105	102	105	101
Ukraine	56	48	x	x	..	..	x	..
USA	53	46	70	54	91	92	106	89
Tyskland	52	51	63	54	104	105	110	103
Spanien	45	42	x	x	..	..	..	..
Frankrig	43	38	63	46	..	..	..	..
Kina	40	38	53	39	52	58	58	49
Indien	39	37	x	x	161	164	167	155

Anm. 1: De 30 lande med flest mandlige indbyggere i Danmark.

Anm. 2: .. angiver, at der er færre end ti dømte personer i befolkningsgruppen.

Anm. 3: x angiver, at der er over 30 pct. personer med uoplyst familiens uddannelse/familiens indkomst.

¹ En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

² Jugoslavien før opsplitningen.

Det overordnede billede ændrer sig ikke

Selv om der for nogle af herkomstgrupperne sker forholdsvis store fald i kriminalitetsindeksene, når der korrigeres for de forskellige baggrundsplysninger, ændrer det overordnede billede sig ikke. Efterkommere har højere indeks end indvandrere, og personer fra ikke-vestlige lande har højere indeks end personer fra vestlige lande, hvilket ikke kan forklares af forskelle i alder, socioøkonomisk status, familiens uddannelsesniveau eller familiens indkomst.

Det højeste indeks for mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande er for voldsforbrydelser

Hvis der fordeles på forskellige typer af lovovertrædelser viser det sig, at indekset for mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande er højest for straffelovsovertrædelser – og herunder særligt for voldsforbrydelser, hvor det er mere end tre gange så højt som for gennemsnittet af alle mænd, når der er korrigeret for alderssammensætningen. For mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande er indekset for både volds- og ejendomsforbrydelser næsten 70 pct. højere end gennemsnittet for alle mænd. Også for mandlige efterkommere fra vestlige lande er det straffelovsindekset, der er højest. Det ligger 21 pct. over gennemsnittet for alle mænd, mens indekset for færdselslovsovertrædelser ligger 8 pct. over gennemsnittet og særlovsovertrædelser ligger 12 pct. over gennemsnittet.

Tabel 6.11 Kriminalitetsindeks for 15-79-årige efter køn, herkomst og lovovertrædelse. 2022

	Vestlige lande		Ikke-vestlige lande		Dansk oprindelse	I alt
	Indvan- drere	Efter- kommere	Indvan- drere	Efter- kommere		
indeks, mænd i alt = 100						
Mænd						
Alle afgørelser	84	107	144	237	92	100
Straffelov i alt	73	121	171	295	86	100
- Voldsforbrydelser	48	125	164	304	88	100
- Ejendomsforbrydelser	93	122	174	269	86	100
Færdselslov i alt	89	108	148	262	91	100
Særlove i alt	74	112	132	221	94	100
indeks, kvinder i alt = 100						
Kvinder						
Alle afgørelser	86	124	108	240	96	100
Straffelov i alt	100	81	174	199	88	100
- Voldsforbrydelser	70	..	155	192	92	100
- Ejendomsforbrydelser	112	86	184	200	87	100
Færdselslov i alt	79	122	94	270	97	100
Særlove i alt	98	158	116	188	95	100

Anm. 1: Korrigeret for alder.

Anm. 2: .. angiver, at der er færre end ti dømte personer i befolkningsgruppen.

Mandlige efterkommere fra Libanon og Somalia har det højeste voldsindeks

I tabel 6.12 er indekstallene for mandlige indvandrere og efterkommere yderligere fordelt efter lande. Som også tidligere vist har efterkommere fra Libanon, Syrien og Somalia de højeste kriminalitetsindeks, når der kigges på den samlede kriminalitet – henholdsvis 370, 310 og 300. Når der fordeles efter forskellige typer af kriminalitet har efterkommere fra Somalia et særlig højt indeks for voldsforbrydelser. Det ligger på 587, når der er korrigeret for alderssammensætningen. Efterkommere fra Libanon har ligeledes et højt indeks på 565 for voldsforbrydelser.

Tabel 6.12 Kriminalitetsindeks for 15-79-årige mænd efter oprindelsesland og lovovertrædelse. 2022

	Indvandrere				Efterkommere							
	I alt	Straffelov		Færd- sels- lov	Sær- love	I alt	Straffelov		Færd- sels- lov	Sær- love		
		I alt	Volds- for- bry- delser				Ejen- doms- for- bry- delser	I alt			Volds- for- bry- delser	Ejen- doms- for- bry- delser
Indeks, alle mænd = 100												
Libanon ¹	281	364	337	374	292	273	370	523	565	476	427	360
Somalia	246	554	646	580	166	336	300	527	587	438	215	401
Irak	215	264	323	203	227	213	244	336	353	307	263	228
Syrien	195	194	202	182	231	152	310	420	477	280	364	300
Tyrkiet	192	143	195	117	220	150	239	212	215	185	293	187
Pakistan	180	134	98	152	196	170	263	273	227	288	304	203
Afghanistan	165	180	205	135	169	157	166	155	..	148	191	153
Iran	148	209	169	225	151	118	193	260	231	230	203	145
Rumænien	131	118	43	185	153	86	118	..	..	..	153	..
Bosnien-Hercegovina	109	149	136	174	109	90	137	172	192	156	142	123
Polen	99	102	84	123	99	91	116	..	..	..	128	121
Storbritannien	58	55	65	45	51	64	103	..	..	..	112	148
Ukraine	56	45	..	67	70	24	..	..	..	..	..	..
Tyskland	52	31	..	31	54	49	104	144	..	..	108	102
Indien	39	33	..	39	41	33	161	..	..	..	173	147

Anm. 1: De 15 lande med flest mandlige indbyggere i Danmark.

Anm. 2: .. angiver, at der er færre end ti dømte personer i befolkningsgruppen.

Anm. 3: Korrigeret for alder.

¹ En del af personerne fra Libanon er statsløse palæstinensere.

Indeks er et relativt mål, der ikke fortæller noget om niveauet

Et indeks på fx 304 for voldskriminalitet for mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande, dvs. en voldskriminalitet, der er mere end tre gange så høj som for gennemsnittet af befolkningen, lyder meget voldsomt. Ved vurdering af indekstene er det vigtigt at huske på, at de er et relativt mål, der siger noget om en befolkningsgruppes kriminalitet i forhold til den samlede befolkning. Indekstallene fortæller således ikke noget om niveauet af kriminaliteten, kun om den er højere eller lavere end forventet i forhold til den givne alderssammensætning etc.

De fleste har ikke fået en dom for vold

Hvis der beregnes en rå hyppighed – dvs. uden korrektion for alderssammensætning eller andre forhold – for hvor stor en andel af samtlige mænd, der har fået en dom for fx voldskriminalitet i 2022, så er andelen på 0,2 pct. Hvis de tilsvarende andele beregnes for de enkelte herkomstgrupper ligger de mellem 0,1 pct. for indvandrere fra vestlige lande og 1,2 pct. for efterkommere fra ikke-vestlige lande. Det er henholdsvis halvt så højt og seks gange så højt som for gennemsnittet af alle mænd. Men selv om andelen er så mange gange højere for efterkommere fra ikke-vestlige lande, er det samtidig langt hovedparten af dem, der ikke har fået en dom for vold i løbet af året. Et nuanceret billede af en befolkningsgruppes kriminalitet kan således ikke gives alene ved de standardiserede kriminalitetsindeks, men bør også inddrage niveauet af gruppens kriminalitet.

Tabel 6.13 Dømte 15-79-årige efter køn, herkomst og lovovertrædelse. 2022

	Vestlige lande		Ikke-vestlige lande		Dansk oprindelse	I alt
	Indvandrere	Efterkommere	Indvandrere	Efterkommere		
	pct.					
Mænd						
Alle afgørelser	4,9	6,5	8,2	17,2	4,7	4,7
Straffelov i alt	0,6	1,1	1,3	3,7	0,6	0,6
- Voldsforbrydelser	0,1	0,4	0,4	1,2	0,2	0,2
- Ejendomsforbrydelser	0,4	0,6	0,7	1,8	0,3	0,3
Færdselslov i alt	3,2	3,7	5,3	10,1	2,8	2,8
Særlove i alt	1,4	2,5	2,4	6,4	1,6	1,6
Kvinder						
Alle afgørelser	1,6	2,2	2,1	4,8	1,5	1,5
Straffelov i alt	0,2	0,2	0,4	0,7	0,2	0,2
- Voldsforbrydelser	-	-	0,1	0,1	-	-
- Ejendomsforbrydelser	0,2	0,2	0,3	0,5	0,1	0,1
Færdselslov i alt	1,1	1,5	1,3	3,6	1,1	1,1
Særlove i alt	0,4	0,5	0,4	0,7	0,3	0,3

Anm.: Ikke korrigeret for alder eller andre forhold.

6.3 Fødselsårgange

Årsbetragtning versus forløbsbetragtning

Gennemgangen i det forrige afsnit har handlet om hvordan kriminaliteten ser ud i et enkelt år. Hvor mange personer, hvor store andele og over/underrepræsentation af de enkelte befolkningsgrupper. Disse tal siger imidlertid ikke noget om, hvor store andele af befolkningsgrupperne, der er blevet dømt for kriminalitet en eller flere gange i løbet af deres liv, hvor mange domme, grupperne har fået og om der evt. er sket en udvikling over tid. Dette kan belyses ved at tage udgangspunkt i de enkelte fødselsårgange og følge dem så langt som det nu er muligt på nuværende tidspunkt med hensyn til deres domme.

Fødselsårgangene fra og med 1987

I det følgende er der taget udgangspunkt i fødselsårgangene fra og med 1987, da antallet af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande i disse årgange vurderes at være store nok til, at der meningsfuldt kan foretages opgørelser på dem. Antallet af indvandrere og efterkommere fra vestlige lande er for alle årgangenes vedkommende af så begrænset størrelse, at det er valgt ikke at lave opgørelser for dem.

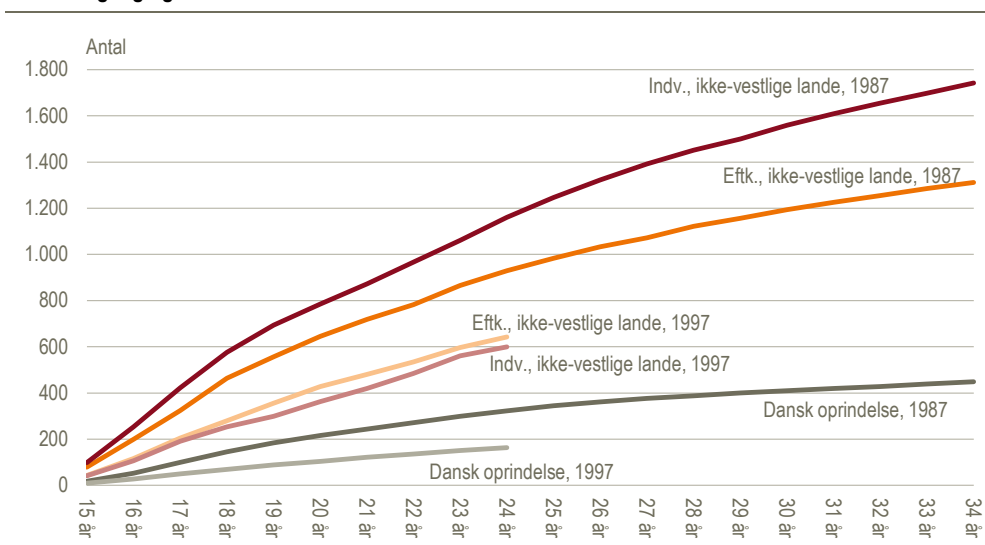

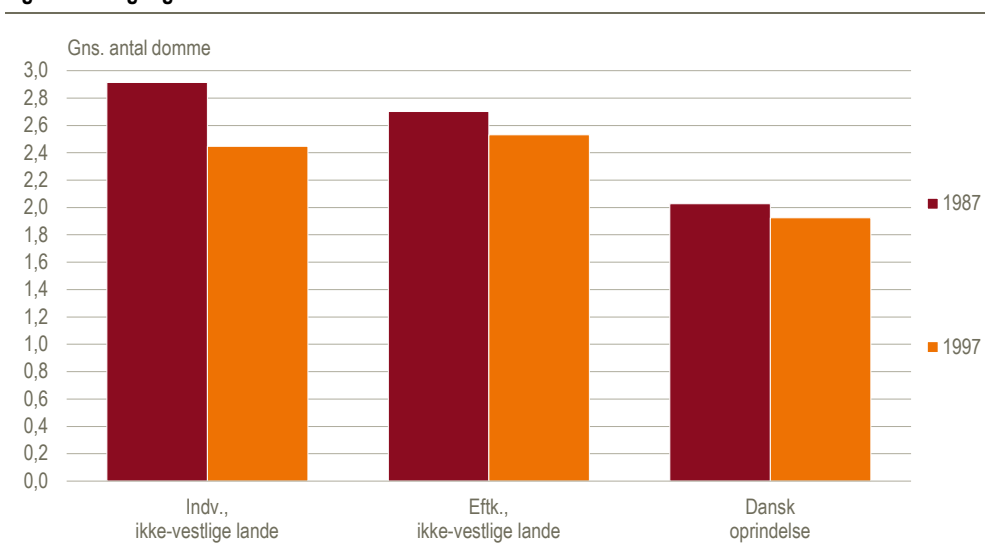
Udvikling i antallet af domme viser samme mønster

Hvis der i stedet kigges på antallet af domme ved givne aldre, så havde mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande, der blev født i 1987, fået i alt 1.742 domme for overtrædelse af straffeloven pr. 1.000 indbyggere, inden de fyldte 35 år. Det tilsvarende antal for efterkommere fra ikke-vestlige lande var på 1.311 domme og for mænd med dansk oprindelse på 448 domme. Da denne fødselsårgang var 24 år havde indvandrerne fået 1.160 domme pr. 1.000 indbyggere, efterkommerne 929 domme og mænd med dansk oprindelse 323 domme. For generationen født ti år senere var antallet af domme ved alderen 24 år på 599 for indvandrerne vedkommende, 642 for efterkommerne og 163 for mænd med dansk oprindelse. Dvs. indvandrere og mænd med dansk oprindelse født i 1997 havde som 24-årige fået halvt så mange domme for overtrædelse af straffeloven som den ti år ældre generation. For efterkommerne er der også tale om et betragteligt fald, men med 31 pct. lidt lavere end for de to andre herkomstgrupper.

Figur 6.9 Kumuleret antal domme for overtrædelse af straffeloven pr. 1.000 indbyggere efter herkomst, fødselsårgang og alder. Mænd

Figur 6.10 Gennemsnitligt antal domme for overtrædelse af straffeloven blandt dømte som 24-årige efter herkomst og fødselsårgang. Mænd

Lille fald i antal domme blandt de dømte

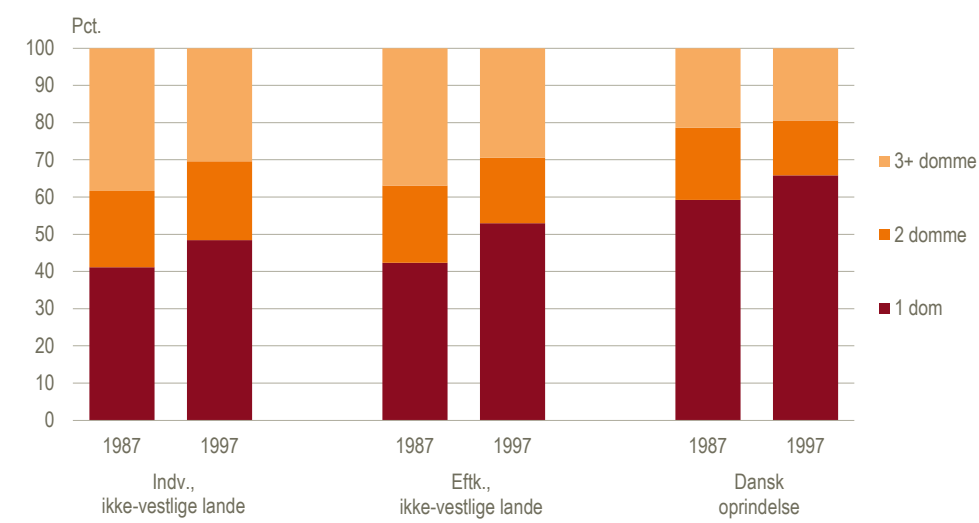
Hvis der alene ses på de personer, der er blevet dømt, så havde mænd med dansk oprindelse, der blev født i 1987, i gennemsnit fået 2 domme ved alderen 24 år. Det tilsvarende antal for indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande var henholdsvis 2,9 domme og 2,7 domme. Blandt dømte mænd født i 1997 var det gennemsnitlige antal domme for indvandrere fra ikke-vestlige lande betragteligt lavere end

for 1987-årgangen. Også for dømte mænd med dansk oprindelse og mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande var det gennemsnitlige antal domme lavere for den yngste årgang.

Flere har kun fået én dom

Faldet i det gennemsnitlige antal domme skyldes, at flere kun har fået én dom og færre har fået tre eller flere domme. Fx var der 59 pct. af de dømte mænd med dansk oprindelse, der blev født i 1987, der kun havde fået én dom ved alderen 24 år. De tilsvarende andele for indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande var på 41 pct. og 42 pct. For mænd med dansk oprindelse, der blev født i 1997, var der med 66 pct. en lidt større andel, der kun havde fået én dom. For efterkommerne fra ikke-vestlige lande steg andelen til 53 pct. og for indvandrerne til 48 pct. Andelen med tre eller flere domme faldt med 2 procentpoint for mænd med dansk oprindelse og 8 procentpoint for både mandlige indvandrere og mandlige efterkommere fra ikke-vestlige lande.

Figur 6.11 Mænd med domme som 24-årige efter fødselsårgang, herkomst og antal domme

7. Børn af efterkommere

Sammenfatning

Børn af efterkommere har mindst én forælder, der er efterkommer og ingen forælder med dansk oprindelse. Der er 36.394 børn af efterkommere 1. januar 2023 – heraf er 93 pct. fra ikke-vestlige lande. 60 pct. af børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande er under 10 år.

Børn af efterkommere fra vestlige lande har en anden aldersfordeling end børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande, og selv om de samlet set er klart i undertal, er der blandt børn af efterkommere, som er fyldt 30 år, tre gange så mange fra vestlige lande som fra ikke-vestlige lande.

Ishøj, Vallensbæk, Brøndby, Albertslund og Høje-Taastrup er de fem kommuner, hvor der findes de største andele af børn af efterkommere. Andelene er 183 promille i Ishøj, 130 promille i Vallensbæk, 123 promille i Brøndby, 112 promille i Albertslund og 93 promille i Høje-Taastrup. I Ishøj Kommune svarer det til at 1.597 ud af 8.762 0-29-årige er børn af efterkommere

Ved de bundne prøver ved folkeskolens afgangsprøve i 2022 er karaktergennemsnittet for børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande 6,4 for drengene og 7,2 for pigerne. De tilsvarende gennemsnit for drenge og piger med dansk oprindelse er 7,4 og 8,2.

7.1 Definition

Underopdeling af herkomstdefinitionen nødvendig

I Danmarks Statistiks klassifikation af herkomst findes de tre grupper: 1) dansk oprindelse, 2) indvandrere og 3) efterkommere. Det er disse som hidtil er anvendt i denne publikation. I dette kapitel vil vi se på en fjerde gruppe: børn af efterkommere. Børn af efterkommere, er afgrænset til personer, der har forældre, hvoraf mindst én er efterkommer, og hvor ingen af forældrene har dansk oprindelse. Samtidigt skal børn af efterkommere i Danmarks Statistiks normale herkomstdefinition være enten personer med dansk oprindelse eller efterkommere.

Det er ikke muligt at tilføje gruppen til de eksisterende kategorier i herkomstdefinitionen. Det skyldes, at børn af efterkommere opgøres efter deres forældres herkomstklassificering (hvorvidt forældrene er indvandrere, efterkommere eller person er med dansk oprindelse). Grupperne i den normale herkomstdefinition opgøres efter forældres fødeland og statsborgerskab og altså ikke efter forældrenes herkomstklassificering.

De to forskellige opgørelsesmetoder medfører, at børn af efterkommere også kan optræde i flere grupper på samme tid (fx både klassificeres som person med dansk oprindelse og være børn af efterkommere). Der er med andre ord overlap imellem kategorierne, hvis børn af efterkommere tilføjes herkomstklassifikationen.

7.2 Demografisk sammensætning af børn af efterkommere

Børn af efterkommere har mindst én forælder, som er efterkommer

Før der kigges på børn af efterkommere isoleret set, er det interessant at se på, hvordan gruppen er sammensat. Børn af efterkommere kan inddrages i to grupper i forhold til den normale herkomstdefinition. Henholdsvis børn af efterkommere-D og børn af efterkommere-E.

To grupper

Børn af efterkommere-D er normalt kategoriseret som personer med dansk oprindelse, da mindst én forælder er født i Danmark og har dansk statsborgerskab. Børn af efterkommere-E er normalt kategoriseret som efterkommere, da ingen af forældrene er født i Danmark og har dansk statsborgerskab. Forskellen mellem de to grupper er, at mindst én forælder til børn af efterkommere-D er efterkommer med dansk statsborgerskab. Dette er ikke tilfældet for forældre til børn af efterkommere-E.

Flest personer under børn af efterkommer-D

1. januar 2023 er der 36.394 personer i Danmark, der er børn af efterkommere. Heraf er 32.453 børn af efterkommer-D og 3.941 børn af efterkommere-E.

Børn af efterkommere opgøres normalt som dansk oprindelse eller efterkommere

Børn af efterkommere har forældre, hvoraf mindst én er efterkommer, og ingen af forældrene har dansk oprindelse. Børnene er i Danmarks Statistiks normale definition kategoriseret som enten personer med dansk oprindelse eller efterkommere. De bliver benævnt i dette kapitel som børn af efterkommere-D og børn af efterkommere-E.

Børn af efterkommere-D er normalt kategoriseret som personer med dansk oprindelse, da mindst én forælder er født i Danmark og har dansk statsborgerskab.

Børn af efterkommere-E er normalt kategoriseret som efterkommere, da ingen af forældrene er født i Danmark og har dansk statsborgerskab.

Tabel 7.1 Børn af efterkommere

		Far				Dansk oprindelse
		Indvandrer		Efterkommer		
		Dansk statsborger	Udenlandsk statsborger	Dansk statsborger	Udenlandsk statsborger	
Mor						
Indvandrer	Dansk statsborger			D	E	
	Udenlandsk statsborger			D	E	
Efterkommer	Dansk statsborger	D	D	D	D	
	Udenlandsk statsborger	E	E	D	E	
Dansk oprindelse						

Anm.: D'et står for børn af efterkommere-D og E'et står for børn af efterkommere-E.

Eksempler på placering i tabel 7.2

For at kunne placere en person som barn af efterkommer skal man kende personens egen placering i Danmarks Statistiks herkomstdefinition samt forældres placering samme herkomstdefinition.

Første eksempel:

- En hovedperson er placeret som efterkommer eller person med dansk oprindelse
- Hovedpersonens ene forælder er placeret som efterkommer
- Hovedpersonens anden forælder er placeret som indvandrer eller efterkommer (eller uoplyst)
- Hovedpersonen bliver klassificeret som barn af efterkommer

Andet eksempel:

- En hovedperson er placeret som efterkommer eller person med dansk oprindelse
- Hovedpersonens forældre er begge indvandrere
- Hovedpersonen bliver ikke klassificeret som barn af efterkommer

Tredje eksempel:

- En hovedperson er placeret som efterkommer eller person med dansk oprindelse
- Hovedpersonens mor eller far er placeret som person med dansk oprindelse
- Hovedpersonen bliver ikke klassificeret som barn af efterkommer

Fjerde eksempel:

- En hovedpersonen er placeret som indvandrer
- Hovedpersonen bliver ikke klassificeret som barn af efterkommer

Tabel 7.2 Børn af efterkommere. 2023

		Far				Uoplyst
		Indvandrere		Efterkommer		
		Dansk statsborger	Udenlandsk statsborger	Dansk statsborger	Udenlandsk statsborger	
Mor						
Indvandrer	Dansk statsborger	.	.	2 659	430	.
	Udenlandsk statsborger	.	.	5 384	1 023	.
Efterkommer	Dansk statsborger	5 307	8 127	7 198	1 202	1 368
	Udenlandsk statsborger	439	1 157	1 070	527	312
Uoplyst		.	.	137	54	.

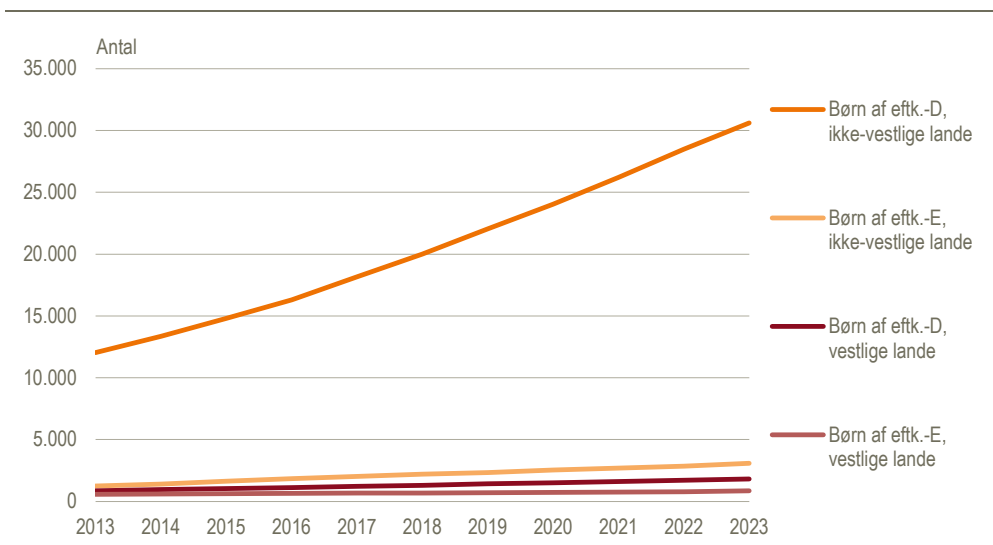
Alle børn af efterkommere er ikke med

1. januar 2023 er der i Danmark 58.881 personer, som har mindst én forælder, der er efterkommer. Det er imidlertid værd at bemærke, at der blandt dem er 21.714 personer svarende til 37 pct., hvor forældreparret består af en efterkommer og en person med dansk oprindelse. I Danmarks Statistiks definition af børn af efterkommere inkluderes disse personer ikke, da de har en forælder med dansk oprindelse.

Afgrænsning giver mere homogen gruppe

Der er god grund til at antage, at der er forskelle mellem en person med et forældrepar bestående af fx en efterkommer og en person med dansk oprindelse sammenlignet med en person, der har et forældrepar bestående af en efterkommer med dansk statsborgerskab og en indvandrer. I begge tilfælde vil der være tale om børn af efterkommere. Det er imidlertid kun i det sidste tilfælde, at vi vil inkludere personerne i den gruppe, som vi kalder børn af efterkommere. I figur 7.1 vises antallet af børn af efterkommere.

Figur 7.1 Børn af efterkommere

Antallet af børn af efterkommere er kraftigt stigende ...

Selv om de 36.394 personer, som indgår i børn af efterkommere i 2023, må betegnes som en lille gruppe, er det værd at bemærke, at den er steget kraftigt i løbet af de seneste ti år. I 2012 udgjorde børn af efterkommere således 14.721 personer (12.910 i D og 1.811 i E). Årsagen til denne udvikling skal ses i lyset af, at der i løbet af de seneste ti år gradvist er kommet flere og flere voksne efterkommere i befolkningen. Dermed er antallet af potentielle efterkommerforældre steget, hvilket naturligt gør, at antallet af børn af efterkommere stiger.

... men fra et lavt niveau

Det stigende antal voksne efterkommere skyldes ikke mindst, at indvandrerbefolkningen i Danmark har været stigende gennem mere end 40 år. Der er en naturlig sammenhæng mellem antallet af indvandrere i befolkningen og fødte efterkommere, og i takt med en stigende befolkning af indvandrere er antallet af potentielle indvandrerforældre og dermed efterkommere også steget gradvist. I 2023 er der derfor flere

efterkommere i de aldersgrupper, hvor det er almindeligt at få børn, end nogensinde før. Denne udvikling vil fortsætte, og selv om antallet af børn af efterkommere fortsat er relativt lavt, er der tale om en gruppe, som vil vokse i de kommende år.

Moderen bestemmer oprindelsesland

De to grupper af børn af efterkommere er i tabel 7.3 fordelt efter alder og oprindelse. Det er moderens oprindelsesland, som bestemmer, om en person bliver klassificeret som børn af efterkommere fra henholdsvis vestlige lande eller ikke-vestlige lande.

Tabel 7.3 **Børn af efterkommere efter alder. 2023**

	Vestlige lande			Ikke-vestlige lande			I alt
	Børn af efterkom- mere-D	Børn af efterkom- mere-E	I alt	Børn af efterkom- mere-D	Børn af efterkom- mere-E	I alt	
I alt	1 830	849	2 679	30 623	3 092	33 715	36 394
0-4 år	506	192	698	10 140	1 138	11 278	11 976
5-9 år	390	146	536	8 022	940	8 962	9 498
10-14 år	275	109	384	5 704	549	6 253	6 637
15-19 år	204	54	258	3 699	270	3 969	4 227
20-24 år	121	24	145	2 224	114	2 338	2 483
25-29 år	84	17	101	689	51	740	841
30-34 år	64	7	71	118	15	133	204
35-39 år	42	12	54	16	2	18	72
40-44 år	37	21	58	5	4	9	67
45-49 år	22	34	56	0	5	5	61
50-54 år	22	42	64	2	1	3	67
55-59 år	30	48	78	2	0	2	80
60 år og derover ..	33	143	176	2	3	5	181

2.679 og 33.715 børn af efterkommere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande

De 36.394 børn af efterkommere kan opdeles i 2.679 fra vestlige lande og 33.715 fra ikke-vestlig lande. De kan igen opdeles i børn af efterkommere-D og E, se tabel 7.3. I den forbindelse bemærker man, at der blandt børn af efterkommere fra vestlige lande er dobbelt så mange i gruppe D som i gruppe E, mens der for børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande findes ti gange så mange i gruppe D.

Børn af efterkommere er meget unge

Børn af efterkommere er på nuværende tidspunkt meget unge. Den eneste undtagelse er børn af efterkommere-E fra vestlige lande. Samlet set udgør denne gruppe 2 pct. af alle børn af efterkommere. Blandt børn af efterkommere, som er fyldt 30 år, er det dog 42 pct. børn af efterkommere-E, som er fra vestlige lande.

Børn af efterkommere fra vestlige lande har en anden aldersfordeling end børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande, og selv om de samlet set er klart i undertal, er der blandt børn af efterkommere, som er fyldt 30 år, tre gange så mange fra vestlige lande som fra ikke-vestlige lande.

Meget få børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande er over 30 år

Der er to årsager til, at det er i gruppen børn af efterkommere-E fra vestlige lande, at der findes flest børn af efterkommere over 30 år. For det første har der været indvandrere fra vestlige lande i Danmark i længere tid end indvandrere fra ikke-vestlige lande, og derfor findes der i dag relativt flere voksne børn af efterkommere, der har efterkommere fra vestlige lande som forældre. For det andet er både indvandrere og efterkommere fra vestlige lande mindre tilbøjelige til at skifte til dansk statsborgerskab. Efterkommere med fx svensk, norsk, tysk eller amerikansk statsborgerskab foretrækker ofte at beholde deres oprindelige statsborgerskab, selv om de har mulighed for at skifte til dansk statsborgerskab. Derfor havner deres børn i gruppen børn af efterkommere-E. Mange efterkommere fra ikke-vestlige lande har derimod ofte incitamenten til at skifte til dansk statsborgerskab, da de derved får nogle rettigheder, som de ellers ikke har.

Indvandring fra ikke-vestlige lande tog først fart i 1960'erne

Da indvandring til Danmark fra ikke-vestlige lande stort set var et ukendt fænomen før 1960'erne, er efterkommere fra ikke-vestlige lande i sig selv en relativt ung gruppe, og personer blandt efterkommere fra ikke-vestlige lande, som selv har fået børn, vil derfor fortrinsvis have små børn. Derfor er børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande så ung en gruppe.

60 pct. af børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande er under 10 år

Blandt de 33.715 børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande er 175 personer, eller 1 pct. fyldt 30 år, mens 20.240 eller 60 pct. endnu ikke er fyldt 10 år i 2023. Til sammenligning er det 46 pct. af børn af efterkommere fra vestlige lande, som er under 10 år, mens 21 pct. er over 30 år.

7.3 0-29-årige børn af efterkommere

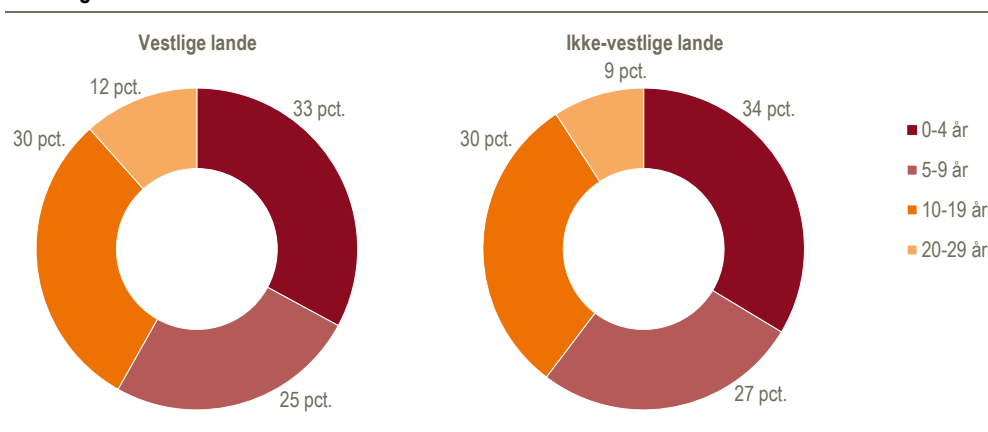
Fokus på de 0-29-årige

I dette afsnit vil vi koncentrere os om den geografiske fordeling af børn af efterkommere. Desuden vil der kun blive fokuseret på den andel, som er under 30 år. Denne afgrænsning er naturlig af to årsager. For det første er interessen for børn af efterkommere koncentreret omkring integrationen af børn og unge. For det andet er der få personer, der er fyldt 30 år, blandt børn af efterkommere.

Ikke-vestlige børn af efterkommere er yngst

I figur 7.2 vises andelen af børn af efterkommere fordelt efter vestlige lande og ikke-vestlige lande. De 0-29-årige børn af efterkommere opdeles i 2.122 fra vestlige lande og 33.540 fra ikke-vestlige lande. Både børn af efterkommere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande i alderen 0-29 år er overrepræsenteret i de yngste aldersgrupper. Børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande er dog overordnet set yngre end børn af efterkommere fra vestlige lande. Fx er 9 pct. af børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande i alderen 20-29 år, mens 20-29-årige udgør 12 pct. af børn af efterkommere fra vestlige lande.

Figur 7.2 0-29-årige børn af efterkommere. 2023

Geografisk fordeling

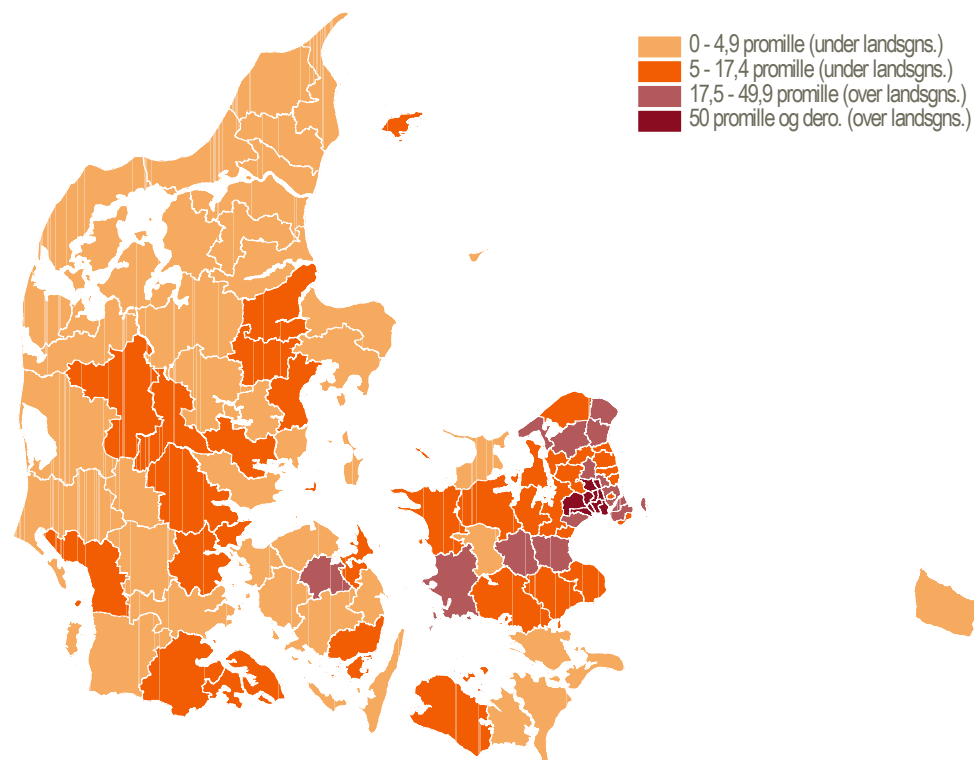
Den geografiske fordeling af børn af efterkommere hænger naturligt tæt sammen med den geografiske fordeling af efterkommere. Det er derfor først og fremmest i og omkring de større byer, at børn af efterkommere findes. Danmarkskortet viser andelen af 0-29-årige børn af efterkommere i forhold til alle 0-29-årige indbyggere i landets 98 kommuner. Da der er tale om en gruppe, som antalsmæssigt er meget lille, er den anvendte enhed promille.

Ishøj har størst andel børn af efterkommere

Ishøj, Vallensbæk, Brøndby, Albertslund og Høje-Taastrup er de fem kommuner, hvor der findes de største andele af børn af efterkommere. Andelene er 183 promille i Ishøj, 130 promille i Vallensbæk, 123 promille i Brøndby, 112 promille i Albertslund og 93 promille i Høje-Taastrup. I Ishøj Kommune svarer det til at 1.597 ud af 8.762 0-29-årige er børn af efterkommere.

Figur 7.3 0-29-årige børn af efterkommere i forhold til alle 0-29-årige i kommunen. 2023

Kort: Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur.

Få uden for Sjælland

I hele landet udgør 0-29-årige børn af efterkommere 17 promille af befolkningen i alderen 0-29 år, og uden for Sjælland er det kun Odense Kommune, hvor andelen er over landsgennemsnittet.

København har flest børn af efterkommere

København er den kommune, hvor børn af efterkommere antalmæssigt er flest. I København findes der således 6.556 børn af efterkommere i alderen 0-29 år. Det svarer til 18 pct. af alle 0-29-årige børn af efterkommere. I København udgør de dog 23 promille af alle 0-29-årige, hvilket placerer København som nummer 20 på listen over kommuner med størst andel børn af efterkommere.

Efterkommere er både en mindre og yngre gruppe på Fyn og i Jylland

Det fremgår, at den største andel børn af efterkommere findes i kommunerne omkring hovedstaden. Det skyldes formentligt, at efterkommerne er ældre her end i resten af landet. Der er med andre ord flere efterkommere omkring København, som har nået en alder, hvor de begynder at få børn. I mange kommuner i Jylland og på Fyn er efterkommere i sig selv en lille gruppe. Samtidig er de efterkommere, der findes her, ofte for unge til at de er begyndt at få børn. Andelen af børn af efterkommere er derfor mindre i disse kommuner.

De fleste forældrepar består af en efterkommer og en indvandrer

I tabel 7.4 vises forældresammensætningen i de forskellige grupper af 0-29-årige børn af efterkommere. Blandt alle grupperne af børn af efterkommere er det mest almindeligt, at forældreparret består af en efterkommer og en indvandrer. I 2023 havde 24.030 ud af 35.659 børn af efterkommere et forældrepar af denne type. Det svarer til 67 pct. For 28 pct. af børnene er begge forældre efterkommere, mens der for de resterende 5 pct. kun er oplysninger om én forælder, som pr. definition er efterkommer.

Tabel 7.4 0-29-årige børn af efterkommere efter forældrenes herkomst. 2023

	Vestlige lande	Ikke- vestlige lande	I alt
I alt	2 122	33 537	35 659
Børn af efterkommere-D	1 580	30 475	32 055
Begge forældre er efterkommere med dansk stb.skab	111	7 083	7 194
Begge forældre er efterkommere, kun én med dansk stb.skab	80	2 191	2 271
En forælder er efterkommer med dansk stb.skab og en forælder er indvandrer ..	1 305	19 851	21 156
En forælder er efterkommer med dansk stb.skab og en forælder er uoplyst	84	1 350	1 434
Børn af efterkommere-E	542	3 062	3 604
Begge forældre er efterkommere med udenl. stb.skab	33	419	452
En forælder er efterkommer med udenl. stb.skab og en forælder er indvandrer ..	487	2 387	2 874
En forælder er efterkommer med udenl. stb.skab og en forælder er uoplyst	22	256	278

*Fokus på børn af
efterkommere
fra vestlige lande og
ikke-vestlige lande*

Vi vil i resten af dette kapitel ikke skelne mellem de to grupper D og E, da vi vurderer, at antallet af børn af efterkommere-E er for lavt til at bære selvstændige undersøgelser. Vores population vil derfor nu bestå af 35.659 børn af efterkommere fordelt på 2.122 fra vestlige lande og 33.537 fra ikke-vestlige lande. Dvs. at fokus i de næste afsnit bliver på børn af efterkommere fra henholdsvis vestlige lande og ikke-vestlige lande.

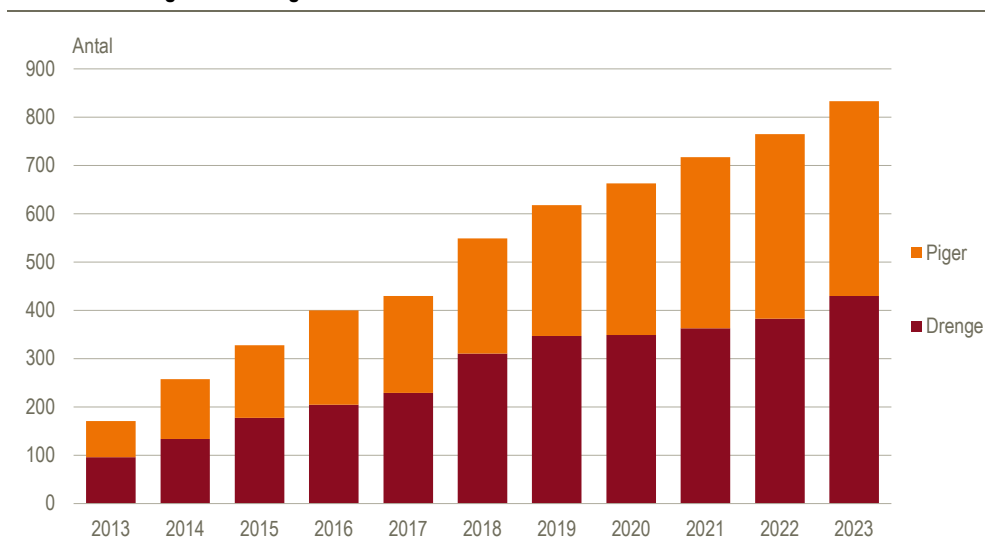
7.4 Børnenes forhold

Karakterer i grundskolen

*16-årige børn
af efterkommere
femdoblet på ti år*

Ved starten af 2023 er der i alt 833 børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande, som er 16 år. Det er en gruppe, som vokser år for år, og med det nuværende antal er der tale om næsten en femdobling siden 2013, se figur 7.4.

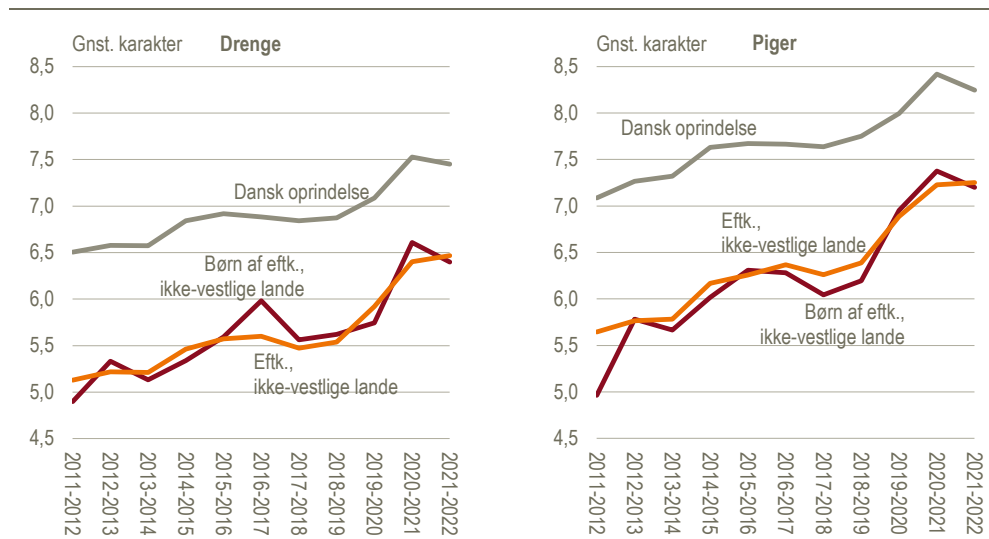
Figur 7.4 Antallet af 16-årige ikke-vestlige børn af efterkommere efter køn

*Karaktergennemsnit for de
seneste fem skoleår*

Gruppen af 16-årige børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande er tilstrækkelig stor til at man kan se nærmere på karakterer ved folkeskolens afgangsprøve. I det angivne karaktergennemsnit indgår karakterer for alle bundne prøver ved folkeskolens afgangsprøve.

Figur 7.5 Karaktergennemsnit for alle bundne prøver efter køn

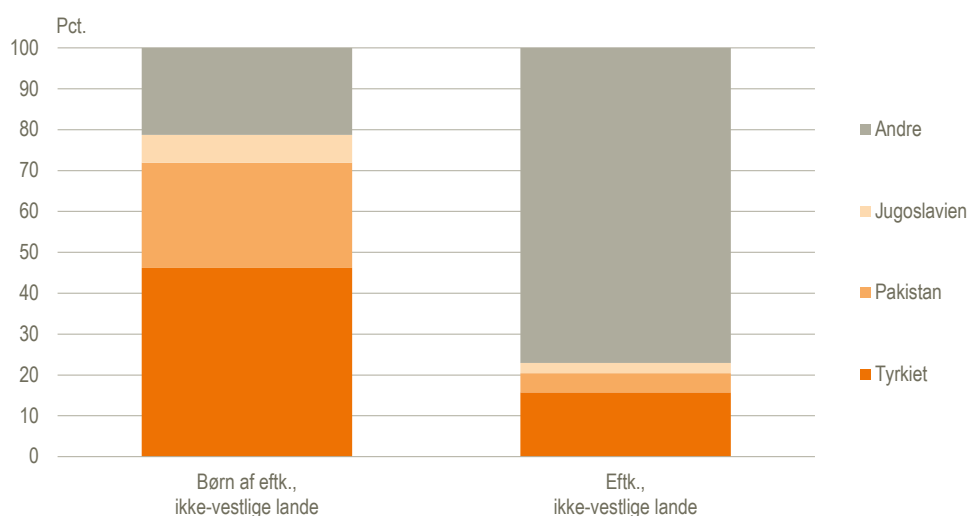
Samme karakterniveau for børn af efterkommere og efterkommere fra ikke-vestlige lande

I figur 7.5 ses, at karaktergennemsnittet for børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande ligger på samme niveau som for efterkommere fra ikke-vestlige lande i de fleste år. For drengene er de nyeste gennemsnit for børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande på 6,4 og efterkommere fra ikke-vestlige lande på 6,5. For pigerne er gennemsnittet 7,2 for børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande og 7,3 for efterkommere fra ikke-vestlige lande. Der er tale om niveauer, som ligger under niveauerne for drenge og piger med dansk oprindelse, hvor karaktergennemsnittene er 7,4 og 8,2.

Efterkommere fra ikke-vestlige lande og børn af efterkommere er forskellige sammensat med hensyn til oprindelsesland

Vi vil nu dykke ned i en sammenligning imellem efterkommere fra ikke-vestlige lande og børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande. Når man sammenligner karaktergennemsnittet for efterkommere fra ikke-vestlige lande og børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande, skal man være opmærksom på, at grupperne er forskelligt sammensat med hensyn til oprindelsesland. Børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande domineres af få lande, hvor især Tyrkiet, Pakistan og Jugoslavien fylder meget. Tilsammen udgør børn af efterkommere fra Tyrkiet, Pakistan og Jugoslavien 79 pct. af alle 16-årige børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande i 2023. Efterkommere fra Tyrkiet, Pakistan og Jugoslavien udgør til sammenligning 23 pct. af 16-årige efterkommere fra ikke-vestlige lande i 2023, se figur 7.6.

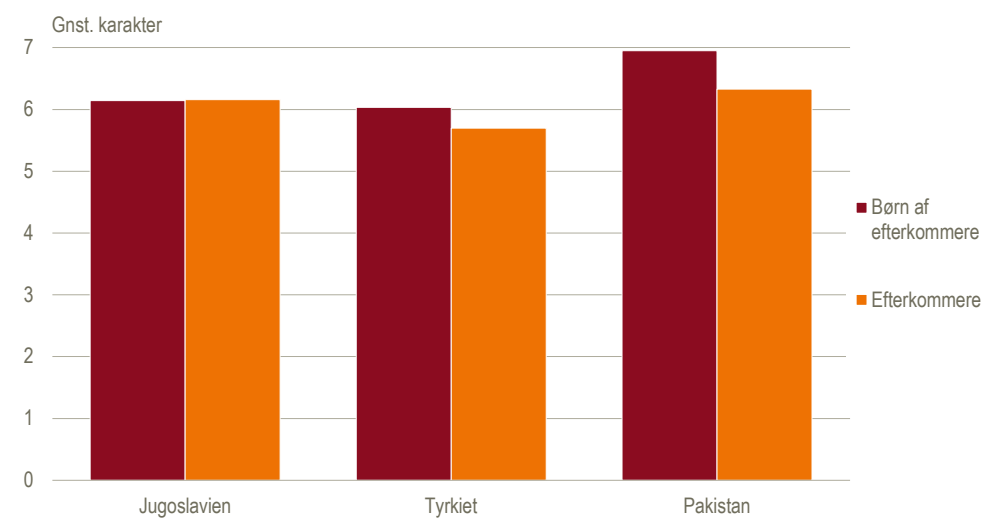
Figur 7.6 Sammensætningen af 16-årige efterkommere fra ikke-vestlige lande og børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande efter oprindelsesland. 2023

Anm.: Jugoslavien i figuren er Jugoslavien før opsplitningen.

<i>Sammenligning af efterkommere og børn af efterkommere fra land</i>	Sammensætningen betyder, at børn af efterkommere fra Tyrkiet, Pakistan og Jugoslavien har stor indvirkning på det samlede karaktergennemsnit for børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande. Og modsat har efterkommere fra de tilsvarende lande en mindre indvirkning. Da der som nævnt er stor forskel i sammensætningen af grupperne, er det derfor interessant at undersøge, hvordan efterkommere og børn af efterkommere og fra samme land klarer sig.
<i>Beregnet som femårsgennemsnit</i>	Ved sammenligning af efterkommere og børn af efterkommere fra samme land, er det hensigtsmæssigt at opgøre karaktergennemsnittet over en længere årrække. Det skyldes, at populationerne ellers bliver meget små. Der er derfor benyttet et femårsgennemsnit, for at opnå et tilstrækkeligt datagrundlag.
<i>Kun børn af efterkommere fra Tyrkiet, Pakistan og Jugoslavien sammenlignes</i>	Sammenligningen er kun foretaget for børn af efterkommere fra Tyrkiet, Pakistan og Jugoslavien. Det skyldes, at det kun er disse lande, hvor datagrundlaget vurderes at være stort nok. At det netop er Tyrkiet, Pakistan og Jugoslavien, som flest børn af efterkommere er fra, skal ses i sammenhæng med, at mange af de indvandrere, der først kom til Danmark, kom fra et af disse lande.
<i>Karaktergennemsnit fordelt efter oprindelsesland</i>	Når karaktergennemsnittet udregnes som femårsgennemsnit efter oprindelsesland har børn af efterkommere et karaktergennemsnit, der er lidt højere eller på niveau med efterkommere. For efterkommerne såvel som børn af efterkommere fra alle landene er der dog tale om niveauer, der ligger under niveauet for børn med dansk oprindelse, hvor gennemsnittet er på 7,6.

Figur 7.7 Karaktergennemsnit for alle bundne prøver efter oprindelsesland. 2018-2022

Anm.: I udregningen af karaktergennemsnittet er der standardiseret i forhold til køn og år for afgangsprøven. Der er udvalgt de lande, hvor der er mindst 100 elever, som kan kategoriseres som børn af efterkommere.

<i>Pakistanere klarer sig bedst</i>	Den største difference mellem børn af efterkommere og efterkommere findes blandt pakistanere, der for børn af efterkommere ligeledes har det højeste gennemsnit blandt de tre lande. Her havde børn af efterkommere et gennemsnit på 7,0, mens efterkommerne havde et gennemsnit på 6,3 – en forskel på 0,6.
-------------------------------------	--

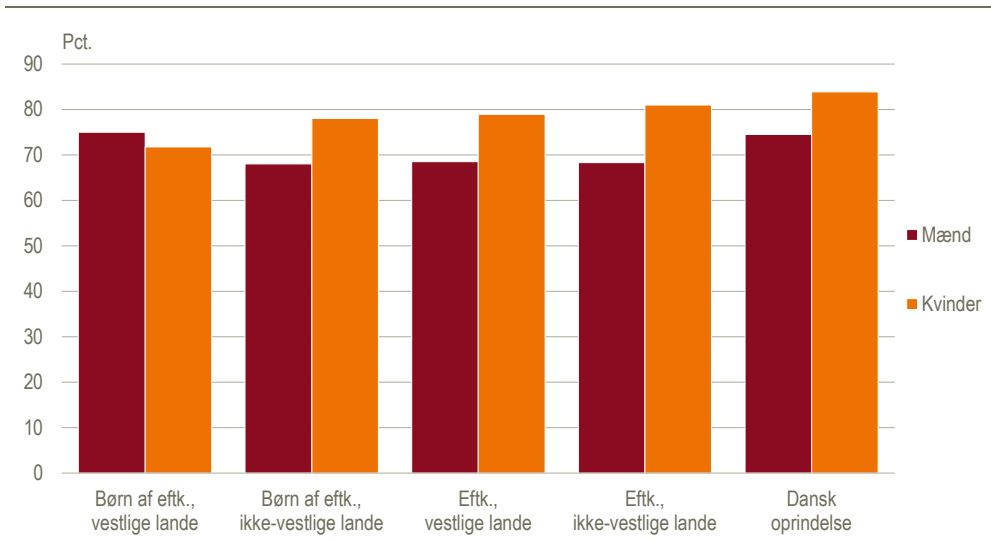
Uddannelse og beskæftigelse

<i>2.483 børn af efterkommere i alderen 20 til 24 år</i>	Børn af efterkommere er som tidligere nævnt en ung gruppe. Statistik om fuldførte uddannelser og beskæftigelsesforhold er derfor kun relevant for en lille del af dem. I alt er der 1. januar 2023 henholdsvis 145 og 2.338 børn af efterkommere fra vestlige lande og ikke-vestlige lande i alderen 20-24-år. Der er derfor stadig begrænsede muligheder for at lave statistik om uddannelse og beskæftigelse på det grundlag.
--	---

*Andel 20-24-årige med
erhvervsfaglig eller
gymnasial uddannelse*

I figur 7.8 ses andelen med fuldført erhvervsfaglig eller gymnasial uddannelse for 20-24-årige. Den nedre grænse er her sat til 20 år, da unge på det tidspunkt kan forventes at have afsluttet deres ungdomsuddannelse, hvis de er startet på uddannelsen lige efter folkeskolen. Andelen af kvinder med enten en erhvervsfaglig eller en gymnasial uddannelse er generelt højere end andelen af mænd.

Figur 7.8 20-24-årige med fuldført enten gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse efter køn. 2023

*Størst andel med enten
erhvervsfaglig eller
gymnasial uddannelse
blandt kvinder*

Blandt 20-24-årige med dansk oprindelse har henholdsvis 75 pct. af mændene og 84 pct. af kvinderne afsluttet en erhvervsfaglig eller en gymnasial uddannelse. De tilsvarende andele er 68 pct. for mændene og 78 pct. for kvinderne blandt børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande.

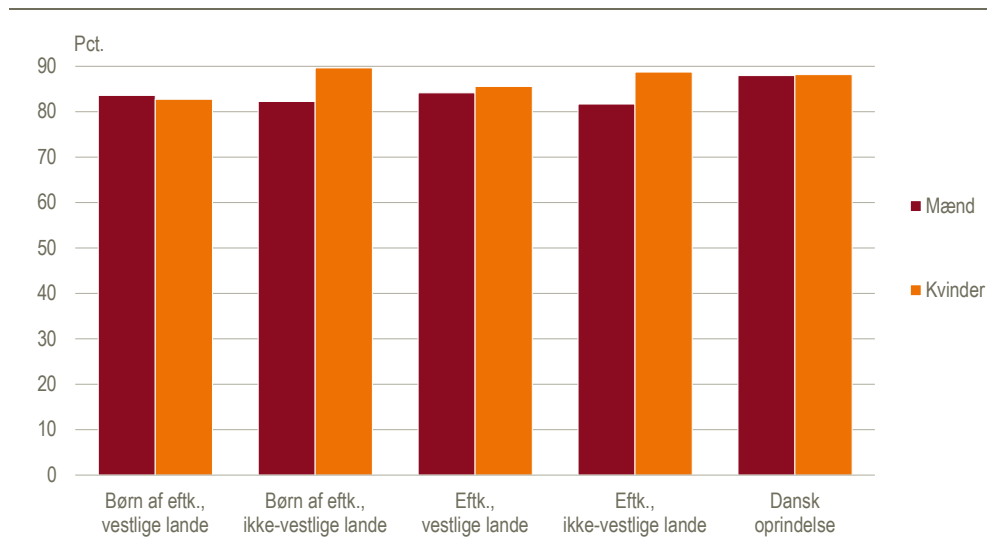
Tabel 7.5 20-24-årige i beskæftigelse eller under uddannelse efter køn. 2022

	Under uddannelse	Både under uddannelse og beskæftiget	Beskæftiget	Hverken under uddannelse eller beskæftiget	I alt
Mænd	32 701	56 606	75 895	26 327	191 529
Børn af efterkommere, vestlige lande	12	23	16	10	61
Indvandrere, vestlige lande	2 283	3 261	4 155	3 200	12 899
Efterkommere, vestlige lande	192	268	338	150	948
Børn af efterkommere, ikke-vestlige lande	185	337	348	188	1 058
Indvandrere, ikke-vestlige lande	1 435	2 148	3 893	1 840	9 316
Efterkommere, ikke-vestlige lande	2 405	4 058	4 108	2 365	12 936
Dansk oprindelse	26 189	46 511	63 037	18 574	154 311
Kvinder	30 194	68 184	60 245	25 295	183 918
Børn af efterkommere, vestlige lande	14	33	25	15	87
Indvandrere, vestlige lande	2 540	4 169	3 342	3 851	13 902
Efterkommere, vestlige lande	144	330	277	127	878
Børn af efterkommere, ikke-vestlige lande	153	445	218	94	910
Indvandrere, ikke-vestlige lande	1 666	2 256	2 425	2 367	8 714
Efterkommere, ikke-vestlige lande	2 391	5 420	3 087	1 385	12 283
Dansk oprindelse	23 286	55 531	50 871	17 456	147 144

*90 pct. af 20-24-årige
kvinder er enten under
uddannelse eller i
beskæftigelse blandt børn
af efterkommere fra
ikke-vestlige lande*

I figur 7.9 ses, at der blandt 20-24-årige med dansk oprindelse er 88 pct. af både mændene og kvinderne, der enten er i beskæftigelse eller under uddannelse. For børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande er de tilsvarende andele 82 pct. for mænd og 90 pct. for kvinder. Gruppen af 20-24-årige børn af efterkommere fra ikke-vestlige lande er i vækst, men en lille gruppe, og omfatter i alt 1.968 personer i 2022, se tabel 7.5.

Figur 7.9 20-24-årige i beskæftigelse eller under uddannelse efter køn. 2022

De meget få børn af efterkommere i alderen 20-24 år gør dog tallene usikre

På sigt er uddannelse og beskæftigelse meget interessante områder, når det gælder statistik om børn af efterkommere. Der vil dog gå en del år, før gruppen af 20-24-årige børn af efterkommere vil være tilstrækkelig stor til, at der for alvor kan laves meningsfuld statistik om beskæftigelses- og uddannelsesforhold. Alle tal om børn af efterkommere i dette afsnit er som nævnt baseret på meget få personer og skal derfor tages med forbehold.

Bilagsforside

Dokument Navn:	Evaluering af projektet Flere Indvandrerkvinder i Beskæftigelse.pdf
Dokument Titel:	Evaluering af projektet Flere Indvandrerkvinder i Beskæftigelse
Dokument ID:	7804028
Placering:	Emnesager/Støtte til at få flere kvinder med indvandrerbaggrund i beskæftigelse/Dokumenter
Dagsordens titel	Orientering om projektet "Styrket indsats til arbejdsmarkedet for ikke-vestlige kvinder via helhedsorienteret og tværgående indsats"
Dagsordenspunkt nr	8
Appendix nr	1

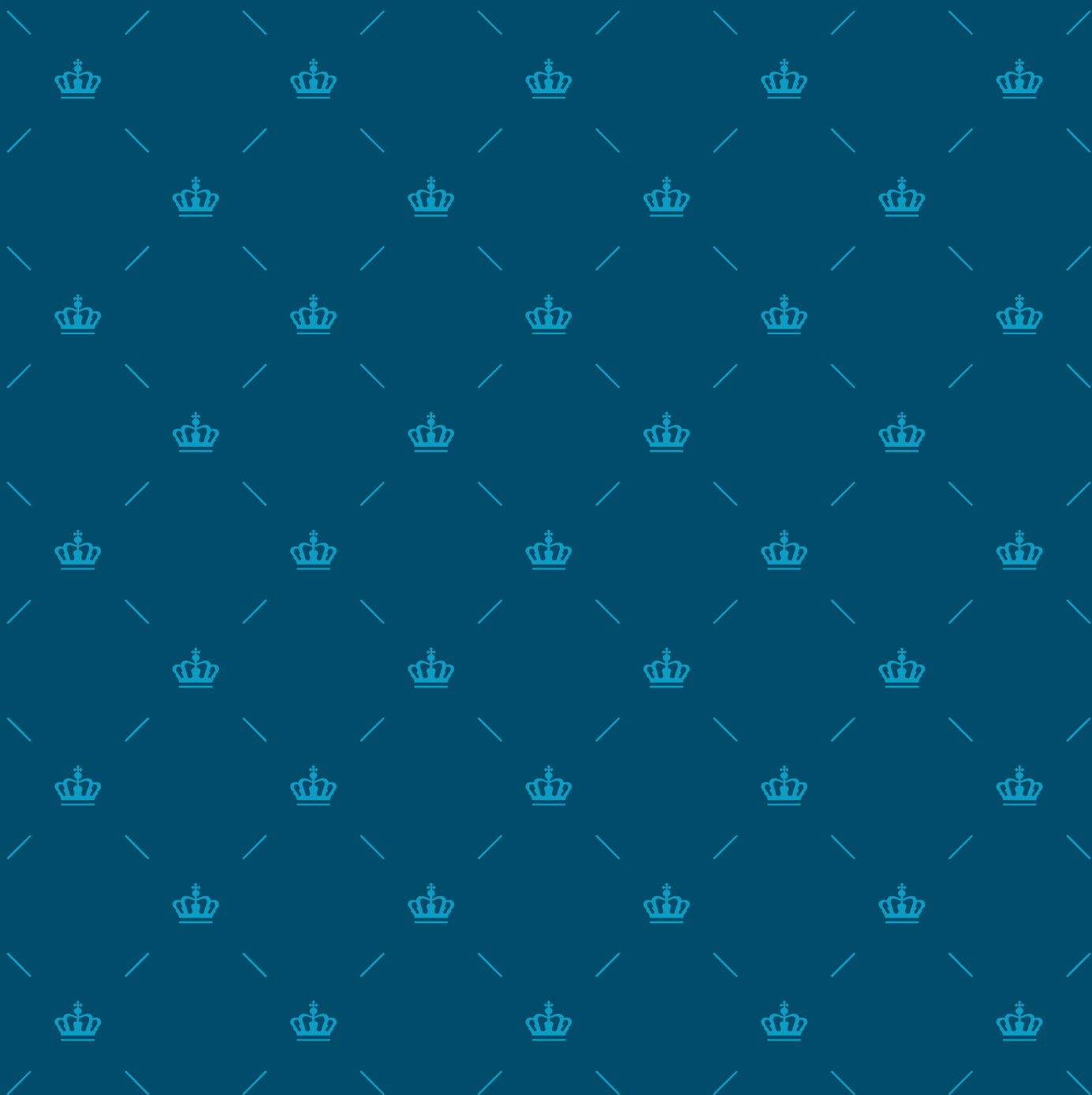
Relaterede Dokumenter:

1

Udlændinge- og
Integrationsministeriet

Evaluering af projektet Flere Indvandrer- kvinder i Beskæftigelse

---

© 2023, Styrelsen for International Rekruttering og Integration

Styrelsen for International Rekruttering og Integration
Carl Jacobsens Vej 39
2500 Valby

Tlf: 7214000
E-mail: siri@siri.dk
[web]

September, 2023

Udgivelsen kan frit hentes på [web]
Styrelsen for International Rekrutterings udgivelser kan frit citeres med tydelig kildegengivelse

---

Indholdsfortegnelse

.....	1
1. Sammenfatning	5
1.1 Evalueringens baggrund, formål og genstandsfelter	5
1.2 Evalueringens formål, design og datakilder	5
1.3 Evalueringens væsentligste fund.....	5
2. Indledning.....	7
2.1 Kort om initiativet.....	7
2.1.2 KIB-projektets fem kerneprincipper	9
2.2 Evalueringens formål.....	10
2.3 Evalueringens opbygning og metodegrundlag.....	10
2.4 Evalueringens datagrundlag	13
3. Analysedel.....	13
3.1. Formål 1: KIB-projektets målopfyldelse for kvinder, som er kommet ud af ledighed	13
3.1.2 Væsentligste fund i analysen af DREAM-data	13
3.1.3 Flertallet af kvinderne i projektet var ved deres indtræden visiteret som aktivitetsparate.....	14
3.1.4 Halvdelen af kvinderne var i uddannelse eller i hel eller delvis beskæftigelse i løbet af projektperioden.....	15
3.1.6 Undervejs i projektperioden har en tredjedel af de aktivitetsparate været i hel eller delvis beskæftigelse.....	18
3.1.5 Kommuner med mange aktivitetsparate kvinder viser stor variation i målopfyldelse.....	19
3.2 Formål 2: Kommunernes anvendelse af viden, indsatser og metoder til at hjælpe kvinderne med at opnå beskæftigelse.....	22
3.2.1 Analyse af kommunernes anvendelse af kerneprincippet 'beskæftigelsesorienteret'	22
3.2.2 Analyse af kommunernes anvendelse af kerneprincippet 'individuel tilrettelæggelse og helhedsorienteret'	25
3.2.3 Analyse af kommunernes anvendelse af kerneprincippet 'tværfaglig'	29
3.2.4 Analyse af kommunernes anvendelse kerneprincippet 'ressource- og motivationsbaseret'	31
3.2.5 Analyse af kommunernes anvendelse af kerneprincippet 'vidensbaseret'	35
3.2.6 Kommunernes brug af sprogettede tiltag.....	38
3.2.7 Kommunernes organisering af deres KIB-projekter	43
3.2.8 Formål 3: Kommunernes oplevelser af SIRIs implementeringsunderstøttelse.....	44
4. Formål 4: Kvindernes udvikling af trivsel og tilknytning til arbejdsmarkedet	48
4.1 Kvindernes oplevelser af hvad der har størst betydning for, at de er kommet i beskæftigelse	49

Kvindernes oplevelser af ændringer i deres trivsel og udvikling ved at komme i beskæftigelse	49
5. Analyse af virkningerne af kommunernes beskæftigelsesindsatser	50
5.1 Forskellige indsatser til forskellige kvinder med forskellige forudsætninger.....	51
5.2 Væsentligste fund i analysen af kommunernes indsatser.....	52
5.3 Projektorganisering har betydning for hvordan indsatserne virker.....	57
5.3 Implementeringsunderstøttelse har betydning for hvordan indsatserne virker	58
6. Evalueringens kvantitative fund understøtter de kvalitative fund.....	59
7. Konklusioner	59
8. Referencer	61
Bilag 1 Afdækning af kerneprincippet individuel tilrettelæggelse og helhedsorientering vha. GUIDE	62
Bilag 2 Mekanismer og moderatører i beskæftigelsesindsatsen	63
Bilag 3 Dataindsamling	65
Bilag 4 Organisering af KIB-team og fokus i indsatser.....	67
Bilag 5 Oversigt over evalueringens samlede resultater	68

---

1. Sammenfatning

1.1 Evalueringens baggrund, formål og genstandsfelter

Som led i udmøntningen af satspuljeaftalen for 2019 blev der afsat en bevilling målrettet landets kommuner til projektet 'Flere indvandrerkvinder i beskæftigelse' (KIB-projektet). Initiativet havde til formål at styrke tilknytningen til arbejdsmarkedet for kvinder med indvandrerbaggrund. Målgruppen for KIB-projektet var ikke-vestlige indvandrerkvinder i alderen 18-64 år, som på visitationstidspunktet var aktivitetsparate, jobparate, selvforsørgende eller kvinder under 30 år, med et uddannelsespålæg. 15 kommuner ansøgte om støtte og blev tildelt 68,8 mio. kr. fra puljen i perioden 2019-2022.

SIRI har løbende understøttet projektet i form af faglig opkvalificering med henblik på at fremme kommunernes anvendelse af virksomme metoder og indsatser. Kommunernes projekter har således ikke haft en fælles indsatsmodel, men har qua SIRIs faglige opkvalificeringsforløb stået på et fælles fundament og tilpasset deres aktiviteter til deres målgruppes sammensætning.

Evalueringen har til formål at undersøge følgende fire spørgsmål:

- Hvor mange kvinder er overgået fra passiv forsørgelse til uddannelse eller beskæftigelse?
- Hvordan har KIB-kommunerne i deres indsatser anvendt viden og metoder til at styrke kvinderne arbejdsmarkedsparethed og beskæftigelse, samt hvornår og hvorfor har kommunernes indsatser virket?
- Hvilken betydning har SIRIs implementeringsstøtte og faglige opkvalificering haft for kommunernes arbejde undervejs i projektet?
- Hvad har kvinderne vurderet har haft størst betydning for, at de er kommet i beskæftigelse, og for deres generelle trivsel?

1.2 Evalueringens formål, design og datakilder

Evalueringen anvender kvantitative data til at vise, hvor stor en andel af kvinderne, der er kommet i beskæftigelse eller uddannelse i projektperioden. Til at forklare, hvilke indsatser i KIB-projektet, der har understøttet at flere i målgruppen er kommet i beskæftigelse eller uddannelse, anvender evalueringen kvalitative data.

Der er anvendt DREAM-data til at monitorere kvindernes progression, og der indgår interviews med deltagende kommuner og nogle af de kvinder, som har deltaget i projektet. Interviewdata er, hvor det er relevant, suppleret med kommunernes besvarelse af en selvevaluering, som kommunerne har gennemført undervejs¹.

1.3 Evalueringens væsentligste fund

Halvdelen af de deltagende kvinder har været i beskæftigelse i løbet af projektperioden

Evalueringen viser at halvdelen af projektets kvinder i løbet af projektperioden har opnået hel eller delvis beskæftigelse. Blandt de **aktivitetsparate kvinder** er det **en tredjedel** af kvinderne, der har været i hel eller delvis beskæftigelse. **Efter projektets ophør var en tredjedel af alle kvinderne i hel eller delvis beskæftigelse, uddannelse eller fleksjob.** For de kvinder, der ved deres indtræden i projektet var **aktivitetsparate, var det en femtedel.** Blandt de kvinder, der nåede i uddannelse eller i beskæftigelse **mere end deltid**, var ca. **halvdelen i varig beskæftigelse på mere end deltid**, mens en **femtedel var i varig beskæftigelse på mindre end deltid.**

---

¹ Kommunerne har to gange i løbet af projektperioden besvaret et spørgeskema, hvor de selv har evalueret implementeringen af projektet.

Kommunernes målopfyldelse afhænger ikke kun af kvindernes arbejdsmarkedsparathed

Blandt de kommuner, hvor hovedparten af kvinderne var aktivitetsparate ved indtræden i projektet, ses der en stor variation i kommunernes målopfyldelse. Det indikerer, **at det ikke kun er kvindernes arbejdsmarkedsparathed, der er afgørende for kommunernes målopfyldelse**, men at fx kommunens tilrettelæggelse af indsatsen over for den enkelte kvinde og projektets organisering også bidrager positivt.

Parallelle beskæftigelsesindsatser virker sammen og kan understøtte beskæftigelse

Samlet set peger evalueringen på, at **kombinationen af løntimer og en individuel og helhedsorienterede understøttende indsats** gør en positiv forskel for kvindernes beskæftigelse uanset deres visitationskategori. Evalueringen peger på, at kommunernes fokus på at **fx sociale eller helbredsmæssige problemer**, som står i vejen for deres tilknytning til arbejdsmarkedet, skal håndteres parallelt med, at der arbejdes beskæftigelsesrettet har **skabt motivation og handlemuligheder** for kvinderne til at komme i job. Endelig viser evalueringen, at kommunernes **tværfaglige tilgang** til fx problemløsning har givet kommunerne mulighed for at arbejde med parallelle indsatser.

Medarbejderens tro på kvindens beskæftigelsesmuligheder er vigtig for kvindens tillid og motivation for indsatsen

Evalueringen peger på, at **beskæftigelsesmedarbejderens tro på kvinden er afgørende for kvindens tillid og motivation** for indsatsen. Beskæftigelsesmedarbejderens anerkendelse af kvindens livshistorie, erfaringer og ressourcer øget sandsynligheden for at kvinden kan og vil imødekomme de forventninger jobcentret har til dem om at komme i job.

Effektiv kommunikation om kvindernes muligheder på arbejdsmarkedet styrker kvindernes arbejdsmarkedsparathed

Evalueringen peger samtidig på, at beskæftigelsesmedarbejderens evner til at **formidle formålet med at deltage aktivt i beskæftigelsesindsatsen**, ser ud til at fremme en vellykket og **effektiv kommunikation om kvindernes muligheder på arbejdsmarkedet**, som er centralt for, at der kan arbejdes med kvindernes udvikling og derigennem styrke kvindernes arbejdsmarkedsparathed.

Kvindernes udvikling af dansksproglige kompetencer fremmes af muligheden for at træne sprogkompetencen, der hvor den anvendes

Evalueringen peger på, at et vedholdende **fokus hos sagsbehandlerne på at tale dansk med kvinderne** om at komme i job, **tilskynder kvinderne til at kommunikere på dansk** på arbejdspladsen og i andre hverdagsammenhænge. Samtidig har mange kommuner iværksat **målgruppetilpassede sprogforløb**, samt aktivt understøttet, at arbejdspladsen **arbejder med kvindens sproglæring i jobbet**. Det har for mange af kvinderne betydet, at deres dansksproglige færdigheder har udviklet sig positivt.

Tæt virksomhedssamarbejde styrker kvindernes jobskabelse og fastholdelse i job

Evalueringen peger på, at kvinderne typisk har behov for at **udvikle deres arbejdsidentitet, dansksproglige færdigheder og kompetencer til at integrere sig på en arbejdsplads**, så de i højere grad bliver i stand til at igangsætte handlinger, der styrker deres tilknytning til arbejdsmarkedet. Derfor styrkes virkningen af virksomhedsrettede indsatser særligt af, at der etableres et **godt virksomhedssamarbejde**, hvor der kan

---

følges op på ansættelserne. Det kan fx ske ved at hjælpe virksomhedslederne med at **håndtere sproglige misforståelser eller kulturelle forskelle** på arbejdspladsen.

Gode organisatoriske rammebetingelser fremmer beskæftigelsesindsatsen over for kvinderne

Evalueringen har ligeledes undersøgt projekternes organiseringsformer. Evalueringen peger på, at en **tydelig ledelsesunderstøttelse** undervejs i projektperioden samt etablering af en organiseringsform, der giver beskæftigelsesmedarbejderen **god tid til den enkelte kvinde**, mulighed for **hyppig opfølgning** og **kontinuitet** i indsatsen samt implementering af tværfaglige samarbejdsrelationer er væsentlige **understøttende faktorer**, som fremmer projekternes målopfyldelse.

Kurser i evidensbaseret viden og metoder har været et fagligt aktiv

Evalueringen peger på, at **SIRI's kurser i evidensbaseret viden og metoder** har været **et aktiv for kommunerne** i forhold til at kvalificere beskæftigelsesindsatsen over for kvinderne. Mange kommuner har tilrettelagt deres indsatser for kvinderne ud fra en **specifik metodisk tilgang**, hvor andre har fokuseret på at anvende en **større variation af metoder**. Samtidig har den øgede faglighed sammen med tværfaglige samarbejdsrelationer for mange af beskæftigelsesmedarbejderne medført **en øget arbejdsglæde**.

Kvindernes perspektiv

Evalueringen peger på, at **kvindernes udsagn generelt understøtter kommunernes oplevelser** af, hvad der har virket og med hvilket resultat i projektet. Kvinderne fremhæver særligt, at de har oplevet, at det at komme i **beskæftigelse har påvirket deres trivsel og selvværd positivt**. Her lægger de særlig vægt på at mærke en stolthed over at kunne bidrage til samfundet. Kvinderne bekræfter desuden, at de særligt har profiteret af, at beskæftigelsesmedarbejderne har haft tid til at lytte til dem og anerkendt deres forståelse af egen livssituation og behov.

Tæt kobling mellem kvantitative data og de kvalitative fund

De kvantitative analyser har ligeledes vist, at en betydelig andel af kvinderne har fastholdt **hel eller delvis varig beskæftigelse**, og at de aktivitetsparate kvinder, har vist sig at have samme niveau af varig beskæftigelse som den øvrige gruppe i løbet af projektperioden, idet det dog generelt er en mindre andel af denne gruppe, som overgår til beskæftigelse. Sammenholdt med kommunernes vurderinger af betydningen af de beskæftigelsesunderstøttende indsatser med virksomhedssamarbejde, fokus på sprogstøtte, interkulturelle kompetencer og efterværn indikerer det, **at en kombination af løntimer og en individuel og helhedsorienterede indsats bidrager positivt**.

---

2. Indledning

2.1 Kort om initiativet

Som led i udmøntningen af satspuljeaftalen for 2019 blev der afsat en bevilling til projektet Flere Indvandrerkvinder i Beskæftigelse (KIB-projektet). Midlerne var primært målrettet landets kommuner, der kunne søge om støtte til at igangsætte en række indsatser, som skulle understøtte, at flere kvinder med indvandrerbaggrund gik fra passiv forsørgelse til uddannelse eller i ordinær beskæftigelse. I projektbeskrivelsen er det endvidere fremhævet, at kommunerne skal sammentænke socialfaglige og beskæftigelsesfaglige ind-

---

satser, fordi de interagerer og gensidigt påvirker hinanden. En øget trivsel kan således skabe bedre mulighed for fodfæste på arbejdsmarkedet, mens arbejdsmarkedstilknytningen vil styrke kvindens trivsel. 15 kommuner blev tildelt 68,8 mio. kr. fra puljen i perioden 2019-2022.

Kommunerne har som led i ansøgningen opstillet mål for, hvordan flere indvandrerkvinder kommer i beskæftigelse og en plan for, hvorledes målene opnås. Målgruppen for KIB-projektet var indvandrerkvinder i alderen 18-64 år, som ikke var i beskæftigelse og har været i Danmark i en årrække. På visitationstidspunktet til projektet var kvinderne aktivitetsparate, jobparate, selvforsørgede eller kvinder under 30 år med et uddannelsespålæg. Den største del af kvinderne var aktivitetsparate, fordi kommunerne inden projektstart havde vurderet dem ude af stand til at påtage sig et ordinært job og ude af stand til at forsørge sig selv inden for en nær fremtid. Projektets succes er derfor også blevet målt på, hvor stor en andel af kvinder, der er gået fra passiv forsørgelse til en aktiv og målrettet beskæftigelsesindsats ude i virksomhederne.

Undervejs i hele projektperioden har SIRI været ansvarlig for at yde kommunerne implementeringsstøtte både i form af processtøtte og kursusudbud i forhold til at sikre kommunernes målopfyldeelse.

En række litteraturstudier har peget på, at årsagerne til kvindernes manglende arbejdsmarkedstilknytning bl.a. skyldes, at kvinderne i højere grad end mænd står over for et samspil af problemer, hvor fx familie- og sundhedsmæssige aspekter spiller ind, hvorfor en helhedsorienteret tilgang er vigtig i den beskæftigelsesrettede indsats, hvis det skal lykkes kommunerne at få flere kvinder i beskæftigelse. Den bedste progression skabes derfor, når en job-/virksomhedsrettet indsats kombineres og finder sted samtidig med en social indsats, en helbredsrettet indsats eller en opkvalificerende indsats, kontinuerligt og uden pause². Det betyder, at kvinden fx deltager i en helbreds- eller social indsats sideløbende med en beskæftigelsesindsats, hvis det skønnes relevant og fremmende for at styrke hendes tilknytning til arbejdsmarkedet.

---

² Se fx <http://vaeksthusets-forskningscenter.dk/wp-content/uploads/2018/06/Aktiv-beskaeftigelsesindsats-og-progression-1.pdf>, samt <https://www.norden.org/da/publication/veje-til-beskaeftigelse-flygtninge-og-indvandrerkvinder>

2.1.2 KIB-projektets fem kerneprincipper

På baggrund af ovenstående erfaringer har SIRI peget på fem kerneprincipper, som tilsammen har skabt en faglig ramme for kommunernes indsatser og handlinger i løbet af projektperioden:

Projektets kerneprincipper:

- **Beskæftigelsesorientering**, dvs. at indsatsen har fokus på job, subsidiært ordinære løntimer og forløb på virksomheder, uanset hvor langt kvinden er fra arbejdsmarkedet
- **Individuel tilrettelæggelse og helhedsorientering**, dvs. at indsatsen er tilrettelagt ud fra den enkelte kvindes behov og inddrager hverken flere eller færre aspekter af hendes liv end nødvendigt for at opnå beskæftigelse
- **Tværfaglighed**, dvs. at indsatsen er tværfaglig og koordineret på tværs af relevante forvaltninger
- **Ressource - og motivationsbaseret**, dvs. indsatsen tager udgangspunkt i kvindens ønsker og sagsbehandlerens tro på hendes evner og kompetencer
- **Vidensbaseret**, dvs. indsatsen bygger systematisk på bedste og nyeste viden

Kommunerne har gennem projektet suppleret deres virksomhedsrettede indsatser med forskellige vejlednings- og opkvalificeringsforløb, men også med indsatser over for kvinderne, som har fokuseret på at løse fx sociale problemer eller helbredsproblemer hos kvinderne, hvis de har stået i vejen for, at kvinderne kan komme i beskæftigelse.

Kommunerne har ikke arbejdet ud fra en fælles indsatsmodel, men har på grundlag af et fælles videns- og metodegrundlag tilpasset deres aktiviteter den konkrete målgruppes sammensætning og ud fra en forudsætning om, at indsatsen skal tage afsæt i en interaktion mellem det beskæftigelsesfaglige felt og det socialfaglige område. SIRI har gennem hele projektperioden arbejdet med at kvalificere kommunernes arbejde med kerneprincipperne. Dels for at bringe kerneprincipperne i fokus, så de i samspil med hinanden understøtter den beskæftigelsesrettede indsats på en måde, så det bedst muligt skaber progression hos den enkelte kvinde. Dels for at sikre den viden og de metoder, der er præsenteret af SIRI, implementeres i forhold til de enkelte målgrupper i projektet, som kommunerne har valgt at arbejde med.

Undervejs har SIRI ligeledes monitoreret kvindernes progression for at følge, hvor stor en andel af kvinderne der er kommet i beskæftigelse, og hvor stor en andel af kvinderne der er gået fra passiv forsørgelse til en aktiv og målrettet beskæftigelsesindsats ude i virksomhederne.

2.2 Evalueringens formål

Det er evalueringens formål at indsamle erfaringer på tværs af kommunerne mhp. at afdække, hvordan anvendelsen af de fem kerneprincipper har fremmet handlinger i kommunerne, og medvirket til at styrke kvindernes tilknytning til arbejdsmarkedet.

Samlet set kan der opstilles fire formål.

Evalueringens sigte er dels at undersøge KIB-projektets opfyldelse af de to overordnede formål:

- Flere kvinder skal gå fra passiv forsørgelse til uddannelse eller beskæftigelse
- Kvinderne skal opnå tillid til systemet og aktiv samfundsdeltagelse

Derudover har evalueringen til formål at undersøge:

- KIB-kommunernes anvendelse af viden, indsatser og metoder, til at hjælpe kvinderne med at opnå beskæftigelse
- Betydningen SIRI's implementeringsstøtte og faglige opkvalificering for kommunernes arbejde undervejs i projektet.

2.3 Evalueringens opbygning og metodegrundlag

Evalueringen er bygget op omkring de fire formål som udfoldes yderligere nedenfor. Det er et mål for evalueringens indsats, at resultaterne fra de fire formål kan underbygge hinanden i analysen af resultaterne.

Evalueringen er designet under hensyn til de enkelte formåls forskelligheder. Det betyder, at der anvendes forskellige metodiske tilgange til dataindsamling og analyser. De kvantitative data kan beskrive, hvor mange kvinder, der er kommet i beskæftigelse, løntilskud, praktik etc., mens de kvalitative interviewdata kan anvendes til at beskrive *hvorfor*, dvs. *hvad der har virket i indsatserne*, og desuden belyse, hvordan SIRI's implementeringsstøtte og faglige opkvalificering har påvirket handlinger i kommunerne, som på sigt vil styrke målgruppens tilknytning til arbejdsmarkedet.

Evalueringen vil således være med til at pege på, hvordan kommunerne ved hjælp af en virksom beskæftigelsesindsats fortsat sikrer, at (endnu) flere kvinder går fra passiv forsørgelse til uddannelse eller beskæftigelse. Samtidig vil evalueringen indsamle kvindernes oplevelse af, hvad der har været afgørende for dem, for at de er kommet i beskæftigelse. Afsluttende samles der op på, hvordan evalueringens resultater underbygger hinanden.

I det følgende uddybes, hvordan undersøgelserne af evalueringens fire formål er tilrettelagt.

Formål (1): Evaluering af kvindernes udvikling ift. en række beskæftigelsesrettede, kvantitative resultatmål

Til evalueringens formål (1) anvendes der kvantitative data, som følger de deltagende kvinders progression i forhold til en række beskæftigelsesrettede kvantitative resultatmål. Der monitoreres på de resultatmål, som er udarbejdet med inspiration i målene fra STAR's indsats *Flere skal med 1*. Ved hjælp af registertræk følges kvindernes udvikling på følgende tre parametre:

- Andel af kvinder der modtager løntimer eller er på SU uden samtidig at modtage ydelse
- Andel af kvinder, der modtager løntimer og samtidig modtager ydelse
- Andelen af kvinder, der enten er i virksomhedspraktik eller løntilskud.

De kvantitative data baserer sig på oplysninger fra DREAM og e-indkomst. Evalueringen supplerer desuden med en målgruppeinddeling, idet kvindernes arbejdsmarkedsparathed (angivet ved deres visitationskategori) både er afgørende for, hvilken indsats kommunerne igangsætter og resultaterne heraf. Under dette formål søges følgende undersøgelsesspørgsmål besvaret:

Hvor mange kvinder er projektet samlet set lykkedes med at få fra passiv forsørgelse til uddannelse eller beskæftigelse?

Data præsenteres i rapportens analysedel og kobles dernæst til rapportens øvrige fund som led i analysen af virkningerne af kommunernes beskæftigelsesindsatser.

Formål (2): Evaluering af KIB-kommunernes anvendelse af viden, indsatser og metoder, til at hjælpe kvinderne med at opnå beskæftigelse

Til evalueringens formål (2) anvendes interviewdata fra alle deltagerkommunerne. KIB-projekternes organisering og aktiviteter har i praksis været forskellige, fordi projekterne er tilrettelagt efter kommunernes lokale behov og muligheder. Kommunerne har dermed haft mulighed for at tilpasse deres projekter deres specifikke kontekst fx til det lokale arbejdsmarked og den enkelte borger og borgerens arbejdsmarkedsparathed. Fælles er imidlertid de fem kerneprincipper, som tilsammen har skabt en faglig ramme for kommunernes indsatser og handlinger. Evalueringen skal indsamle erfaringer fra det samlede KIB-projekt på tværs af kommunerne på en måde, så det bliver tydeligt, hvordan anvendelsen af de fem kerneprincipper har fremmet handlinger i kommunerne, som har styrket kvindernes tilknytning til arbejdsmarkedet, givet dem tillid til systemet og fremmet en aktiv samfundsdeltagelse. Dette kan formuleres som følgende evalueringsspørgsmål til formål (2):

- Hvordan har de fem kerneprincipper været anvendt i de kommunale KIB-projekter, og hvordan har de bidraget til KIB-projektets overordnede formål?
- Hvad har haft betydning for, hvilke kerneprincipper, der har været særligt centrale i kommunernes projekter?
- Hvorfor har kommunernes indsatser virket?

Formål 3: Evaluering af betydningen af SIRIs implementeringsstøtte i kommunernes KIB-projekter

SIRI har gennem hele projektperioden arbejdet med at kvalificere kommunernes projektindsatser. Formålet med understøttelsen har været 1) at bringe kerneprincipperne i fokus, så de i samspil med hinanden understøtter den beskæftigelsesrettede indsats på en måde, så det bedst muligt skaber progression hos den enkelte kvinde., og 2) at sikre at den viden og de metoder, der er præsenteret af SIRI, implementeres i forhold til de enkelte målgrupper i projektet, som kommunerne har valgt at arbejde med.

SIRI's implementeringsunderstøttelse af kommunerne i KIB har haft tre overordnede læringsmål:

- Øget viden om målgruppen og øget integrationsfaglighed
- Kompetence til at arbejde beskæftigelsesrettet med målgruppen
- Kompetence til at arbejde tværfagligt, til at udvikle en tværfaglig organisering og skabe gode tværfaglige samarbejdsrelationer i kommunen

---

De tre læringsmål er baseret både på projektets kerneprincipper, kommunernes egen beskrivelse af deres ønsker og behov og videnskortlægningens beskrivelse af barrierer for kvindernes beskæftigelse. Til at understøtte kommunernes implementering af KIB-projektet har SIRI bl.a.

Tilrettelagt og afholdt møder med projektlederne, hvor der er blevet fulgt op på udvikling inden for projektets kernelementer/principper

- Afholdt netværksmøder for de kommunale projektledere
- Afholdt kurser for de deltagende kommuner ud fra læringsmålene
- Udviklet en mindre værktøjskasse, der indeholder faglig viden om beskæftigelsesrettede indsatser til inspiration for kommunerne

Evalueringen undersøger samspillet mellem de lokale indsatser og SIRI's implementeringsstøtte herunder kommunernes vurdering af egen faglig læring og kompetenceudvikling ved at svare på følgende undersøgelsesspørgsmål:

Hvilken betydning har SIRI's implementeringsunderstøttelse haft for kommunernes udvikling af deres projekter?

I rapportens analysedel præsenteres kommunernes oplevelse af SIRI's implementeringsstøtte, herunder hvordan kommunerne har anvendt ny viden og metoder i indsatsen, som herefter kobles til rapportens øvrige fund i virkningsanalysen.

Formål (4): Evaluering af kvindernes udvikling gennem projektet

Ved at undersøge kvindernes oplevelse af, hvad der har været afgørende for dem, for at de er kommet i beskæftigelse, kan vi samtidig få en indikation af, om kommunernes indsatser har understøttet deres vej i job:

Evalueringen anvender en brugerorienteret tilgang til at undersøge udvalgte kvinders oplevelser med at komme i beskæftigelse. Metodisk opstiller evalueringen en række kriterier, hvor der lægges vægt på den enkelte kvindes vurderinger og optagethed, ligesom der anvendes en række sociale succeskriterier for indsatserne for projektets deltagere.

Tilgangen vil give mulighed for at pege på de sammenhænge kvinderne evt. selv ser mellem deres beskæftigelse, trivsel og tillid.

På dette grundlag opstilles der i evalueringen følgende undersøgelsesspørgsmål til besvarelse af det overordnede formål *'Kvinderne skal opnå tillid til systemet og aktiv samfundsdeltagelse'*.

- Hvad oplever kvinderne har haft størst betydning for, at de er kommet i beskæftigelse?
- Hvordan oplever kvinderne deres trivsel og udvikling ved at komme i beskæftigelse?

Spørgsmålene besvares på baggrund af de interviewede kvinder, idet rapporten gengiver, hvad kvinderne oplever har haft størst betydning for, at de er kommet i beskæftigelse, og hvordan de oplever deres trivsel og udvikling ved at komme i beskæftigelse.

2.4 Evalueringens datagrundlag

Evalueringens undersøgelsesspørgsmål er søgt besvaret ved hjælp af forskellige relevante datakilder. Der indgår interviews med henholdsvis kommuner og kvinder, som har deltaget i projektet. Interviewdata vil, hvor det er relevant, blive suppleret med kommunernes besvarelse af selvevalueringen, som desuden vedlægges som bilag til evalueringen. Tilsammen giver data et overblik over den fælles udvikling i projekterne i forhold til centrale implementeringsparametre. DREAM-data anvendes til at monitorere kvindernes progression mod beskæftigelse. Se endvidere *bilag 3*.

3. Analysedel

I de følgende afsnit gennemgås evalueringsrapportens analyseresultater i forhold til formål (1) kommunernes kvantitative målopfyldelse og formål (2) kommunernes anvendelse af viden, indsatser og metoder herunder gennemgås formål (3) kommunernes oplevelser af SIRIs implementeringsstøtte i forhold til at hjælpe kvinderne med at opnå beskæftigelse. Formål (4) afrapporteres særskilt i det efterfølgende kapitel 4.

3.1. Formål 1: KIB-projektets målopfyldelse for kvinder, som er kommet ud af ledighed

Projektet er målrettet ledige kvinder i aldersgruppen 18-64 år med ikke-vestlig baggrund. Projektdeltagerne er visiteret til projektet som aktivitetsparate, selvforsørget eller er under uddannelsespålæg som aktivitetsparat. Typisk har kvinderne afsluttet integrationsprogrammet og har haft ophold i Danmark i en lang årrække. Kvinderne er kategoriseret som værende *langt fra arbejdsmarkedet*, hvilket vil blive beskrevet nærmere i analysen af kvindernes udvikling af trivsel og tilknytning til arbejdsmarkedet baseret på svar fra de 13 projektdeltagere, som har bidraget med deres personlige erfaringer fra deltagelsen i KIB-projektet.

I denne analyse ser vi indledningsvist på tal (DREAM) for projektets resultater samlet set. Derefter fokuserer vi særligt på udviklingen blandt gruppen af kvinder, som var aktivitetsparate ved deres indtræden i projektet. Endelig ser vi på eventuelle sammenhænge mellem den enkelte kommunes samlede målopfyldelse og deres fordeling af deltagende kvinder på visitationskategorier. Analysen er primært deskriptiv. Relevante fund fra analysen bliver behandlet yderligere i evalueringens analyse af virkningerne af kommunens beskæftigelsesindsatser i projektet (se kapitel 6).

3.1.2 Væsentligste fund i analysen af DREAM-data

Halvdelen af kvinderne har i løbet af projektperioden opnået hel eller delvis beskæftigelse

Samlet set har halvdelen af projektets kvinder i løbet af projektperioden opnået hel eller delvis beskæftigelse. Blandt de aktivitetsparate kvinder er det en tredjedel af kvinderne, der har opnået hel eller delvis beskæftigelse.

Halvdelen af de kvinder som fik løntimer i projektperioden opnåede hel eller delvis varig beskæftigelse

Blandt de kvinder, der nåede i uddannelse eller i beskæftigelse mere end deltid, var ca. **halvdelen i varig beskæftigelse på mere end deltid**, mens en **femtedel var i varig beskæftigelse på mindre end deltid**. Evalueringen viser desuden, at de **aktivitetsparate kvinder**, som har nået mål 1, i lige så høj grad som den samlede kvindegruppe opnår varig beskæftigelse. Der er dog stadig færre aktivitetsparate end fx jobparate, som når mål 1.

Efter projektets ophør er en tredjedel af kvinderne stadig i hel eller delvis beskæftigelse

Cirka en tredjedel af kvinderne var ultimo februar 2023 i uddannelse eller hel eller delvis beskæftigelse. En mindre del var i fleksjob eller blevet afklaret til førtidspension. Den resterende gruppe af de deltagende kvinder var ledige på selvforsørgelse, mens ledige på ydelse udgjorde 51 pct.

Kommunernes målopfyldelse afhænger ikke kun af kvindernes arbejdsmarkedsparathed

Blandt de kommuner, hvor hovedparten af kvinderne var aktivitetsparate ved indtræden i projektet, ses der en stor variation i kommunernes målopfyldelse. Dette indikerer, **at det ikke kun er kvindernes arbejdsmarkedsparathed, der er afgørende for kommunernes målopfyldelse**, men andre faktorer som fx kommunens tilrettelæggelse af indsatsen over for den enkelte kvinde og projektets organisering bidrager positivt.

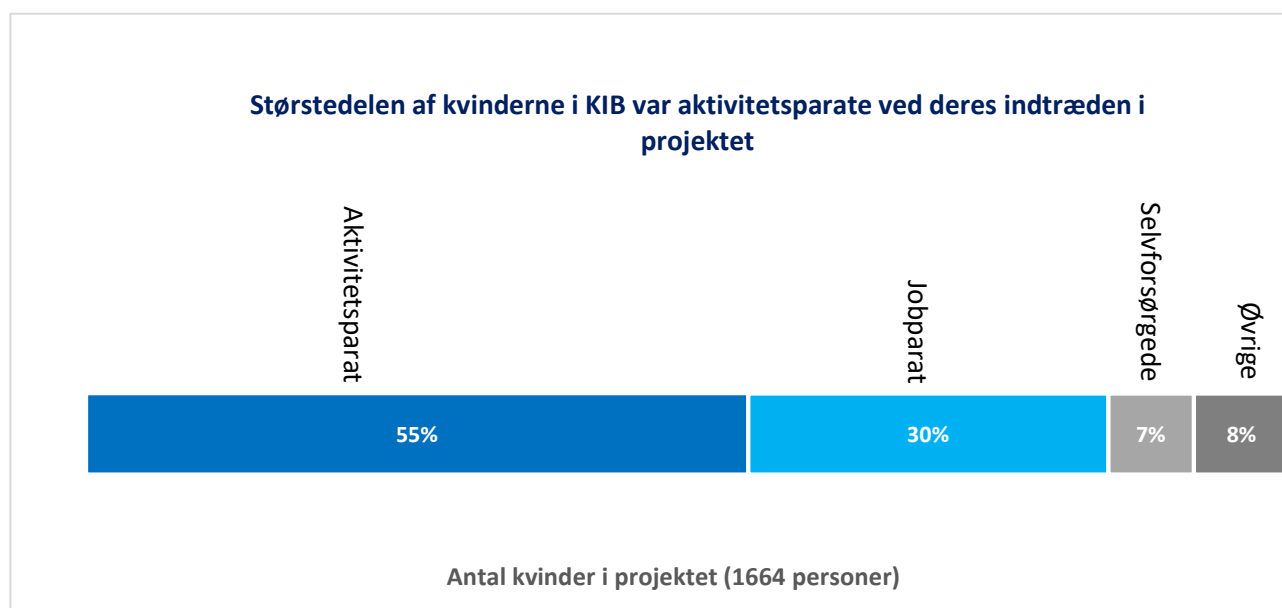
3.1.3 Flertallet af kvinderne i projektet var ved deres indtræden visiteret som aktivitetsparate

Gennem hele projektperioden har 1.664 kvinder deltaget i projektet. Samlet set har kommunerne således nået deres målsætning om, at 1.628 kvinder skulle deltage i projektet.

Lidt mere end halvdelen af de kvinder, der har deltaget i KIB-projektet, var ved deres indtræden i projektet visiteret af kommunerne som *aktivitetsparate*. Det var kvinder, som kommunerne vurderede ude af stand til at påtage sig et ordinært job, som gør pågældende i stand til at forsørge sig selv inden for tre måneder. Ca. en fjerdedel af kvinderne var visiteret som *jobparate* ved deres indtræden i projektet. Kommunerne vurderede her, at kvinderne var i stand til at påtage sig et ordinært job, som gør dem i stand til at forsørge sig selv inden for tre måneder. Kommunernes visitationer bygger på et samlet skøn, hvor kommunerne i nogle sager kan have været i tvivl om den rette visitationskategori. I praksis har der derfor været tale om større og mindre arbejdsmarkedsparathed i begge grupper af deltagende kvinder.

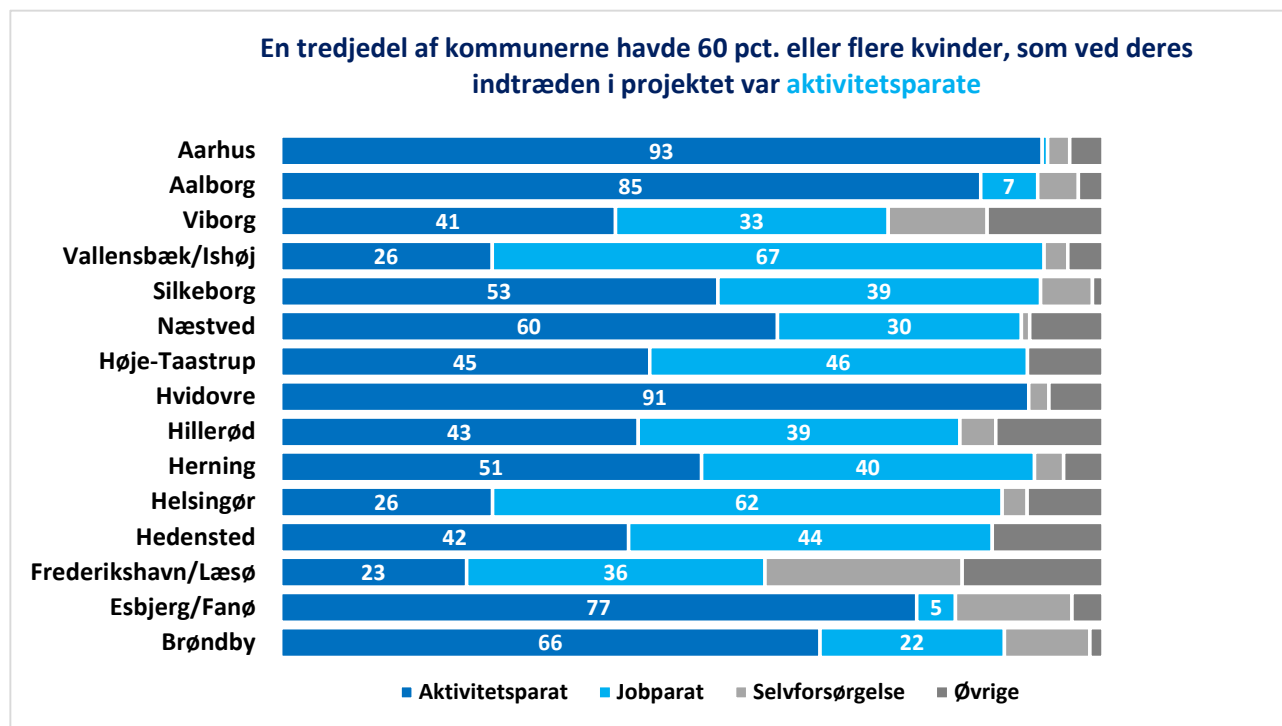
En mindre del af kvinderne (7 pct.) var ved deres indtræden i projektet selvforsørgende (som oftest ægtefælleforsørgede) og derfor ikke tilknyttet jobcentret forud for projektperioden. En anden mindre gruppe af kvinderne (8 pct.) var på 'øvrige ydelse'. Heraf havde ca. en tredjedel fået uddannelsespålæg. Der var således tale om kvinder under 30 år uden en erhvervskompetencegivende uddannelse, men hvor jobcentret havde vurderet, at der kunne iværksættes indsatser og aktiviteter, der understøtter, at den unge kan påbegynde og gennemføre en uddannelse (se figur 1).

Figur 1: Samlet fordeling af de deltagende kvinder i projektet i procent.

På tværs af kommunerne ses der en variation i fordelingen mellem visitationskategorier. Det er udtryk for, at der i alle kommuner har deltaget kvinder i projektet med forskellige forudsætninger for at komme i beskæftigelse. Det kan bl.a. bemærkes, at fem kommuner hovedsageligt har haft aktivitetsparate kvinder med i projektet, hvor de øvrige kommuner har haft en større gruppe af jobparate kvinder med i projektet (se figur 2).

Figur 2: Kvindernes status ved indtrædelse i projektet fordelt på kommuner i procent.

3.1.4 Halvdelen af kvinderne var i uddannelse eller i hel eller delvis beskæftigelse i løbet af projektperioden I samarbejdsaftalerne mellem kommunerne og SIRI blev der opstillet følgende tre resultatmål indeholdende mål for andelen af:

Mål 1: Kvinder, der i løbet af projektperioden er i *uddannelse eller beskæftigelse*. Uddannelse er defineret som en SU-berettiget uddannelse, og beskæftigelse er defineret som beskæftigelse i mere end 18,5 timer om ugen i gennemsnit pr. måned.

Mål 2: Kvinder, der i løbet af projektperioden opnår *løntimer/deltidsbeskæftigelse*. Løntimer/deltidsbeskæftigelse er defineret som beskæftigelse i mindre end 18,5 timer om ugen i gennemsnit pr. måned.

Mål 3: Kvinder, der i løbet af projektperioden deltager i *virksomhedsrettet indsats*. Virksomhedsrettet indsats er defineret som enten virksomhedspraktik eller løntilskud.

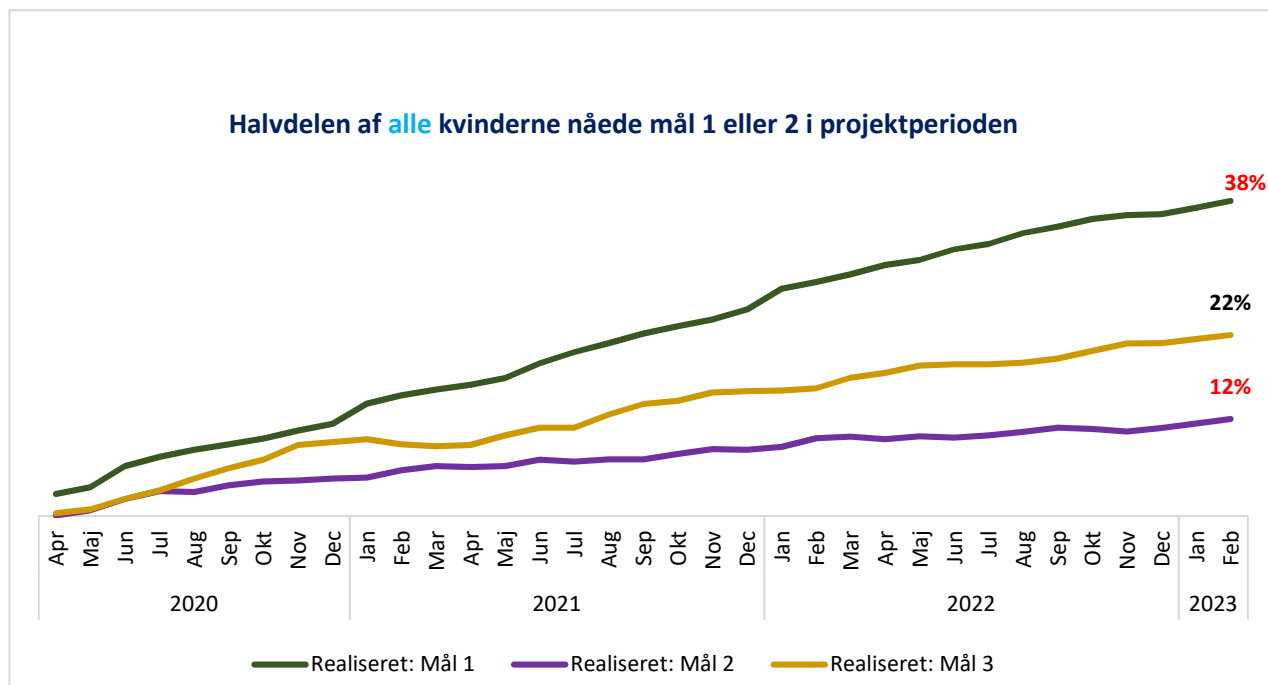
Der er således tale om et **målhierarki** for opgørelsen af resultatmål, hvor *uddannelse eller beskæftigelse* (mål 1) rangerer højere end *løntimer/deltidsbeskæftigelse* (mål 2), mens virksomhedspraktik og løntilskud (mål 3) ses som et skridt på vejen til at opnå beskæftigelse.

I denne analyse fokuseres der derfor primært på de resultater, der vedrører mål 1 og 2.

Samlet set nåede 50 pct. af kvinderne mål 1 og 2, idet 38 pct. af de deltagende kvinder var i uddannelse eller beskæftigelse på mere end deltid og 12 pct. af kvinderne var i beskæftigelse på mindre end deltid. Derudover var 22 pct. i virksomhedspraktik eller løntilskud³ (se figur 3).

Figur 3: Projektets samlede målopfyldelse for mål 1-3 i procent.

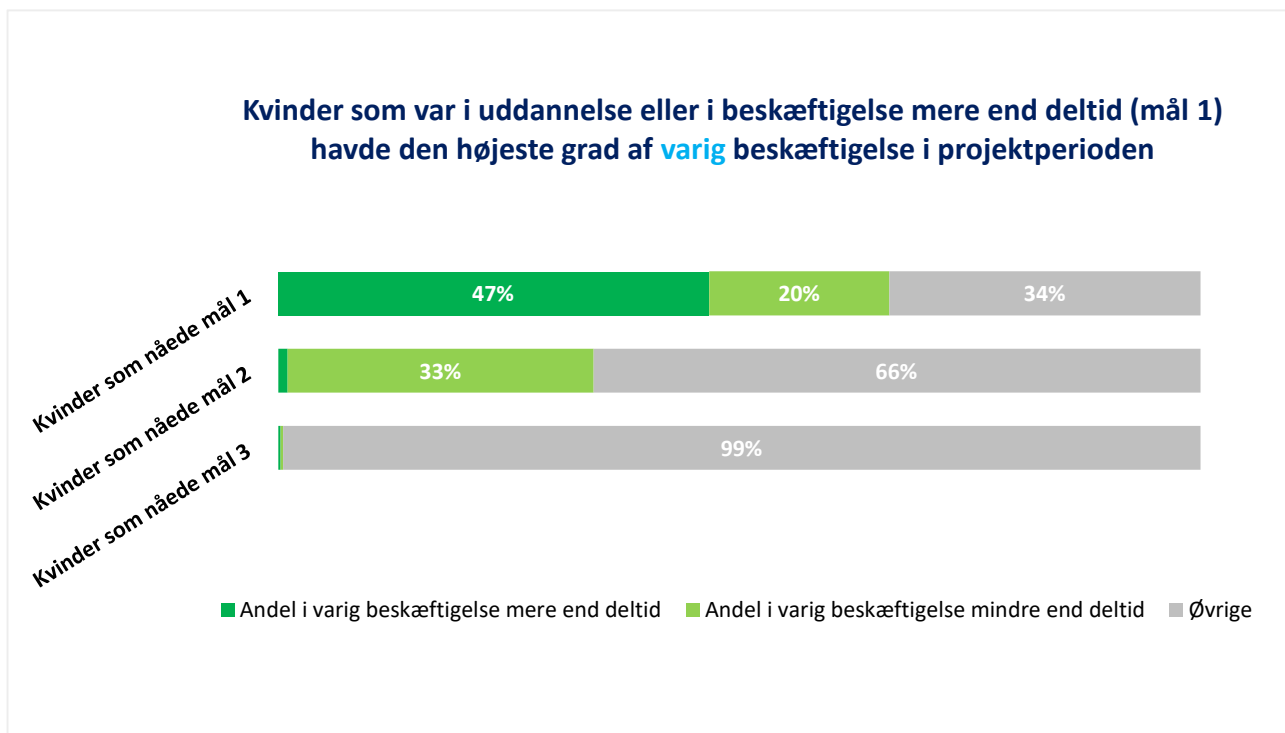
Kvindernes grad af varig beskæftigelse er opgjort ultimo februar 2023 og udregnet som *tre måneders sammenhængende beskæftigelse ud af de seneste seks måneder fra opgørelsetidspunktet*. Opgørelsesperioden er lidt forskudt i forhold til projektperioden for at få inkluderet de kvinder, der evt. er kommet i hel eller delvis varig beskæftigelse umiddelbart efter projektet afslutning i december 2022⁴. Blandt de kvinder, der nåede mål 1 (i uddannelse eller beskæftigelse mere end deltid), var 47 pct. i varig beskæftigelse på *mere end deltid*, mens 20 pct. var i varig beskæftigelse på *mindre end deltid*.

Blandt de kvinder, der nåede mål 2 (i delvis beskæftigelse), var 33 pct. også i varig beskæftigelse på *mindre end deltid* ved den seneste opgørelse ultimo februar. For 2 pct. lykkedes det at opnå varig beskæftigelse på *mere end deltid*. Ingen af de som alene nåede mål 3, havde opnået varig beskæftigelse ved den seneste opgørelse ultimo februar 2023. (se figur 4).

³ Hvis en kvinde i en eller flere måneder fx både er i virksomhedspraktik og uddannelse, så vil hun kun tælle med som i uddannelse, da dette rangerer højest i hierarkiet. Tilsvarende, hvis en kvinde i nogle måneder er i virksomhedspraktik og senere i projektet er i uddannelse, vil hun i de akkumulerede opgørelser af resultatmålene (figur 2-4 nedenfor) først tælle med i virksomhedsrettet indsats og senere kun tælle med i uddannelse. Derfor kan andelen af kvinder der opfylder de to "laveste" resultatmål falde over tid, hvis kvinderne over tid flytter højere op i hierarkiet.

⁴ Denne opgørelse af resultatmål bygger på opgørelsen af resultatmålene for Flere skal med 2, hvilket dels gør dem genkendelige for mange kommuner og dels minimerer fejl i datagrundlag og rapporterede resultater, da de allerede er afprøvet i STAR.

Figur 4: Andel af kvinder i hel eller delvis varig beskæftigelse fordelt på kvindernes målopnåelse (mål 1-3) i projektperioden i procent.

Anm.: Opfyldelsen af målene 1-3 samt andelen af kvinder, som har været i hel eller delvis varig beskæftigelse er et udtryk for, hvor mange af kvinderne, der på et givent tidspunkt i løbet af projektperioden minimum har været én dag i beskæftigelse, uddannelse eller virksomhedspraktik⁵.

Anm: Der er stort set sammenfald mellem kvinder som har nået mål 1 eller 2 og kvinder som var været i varig beskæftigelse i løbet af projektperioden.

Anm: Alle kommuner viser korrelation mellem opfyldelse af mål 1 eller 2 og grad af hel eller delvis varig beskæftigelse.

Anm: Varig beskæftigelse er opgjort efter projektperiodens ophør, og der kan derfor være personer i gruppen af 'varig beskæftigelse', som har opnået varig beskæftigelse efter projektperiodens udløb, og derfor ikke er registreret med opfyldelse af mål 1 eller 2.

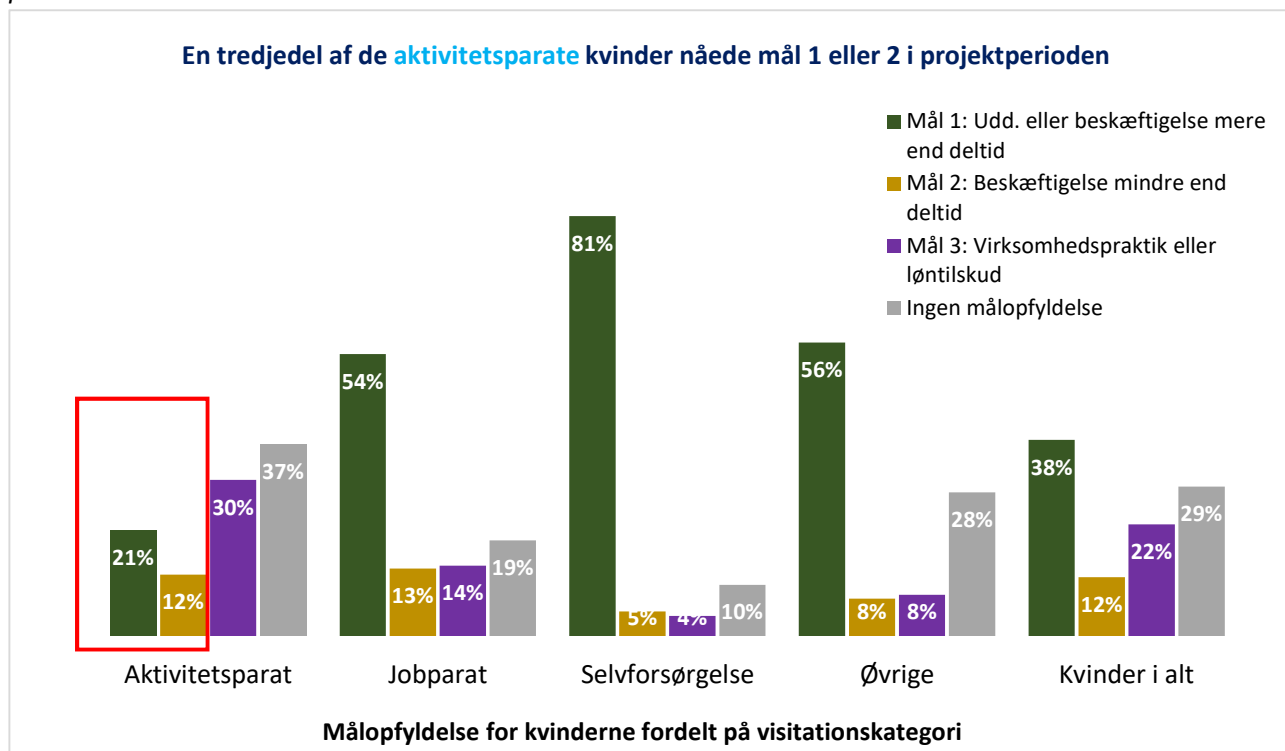
Dermed havde kvinder, som nåede mål 1, samlet set en markant højere grad af varig beskæftigelse. Resultatet peger på, at løntimer frem for virksomhedspraktik og løntilskud (mål 3) fører til mere varig beskæftigelse. Resultatet er konsistent med fund i evalueringer af andre beskæftigelsesprojekter, som er rettet mod aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere og borgere i ressourceforløb fx 'Flere skal med', (2020). Her fandt man, at "løntimer er blevet en integreret del af beskæftigelsesindsatsen, og at få løntimer ofte bliver en trædesten mod beskæftigelse (Rambøll, 2020).

Den tilsvarende opgørelse for hver kommune viser, at kommunernes resultater ligger forholdsvis tæt (mellem 36 pct. og 55 pct.). Når der alligevel ses en variation, skal forklaringen på dette muligvis søges i forhold omkring kommunernes projekter som fx organisering, ledelsesunderstøttelse eller metodeanvendelse. Se kapitel 5 for yderligere uddybning heraf.

⁵ Denne opgørelse af resultatmål bygger på opgørelsen af resultatmålene for 'Flere skal med 2', hvilket dels gør dem genkendelige for mange kommuner og dels minimerer fejl i datagrundlag og rapporterede resultater, da de allerede er afprøvet i STAR.

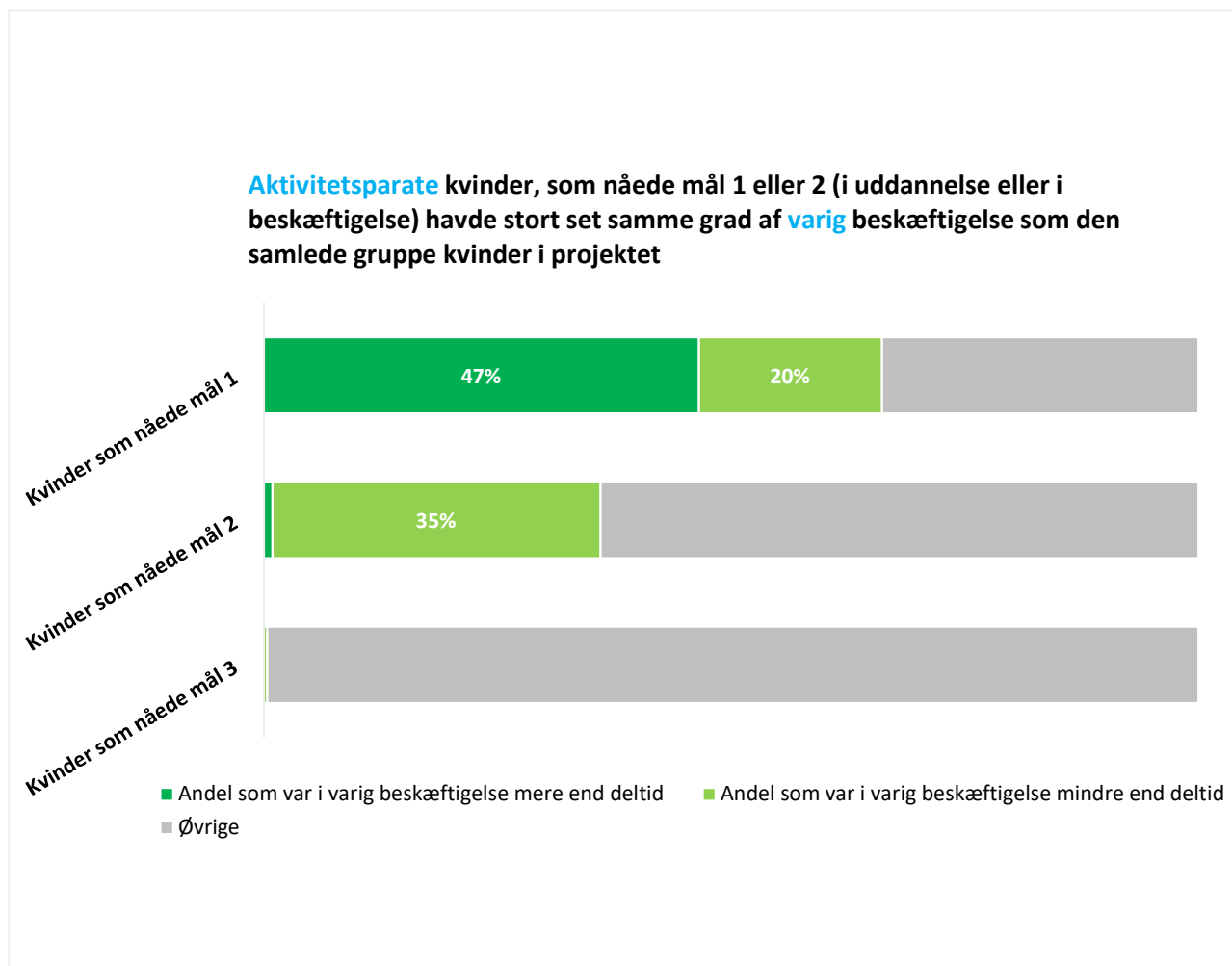
3.1.6 Undervejs i projektperioden har en tredjedel af de **aktivitetsparate** været i hel eller delvis beskæftigelse. Opgørelsen af projektets målopfyldelse for mål 1 og 2 viser, at 33 pct. af de aktivitetsparate kvinder var i uddannelse eller i hel eller delvis beskæftigelse i løbet af projektperioden. Som det fremgår af figur 1 og 2 har kommunerne vurderet, at over halvdelen af de deltagende kvinder var aktivitetsparate og dermed ikke umiddelbart i stand til at komme i job. Alligevel er en stor gruppe af de aktivitetsparate kvinder kommet i beskæftigelse eller i virksomhedspraktik og løntilskud. (se figur 7).

Figur 7: Projektets målopfyldelse fordelt på kvindernes visitationskategori ved deres indtrædelse i projektet i procent

Opgørelsen af projektets resultater viser, de **aktivitetsparate kvinder**, som har nået mål 1, i lige så høj grad som den samlede kvindegruppe opnår varig beskæftigelse (se figur 4 og 8). Dette selvom de aktivitetsparate ikke i samme grad som de øvrige visitationsgrupper lykkedes med at opnå mål 1 og 2 (jf. figur 7).

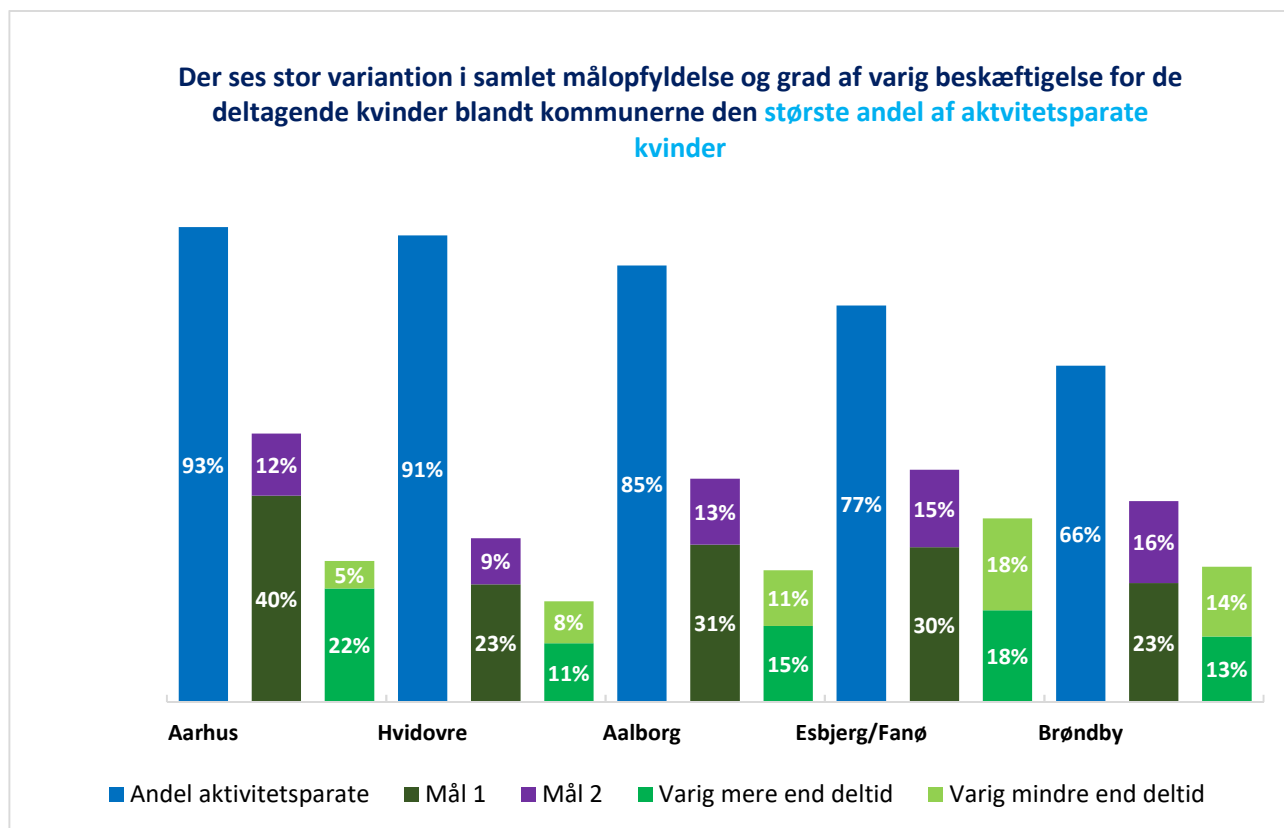
Figur 8: Andel af kvinder, som var **aktivitetsparate** ved deres indtræden i projektet, der har været i hel eller delvis varig beskæftigelse fordelt på kvindernes målopnåelse (mål 1-3) i procent.

3.1.5 Kommuner med mange aktivitetsparate kvinder viser stor variation i målopfyldelse

Som det fremgik indledningsvist er der blandt kommunerne en variation i fordelingen mellem visitationskategorier. De fem kommuner med den største andel af aktivitetsparate kvinder (over 60 pct.), Brøndby (66 pct.), Esbjerg/Fanø (77 pct.), Aalborg (85 pct.), Hvidovre (91 pct.) og Aarhus (93 pct.) har en stor variation i målopfyldelse for mål 1 og 2 og andel af kvinder, som har været i hel eller delvis varig beskæftigelse i projektperioden for denne gruppe kvinder. Aarhus, som har 93 pct. aktivitetsparate kvinder med i projektet, er lykkedes med at få 22 pct. varig fuldtidsbeskæftigelse. Tilsvarende havde Hvidovre 91 pct. aktivitetsparate kvinder og er lykkedes med at få 11 pct. i varig fuldtidsbeskæftigelse (se figur 5).

Figur 5: Målopfylde for mål 1-2 og hel eller delvis varig beskæftigelse 'for top 5' kommuner med størst andel aktivitetsparate.

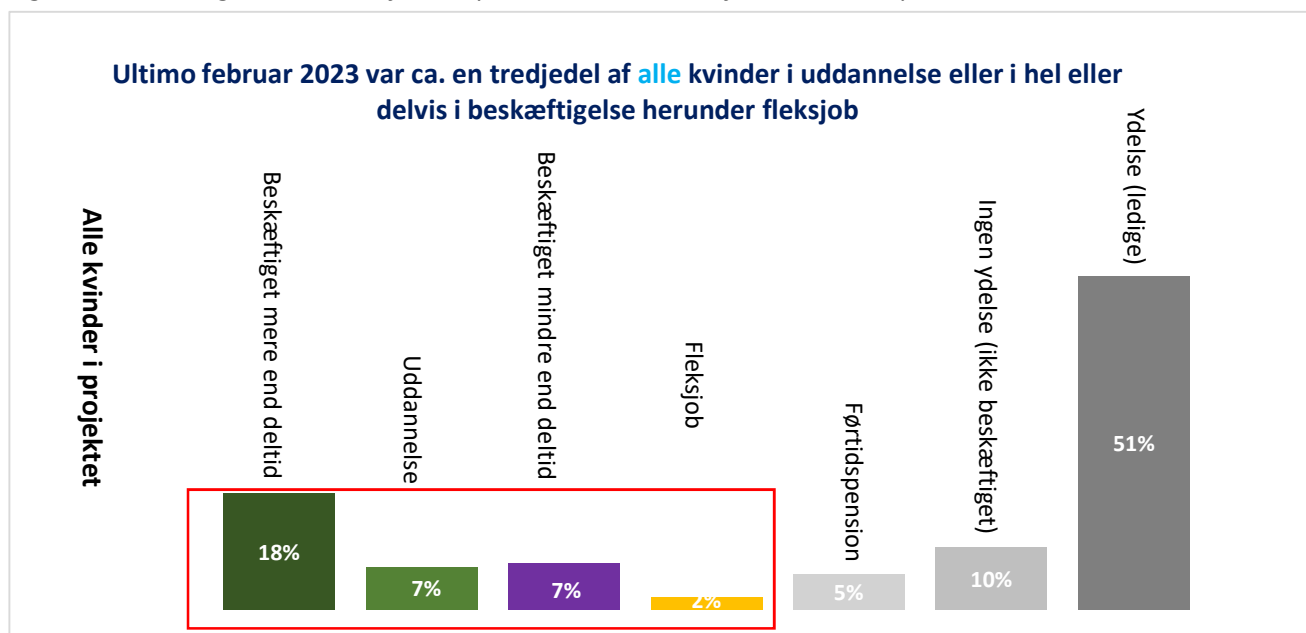
De fem kommuner, som har den højeste andel af kvinder, som var aktivitetsparate ved deres indtrædelse i projektet (over 66 pct.), har dermed trods samme høje andel af aktivitetsparate kvinder klarer sig meget forskelligt. Dette indikerer, at det ikke kun er kvindernes visitationskategori, der er afgørende for kommunernes målopfylde, men andre faktorer som fx kommunens tilrettelæggelse af indsatsen over for den enkelte kvinde og projektets organisering. I analysen af virkningerne af kommunernes beskæftigelsesindsatser vil disse fund blive perspektiveret yderligere (se kapitel 5).

3.1.7 Kvindernes aktiviteter efter projektets afslutning (ultimo februar 2023)

I de foregående analyser er der udelukkende set på kvindernes opfyldelse af mål 1-3 i projektperioden samt på deres grad af varig beskæftigelse. Et nedslag ultimo februar 2023⁶ viser, at 32 pct. af alle kvinderne var i uddannelse eller hel eller delvis beskæftigelse. Af de øvrige kvinder i, som var i beskæftigelsesaktiviteter ultimo februar, var 2 pct. i fleksjob og 5 pct. var blevet afklaret til førtidspension. Den resterende gruppe af de deltagende kvinder var ultimo 2023 overgået til førtidspension, var ledige på selvforsørgelse eller var ledige på ydelse (se figur 9).

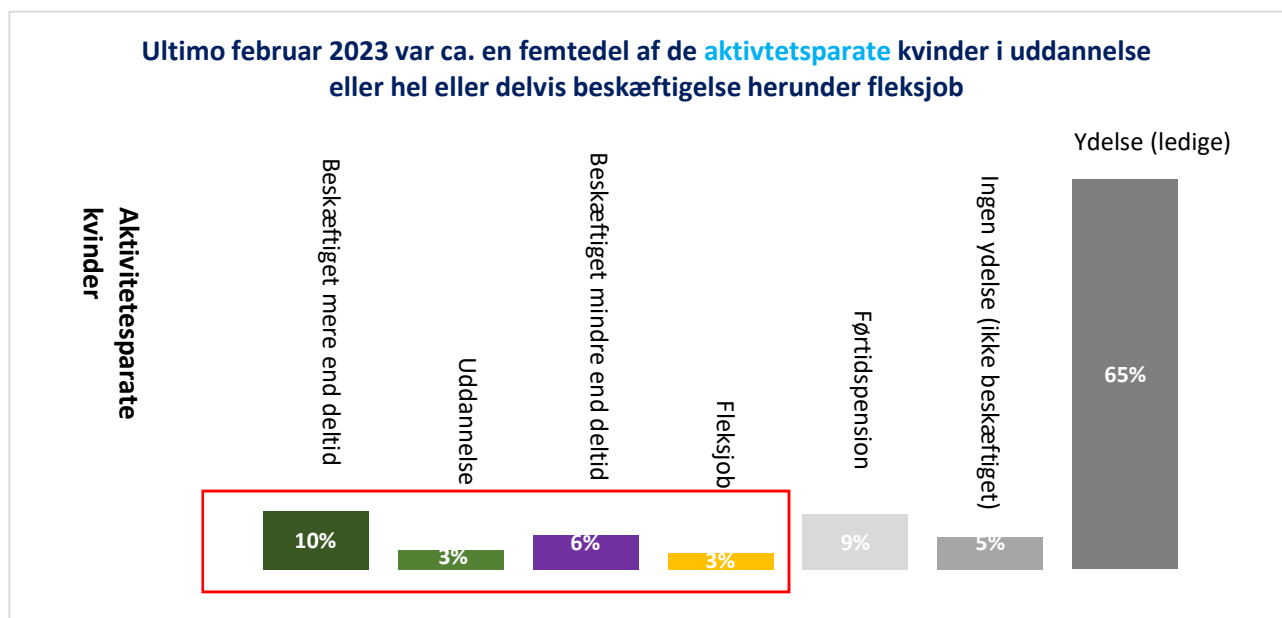
⁶ De tal som er anvendt til som grundlag for at se på kvindernes varige beskæftigelse og deres aktiviteter efter projektets ophør er opgjort på samme tidspunkt ultimo februar 2023. Der er imidlertid tale om to helt forskellige beregninger. Ved varig beskæftigelse ses der på tre måneders sammenhængende beskæftigelse ud af de seneste seks måneder fra opgørelsetidspunktet, hvor ved aktiviteter ultimo februar 2023 ses på 'på det specifikke tidspunkt'.

Figur 9: Alle deltagende kvinder fordelt på aktiviteter ultimo februar 2023 i procent

For gruppen af kvinder, som ved deres indtræden i projektet var *aktivitetsparate*, ses det, at 22 pct. var i beskæftigelsesaktiviteter (herunder uddannelse), 3 pct. var i fleksjob og 9 pct. var blevet afklaret til førtidspension. Den resterende gruppe af de deltagende kvinder var enten overgået til førtidspension, var ledige uden ydelse eller var ledige på ydelse (se figur 10).

Figur 10: Kvinder, som ved deres indtræden i projektet var *aktivitetsparate*, fordelt på aktiviteter ultimo februar 2023 i procent.

3.2 Formål 2: Kommunernes anvendelse af viden, indsatser og metoder til at hjælpe kvinderne med at opnå beskæftigelse

Som nævnt indledningsvist har de fem kerneprincipper (*beskæftigelsesorientering, helhedsorientering- og individuel tilrettelæggelse, tværfaglighed, ressource- og motivationsbaseret og vidensbaseret*) været styrende for kommunernes indsatser og konkrete handlinger. På baggrund af analysen af kommunernes anvendelse af kerneprincipperne har vi opstillet en række temaer om kommunernes læring.

Til at undersøge hvordan de fem kerneprincipper (se afsnit 2.2.1) har været anvendt og med hvilken virkning, anlægger vi en principfokuseret tilgang i evalueringens design kaldet GUIDE udviklet af Michael Quinn-Patton (2017). I GUIDE spørges der for hvert virksomt princip til følgende:

- **Guiding – Formende princip: Hvordan/hvilke handlinger?**
- **Useful - Brugbarhed: hvorfor? Med hvilke(t) formål?**
- **Inspiring - Inspiration: Hvilke (værdier) i afsættet for anvendelse?**
- **Developmental - Udvikling: Hvilken tilpasning af idéer og indsatser?**
- **Evaluable – Evaluering: Hvilken vurdering af virkning/relevans samlet set?**

Konceptet kan anvendes til at forstå, *hvordan* udviklingsindsatser har virket. I denne evaluering bruger vi konceptet til at undersøge, hvordan de fem kerneprincipper, som projektkommunerne har anvendt til at forme og udvikle deres KIB-projekt, har virket og hvilke konkrete handlinger der kan identificeres på den baggrund, hvordan handlingerne har været meningsfulde for de involverede parter (kommuner og borgere), og om handlingerne har medført de ønskede resultater, dvs. *hvad har virket hvornår, hvordan, hvor og for hvem*.

Til at illustrere, hvordan fx kerneprincippet 'individuel tilrettelæggelse og helhedsorientering' kan afdækkes gennem interviews med praktikere henvises til *bilag 1*.

3.2.1 Analyse af kommunernes anvendelse af kerneprincippet 'beskæftigelsesorienteret'

Beskæftigelsesorienterede indsatser er rettet mod job, subsidiært ordinære løntimer og forløb på virksomheder, uanset hvor langt den ledige er fra arbejdsmarkedet. Kvinderne tilbydes et individuelt tilrettelagt og håndholdt forløb. Beskæftigelsesmedarbejderne arbejder aktivt med at opbygge samarbejde og relationer til lokale virksomheder. Kvinderne og virksomhederne får redskaber og støtte til at håndtere udfordringer på arbejdspladsen.

Tema: Jobskabelse kræver tæt virksomhedssamarbejde

Mange af kommunerne har iværksat handlinger, som har været målrettet at få kvinderne i job med det samme. Baggrunden for dette er, at kvinderne i følge kommunerne, er motiverede af udsigten til løntilskud, løntimer eller ordinært job. I de virksomhedsrettede indsatser tænkes der primært i løntimer for de kvinder, som fx kan have behov for at udvikle stærkere personlige kompetencer eller sprogfærdigheder. Støtten kan efter behov bestå af, at den ledige får viden om muligheder, normer og kultur på det danske arbejdsmarked, opkvalificering af faglige kompetencer, undervisning i dansk og støtte til at indgå i social interaktion på arbejdspladsen.

Ifølge kommunerne har etableringen af et tæt samarbejde med virksomhederne fx mellem sagsbehandler, virksomhedskonsulent og virksomhed været særdeles virksomt til at skaffe kvinderne løntimer eller ordinær ansættelse. Samarbejdet består i at formidle kvindernes kompetencer til virksomhederne fx ved at tage på virksomhedsbesøg med kvinderne. På den måde kan kvinderne opleve arbejdspladsen og få indtryk af medarbejderne og arbejdsopgaver og derved få en fornemmelse af, om der er tale om det rette match for hende. Samtidig kan virksomheden få et konkret indtryk af den enkelte kvinde som potentiel medarbejder. Det er dog samtidig kommunernes vurdering, at virksomhedssamarbejdet også kræver kvindens motivation og ægte engagement:

”Det er jo her de her virksomhedsbesøg kommer ind. Det viste sig, at kvinderne var rigtig interesserede, så de spurgte, om det var muligt at få arbejde der, og det var der. De blev indkaldt til samtaler og samme dag blev 4 ansat.” ”Han [virksomhedslederen] følte bare, at der var så meget mere kvalitet i det her, vi spærrede om hende [jobansøgeren]. Han havde aldrig oplevet noget lignende. Det, synes jeg, var en stor forandring.”

”Vi værner også om det gode samarbejde med virksomhederne, så hvis vi har en borger, der ikke vil, kommer de i kommunens eget tilbud om en 37 timers straksaktivering.”

Tema: Fastholdelse sikres gennem opfølgning på ansættelser og udvikling af interkulturelle kompetencer og interkulturel kommunikation på arbejdspladsen

Kommunerne oplever jævnligt, at virksomhedslederne fx føler sig usikre over for kvindernes manglende sproglige kompetencer eller deres måde at interagere på med kollegaer på arbejdspladsen. Kommunerne ser derfor en opgave i at hjælpe virksomhedslederne med at håndtere misforståelser af sproglig eller kulturel art. Det kan konkret handle om at understøtte opstart og oplæring, mægle ved samarbejdsproblemer eller bare tage en opfølgende snak om, hvordan det går med medarbejderen og virksomhedslederen dels for støtte kvindens fastholdelse i jobbet og dels for at gøre kvinden og virksomheden mere kompetente til at kommunikere om sproglige og kulturelle barrierer:

”Vi mægler ekstra omkring ting, hvor en arbejdsgiver måske har brug for at blive bibragt sådan let forståelse for hvad kulturelle barrierer kan være udtryk for. Jeg synes i hvert fald mange gange, så er der nogle kvinder, der ikke tager selvstændigt initiativ og det der med at få en snak om det. Altså det kunne jo nærmest koste livet, hvis det var noget man gjorde, der hvor de kommer fra. Det der med at forstå, at det tager faktisk rigtig lang tid at opnå den her tillid, selvom man har sagt det mange gange, ”at du gerne må”. Det er faktisk vigtigt det her. Det er så indgroet hos mange af dem, at det er lidt en farlig ting selv at tage noget initiativ.”

Generelt har kommunerne gode erfaringer med at forberede kvinderne, så der forud for et virksomhedsforløb er beskrevet, hvad det vil sige at være på en arbejdsplads, og hvilke forventninger der er til kvinden, ligesom det er vigtigt for kvinderne at vide, at beskæftigelsesmedarbejderen fortsat er tilgængelig, hvis der opstår problemer, så de hurtigt kan blive løst.

”Her i morges startede jeg én op i praktik. Jeg stod dernede og sørgede for, at hun mødte op og mødte arbejdsgiver, fik noget arbejdstøj osv. Det betyder rigtig meget.”

På den lidt længere bane har kommunerne også haft gode erfaringer med opfølgning på kvindernes ansættelse, efter at de har været i job i en periode. Det har vist sig at have stor betydning for kvindernes fastholdelse i jobbet, at beskæftigelsesmedarbejderen ikke slipper dem for hurtigt.

”Men vi har også kørt lidt efterværn på nogle af dem, efter de er kommet ud og blevet selvforsørgende [...]. så det ikke bare var sådan, så slipper vi alle dem, vi kender og så arbejder du bare. Altså at der lige som var lidt opfølgning efterfølgende, og at der ligesom var nogle, man kunne ringe til, hvis der gik lidt ged i den derude. Det tænker jeg også for nogens vedkommende, har gjort det lidt mere trygt at komme ud og starte i jobs, ordinære jobs.

“ Jeg taler stadig med virksomhedskonsulenten, selvom jeg har fundet et job. Hvis jeg får et brev, og der er noget jeg ikke forstår, så ringer jeg til hende, og hun hjælper mig på den måde. – Kvindeperspektiv ”

Tema: Udvikling af arbejdsidentitet og medarbejderkompetencer skaber empowerment

Kommunerne har generelt et stort fokus på at styrke kvindernes arbejdsidentitet og deres personlige kompetencer. De begrundet dette fokus med, at de ser et behov for, at kvinderne i højere grad bliver i stand til selv at igangsætte handlinger, der kan føre til beskæftigelse. Ifølge kommunerne handler det for mange af kvinderne indledningsvist om at få en større forståelse af det danske velfærdssystem, herunder rådighedspligt, ydelser, arbejdsmarkedet og jobcenterets rolle mv.

Kommunerne oplever, at den manglende arbejdsidentitet hos kvinderne også skyldes en begrænset forestillingsevne i forhold til at søge arbejde og en begrænset forståelse af, hvordan arbejdsmarkedet fungerer. Kommunerne har derfor typisk etableret forskellige beskæftigelsesrettede undervisningsaktiviteter, hvor der fx arbejdes med konkret CV-skrivning, jobsøgning eller arbejdspladskultur. Mange af kvinderne får her øjnene op for nogle personlige eller faglige kompetencer, som de ikke har været opmærksomme på, og det kan bruges i en beskæftigelsesindsats, fordi kvindernes oplevelse af arbejdsidentitet dermed styrkes.

”Vi har oplevet, at kvinderne mangler viden om, hvad de har af muligheder på arbejdsmarkedet bl.a. fordi de ikke har en uddannelse eller arbejds erfaring.” ”Vi taler med dem om, hvordan man agerer på en arbejdsplads. Hvad er der af spilleregler på en arbejdsplads.”

“ Jeg snakkede med min sagsbehandler om, hvordan det er at gå på arbejde, hvordan skal jeg være og hvordan man skal snakke med chefen. Måske chefen er dårlig. Og min sagsbehandler sagde til mig ’Det kan jeg ikke svare på. For det er meget forskelligt, forskelligt fra hvert job, bare prøv og se hvordan det er’... Han (chefen) er meget tilfreds, så nu har jeg skrevet kontrakt. Og jeg snakker med andre kvinder. Og jeg siger til dem. Bare prøv. Du skal ikke være bange. Du skal ikke sidde derhjemme. Bare prøv at komme ud i samfundet – Kvindeperspektiv ”

Foruden CV-skrivning og undervisning af kvinderne i bl.a. arbejdsmarkedskultur, er det i mange tilfælde også nødvendigt at have fokus på reel kompetenceudvikling hos kvinderne, som hverken har uddannelse eller erfaringer fra arbejdsmarkedet.

”Så hvis de skal have nogle muligheder for at få løn, så er det vigtigt at løfte dem helt konkret på nogle kompetencer. Det kan ske på mange måder. For nogle af vores borgere, har vi gennem projektet tilbudt noget uddannelse, der er speciel tilpasset målgruppen. Andre har kunne træde ind i de tilbud der findes allerede, altså SOSU, VUC m.m. En tredje gruppe løfter vi til ufaglært arbejde ved, at de får nogle erfaringer på arbejdsmarkedet i praktikker.”

Tilrettelagte forløb og adgangskurser til SOSU-skolen bliver bl.a. nævnt som succesfuldt, idet kvinderne på den måde får mulighed for at opbygge reelle kompetencer i takt med, at de også får en større tiltro til, at der også er en plads til dem på arbejdsmarkedet.

”Hun tænkte. ”Den her SOSU skole, det vil jeg gerne.” Hun var ordblind. Så hun gik til ordblindeundervisning på VUC sideløbende med adgangskurset på SOSU skolen. Jeg var med ude og har siddet sammen med hende og læst nogle af de har opgaver for at få sat hende i gang. Jeg har faktisk lige snakket med hende i dag. Hun sagde så. ”Kan du ikke lige hjælpe mig med opdatering af mit CV. Jeg er faktisk i gang med at søge noget arbejde.” Det er jo en af de gode, som godt kunne. Der var ikke nogen – heller ikke derhjemme – der troede på hende. Hendes mand troede heller ikke på hende. Han sagde, du får aldrig uddannelse. Hun er så SOSU hjælper i dag. Det er en af dem, der er gået forholdsvist gnidningsfrit.”

3.2.2 Analyse af kommunernes anvendelse af kerneprincippet ’individuel tilrettelæggelse og helhedsorienteret’

Kerneprincippet helhedsorienteret og individuelt tilrettelæggelse indgår i de af kommunernes indsatser, som har haft til formål at hjælpe kvinderne med at finde løsninger på komplekse problemstillinger, som står i vejen for, at de kan opnå tilknytning til arbejdsmarkedet. Kommunerne nævner fx sociale og helbreds-mæssige problematikker, som kræver en grundig afdækning af beskæftigelsesmedarbejderen. Kommunerne har derfor i højere grad tilrettelagt indsatserne med udgangspunkt i kvindernes individuelle behov og tager derfor afsæt i kvindens livshistorie, potentialer og ressourcer.

Tema: En biografisk tilgang til at se kvindernes udviklingspotentialer

Kommunerne oplever, at en stor del af KIB-målgruppen står uden for arbejdsmarkedet, fordi der ikke på et tidligere tidspunkt er blevet taget hånd om fx komplekse sociale problemer, der har forhindret dem i at deltage i de eksisterende tilbud. Mange sagsbehandlere har derfor allerede i den første samtale med de enkelte kvinder, både fokus på kvindens livshistorie, potentialer og ressourcer samt på kvindernes behov for opfølgning, konkret problemløsning og kompetenceudvikling. Kommunerne oplever, at denne helhedsorienterede og individuelle tilgang er yderst virksom, fordi den giver dem mulighed for at forstå årsagssammenhænge mellem kvindernes adfærd i tidligere beskæftigelsesindsatser og holdninger til at komme i job.

”Jeg er nødt til lige at undersøge, om der er hold i det, jeg umiddelbart tænker. Ting kan altid løses, men hver ting til sin tid. Proces før kasse. Jeg tænker, at når man er i et jobcentersystem, så vil vi gerne have, at de skal have fundet et arbejde, så de er selvforsørgende, så de er ude af systemet. Men med nogle mennesker, hvor tingene er så komplekse, er det ikke så enkelt.”

” Helhedsorienteret tilgang har hjulpet os som sagsbehandlere. [...] Så der har været mange trin på trappen, men der er jo alligevel gode resultater med dem. Det har givet resultater, vi har fået dem ud i arbejde, fordi vi har fået lappet de huller og forhindringer der har været i forhold til at komme i arbejde.”

“
Ja kvindeprojektet de har tid og forstår det med fødderne. De har snakket mere med mig, de forstår mig og mit problem med fødderne. Jeg har ikke før talt så meget om fødderne, kun armene. Før var kravet jo at søge to job om ugen, og før gad jeg heller ikke hele tiden, så de har tænkt, at du kunne gå på arbejde i morgen. Ja at skulle forklare at jeg har det her problem med fødderne, det gider jeg ikke. Hvorfor skal jeg hele tiden fortælle til nye mennesker om mit problem, men det her projekt de lytter til mig og har kontaktet min læge. De har brugt mere tid på mig, og det har været de samme to kvinder hele tiden, der har haft godt tid til mig. De forstår mig og min læge. Vi har snakket sammen alle sammen. – Kvindeperspektiv

---

”

Kommunerne ser den helhedsorienterede og individuelt tilrettelagte tilgangs styrke i, at beskæftigelsesmedarbejderne får mulighed for at tænke i komplekse indsatser til at løse komplekse problemstillinger, fordi den hjælper dem til at opnå et mere nuanceret billede af kvindernes selvforståelse og de bagvedliggende logikker. Denne forståelse kan blive et afgørende afsæt til at hjælpe kvinderne med at regulere deres adfærd, og dermed også holdningerne til at komme i job.

”Så hjælper det ikke at blive ved med at sige de samme ting, så sker der ikke nogen ændring. Man bliver nødt til at finde ud af, hvad det ligger til grund for det her. Der mener jeg, at med den her målgruppe i vores projekt, der er det ikke beskæftigelse, som er den største udfordring.”

”Problemerne skal have så meget plads, at kvinderne føler sig forstået, men de må ikke fylde det hele. Der skal være fokus på, hvad der fungerer, og hvad man kan gøre [...] Der skal lige være plads til at udfolde problemerne, og så skal vi også videre derfra. Men vil vi videre med det samme og ikke høre om problemerne, så føler de sig ikke forstået, og så kan vi ikke komme videre derfra.”

Mange kommuner nævner desuden, at det har betydning for tilrettelæggelsen af indsatsen, at de forinden kommer hele vejen rundt om kvindernes liv og på den måde får blik for, hvordan faktorer som helbredsforståelse og hverdagsmestring, men også sygdom blandt familiemedlemmer og negativ social kontrol kan medføre personlige eller sociale problematikker, kan komme til at overskygge kvindernes evner og ressourcer.

”Så er der også de sager, hvor man hurtig får en fornemmelse af ’hmm hvad er det’, det var da noget underligt noget, og så siger hun det, og så ringer manden, og så ringer sønnen. Man får lige pludselig en masse signaler, fordi man har den hyppige kontakt eller prøver på at få den hyppige kontakt.”

Tema: Komplekse problematikker kræver tydelighed og fælles mål, så indsatsen fokuserer på hele kvindens liv

Nogle kommuner fortæller, at de som led i projektet i samarbejde med kvinderne udarbejder en samlet plan for, hvad der skal fokuseres på for at rykke den enkelte kvinde tættere på arbejdsmarkedet. I andre tilfælde handler det om afklaring til anden forsørgelse som fx fleksjob eller pension, og hvordan målet kan nås. Planen bruges som redskab til at skabe en fælles forståelse mellem beskæftigelsesmedarbejderen og kvinden om hendes deltagelse i KIB-projektet og til den individuelle tilrettelæggelse, tilpasning og koordinering af de forskellige dele i den samlede indsats.

”Den [planen] formulerer vi sammen med borgeren både i forhold til, hvad der kan lade sig gøre lovgivningsmæssigt, og hvad de måske har af ønsker, så de også får noget medbestemmelse ind i det. Det er rigtig vigtigt for vores målgruppe, at der er en fælles plan og et fælles sprog. Det er godt, at vi fra kommunen mødes og sætter en fælles mål for borgeren. Og så giver vi hinanden opgaver til næste møde.”

”Men der har været nogle grunde i forhold til dem, der har været her i flere år, som netop har været ude i forskellige forsøg i beskæftigelsesindsatser, og det ikke er lykkedes. Man har haft dårlige erfaringer med det, og der har været grunde til, at man ikke har kunne få den her succes med at komme ud på et beskæftigelsesmarked.”

Kommunerne fortæller, at den helhedsorienterede tilgang ofte kræver flere parallelle indsatser over for kvinderne. Indsatserne hjælper kvinderne med at få et overblik over eget liv og redskaber til at sætte handlinger i gang, som fører til forandringer mod større trivsel og overskud for dem selv og dermed bedre muligheder for opnå tilknytning til arbejdsmarkedet. Indsatserne kan omhandle sociale forhold omkring kvinden og spille en væsentlig rolle for hendes muligheder for at komme i arbejde. Det kan være fx problematikker, der vedrører mødestabilitet, nedsat psykisk funktionsevne, negativ social kontrol eller problemer med børnene, der påvirker og begrænser hende generelt.

“
Jeg har villet arbejde i de sidste fem år, men det har været svært pga. min ex-mand. Jeg har i starten arbejdet i køkken, hotel og rengøring, men hver gang må jeg stoppe pga. min ex-mand. Jeg kan ikke give mig fuldt ud, jeg skal også passe min søn, der er ingen til at hjælpe mig, hvis han er syg. Det er meget stressende. I de sidste 5 måneder har jeg arbejdet i en neglesalon i et løntilskudsjob. Jeg var meget glad for det og god til det, men chefen er ikke god. Han siger, at jeg ikke gør det godt nok, selvom kunderne er tilfredse. Så jeg er stoppet og nu arbejder jeg med rengøring, for jeg har brug for pengene. Jeg vil meget gerne tage et kursus i negleteknik, så jeg kan arbejde i en neglesalon igen og have papirer på, at jeg er god. Og de (jobcentret) hjælper mig, og vi taler om neglekursus, men jeg har også brug for ro. Nu går det stille og roligt. – Kvindeperspektiv

---

Kommunerne peger på, at det i alle tilfælde er en central forudsætning for at kunne hjælpe kvinderne, at der opbygges tillid og skabes en god relation mellem kvinderne og beskæftigelsesmedarbejderne. Det er kommunernes erfaring, at en tillidsfuld relation giver kvinderne mod til åbne op og fx fortælle, at hun har en verserende børnesag, der fylder meget uden at frygte, at beskæftigelsesmedarbejderen stempler hende som en dårlig mor. I stedet betyder det, at beskæftigelsesmedarbejderen i en periode kan træde tilbage, så børnesagen kan komme i fokus.

”Og ting er ikke altid, som de ser ud til, og det viser sig som regel, at der ligger meget andet bagved. Der var det hold med, hvor de havde kriminelle børn, og det var der bare ingen der vidste. Og så var der dem med handikappede børn, og hvordan det påvirkede dem, og det ser man bare ikke, før man kommer ind og får den tillid.”

”Det er jo vigtigt, for vi sidder nogle gange i situationer, hvor vi tænker, hvorfor kan vi ikke rykke dem. Så er det, fordi der sker noget nogle andre steder, og der er det jo super vigtigt, at det der samarbejde ligesom

---

foregår. Så kan man lige en periode træde tilbage og sige, så får du lige noget luft, så du kan have noget fokus der, fordi det fylder. Så selvfølgelig er det rigtig vigtigt.”

Tema: En styrkelse af kvindens personlige handlekraft er nøglen til progression

Kommunerne har generelt haft et stærkt fokus på udvikling af kvindernes syn på sig selv og deres handlemuligheder i forhold til at komme i job fx styrke kvindernes viden om arbejdsmarkedet og arbejdsidentitet. Kommunerne oplever her, at det for en del kvinder er nødvendigt at arbejde med deres forestillingsevne om egne udviklingspotentialer og muligheder, fordi kvinderne er utrænede i at tale om personlig udvikling.

”De er meget sådan mere ’jeg kan det her og det er det jeg skal vise at jeg kan’. Men man er så utrænnet i at tænke ’jeg kan udvikle det, jeg kan’. Det er meget sådan en stationær tankegang. Hvis man har dårlig søvn, så er de meget utrænede i at tænke, at det kan man selv gøre noget ved og forbedre.”

Kommunerne har mange bud på, hvad der fremmer kvindernes læring og personlige udvikling. Mange har fx erfaring for, at visualisering af udviklingsmål og lavpraktiske og konkrete anvisninger til problemløsninger fungerer godt til målgruppen, fordi det udfordrer og udbygger kvindernes konkrete erfaringsverden:

”Ved at være visuel fx ved at tegne sådan en trappe og prøve at gå ind i at forklare. Så de sådan sætter sig på stolen og lukker øjnene, prøver at visualisere sammen med dem og tage dem med ind i sådan en visualisering.”

”Jeg arbejder meget med at være lavpraktisk sammen med dem. Det der med, at de ikke kan overskue at komme ud af døren. [...] Simpelthen få sat spørgsmålstejn ved, skal du virkelig stå og lave varm mad om morgenen og skal børnene i bad om morgenen? Alle de her ting. Øve dem i at lave en madplan.”

“*Jeg har en plan. Står op, madpakke, morgenmad, tøj, kl. 7.30 vi er færdige, gå ud i børnehaven og så skole, og så kl. 8 tager jeg bus til arbejde. Hvis arbejdet starter kl. 7, har jeg min veninde, hun afleverer mine børn. Hun er en stor hjælper, hun er på pension. Og hvis jeg nogle gange arbejder i weekenden, så har hun børnene. Hun kalder dem børnebørn.* – Kvindeperspektiv

---

Kommunerne nævner ud over de specifikt beskæftigelsesrettede aktiviteter som kompetenceafklaring, CV-skrivning og undervisning i samfunds- og arbejdsmarkedsforhold eksempler på undervisningsaktiviteter, der har til formål at understøtte kvindernes personlige udvikling i retning af at opnå tilknytning til arbejdsmarkedet. I undervisningen kan der fx være fokus på betydningen af fravær, hvis fravær er et problem, fordi det er svært at arbejde med en borger, der slet ikke kommer eller slet ikke står til rådighed. Desuden nævner mange kommuner undervisningsemner som fx konsekvenser af traumepåvirkning og familieliv, det at være ny i Danmark, helbredsforståelse, smerteforståelse og kropsbevidsthed, som har stor relevans for mange af kvinderne, og som bidrager til, at de føler sig anerkendt.

”Vi kan virkelig mærke, at de har rykket sig. [...]. De er knap så trætte, og det har hjulpet på deres generelle livskvalitet. De bliver gladere. Der er også hende, der er kommet i arbejde nu, selvom hun startede som en der var fast besluttet på at skulle have en pension. I dag kommer hun til motion to gange om ugen. Hun er en af de mest mødestabile.”

”Vi har lært dem at bestille tid hos lægen. De har fået værktøjer til, hvad de skal gøre, når det gør ondt. Fx at det er OK at få pulsen op, at hjertet banker.”

Kommuner peger desuden på, at kvindernes øget viden om det danske samfund fx kendskab til arbejdsmarkedet har været afgørende for, at de kan begynde at se sig selv som aktiv en del af samfundet og for deres motivation og tro på, at de kan begå sig på arbejdsmarkedet.

Mange kommuner har samtidig med undervisningen gennemført besøg for kvinderne på virksomheder for at se konkrete arbejdspladser. Andre har talt om demokrati og valgdeltagelse og i den forbindelse gennemført besøg hos politikere med det formål at vise kvinderne, at alle har en stemme, som bliver hørt. I følge kommunerne har sådanne aktiviteter bidraget til at udvide kvindernes erfaringsverden og forestillingsevne om egne muligheder.

”Det kom bag på mig, hvor lidt de egentlig var en del af samfundet på helt utroligt mange parametre. Mange af dem har rykket sig og er blevet mere vidende og dermed turde komme lidt mere ind i kampen i samfundet – om man vil altså.”

”Det, der er nøglen i det her projekt, det er, at kvinderne faktisk får lov til at møde et andet samfund. [...]. De er en del af Danmark, og de bor her og har boet her det meste af deres liv.”

“
Introen var to/tre uger, hvor jeg bare gik og kiggede, hvordan man skal arbejde ikke noget med at røre. Altså man ser, hvordan man klarer beboerne, hvordan giver man mad og hvordan hjælper man. Det gjorde jeg i to uger, og i uge tre startede jeg. Jeg sagde ok, jeg starter. Så jeg tog nogle af beboerne, og så startede jeg hele november måned. – Kvindeperspektiv
”

3.2.3 Analyse af kommunernes anvendelse af kerneprincippet ’tværfaglig’

Tværfaglige indsatser er karakteriseret ved en åbenhed over for at inddrage andre fagligheder og kompetencer i den beskæftigelsesrettede indsats, så der kan tilrettelægges tiltag, der bedst mulig matcher den lediges livssituation og behov. Indsatsen er koordineret på tværs af relevante forvaltninger eller faglige institutioner, så den ledige oplever, at der arbejdes mod fælles mål og at der skabes sammenhæng i de aktiviteter, der iværksættes.

Tema: En tværfaglig indsats er særlig vigtig ved håndteringen af sociale og helbredsmæssige problematikker

Ifølge kommunerne betyder et øget kendskab til målgruppen at beskæftigelsesmedarbejderne er blevet bedre til at se, hvilke indsatser, kvinderne har brug for samt til at henvise til eksisterende tilbud i kommunen parallelt med en virksomhedsrettet indsats. Kommunerne peger dog på, at det kan være vanskeligt at få øje på sociale eller helbredsmæssige problemstillinger, som står i vejen for beskæftigelse, hvis kontakten mellem beskæftigelsesmedarbejderen og kvinden ikke er særlig hyppig. Derfor har mere tid til den enkelte kvinde været en afgørende løsning eller afhjælpning af kvindernes eventuelle problemer. Kommunernes fokus på problemløsning har gjort, at mange er blevet bedre til at inddrage andre faggrupper i deres arbejde og rådføre sig med dem.

”Vi kan i hvert fald se et mønster her i huset, at os der har reduceret sagstal, at vi også i langt højere grad gør brug af sikkerhedskonsulenter og den tætte kontakt med familiegrupperne, fordi vi har tiden og rammerne til at kunne gøre det. Og overblikket.”

En del kommuner har erfaret, at hos de kvinder, som har en verserende sag i børneforvaltningen, fordi deres barn fx har brug for særlige foranstaltninger, kan det ofte være svært for kvinden at få hverdagen til at hænge sammen, hvilket bl.a. kan resultere i afbrudte beskæftigelsesforløb. Flere kommuner har derfor indledt et samarbejde med deres Børne- og Familieafdeling, fordi de har erfaring for, at kvinder, der umiddelbart har evner og kompetencer til at begå sig på arbejdsmarkedet, falder fra, når de ikke kan overskue problemer med børnene. I andre tilfælde vurderer kommunerne, at det kan være mistillid til myndighederne og frygten for at få børnene fjernet, der afholder kvinderne fra at forlade hjemmet for at deltage aktivt i beskæftigelsesindsatser.

”Vi kan også trække en indsats midlertidigt, når vi ved, at børneforvaltningen har gang i en indsats. For presser vi samtidig, kan det risikere at gå dårligt for den samlede indsats. Og nu forstår vi hinandens fagligheder. Det hjælper med at løse problemer. Vigtig for problemet er jo over det hele. Det er ikke kun et spørgsmål om manglende beskæftigelse. Men hvis den beskæftigelsesrettede indsats skal rykke noget, så kræver det, at vi ved, hvis der er sager på børnene.”

Samarbejdet med børne- og familieafdelingen kan på den måde have til formål at finde frem til, hvordan beskæftigelsesmedarbejderne bedst støtter op om sårbare familier.

”Vi har haft to socialrådgivere fra Børne- og familieafdelingen, der har været ud og give et oplæg om underretning – hvad det er, hvordan det gøres og hvorfor man underretter. Vi havde en oplevelse af, at når kvinderne hørte ’underretning’ så tænkte du AH, bliver mit barn nu taget. Så inviterede vi to, som gjorde det rigtig godt. Det åbnede en hel masse op for kvinderne, og de havde rigtig mange gode og nysgerrige spørgsmål om, hvad underretning egentlig er.”

Fra kommunernes selvevaluering 2022:

Projektmedarbejderes oplevelse af, det gode samarbejde med Børne- og Familieafdelinger har været tiltagende. I den første selvevaluering fra 2020 rapporterede 32 pct. af de adspurgte respondenter, at der har været respekt for forskellige fagligheder og fokus på, hvordan Børne- og Familieafdelinger og projektmedarbejderen kan supplere hinanden i arbejdet med kvinderne. Ved den anden selvevaluering, som blev gennemført i efteråret 2022 var det steget til 43 pct.

Som led i projektet har mange kommuner ligeledes igangsat undervisningsforløb for kvinderne om sundhed og helbredsforståelse, fx med fokus på, hvordan man klarer hverdagen på trods af smerter og helbredsproblemer. Flere steder er undervisningsforløbene igangsat i samarbejde med det kommunale sundhedscenter, som har den faglige ekspertise.

”Jeg synes, det har været en rystende og meget belysende oplevelse at finde ud af, hvor meget dårligt helbred og helbredsforståelse især fylder for de her kvinder. [...]. Man ved selv, hvor svært det er at møde det her sundhedsvæsen, og så kommer de her med deres sproglige barrierer. Så helbreds- og sundhedsindsatsen er virkelig nødvendigt.”

Kommunerne vurderer, at de sundhedsrettede indsatser har vist sig at være meget virksomme, fordi det ad den vej er blevet muligt for kommunerne at afdække bagvedliggende helbredsrelaterede problemer, som ikke tidligere er blevet opdaget. Det er kommunernes erfaring, at det fx kan skyldes, at sygdom for mange i målgruppen er tabubelagt at tale om, eller at kvinderne i mange tilfælde ikke selv har vidst, hvor de skulle gå hen med deres problemer, men også at sproglige barrierer kan stå i vejen for, at kvinderne kommer i behandling.

”Jeg har hørt det fra sundhedshuset. Jeg vil ikke sige, at de har været bange for at tage imod dem [kvinderne], når de kommer ned på sundhedshuset, men efter den der oplevelse, så er verden anderledes. De [borgerne] er jo de samme som alle andre. Selvfølgelig kan de mindre dansk, men de har de samme udfordringer. De har ikke sagt det ordret, men de giver udtryk for, at nu tør de godt at tage i mod dem. De er ikke så berøringsangst mere.”

Beskæftigelsesmedarbejderne har haft en oplevelse af, at samarbejdet med sundhedsfaglige personer har afhjulpet en række barrierer for kvinderne, fordi det har udvidet beskæftigelsesmedarbejdernes handlemuligheder i forhold til at hjælpe kvinderne ved at kunne henvise dem til sundhedstilbud parallelt med beskæftigelsesindsatser.

”Jeg har da altid godt vist, at sundhedshuset ligger lige der, men jeg kendte ikke til tilbuddene, og hvordan de kan bidrage i forhold til de kvinder, jeg arbejder med, så på den måde har det givet god mening at samarbejde. Jeg oplever, at der før er gået rigtig mange ting tabt.”

”Vi har et eksempel på en kvinde med meget svære problemer omkring helbred især sådan noget med diabetes, som giver alle mulige andre problemer og overvægt. Vi har være nødt til at teame op. Det har været mega godt for alle parter at kunne lyse på den problematik med nogle, der har noget viden. Vi har også haft sociallægen inde over. Og du har iværksat noget hjemmehjælp for at få styr på den sukkersyge. Sådan nogle ting der har haft betydning for, at kvinden har fået en rutine, der gør, at hun møder op og står ud af sengen. Som virkelig har bremset alt for hende tidligere.”

“
Nu har jeg både arbejde og har overskud til at gå ture. Det gør mig glad at gå ture
– Kvindeperspektiv

3.2.4 Analyse af kommunernes anvendelse kerneprincippet ’ressource- og motivationsbaseret’

En ressource- og motivationsbaseret indsats tager afsæt i den lediges ønsker og troen på den lediges evner og kompetencer. Formålet er, at styrke den lediges selvværd og tro på at kunne blive aktiv på arbejdsmarkedet. Et væsentlig element i en ressource- og motivationsbaseret indsats er derfor, at den lediges ressourcer, ønsker og kompetencer afdækkes grundigt både før indsatsen og løbende, og at resultatet af afdækningen er styrende for den løbende tilpasning af beskæftigelsesindsatsen.

Tema: Ressourcespotting øger selvtillid og motivation hos kvinderne

Mange kommuner oplever, at vejen til beskæftigelse kan være lang for de kvinder, der i en årrække har været isoleret fra aktiv samfundsdeltagelse. Kommunerne peger på, at disse kvinder typisk både har en begrænset viden om det danske arbejdsmarked og en lav tillid til, at de kan være aktive på arbejdsmarkedet, samt at

---

kvindernes lave tillid til egne ressourcer og evner medfører en lav motivation for at tage et arbejde. Kommunerne har oplevet, at de ved at støtte kvinderne i at finde frem til ressourcer hos kvinderne, som kan være relevante for et job, og som de ikke selv er opmærksomme på, kan ændre kvindernes opfattelse af deres muligheder på arbejdsmarkedet. Her er et vigtigt greb at afsætte tid sammen med kvinderne til at lære dem at kende.

”Uden at få det til at lyde helt sindssygt jobcenteragtig, så synes jeg faktisk, at arbejdet med CV. Der har jeg fundet en metode, hvor vi laver noget materiale, hvor vi laver en kompetenceliste ud fra måske 60 forskellige ord som er positive, hvor de skal finde de fem, der passer bedst til dem selv. Og så skal de prøve at komme med nogle eksempler på, i hvilke situationer er jeg fx tålmodig. Og jeg gør meget ud af, at det skal afspejle, hvem er du, og hvad synes du om dig selv [...] så har vi en liste over deres personlige kompetencer.”

”Det er det der med at finde ressourcerne. Det er det der med at tro på, at du faktisk godt kan, og hvad er det du er rigtig god til, og hvad er det for nogle ressourcer vi skal have i spil for, at du kan få en succes og lykkes. Det tror jeg, at vi har fået kvinderne til at få øjnene lidt op for. Den her med, at jeg kan jo faktisk godt noget, jeg har faktisk nogle ting med mig, som jeg faktisk godt kan bruge, og det er ikke ensbetydende med, at jeg ikke kan gøre glæde og gavn.”

Kommunerne giver udtryk for, at deres fokus på at arbejde med en ressource- og motivationsbaseret tilgang i kvindernes beskæftigelsesindsats har gjort en stor forskel for dem, fordi de nu kan se andre handlemuligheder end tidligere og skabe sammenhæng og meningsfuldhed for kvinderne i deres indsatser. Således vil kvinderne få oplevelsen af at kunne deltage aktivt i indsatserne og virksomhedsrettede tilbud.

”Før projektet var det svært, når vi ikke kendte borgeren. Nu har vi set dem i forskellige situationer, så nu tror vi på dem. Jeg tror på, at der er en vej, da jeg begyndte at lære dem at kende, og deres familie. Nu kan jeg guide dem på en måde, som jeg ikke kunne før. Nu kan vi gøre det sammen. Det er svært at tro på borgere på baggrund af fire årlige samtaler.”

“
NN har hjulpet mig med fleksjob. Nu arbejder jeg nogle timer om ugen, for jeg vil ikke være derhjemme. Det er ikke godt for mit humør. Vejret i Dk er dårligt, og min krop bliver helt øm. Og jeg tjener lidt penge til mig selv. De synes de (mand og børn) er godt. De er meget glade. Jeg kan gå ud og tjene penge til mig selv. Vi har haft en dårlig økonomi, så nu går jeg ud og tjener lidt penge til mig selv.

Jeg tænker kun på mig selv. Ikke på andre. Det gjorde jeg før. Tænkte på børnene og andre ikke på mig selv. I mange, mange år har jeg ikke været i hjemlandet – det er mange penge. Jeg har ikke været hjemme i 10 år. Jeg vil gerne afsted hver 10. år. Nu vil jeg gerne tjene penge og spare op til at rejse. Nu er børnene store, så nu er der ingen hjemme. – Kvindeperspektiv

---

Tema: Tydelighed og anerkendelse skaber tillid og motivation

Flere kommuner peger på, at en af de bedste måder til at skabe tillid hos kvinderne, er at anerkende deres fortælling om egen livssituation og inddrage den i de forventninger jobcentret har til dem. Det gælder både

---

i forhold til at støtte dem i at håndtere hverdagssituationer, hvor de oplever barrierer og lytte til deres ønsker for fremtiden.

”Hvis den helt store barriere er at tage en bus, så kan det ikke nytte noget at vi negligerer det, så må vi øve det, eller hvis du er bange for at køre på motorvej, så må vi øve det.”

Mange kommunerne har erfaret, at nogle af kvinderne ikke ved, hvorfor de skal arbejde. De giver udtryk for, at de har det godt derhjemme og har løbende taget imod de praktikpladser, de er blevet tilbudt og har ellers stået til rådighed, når de er blevet kaldt til en samtale på jobcenteret. Kommunerne fremhæver derfor, at det er vigtigt at give kvinderne en grund til at tage et arbejde.

”KIB-projektet har givet dem en grund til at tage et arbejde. De har fået øje på, at man kan være bedre økonomisk stillet. De har fået øje på, at man også kan være en kvinde, der kan andet end at passe børn. Man har fået øje på sine egne kvaliteter og fået noget selvværd og selvtillid.”

“

De viser også, hvor vi kan arbejde. De viser os, hvor man kan arbejde, og siger til os at det ikke skal være en dårlig oplevelse. Hvis du ikke kan lide det, kan du prøve et andet job. (...). Den måde de snakker med os på den er meget perfekt, men hvis de presser mig hele tiden – jeg siger nej tak. – Kvindeperspektiv

”

Kommunerne uddyber videre, at de oplever et langt større engagement fra kvinderne i forhold til at håndtere deres egen situation, når kvinderne bliver mødt med tillid og et ønske fra beskæftigelsesmedarbejderen om at hjælpe dem videre ved at inddrage dem mere aktivt, i hvilke indsatser der sættes i gang for dem. Kommunerne lægger derfor vægt på, at kvinderne udvikler en bevidsthed om, hvad de reelt kan på arbejdsmarkedet, og hvordan det passer ind i deres familieliv, at de og bliver i stand til at handle målrettet mod beskæftigelse.

”Kvinderne skal tage ansvar for eget liv, og vi skal turde at slippe det fri, og give borgeren ansvaret tilbage for deres eget liv. Det er generelt den største hurdle. De her kvinder har opgivet at tage ansvar for deres eget liv, for deres beskæftigelsessituation, for deres helbredsituation og for deres familie.”

Kommunerne nævner også betydningen af at støtte kvinderne på vejen mod deres drømmejob i stedet for at afskrive det på forhånd. For selvom jobbet ikke er realistisk, kan en praktik føre noget andet med sig. Fx kan praktikken give kvinden en opfattelse af, at hun godt kan arbejde nogle timer, og blive selvforsørgende i en anden jobfunktion.

”Hun kom i praktik i en børnehave. Og det var ikke ubetinget en succes, men hun får en opfattelse af, at hun godt kan arbejde nogle timer, og vi får en snak, om hvad der skal til. Og hun vil gerne kunne bestemme selv. Og hun vil gerne blive selvforsørgende. Og så slutter den der praktik med, at hun selv skaffer sig et arbejde i et rengøringsfirma og får nok timer til, at hun ikke vil være i det her system længere. Og der får vi flyttet en, som ikke troede hun selv ville eller kunne, til at tro at hun godt kan, og det er det, som skal til for, at jeg tager ansvar for mit liv og kommer videre.”

“
Du føler, du er så tæt på din sagsbehandler. På den måde er vi blevet tættere og tættere på vores sagsbehandler, så bagefter begynder de at tale job, hvor vi skal besøge og se hvad det går ud på. Det var meget frit, i starten skulle vi bare kigge. Jeg er så glad for den måde de har taget imod os på. – Kvindeperspektiv
”

Tema: Deltagelse i fællesskaber baner vejen for personlig udvikling

Mange kommuner nævner, at beskæftigelsesmedarbejderne bruger sig selv meget til at styrke kvindernes oplevelse af fællesskab, fordi det skaber tillidsfulde relationer og giver mulighed for personlig spejling. Og kommunerne har her forskellige bud på, hvad der virker for kvinderne. Her peges der både på, at såvel ligheder som forskelle mellem beskæftigelsesmedarbejderens og kvindens baggrunde, kan være et aktiv i at ændre kvindes syn på sine muligheder.

“Når vi arbejder motivationsbaseret, bruger vi os selv meget. Hvad har jeg af problematikker i mit liv? Vi viser kvinderne, at vi også møder udfordringer i privatlivet, og at vi kan rejse os. Det har vi jo altid gjort, men i en mere begrænset tidsramme. Her i projektet har vi haft tid til at gøre det rigtigt og vente på svaret, og se når de er klar. Det er en kæmpe gave at have tid til kvinderne.”

“Der er mange ting, hvor de måske kan gemme sig lidt bag kultur, hvis de taler med en sagsbehandler, som tænker. Nåh, det skal jeg ikke blande mig i.

Ligeledes har nogle kommuner gode erfaringer med, at de kvinder, som er kommet i beskæftigelse via KIB kan være gode rollemodeller, fordi de kan vise, at de er lykkedes med at flytte sig væk fra offentlig forsørgelse.

“Situationen er også at trække de her kvinder ind igen og bruge dem som rollemodeller. Vi har faktisk været gode til at tage dem med ind i gruppeforløbet og bruge dem som rollemodeller for de andre. Det er jo en motivation også for os at se, at det går faktisk rigtig godt med den, den og den. Og ja, at kunne give det videre.”

Kommunerne fremhæver, at det i det hele taget har handlet meget om at få brudt med den isolation mange af kvinderne lever i fx ved at etablere fællesskaber omkring ture ud af huset eller motionstilbud, hvor der er mulighed for at være sammen med kvinderne på en anden måde end ved samtalerne på jobcentret. Kommunerne oplever, at sådanne fællesskaber har givet kvinder blik for, at andre er i samme situation som dem, men også hvordan nogle af de andre kvinder udvikler sig, og det kan motivere andre til at gå en lignende vej.

“Jeg er overrasket over, hvor mange der har boet her i mange, mange år uden at kende deres by. Nogle af dem har aldrig set havnen. Jeg tror også, det kan gøre lidt for nogen, at man bryder deres isolation og de kommer ud og oplever lidt. Det er positivt for mange af dem, at de ikke sidder alene derhjemme. Og for nogle af dem er verden bogstaveligt talt blevet større.”

“Nu er vi i gang med løb, så vi sveder sammen med dem. Det har virkelig rykket kvinderne. De kommer ud og får noget socialt samvær med andre. Samtidig med at de kan spejle sig i andre. Vi prøver, når vi er sammen med dem at have et positivt sprog. (...) Dem som har gode historier, de får lov til at tale højt. De motiverer de

---

andre "jeg kan godt", selvom jeg også har ondt. Det er en god måde for kvinderne. Vi kan virkelig mærke, at de har rykket sig."

“
Det bedste ved mit arbejde er mine kollegaer. Det er nogle jeg kan lide at være sammen med dem. Vi taler, vi snakker, vi griner. Det er et rigtig godt miljø, selvom de kasser jeg skal bære er tunge, og det nogle gange er hårdt. Det er ikke hårdt, for jeg er frisk i hovedet. Jeg har prøvet mange forskellige steder, men det har ikke været godt som det her. Fordi kollegaerne er så gode og arbejdsopgaverne. De andre steder skulle jeg arbejde 7 timer om dagen. Det betyder rigtig meget, at jeg kan arbejde mindre tid. Og miljøet er rigtig godt. – Kvindeperspektiv

---

3.2.5 Analyse af kommunernes anvendelse af kerneprincippet 'vidensbaseret'

Vidensbaserede indsatser bygger systematisk på bedste og nyeste viden om bedste praksis. Viden indhentes løbende og anvendes til at justere indsatserne systematisk i forhold til kvindens udvikling.

Tema: LØFT - Anerkendende tilgang til kvinderne sker gennem en struktureret samtaleteknik

Kommunerne er bl.a. blevet introduceret til LØFT-metoden⁷, hvor beskæftigelsesmedarbejderen fokuserer på det positive i kvindernes udvikling fx hvad der er blevet bedre siden sidst og de små succeser, men også anerkender, hvor det er svært for kvinden. Ifølge kommunerne har metoden været anvendt på tværs af alle typer indsatser, fordi de har erfaret, at alle har brug for anerkendelse for at finde en motivation.

"Så jeg er ligesom reflekterende i samtalen for dem. Jeg skriver ned for dem, hvad de har sagt, om hvad der er blevet bedre og værre. Så man hele tiden er reflekterende for dem og tydeliggør det på tavlen under samtalen og så sørge for at have en god balance i pendulet mellem at være anerkendende på det, der er svært og rette fokus mod noget udvikling. Fordi der er ingen der kan holde til en samtale, hvor man kun sidder foran sådan en, der er udviklingsorienteret. Man er også nødt til at blive anerkendt i noget, der er svært. Det oplever vi virkelig, at det har en super god effekt også ift. den professionelle relation til dem. De føler sig hørt og anerkendt samtidig med, at vi tror på dem, for det er jo det, det er. Altså at man anerkender dem for det de har."

Flere beskæftigelsesmedarbejdere peger på, at de undervejs i projektperioden har gjort op med en udbredt opfattelse af kvinderne som svage. Dette er fx sket ved, at de gennem introduktionen til LØFT har lært at bruge sproget mere konstruktivt, og skabe en 'ny' virkelighed, fordi samtalen har fokus på, hvad kvinden er lykkedes med og de forventninger, beskæftigelsesmedarbejderen har til kvinden.

"Altså, jeg har haft hende et par måneder nu. Det var faktisk den tilgang, jeg gik til hende med, 'hvad lykkes du med, hvad er dit bedste håb' og sådan. Og hendes første svar var, 'du tager pis på mig, ikke'. Det var også lidt underligt for hende. Men til hver samtale behøver jeg ikke længere at stille hende det spørgsmål. Hun svarer selv på det. Så det er meget naturligt. 'Jeg lykkes faktisk med det her, og så gik jeg hjem og snakkede

---

⁷ Den løsningsfokuserede tilgang (LØFT) er en analysestrategi, som bruges til dels at drage læring fra fortidens succeser frem for fortidens nederlag og dels til at rette fokus mod fremtidens mål frem for en forståelse af problemet.

---

med mine børn om uddannelse'. Så det er blevet naturligt for hende at tænke på den måde, så det er ikke noget pis alligevel, ha-ha."

En beskæftigelsesmedarbejder fortæller fx, at det fører en langt mere konstruktiv dialog med sig, når de er loyale over for metoden. Kvinden begynder at tro mere på sig selv, når hun mærker, at beskæftigelsesmedarbejderen tror på hende, og ønsker at se fremad sammen med hende. Hvis medarbejderen samtidig fokuserer på det, der er lykkedes sammen med virksomheden, vil der automatisk være flere gode erfaringer at tage med sig videre.

"Førhen, hvis vores praktik ikke gik igennem, så spurgte vi eller virksomhedskonsulenten, hvorfor er det gået galt. Hvor vi nu siger, hvad lykkedes de med på trods af at det ikke gik, hvad er du så lykkes med? Det der med de små succes historier i stedet for at tvære de negative historier ud om, at du ikke kan noget – altså at prøve at ændre den der dialog. De kan godt lykkes, men på trods af, at det ikke blev til noget, hvad lykkedes du så med. Så kan borgeren sige, jeg lykkedes med at møde op 5 ud af 6 dage, jeg lavede mine opgaver..."

Endelig fremhæver en del kommuner, at SIRIs introduktion til viden om interkulturel kommunikation, mens også kursus i LØFT har betydet, at de har fået en større opmærksomhed på, at tilpasse deres kommunikation med kvinderne de forskellige kulturelle normer og forventninger, der findes blandt kvinder og beskæftigelsesmedarbejdere. Ifølge kommunerne har opmærksomheden på deres kommunikation med kvinderne både medført, at beskæftigelsesmedarbejderne kommunikerer mere tydeligt om de informationer, kvinderne modtager fra kommunen, men også at medarbejderne har fået en bedre forståelse af kvindernes perspektiv på deres livssituation og handlemuligheder. Og flere beskæftigelsesmedarbejdere har oplevet, at denne ændring har afløst en tidligere udbredt oplevelse af, at kvinderne modarbejdede dem med deres handlinger.

"Og den her undervisning vi har haft om interkulturel kommunikation, det har i hvert fald inspireret mig til, at vi kan blive meget tydeligere på, 'jamen hvad forstår du ved praktik?'. Hvad betyder det at være tilknyttet et jobcenter, forstår de det samme, som vi gør, hvad vil det sige at få en løn. Helt lavpraktisk synes jeg faktisk, vi har kunne bruge nogle af de redskaber i dialogen med dem. Lige dobbelttjekke at vi forstår det samme."

Tema: Faglig refleksion i tilrettelæggelsen af virksomhedsindsatser øger jobskabelsen

Kommunerne peger ligeledes på, at den anerkendende tilgang og tro på kvinderne har ændret deres samarbejde med virksomhederne. Beskæftigelsesmedarbejderne er fx blevet mere bevidste om, hvordan de taler om en kvinde over for en virksomhed fx ved at fremhæve hendes ressourcer fremfor at tegne et billede af en kvinde, som har brug for særlige hensyn.

"Det handler også lidt om, hvordan vi selv i talesætter kvinden, når det er, vi møder virksomheden. Så hvis det er, vi kommer ind og er sådan lidt undskyldende og siger, at hun er lidt svær og lidt tung, så er den jo ikke solgt. Men hvis man kommer ind og siger, nu skal du høre, jeg har hende her og hun har gjort det, og hun har erfaringer med det. Så er det et 'andet salg' og en anden måde at initiere et samarbejde på. Selvfølgelig skal udfordringerne som kvinden har, de skal ikke bagatelliseres men man kan godt starte med at tale om det på en anden måde, og det er netop det her mind-set som gruppen også taler om – alle kan noget, slut."

Kommunerne fortæller, at LØFT har spillet godt sammen med IPS-metoden⁸, som kommunerne i KIB-projektet ligeledes er blevet introduceret til. For nogle kommuner har det haft stor betydning, at der er introduceret en metodisk ramme, som IPS-metoden, der er velafprøvet. I KIB-projektet er metoden anvendt til at hjælpe kvinderne med at finde og fastholde et job med ordinære løntimer, hvor der samtidig er plads til støtte i form af en individuel tilrettelagt indsats. En del af kommunerne har med det afsæt ændret deres tilgang til tilrettelæggelsen af indsatsen til de kvinder, der i en årrække har deltaget i aktiveringsprojekter. Deres indsats fokuserer nu på konkrete handlinger, som kan hjælpe kvinderne direkte ud i ordinær beskæftigelse. Ifølge kommunerne har beskæftigelsesmedarbejderne gjort det tydeligt for kvinderne, at man tror på dem og har fokus på deres ressourcer og kompetencer, som kan bruges på arbejdsmarkedet.

”Vi har jo skiftet mind-set ved at gå efter lønnede timer i stedet for de lange praktikker. Jeg kan huske, at når jeg med nogle af mine borgere har snakket om deltidsjob på få timer, så shiner de op. Allerede der når vi har italesat, at vi starter med 4 eller 13 uges praktik, så har det været en hæmsko. Men lige så snart, at vi siger lønnede timer, så kommer den indre motivation frem i dem. Det er jo – vi ved jo at lønnede timer, det er den indre motivation.”

“
De kommer med forskellige job til mig, og jeg vælger et jeg gerne vil prøve, fordi min sagsbehandler siger bare prøv, og så prøver jeg et stykke tid. Der er meget stor forskel på at sige du SKAL eller HVIS DU VIL – det er meget stor forskel. Det her projekt og sagsbehandleren er sød mod mig det hjælper meget. Jeg er meget tilfreds. De er søde mennesker og forstår mig og det hjælper rigtig meget. – Kvindeperspektiv
”

---

⁸ Individual Placement and Support (IPS) er en principbaseret metode, der som udgangspunkt hjælper mennesker med psykiske sygdomme til at komme i job eller uddannelse. Disse borgere tilbydes hurtig job- eller uddannelsesplacering, støttet af en individuel tilrettet indsats.

3.2.6 Kommunernes brug af sprogettede tiltag

I det følgende inddrages perspektiver, som vedrører kommunernes sprogettede indsatser, idet vi undervejs i analysen af kommunernes anvendelse af de fem kerneprincipper har erfaret, at kommunerne selv tilskriver deres sprogettede indsatser og kvindernes udvikling af dansksproglige kompetencer væsentlig betydning i forhold til at opnå tilknytning på arbejdsmarkedet.

Tema: Et vedholdende fokus på kvindernes danskkundskaber skaber sproglig udvikling

Kommunerne har generelt oplevet, at manglende dansksproglige kompetencer er en stor barriere for at komme i job for flertallet af kvinderne. Ifølge flere kommuner har mange af kvinderne så dårlige danskkundskaber, at de har svært ved at kommunikere i en jobsammenhæng og med at forstå indholdet og målet med kommunens beskæftigelsesindsats. Dette selv om mange af kvinderne har gennemført en danskuddannelse. Kommunerne peger selv på, at en forklaring på det kan være, at kvinderne ikke rigtig har brugt sproget i hverdagen efter endt danskuddannelse, fx i forbindelse med job eller videre uddannelse.

”Der har jeg gjort en stor opdagelse, for man kan godt have bestået de angivne moduler uden at kunne dansk. Det er nok ikke, at man har taget modulet for nylig, men man har ikke brugt det og kan ikke gennemføre en samtale på dansk.”

”Vi har lavet sådan noget visuelt, fx hvad er dine opgaver, så har vi lavet nogle piktogrammer og sat ind. Men vi har også nogle muligheder for at have noget sprogundervisning i nogle perioder, som vi har kunne koble os på, eller vi har haft mulighed for nogle mentortimer og sådan. Det er meget forskelligt, hvad situationen er, og hvad der lige er mulighed for på det givende tidspunkt. Det er i hvert fald vigtigt, at man gør noget, for det er noget, der kan gøres noget ved. Der er sprogudfordring på forskellige niveauer.”

“
Når man er ude, lærer man mere og mere ved at snakke med andre. Det gør jeg ikke derhjemme. Der taler vi vietnamesisk, så er det svært at lære dansk.” “Da jeg flyttede til byen, snakkede jeg ikke rigtig dansk, men efter jeg kom ud og arbejdede sammen med andre, så kommer det mere og mere, og nu er jeg tolk. Nu har jeg ikke brug for tolk mere. (griner). – Kvindeperspektiv

---

I mange kommuner har man oplevet, at kvindernes sprogproblemer kommer til at overskygge andre jobrelevante kompetencer, hvorfor de mener, at det er helt centralt at fokusere på at støtte kvindernes sproglige udvikling målrettet i beskæftigelsesindsatsen.

“
Det sværeste ved at få et job er, at jeg ikke er så god til dansk. – Kvindeperspektiv

---

”Men jeg synes, det vigtigste er deres sprogfærdigheder. Jeg siger til dem, at sproget er som en nøgle, hvis I ikke har den, kan I ikke åbne døren. Mange kan mere, end vi kan se, men på grund af sproget så opdager vi det ikke, så de skal bruge mere tid på sproget.”

Særligt beskæftigelsesmedarbejdere og sprogunderviseres insisteren på at anvende dansk som fælles sprog til al kommunikation med kvinderne fremhæves af kommunerne som nøglen til kvindernes udvikling i projektet.

”Når jeg sætter mig med en gruppe kvinder, der ikke er særlig gode til at snakke dansk, så bliver jeg ved, og jeg bliver ved og ved. Jeg spørger ind, og jeg prøver at omformulere mit spørgsmål. Jeg bliver ved på dansk. Jeg bruger ikke engang Google translate. Jeg er nødt til at aktivere deres hjerne, og jeg sørger for at skabe et trygt rum. Det er de mindste ting, som de nævner, som er en eller anden styrke hos dem, og som er betydningsfuldt for dem, det forsøger jeg ligesom at forstørre op og bruge det i en samtale. Fordi lige så snart vi samtaler, så er de i gang med det danske sprog.”

”Sprogligt, der synes jeg også, at de udviklinger, vi har set der, har været helt fantastiske. Det betyder rigtig meget, at vi har troen på, at de også kan, og at undervisningen er foregået på dansk, og at det faktisk godt har kunne lade sig gøre trods sprogvanskeligheder og på trods, at vi egentlig har haft en opfattelse af, at det nogle gange har været svært, men så blev det ligesom tilrettelagt i det tempo.”

Tema: Håndholdt sprogindsats på virksomhederne øger kvindernes jobchancer og fastholdelse i job

En stor del af kommunerne peger på, at sprogproblemer er den største barriere for om projektets målgruppe kommer i job, også selv om kvinderne er motiverede for at komme i et job, de kan bestride. Typisk oplever kommunerne en stor tilbageholdenhed fra virksomhederne over for at ansætte medarbejdere, som har svage dansksproglige kompetencer.

”Det er dem vi har tilbage. Det kan godt være de har fejlet alt muligt og haft en kæmpe sygdomsidentitet, men det er sproget der er afgørende for, om de er kommet i arbejde.”

”Jeg synes faktisk, det er mest i forhold til virksomhederne. Hvor mange gange har vi ikke stået med kvinder, der var topmotiveret og blev afvist på grund af, at de ikke kunne flydende dansk? Det er også rengøringsjobs og alt muligt andet.”

”Men man kan jo heller ikke få et rengøringsjob nu, hvis du ikke snakker flydende dansk. Vi havde tre kvinder ude til en samtale, og de blev valgt fra, fordi de ikke snakkede godt nok dansk. Så er det også svært.”

Kommunerne peger selv på, at der skal mere viden og en generel holdningsændring på arbejdsmarkedet, som kan skabe mere mod og tryghed hos ledere og ansatte på virksomheder rundt omkring i forhold til at have en medarbejder eller kollega, der taler dårligt dansk.

”De virksomheder, jeg har været ude i, der var det helt tydeligt, at der hos personalet var en berøringsangst, fordi nu blev det en lille smule svært, fordi borgeren ikke kunne snakke så godt dansk.”

Og nogle beskæftigelsesmedarbejdere fortæller da også om, at virksomhedssamarbejdet har krævet en særlig indsats af dem, der har indebåret en form for ’kulturel’ eller ’sproglig oversættelse’ af arbejdssituationen.

”Der havde jeg en 10 kvinder med som stuepige, hvor jeg rendte rundt med dem. De blev alle sammen ansat efterfølgende. De ville ikke have blevet ansat, hvis jeg ikke havde været med ude, fordi der var så mange sprogbarrierer. Så det, som arbejdsgiver så som manglede motivation, var slet ikke manglede motivation, det var, fordi de ikke forstod, hvad arbejdsgiver sagde. Så hvis jeg ikke havde været med ude, så de var røget for længst.”

Samtidig er der også eksempler på kommuner, der har oplevet virksomheder, hvor sprogproblemer ikke nødvendigvis har været en barriere for at ansætte kvinderne i de ufaglærte job. Her siger virksomhederne tværtimod, at kvinderne lærer sproget på jobbet, og at dette også er deres egen erfaring.

”Men vi er kommet til den konklusion, at selvom du har sprogvanskeligheder, så kan du stadigvæk bidrage på arbejdsmarkedet og det er essentielt i vores arbejde pga. de ikke kan sproget.”

”Så arbejdsmarkedet har måske også åbnet op for, at sprog ikke er en ligeså stor udfordring, som det var for 2,5 år siden. At man bliver nødt til at tage nogle ind og træne dem og selv lave den her sprogtræning.”

“

Jeg taler dansk med alle sammen på arbejdspladsen. Hvis du arbejder med gamle mennesker, så snakker de langsomt. Nogen gange siger jeg hun, og de siger til mig nej ikke hun, hende! Det er rart at lære. Jeg er meget glad. Så jeg siger flere gange til mine kollegaer og sygeplejersken, ’I må godt rette mig. Jeg skal lære af mine fejl og hvis I ikke retter mig, hvordan skal jeg så lære af mine fejl?’ Så det er de glade for. Så når jeg siger hun, så siger de gamle mennesker nej hende! – Kvindeperspektiv

---

”

Ifølge kommunerne opfordrer arbejdspladserne kvinderne til at øve sig og tale dansk, når de arbejder. Omvendt er det en stor barriere for kvinderne, som ikke føler, at de kan sproget godt nok til det, og derfor ender med at stoppe. I de situationer kan kommunen spille en central rolle i forhold til at støtte op om den sproglige udvikling og dermed fastholdelse. Kommunerne kommer med mange eksempler på, hvordan de har støttet op om kvindernes sproglæring i en ansættelse. Ifølge kommunerne skal nogle af kvinderne hjælpes lidt i gang med at se mulighederne for at bruge sproget på arbejdspladsen. Andre har brug for støtte til at udvikle konkrete sproglige færdigheder, og her nævner kommunerne både egne initiativer som sprogmentorer og praktikmapper og tiltag, som virksomheder selv har fundet på.

”Så fik vi også lavet sådan en praktikmappe. Det var noget med forskellige danskopgaver på forskellige niveauer, hvor vi indimellem samler til en mappe, som de kan få med, så de kan sidde i en pause evt. og lige snakke med en kollega om eller sidde om aften, hvis det er nogle med små børn, som har svært ved at komme ud. Vi fik også lavet sådan nogle batches, hvor der stod ’jeg er ved at lære dansk’. Nogle af dem synes, at det faktisk var rart at have sådan en på (batch), når de var ude på en arbejdsplads.”

”Der var en virksomhed, hvor en kvinde ikke kunne tale særligt godt dansk, og vi var til et møde, hvor arbejdsgiver selv foreslog, at de kunne lave sådan nogle piktogrammer, fordi på den måde kunne arbejdsgiver være sikker på, at hun forstod, og hun samtidig lærte fagligt ordene på dansk fx kost. Lige præcis med det her forløb fik vi flettet ind, at hun arbejdede en time mere hver dag fra mandag til torsdag og havde fri fredag til at gå til sprogundervisning. Dem har vi mange eksempler på.

Tema: Tilpassede sprogforløb på sprogcenter og VUC giver kvinderne motivation til at lære dansk

Kommunerne har arbejdet med at styrke kvindernes fokus på at styrke deres dansksproglige kompetencer på forskellige måder alt efter projekternes organisering og deltagere. I nogle af de kommuner, som har haft mange beskæftigelsesrettede aktiviteter som fx undervisning i dansk, samfunds- og arbejdsmarkedsforhold eller sundhedsemner, har der været et tæt samarbejde med fx et sprogcenter eller en sprogkonsulent, som

---

har medvirket til, at undervisningen er blevet tilpasset målgruppens sproglige formåen og ofte svage læringsforudsætninger på grund af en svag skolebaggrund fra hjemlandet.

Kommunerne har fx etableret brancherettede danskundervisningsforløb med fokus på jobrelevante sprogkompetencer, som er særlig tilrettelagt for målgruppen. Indsatserne har haft til formål at give kvinderne mulighed for at arbejde med det sprog, som er relevant for deres arbejdsplads eller praktiksted, og ifølge kommunerne har kvinderne været glade for tilbuddene.

“*Et par dage om måneden mødtes vi fra kl. 9-13. Vi havde danskundervisning, med læseøvelser, hvor vi fx talte om at arbejde i en grønthandler – øve de forskellige ord. Vi har også talt om at arbejde hos en bager. – Kvindeperspektiv*”

“Vi har arbejdet tæt sammen med sprogskolen. Vi har nogle gode snakke med dem om, hvad vi skal gøre med de kvinder, der ikke taler dansk og ikke passer ind i sprogskolesystemet, for på papiret har de jo gennemført sprogskolen.”

“Kvinderne de har være glade for at komme på sprogskolen, og sprogskolen støtter op om os. De er gode til at motivere kvinderne, og de støtter op om vores arbejde. Vi har brugt sprogskolens image.” “Mange har taget alt det sprogscole, de kunne, og var glade for at få lov til at få mere dansk.”

Andre kommuner har samarbejdet med et VUC om FVU-forløb for de kvinder, som kunne visiteres til det. Ifølge kommunerne har det fx været relevant som forforløb til SOSU-skolen, hvor kvinderne har fået lejlighed til at arbejde med skrivning og læsning på dansk inden for dette område. Men også almene FVU kurser har været en del af mange projekter.

“Vi har haft samarbejde med FVU eller VUC, men særligt i forbindelse med et nyt forløb, der har været som et forforløb på SOSU-skolen. Der har vi været ude at screene. Det har gjort, at der har været tre stykker fra det forrige hold, der er startet på FVU for at træne mere dansk. De får også øjnene mere op for, at de faktisk mangler noget.”

I følge kommunerne er der dog en vigtig opgave både i at afklare karakteren af den enkelte kvindes eventuelle sprogproblemer og realistiske muligheder for at forbedre sine sprogkompetencer. Nogle beskæftigelsesmedarbejdere har erfaring for, at det, som for kvinderne er blevet kategoriseret som 'noget med sproget', også kan dække over andre barrierer fx manglende motivation for at tage et arbejde. Flere beskæftigelsesmedarbejdere peger desuden på, at mange af kvinderne kan klare sig bedre mundtligt end skriftligt i et job eller en uddannelsessammenhæng og ikke alle har potentiale til at forbedre deres mundtlige og/eller skriftlige niveau nok til at få en uddannelse. MANTRA-rapporten, som SIRI har fået udarbejdet om kvindernes perspektiv på arbejdsmarkedet (2023) finder desuden, at kvindernes selv mener, at deres dansksproglige kundskaber er vigtige. De motiveres af sproglæring og prioriterer dette højt. Kvinderne peger på, at både hverdagsprog og fagsprog er nødvendigt for at kunne begå sig på arbejdsmarkedet

“Man kan jo have en udfordring, selv om man er ret godt kørende på dansk, hvor udfordringen ligger i, at man skal arbejde som omsorgshjælper og skal kunne skrive og læse journaler. Så taler hun jo fint, men der er noget skriftsprog, der er en udfordring for at blive faglært, hvis man ikke kan mønstre adgangskravet på

---

dansk. Der skal man finde ud af, om hun kan lære det på relativt kort tid. Er det en god idé at starte på VUC og få papir på det og indøvet? Det er de der vurderinger hele tiden, hvor man skal se, om man skal løfte det, eller skal man hellere sige 'du kan det dansk, du kan, og vi skal finde det arbejdsmarked, som passer til det.'

"Så har vi i perioder haft nogle ekstra dansktilbud. Det er jo ikke sikkert, at det er det der skal til, for hvis man ikke har lært det på skolebænken før, så er det ikke sikkert, at man kan lære det igen på skolebænken. Derfor er det komplekst, selvom det kan se enkelt ud."

De kommuner, som har haft et særligt fokus på virksomhedsrettede indsatser, har typisk fulgt op kvindernes ansættelser med besøg på virksomhederne af en virksomhedskonsulent eller en sprogkonsulent/mentor med fokus på trivsel og sproglig integration. Kommuner er enige om, at hyppig opfølgning og den individuelle kontakt med kvinden (og evt. kolleger eller leder), giver dem adgang til vigtig information om kvindens udvikling og behov for evt. støttetiltag med henblik på fastholdelse i jobbet. Kommunerne peger på, at opfølgningen er nødvendig for mange af de svagere kvinder, men at den er ressourcekrævende og er blevet mulig med KIB.

"Det kræver også nogle andre ressourcer at skulle have en virksomhedskonsulent med ude i virksomheden, og bringe sprogmakerkonceptet på banen på et senere tidspunkt, og der er vi ikke endnu. Og vi kan se, det virker det her, at virksomhedskonsulenten laver det håndholdte ude på virksomheden."

"Det har også været rigtig vigtigt, at [sprogkonsulenten] kommer ud til dem på arbejdspladsen. Og det er, så vidt jeg kan forstå, også en rigtig god oplevelse, fordi hun fortalte fx, at der var to kvinder der arbejdede i et køkken, hvor hun prøvede at gå hen til dem og spørge 'hvad har du lavet i weekenden', og [sprogkonsulenten] har spurgt, 'Er det ok, at vi lige kommer, vi skal lige øve noget sprog'. Og kollegaen har svaret, at hun bare var en sød dame, sådan en sød person, og det betyder jo alverden, at man får det at vide. Så det er også mellemløbet i mellem kvinderne og deres kolleger. For der er jo meget afstand."

Kommunerne er da heller ikke i tvivl om at kombinationen af danskundervisning, som er koblet direkte til et konkret job er det, der har flyttet kvinderne sprogligt.

"Men vi når jo faktisk ikke at gøre noget ved sproget, fordi de her mennesker, vi snakker om her, de har været på sprogcenter i flere år, og de når til et niveau, hvor vi ikke kan få dem videre, og jeg ved ikke hvorfor, om det er begrænsning hos dem eller begrænsning på skolen. Det kan være mange ting. Men vi kan bare se, når vi gør noget andet, så virker det."

"For det er danskundervisning, hvor de mødes én gang om ugen på FVU. Og så er der en dag, hvor underviseren er ude og besøge dem på arbejdspladsen. Så de får noget målrettet danskundervisning, som passer til deres job lige der. Og så er vi med en gang om måneden, hvor vi laver besøg på arbejdspladser, hvor vi sammen med kvinderne og underviserne er ude og besøge arbejdspladser."

3.2.7 Kommunernes organisering af deres KIB-projekter

Kommunerne har valgt at organisere KIB-projektet på forskellige måder. I det følgende præsenteres de tendenser vi har fremanalyseret af kommuneinterviewene, idet vi undervejs har erfaret, at kommunernes organisering af projektet har betydning for tilrettelæggelsen af KIB-indsatserne. Kommunernes forskellige måder at organisere sig på illustreres i *bilag 4*.

Tema: Små teams i jobcenteret omkring kvinden styrker fokus på virksomhedsrettede indsatser

I en række kommuner er KIB-projektet forankret hos beskæftigelsesmedarbejdere i jobcenteret, der i forvejen har siddet med ledige borgere med ikke-vestlig baggrund og dermed kender målgruppen. Der har de etableret sig som et projektteam med et fælles ansvar for at igangsætte og gennemføre indsatser, der skal styrke kvinderne tilknytning til arbejdsmarkedet. Kommuner fremhæver, at denne organiseringsform gør det muligt for dem at sikre den kontinuitet og sammenhæng i indsatserne som er en væsentlig faktor for at indsatserne virker.

”Det gør det mindre skrøbeligt ift. sygdom og ferie, og vi kan bakke hinanden op. Og det her med, at vi er så lille et team, og vi kender hinanden rigtig godt, og hvis der er én, som ikke er der, så ved vi hvad de ville sige okay til.”

De projekter, der primært har været forankret hos medarbejdere i jobcenteret har typisk haft virksomhedsplaceringer som et helt centralt mål for indsatsen over for kvindernes ledighed. I den forbindelse peger kommunerne derfor på, at det samtidig har været vigtigt at have en medarbejder med direkte virksomhedskontakt, som en del af teamet.

”Og jeg som virksomhedskonsulent oplever, at borgeren synes jeg er blevet mere blid, før blev jeg opfattet som hård. Tager du jobbet, gør du ikke, og hvis ikke kunne jeg før bare sende retur til sagsbehandleren. Det kan jeg ikke længere, nu må vi sammen prøve at finde en løsning. Det hjælper at få dem ud, måske ud i noget de ønskede. Vi er tættere på hinanden, så vi siger det samme til borgeren, så borgeren kan ikke spille os ud. Vi er også blevet bedre til at finde en løsning, hvor borgeren er hos os. Vi kan ikke bare sige, det er ærgerligt, du ikke kan komme i arbejde, så må vi finde på noget andet, for borgerne er jo stadig hos os.”

”Derfor har vi også valgt at organisere om nu, hvor vi kan se det virker, når virksomhedskonsulent og sagsbehandler er fælles om en borger. Det gør vi som følge af KIB. Alle virksomhedskonsulenter skal nu sidde sammen med sagsbehandlerne om samme borger. Så kan vi sammen se ressourcer og udfordringer hos borgeren når borgeren fx skal placeres i en virksomhed.”

Tema: Teams på tværs af forvaltninger bevirker bedre indsatser for kvinderne

Andre kommuner har etableret KIB-teams af medarbejdere på tværs af forvaltninger. Ifølge kommunerne er det vurderingen, at deres målgrupper overvejende har haft en meget lav arbejdsmarkedsparathed og komplekse problemer, som har været forbundet med fx helbredsmæssige eller sociale problemer. I de projekter har kommunen typisk haft fokus på høj grad af tværfaglighed i indsatsen, fx ved at involvere sundhedsfagligt personale eller sikkerhedskonsulenter direkte i indsatsen.

”Jeg sidder normalt i sundhedscenteret og er den, der er fuldtidsansat i projektet. Jeg har en tæt relation til de her kvinder. Fordi jeg ikke selv sidder på rådhuset, men i sundhedshuset, så har jeg nærmest ikke vidst noget om beskæftigelsesafdelingen eller jobcenteret.”

Kommunerne lægger desuden vægt på, at projektdeltagelse fra forskellige forvaltninger har stor betydning i sagsbehandlingen af komplekse sager, fordi samarbejdet mellem faglige instanser kan ske via samarbejdsstrukturer, som letter sagsgangen og forkorter sagsbehandlingstiden.

”Det med tværfagligt samarbejde. Resultatet bliver mere effektivt, synes jeg. Tingene sker hurtigt, og man skal ikke vente, som man normalt ville have gjort. Her kan man bare ringe, til dem der er i KIB og spørge, om vi hurtigt kan fikse noget.”

Tema: Tydelig ledelsesopbakning medvirker til fleksibilitet og medindflydelse i tilrettelæggelsen af indsatsen
Uanset teamsammensætning peger medarbejderne på, at færre sager på mange måder har været afgørende for projektets succes, fordi det har skabt rum til at samarbejde med andre om kvinderne. Endvidere har tydelig ledelsesopbakning haft stor betydning for selve tilrettelæggelsen og organiseringen af indsatsen. Det gælder i særlig grad i forhold til medarbejdernes ansvar og medbestemmelse.

”Den autonomi, vi har haft, synes jeg, er meget motivationsskabende og en lidt anden måde, end man nødvendigvis plejer at arbejde eller pleje at tilrettelægge et forløb. Det har i hvert fald været meget motivationsskabende for mit vedkommende. Også det her med at vi har haft tiden og ressourcerne til at håndtere de borgere, der er allerlængst væk fra arbejdsmarkedet.”

Beskæftigelsesmedarbejdere på tværs af flere kommuner peger bl.a. på, at tydelig ledelsesopbakning til en fleksibel opgaveløsning i teamet, har givet medarbejderne motivation til at gå ind i projektet, fordi opbakningen har bevirket medindflydelse for dem på projektets udformning og mulighed for tilpasning af indsatserne undervejs.

”Fleksibel opgaveløsning i teamet, det skaber meningsfuldhed for de ansatte og for borgerne. At man ikke kun tænker, det er min kerneopgave for det holder ikke med kvinderne på den måde.”

Fra kommunernes selvevaluering 2022:

Oplevelsen af stor ledelsesopbakning kommer også til udtryk i selvevalueringen. Her har 66 pct. svaret, at de i høj grad har oplevet, at deres faglige leder, der har været ansvarlig for projektet, har været engageret og har fulgt op på udfordringer som projektgrupperne har oplevet. Endvidere har 49 pct. svaret, at de i høj grad har oplevet, at der har været afsat og frigjort tilstrækkeligt med ressourcer og tid til, at et tværfagligt og helhedsorienteret samarbejde om kvinderne og deres familier kunne implementeres.

3.2.8 Formål 3: Kommunernes oplevelser af SIRIs implementeringsunderstøttelse

SIRI har gennem hele projektperioden udbudt en lang række kurser og faglige opkvalificeringsforløb, som kommunerne har deltaget i. Kommunerne har bl.a. modtaget undervisning i metoderne mentalisering, narrativ teori, IPS og LØFT, som ud over at fungere som metodiske tilgange til deres indsatser over for kvinderne, også har medvirket til at fastholde et beskæftigelsesfagligt fokus i tværfaglige forløb. Formålet med kursusaktiviteterne har desuden været at øge medarbejdernes viden om en række centrale emner som fx interkulturel kommunikation, helbreds- og sundhedsforståelse og negativ social kontrol og dermed deres forståelse og handlemuligheder i forhold til de sociale problematikker, der ofte står i vejen for kommunernes beskæftigelsesindsats over for kvinderne. Derudover har SIRI løbende haft fokus på at monitorere kommunernes lokale projektresultat- og delmål.

Tema: Faglig opkvalificering øger medarbejdernes motivation i deres arbejde

Flere kommuner giver udtryk for, at de oplever det som en anerkendelse af deres arbejde i integrationsindsatsen, at de via implementeringsstøtten fra SIRI er blevet fagligt opkvalificeret. Det skaber motivation for beskæftigelsesmedarbejderne i deres arbejde at mærke værdien af de redskaber, de får, og løbende have fokus på at justere og tilpasse indholdet af indsatserne i forhold til kvindernes udvikling.

”Vi har fået en masse kurser og inspiration. For en som mig, der har været i det her system i så lang tid, er det forbløffende lidt man får af kurser til at lave det her arbejde, så det har virkelig været en lækker oplevelse og samtidig blive bekræftet i, at jeg gør det faktisk godt og de andre gør det godt.”

”Vi har faktisk været enormt metodebevidste. Nu går vi ind og så har vi den her ramme, den her metoderamme. Det er det her, vi gør, og vi ved, at det virker på den her måde i den her kontekst. Den der bevidsthed omkring sig selv og sin egen professionelle rolle i det rum, hvor det er, at man ikke kan undgå magtfulheden mellem borger og myndighedsinstans.”

Kommunerne giver gennemgående udtryk for, at den faglige opkvalificering både har givet dem ny viden og beskæftigelsesmedarbejderne nye handlemuligheder i forhold til de problemstillinger, de møder hos kvinderne. Det kan fx være sproglige udfordringer, som skal håndteres forskelligt afhængigt af, hvor godt den enkelte kvinde mestrer sproget. I andre tilfælde har det været undervisning i fx sundhedsforståelse, der har været nødvendig for at overkomme barrierer i beskæftigelsesindsatsen.

”Den der sundhedsforståelse. Det har været en kæmpe aha-oplevelse – hun gav os gode redskaber til at tage fat i borgerne. Det med deres måde at forstå sundhed på. Vi skal som fagpersoner forstå, hvordan de opfatter det. Mødes på midten, det har været godt. Og mærke, at vi betyder noget, vi bliver oplært i noget og er med i et større projekt.”

Tema: Øget metodebevidsthed blandt medarbejdere har kvalificeret samarbejdet med kvinderne

Blandt kommunerne er der en udbredt opfattelse af, at SIRIs kurser har bidraget til en større forståelse for målgruppen. Blandt medarbejdere, der i en årrække har arbejdet med målgruppen, har det både handlet om at blive bekræftet i, at det de gør er rigtigt, selvom vejen til beskæftigelse kan synes lang. I andre tilfælde har medarbejderne fået redskaber til at forstå kvinderne og en skærpet opmærksomhed på betydningen af at kommunikere tydeligt.

”Det jeg har lært, det er et tæt samarbejde med dem i projektet, projektmedarbejderne. Det er vigtigt, fordi det gør, at vi hele tiden er OBS på, hvordan vi hver især ser kvinderne gennem vores forskellige fagligheder. Så har jeg skrevet forskellige metoder, fordi SIRI løbende indkaldte til sådan nogle webseminardage... Det har været meget godt. Og der har været mange forskellige metoder, mange forskellige oplæg, hvor SIRI har indkaldt løbende og spurgt, hvordan gør I, hvad virker for den her målgruppe.”

Ifølge kommunerne har undervisningen i samtaleteknikker givet dem konkrete værktøjer til at tilgå den enkelte kvinde med anerkendelse af hendes perspektiv på egen livssituation, hvilket er et vigtigt redskab for beskæftigelsesmedarbejderen til at hjælpe den enkelte kvinde videre på vej mod job eller uddannelse.

”Det var faktisk i går det virkelig ramte mig – at jeg ved altid, hvad jeg skal svare borgerne. Det vidste jeg ikke helt før. Nu har jeg en der skal i praktik. Vi skal til en samtale på fredag. Jeg ringede til hende i går og fortalte det og så fik hun jo bare alt muligt panikangst i telefonrøret. Så ved jeg faktisk, hvad jeg skal sige til hende med det samme – altså jeg er udstyret med redskaber og det er virkelig rart, at man sådan ikke skal famle så meget.”

Endvidere giver kommunerne udtryk for, at SIRIs implementeringsunderstøttelse har givet kommunerne nye måder at arbejde beskæftigelsesrettet med målgruppen på. Kommunerne nævner fx, at de er blevet bedre til at fastholde beskæftigelsesfokus i længere og ofte tværfaglige forløb, at tilpasse beskæftigelsesrettede redskaber til målgruppen og fastholde tro på målgruppens beskæftigelsesmuligheder. I nogle kommuner har det givet anledning til at skabe et fælles refleksionsrum for medarbejderne og en opmærksomhed på at huske hinanden på at arbejde ens med metoderne og integrere dem i samtalen med kvinderne.

”Medarbejderne er delt op i nogle feedbackgrupper, så man giver hinanden feedback og man husker at få brugt nogle af de her metoder. Det kan fx bare være at man beder om feedback på, om ens tro på borgeren er tydelig. Vi arbejder meget med troen på borgeren”.

Fra kommunernes selvevaluering i 2020 og 2022:

Kommunernes tilegnelse af nye metoder har gennem projektperioden været tiltagende. I den første selvevaluering fra 2020 rapporterede 34 pct. af de adspurgte respondenter, at de arbejder med andre metoder/tilgange i projektet, end de gjorde i deres tidligere funktion. Ved den anden selvevaluering, som blev gennemført i efteråret 2022 var det steget til 63 pct.

Tema: Kombinationen af det beskæftigelsesfaglige og det socialfaglige felt skaber meningsfuldhed i arbejdet med kvinderne

Kommunerne anerkender generelt behovet for at kunne håndtere de forhindringer, der står i vejen for kvindernes aktive deltagelse på arbejdsmarkedet, og de har i meget høj grad fundet implementeringsstøttens særlige fokus på at kombinere det beskæftigelsesfaglige og det socialfaglige felt anvendeligt til skabe tværfaglige samarbejdsrelationer, som giver blik for nye handlemuligheder.

”Den måde vi har arbejdet beskæftigelsesrettet med dem de sidste 15 år, det har ikke virket. Så mange af de her tiltag vi har, det er netop at gøre dem klar til at komme ud i beskæftigelsesrettede tilbud. Så en sundhedsfaglig indsats er ikke nødvendigvis en beskæftigelsesrettet indsats som sådan, men at gøre dem klar til en beskæftigelsesrettet indsats. Det tror jeg mange af vores indsatser har været, det har vi også talt med SIRI om, at gøre dem klar til at deltage i beskæftigelsesrettede tilbud for at kunne få dem i arbejde og praktik Og [virksomhedskonsulenten] har også haft mange af dem på besøg i virksomhederne og CV-skrivning, hjælp med at skrive ansøgninger.”

Indledningsvist i projektperioden har SIRI understøttet kommunernes arbejde med at fastsætte mål i forhold til de udfordringer kommunerne selv har peget på hos målgruppen.

”Vi har også haft de her delmål, vi har skabt sammen med SIRI helt i starten. Og et af dem er det med sprog, og et med sundhed. Der har ligesom været nogle af de pejlemærker, vi har haft... Og da vi endelig fik lov til at mødes fysisk med SIRI [efter ophævelse af Corona-nedlukningen], fik vi sat tingene mere i skabelon. Fik sat op, hvorfor er det, vi gør det. Vi fik lavet et målhierarki sammen. Det tror jeg har betydet meget. Vi blev alle sammen enige om, hvad er det, der er målet, og hvad er det så for nogle redskaber, vi bliver enige om, vi vil lægge ind under de der mål.”

Den tværfaglige tilgang og metodeloyalitet har i flere kommuner, ændret måden at arbejde med kvinderne på, hvor det i højere grad bliver tydeligt for den enkelte medarbejder, at det er et fælles ansvar at implementere elementer fra de metoder, som SIRI har introduceret.

”Det SIRI har gjort – I har givet os muligheden for at skabe dette her faglige fundament. Forstået på den måde, at jeg jo har en del medarbejdere der har været på uddannelse hos jer. Og det vil vi rigtig gerne takke mange gange for. Det har været medvirkende til at vi faktisk har kunne gøre det her.”

”Jeg synes også, at de hyppige samtaler og metodeloyalitet over for vores kvinder. Det her med når vi netop spørger dem hvad der lykkes fra vores LØFT, at vi ligesom tager det med ind og bruger det i samtalerne, men også det der med, at vi mødes ofte og spørger dem ind til, hvad er det så, der er lykkes siden sidst, og på den måde ligesom arbejder tæt omkring de her ting.”

Fra kommunernes selvevaluering i 2020 og 2022:

Kommunernes kendskab til metoder, der kan fremme hhv. trivslen og beskæftigelsen hos målgruppen er gennem projektperioden steget. I 2020 rapporterede 35 pct. af respondenterne, at de har oplevet at få større kendskab til metoder, der kunne fremme trivslen hos målgruppen. Det tal var steget til 54 pct. i 2022. Samtidig er kendskabet til metoder, der kunne fremme beskæftigelsen hos målgruppen steget fra 41 pct. til 58 pct.

---

4. Formål 4: Kvindernes udvikling af trivsel og tilknytning til arbejdsmarkedet

I dette afsnit gives en karakteristik på tværs af de interviewede kvinder, som de selv har beskrevet deres sociale trivsel og arbejdsmarkedsparathed, inden de kom i job via KIB projektet. Efterfølgende besvares de to indledende evalueringsspørgsmål om, hvad kvinderne oplever har haft størst betydning for, at de er kommet i beskæftigelse, og hvordan de oplever deres trivsel og udvikling ved at komme i beskæftigelse. Hermed supplerer afsnittet analysen af kerneprincipperne, hvor kvindeperspektivet ligeledes er inddraget.

Før-karakteristik af kvindernes arbejdsmarkedsparathed og sociale trivsel

Lange perioder uden beskæftigelse har for størstedelen af kvinderne resulteret en trivsel hverdag i hjemmet. Nogle af kvinderne nævner, at de er blevet passive, at kedsomhed og negative tanker om dem selv har fyldt meget, og at de er blevet mere ensomme og har oplevet tab af selvtillid, som også har påvirket deres eget selvbillede og deres nærmeste families og venners billede af dem. Særligt de kvinder, som har været længe på offentlig forsørgelse, nævner, at deres families hverdagsliv har været struktureret efter deres tilstedeværelse i hjemmet. Derfor har det været svært for dem selv at finde løsninger på, hvordan familieliv kunne fungere sideløbende med et job.

”Det er ligesom, når man er hjemme, hvad skal man lave i morgen, så går man ud og handler, men hvor mange gange kan du gøre det, så bliver man også træt af det.”

”Det er fordi jeg hele mit liv har hørt fra min familie: Du er ikke nok, du kan ikke finde arbejde, du kan ikke. (...) det sidder i kroppen.”

”Jeg har kun min mand. Jeg skal hjælpe ham hele tiden og jeg tænker, hvis jeg kommer ud, hvem skal så passe min mand, for han kan ikke så meget selv.”

Karakteristik af kvindernes arbejdsmarkedsparathed

En stor del af kvinderne giver udtryk for, at de inden projektet manglede viden om og hjælp til at finde de beskæftigelsesmuligheder, der kunne matche deres personlige ønsker, kompetencer og erfaringer. Ofte er de i stedet endt i praktikforløb, som mange oplever som ’gratis arbejdskraft’. Flere af kvinderne nævner også, at de før projektet har måtte opgive ordinær beskæftigelse eller virksomhedspraktik på grund af dårligt helbred, og at dette har ført til offentlig forsørgelse i en årrække. Efterfølgende beskæftigelsesindsatser er blevet beskrevet som forkerte og meningsløse match til deres fysiske eller psykiske tilstand.

”Min gamle sagsbehandler han spurgte mig, hvad jeg godt kunne tænke mig, og hvis det ikke kunne finde det, så sendte de mig bare til noget andet.”

”Ja, jeg er træt af, at jeg hele mit lidt er blevet kastet fra sted til sted hele tiden. Før ude 2-3 måneder, og så fik jeg at vide, de ikke ville have mig, og så kom jeg et andet sted hen. Jeg har arbejdet rigtig mange steder, men kun et stykke tid.”

”Du kan ikke, du har ondt i armen, men hvorfor sender de mig så til sådan et slags job, hvis jeg har dårligt helbred, hvorfor sender de mig så et sted hen, hvor jeg ikke kan være.”

4.1 Kvindernes oplevelser af hvad der har størst betydning for, at de er kommet i beskæftigelse

KIB-projektet har betydet en stor forandring i kvindernes liv. De har mødt en medarbejder, som har haft tid til at lytte til dem. Det har fx medvirket til at løse konkrete helbredsproblemer. I andre tilfælde har medarbejderne fået skabt relation til kvinden, som har været medvirkende til at kvinden har følt sig set, ligesom de har mærket, at medarbejderen tror på hende og har et oprigtigt ønske om at hjælpe hende i beskæftigelse.

”Uden dem kunne jeg ikke gøre noget. Det har jeg sagt til dem. Hvis [sagsbehandler] ikke havde snakket med mig, så kunne jeg ikke gøre noget, men de skubbede mig ud af huset. De tror på mig, og så tror jeg på mig selv. Før lukkede jeg mine øjne, og jeg hørte på, hvad min familie sagde til mig.”

”De hjælper folk rigtig meget, fordi de ikke presser, men siger bare prøv det her job. Vi snakker sammen, vi begynder at føle, at sagsbehandleren er som en veninde, som du kan snakke frit med. Jeg er så glad for den måde de har taget imod os på. Jeg føler de har hjulpet mig til at blive en del af samfundet.”

Kvindernes oplevelser af ændringer i deres trivsel og udvikling ved at komme i beskæftigelse

Med beskæftigelse er for mange af kvindernes vedkommende fulgt anerkendelse fra omgivelserne og stolthed over at bidrage og blive en del af samfundet. Det gælder fx i forhold til deres børn og andre kvinder, de møder i deres hverdag, som de ligeledes opfordrer til at turde blive en del af samfundet. Og endelig fremhæver flere af kvinderne, at det har udviklet dem rent sprogligt at få et job.

”Jeg har en 12-årig pige. Hun sagde, når lærerne spørger, hvad laver din far og hvad laver din mor. Så svarede hun min far er taxachauffør og min mor sidder derhjemme. Men nu siger nu: min mor arbejder på plejehjem. Så nu kan hun godt smile. Det betyder noget for hende.”

”Og jeg snakker med andre kvinder. Og jeg siger til dem. Bare prøv. Du skal ikke være bange. Du skal ikke sidde derhjemme. Bare prøv at komme ud i samfundet. Det er meget dejligt at komme ud. Det er dejligt at have noget at stå op til om morgen.”

”Møde på arbejde og komme ind og sige godmorgen til de andre. Det er en hel anden verden, som jeg ikke kendte til før, men nu har jeg prøvet det, og jeg er så glad. Jeg føler mig tilpas.”

---

5. Analyse af virkningerne af kommunernes beskæftigelsesindsatser

I praksis vil de fem kerneprincipper (beskæftigelsesorienteret, tværfagligt, individuelt tilrettelagt, helhedsorienteret og vidensbaseret) virke i samspil med hinanden. Det ses derfor ofte, at en individuelt tilrettelagt og helhedsorienteret indsats sker vidensbaseret og gennem et tværfagligt samarbejde. Samtidig vil der være tale om, at der i visse kontekster skabes rammer til understøttende handlinger, der får principperne til at virke. Det kunne fx være et velfungerende samarbejde med nogle virksomheder om at skabe løntimer eller praktikker eller sagsbehandlerens systematiske opfølgning på indsatser over for borgeren.

Til at forstå samspillet mellem kerneprincipperne og *hvorfor* kommunernes indsatser virker, anvender vi begreberne *mekanismer* og *moderatorer*, sådan som Julia Salado-Rasmussen afgrænser og anvender dem i sin Ph.d.-afhandling 'Virksomme mekanismer i beskæftigelsesindsatsen' fra 2018.

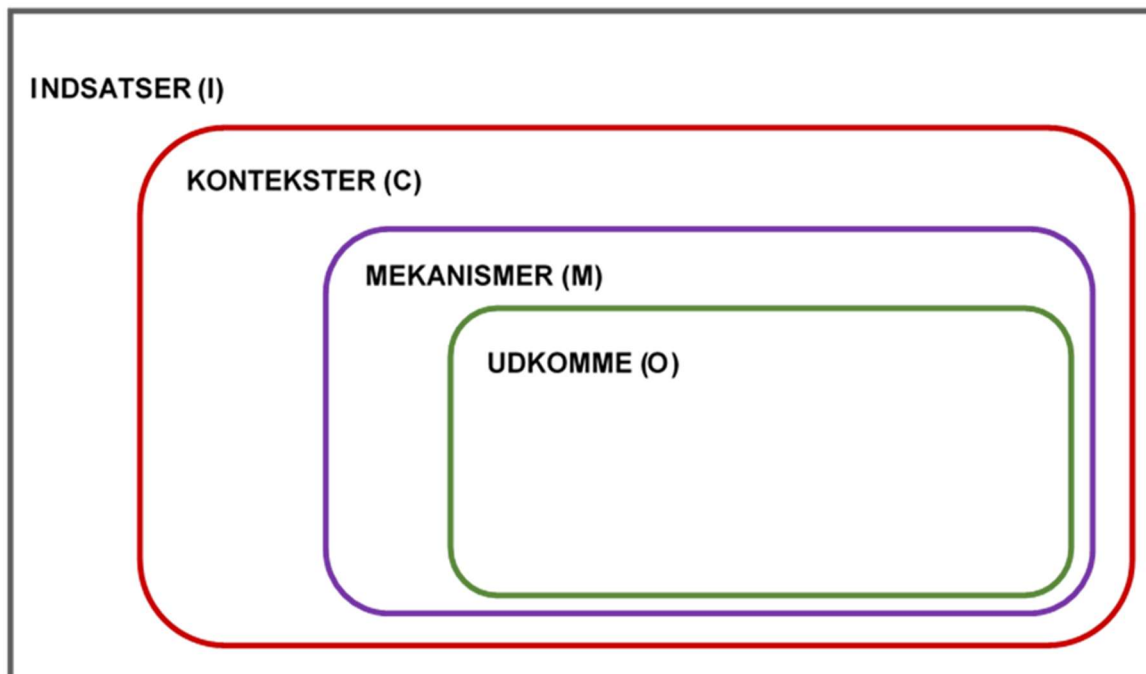
Salado-Rasmussen peger i alt på følgende seks mekanismer, der vurderes at være virksomme forandringsstrategier og som vi i det følgende vil anvende til at forstå, hvordan kommunerne lykkes med at skabe virksomme indsatser for kvinderne: *relationsdannelse, problemløsning, hverdagsmestring, meningsfuldhed, medkonstruktør og arbejdsidentitet*.

Med afsæt i Pawson & Tilley's CMO-model (1997) forstås virksomme mekanismer (M) som nøglen til at forstå, sociale indsatser virkning (O). Mekanismerne forbinder sig til årsag og effekt og beskriver ikke observerbare aspekter af indsatser og den effekt, de medfører (Salado-Rasmussen, 2018). Mekanismen skal dog bringes i spil i en kontekst (C), hvor der er forhold, der giver mulighed for de ønskede resultater fx ved understøttende handlinger, og bevirke forandringer i individets tankegang og handlemønstre. De understøttende handlinger eller forhold i konteksten betegner Salado-Rasmussen *moderatorer* (Salado-Rasmussen, 2018). Moderatorerne kan således ikke i sig selv skabe forandring, sådan som en mekanisme kan, men derimod betinge mekanismernes virkning. I KIB-projektet vil konteksten oftest være jobcentret og virksomhederne, mens moderatorerne fx vil være kommunernes organisering, ledelsesopbakning og implementeringsstøtte i forhold til at tilrettelægge indsatserne. Vi har udvidet CMO-modellen til en ICMO, så den også viser, hvordan indsatserne (*interventions*) udfoldes i en kontekst, som får betydning for de forandringer, der bliver mulige hos den enkelte kvinde.

For en nærmere beskrivelse af *mekanismer* og *moderatorer* henvises til *bilag 2*.

Nedenstående model 1 illustrerer evalueringsdesignets teoretiske forståelsesramme.

Model 1: Anvendelse af kerneprincipperne i beskæftigelsesindsatsen som får konkrete handlinger til at virke, når konteksten tilpasses borgeren

Til besvarelsen af formål (2) vil vi, ud over analysen af kommunernes anvendelse af de fem kerneprincipper, inddrage perspektiver som vedrører kommunernes sprogettede indsats, idet vi undervejs i behandlingen af interviewdata har erfaret, at kommunerne selv tilskriver deres **sprogettede indsats** og kvindernes udvikling af dansksproglige kompetencer væsentlig betydning i forhold til at opnå tilknytning på arbejdsmarkedet.

Endelig har vi undervejs erfaret, at **kommunernes organisering** af projektet har betydning for tilrettelæggelsen af KIB-indsatserne, hvorfor det er væsentligt at bringe ind i analysen af kommunernes oplevelse af virkningen af deres indsats. Interviewresultaterne præsenteres i rapportens analysedel og kobles dernæst til rapportens øvrige fund i analysen af virkningernes af kommunernes beskæftigelsesindsatser.

5.1 Forskellige indsats til forskellige kvinder med forskellige forudsætninger

Temaerne fra analysen af kommunernes anvendelse af kerneprincipperne, sproglige aktiviteter, organisering og SIRI's implementeringsstøtte (kapitel 3) *grupperer sig omkring fire typer af indsats*:

Virksomhedsrettede indsats med fokus på sprogstøtte, interkulturelle kompetencer og interkulturel kommunikation

Indsats med fokus på at styrke kvindernes personlige handlekraft

Indsats der har fokus på kvindernes biografi og interkulturelle kompetencer

Indsats der fokuserer på at løse komplekse problemer med blik for hele kvindens liv

---

I analysen af virkningerne af kommunernes indsatser vises det, hvordan indsatserne på forskellig måde påvirker kvinderne, så deres arbejdsidentitet, hverdagsmestring, relationsdannelse, problemløsning, medkonstruktion og oplevelse af meningsfuldhed i beskæftigelsesindsatsen styrkes. Analysen i dette kapitel har således til formål at forklare, hvornår og hvorfor kommunernes indsatser er virksomme for kvinderne i KIB-målgruppen.

Samlet set ser det ud til, at et samspil af alle fem kerneprincipper, når de anvendes i en kontekst, hvor en organiseringsform med tværfagligt samarbejde, lave sagsstammer, god tid til den enkelte kvinde og kontinuitet i indsatsen kan understøtte en udvikling hos kvinderne i retning af en styrket arbejdsmarkedsparathed og stærkere tilknytning til arbejdsmarkedet.

5.2 Væsentligste fund i analysen af kommunernes indsatser

Progression i arbejdsmarkedsparathed hos kvinderne skabes via **parallelle indsatser** med et anerkende, helhedsorienteret og tværfagligt beskæftigelsesfokus med tid til **hyppig opfølgning** og **fysiske rammer**, der understøtter en tryk og tillidsfuld *relationsdannelse* mellem kvinde og beskæftigelsesmedarbejder.

Virksomhedsrettede indsatser er mest virksomme **hos kvinder med få komplekse problemer, som står i vejen for deres tilknytning til arbejdsmarkedet**, bl.a. fordi de typisk er mest motiverede. Virksomhedsrettede indsatser synes dog også at være virksomme over for kvinder med lavere arbejdsmarkedsparathed og flere komplekse problemstillinger, når de kombineres med Indsatser, som fokuserer på *problemløsning og hverdagsmestring*.

Indsatser, der sigter på *hverdagsmestring og problemløsning*, går typisk forud for andre typer indsatser i en kortere periode, fordi der gennem løsningen af fx sociale eller helbredsmæssige problemer med betydning for arbejdsmarkedsparathed kan **skabe motivation og handlemuligheder** for kvinden til at komme i job.

Indsatser, der **anerkender kvindens forståelse af egen livssituation og konkrete problemer**, der står i vejen for at komme i job, hjælper kvinden og beskæftigelsesmedarbejderen til at **identificere mulige handlinger**, der kan styrke hendes tilknytning til arbejdsmarkedet. Relationsdannelse kan bringe erfaringer og ressourcer i spil, der ikke normalt er tilgængelige for beskæftigelsesmedarbejderen og gøre det muligt at koble det til beskæftigelse.

Beskæftigelsesarbejderens evne til at **håndtere fx kulturelt betingede forskelle** i forståelser af kvindens arbejdsmarkedsparathed, er helt centralt i forhold til **at arbejde med kvindens udvikling**, hvilket har stor betydning for beskæftigelsesindsatsens resultater. Her er beskæftigelsesmedarbejderens evne til at **formidle sin position og de logikker, der er indbygget i beskæftigelsesindsatsen**, og medarbejderens handlinger over for kvinden med til at fremme en effektiv kommunikation om beskæftigelsesindsatsen og et positivt resultat af indsatsen.

Et vedholdende **fokus på at tale dansk med kvinderne** og iværksættelse af **målgruppetilpassede og for kvinderne relevante sprogforløb** øger kvindernes jobchancer. Det har ligeledes stor betydning, at beskæftigelsesmedarbejderen **aktivt understøtter arbejdspladsens kompetencer til at støtte kvindens sproglæring i jobbet**.

Kommuner med **projektteam, der er forankret i jobcentret**, synes at have et **større fokus på virksomhedssamarbejde** sammenlignet med de kommuner som har en teamstruktur på tværs af forvaltninger, eller som har en ekstern forankring.

SIRIs implementeringsstøtte er lykkedes med at støtte kommunerne i at **anvende ny evidensbaseret viden og metoder** gennem løbende opkvalificering og vejledning af beskæftigelsesmedarbejderne, hvilket generelt har styrket KIB-projekternes udmøntning herunder organiseringsformer, indsatsernes tilrettelæggelse og samarbejde.

Progression i arbejdsmarkedsparathed, som KIB-projektet har bevirket for kvinder med lavest arbejdsmarkedsparathed, og som stadig er ledige, er ikke systematisk blevet monitoreret som en værdiskabelse i projektet, idet denne type progression ikke indfanges i SIRIs opgørelser.

Samtaleteknikken LØFT har været et gennemgående princip i alle typer indsatser.

1. Virksomhedsrettede indsatser med fokus på håndholdt støtte til sprog interkulturelle kompetencer og kommunikation

Temaer fra analysen af kerneprincipperne og sprogettede indsatser:

Løntimer frem for aktiveringstilbud på virksomhederne

Jobskabelse kræver tæt virksomhedssamarbejde

Fastholdelse sikres gennem opfølgning på ansættelser og udvikling af interkulturelle kompetencer og interkulturel kommunikation på arbejdspladsen

Håndholdt sprogindsats på virksomhederne øger kvindernes jobchancer og fastholdelse i job

De virksomhedsrettede indsatser fokuserer på at få kvinden direkte ud i løntimer frem for fx aktiverings- eller opkvalificeringsaktiviteter. Analyserne af interviews med kommuner har dog også vist, at særlig ansættelser af kvinder med dårlige danskundskaber ofte har krævet, at beskæftigelsesmedarbejderne har ydet en håndholdt indsats for dels at overtale virksomheden til en ansættelse, men også med løbende opfølgning på ansættelsen og sproglæring i jobbet. Imidlertid vil kvindens læring på arbejdspladsen afhænge af samspillet mellem de læringsmuligheder arbejdspladsen tilbyder og den måde, hvorpå kvinden udnytter disse muligheder. De læringsmuligheder arbejdspladsens giver er bl.a. bestemt af et hensyn til kontinuitet i arbejdspladsens praksisser. Omvendt er kvindens deltagende praksis også bestemt af, hvad der skaber mening for kvinde (Pedersen, 2021). For den kommunale beskæftigelsesindsats over for kvinderne i projektet udgør dette spændingsfelt en særlig problematik, som skal håndteres fx ved mediering af forventning hos kvinder og virksomheder. Analysen peger på, at virksomhedsrettede indsatser med fokus på løntimer kræver en håndholdt indsats fra beskæftigelsesmedarbejderen. Beskæftigelsesmedarbejderen skal bidrage til at skabe mening for virksomheden og kvinden i forhold til ansættelsen og understøtte begge parter gennem løbende opfølgning. Indledningsvis kan det handle om at synliggøre kvindens ressourcer og særligt for kvinder med dårlige danskundskaber om at overbevise virksomheden om værdien i ansættelsen.

Kommunerne fremhæver, at særligt kvindernes oplevelse af at have indflydelse på et match mellem dem og en virksomhed samt det at få løn for arbejdstimerne skaber *meningsfuldhed* for kvinderne og styrker deres *arbejdsidentitet*. Analysen af kvindeinterviewene understøtter disse fund, da kvinderne samstemmende giver udtryk for, at de efter at være kommet i job føler sig som en aktiv del af samfundet. Særligt det at føle sig

---

til gavn for nogen og være del af noget større skaber *meningsfuldhed* for kvinderne. Kvinderne fremhæver desuden den økonomiske frihed, der opstår ved at komme i job, som en stor motivationsfaktor for dem.

Samtidig nævner kommunerne flere eksempler på, at de kvinder, som lykkes med at fastholde løntimer på en virksomhed, begynder at udvikle personlige kompetencer, der sætter dem i stand til at iværksætte nye handlinger (*medkonstruktør*), der styrker deres tilknytning til arbejdsmarkedet fx ved at arbejde flere timer, varetage flere typer opgaver og/eller søge andet arbejde. Samtidig nævner kvinderne selv, at det også styrker deres sproglige udvikling at indgå i et arbejdsfællesskab.

Kerneprincipanalyserne har samtidig vist, at mekanismerne (her *meningsfuldhed*, *arbejdsidentitet*, *medkonstruktør*) kræver et systematisk arbejde med dels at *tilpasse indsatsen til kvindens behov og livssituation*, fordi det giver en oplevelse af anerkendelse hos kvinden, og dels at skabe en god samarbejdsrelation med de virksomheder, hvor der etableres løntimer. En god samarbejdsrelation med virksomheden medvirker til at kvalificere ansættelsen og matchet mellem kvinden og virksomhed bedst muligt, ligesom der ofte vil finde en systematisk opfølgning med eventuel mæglingssindsats sted fra jobcenterets side. Kommunerne nævner her, at særlig gensidig forståelse af kulturelle forskelle kan være afgørende for, at det lykkes at fastholde kvinderne i en ansættelse. De virksomhedsrettede indsatser ses desuden suppleret af opkvalificerende beskæftigelsesindsatser som beskrevet nedenfor.

Kommunerne nævner eksplicit fraværet af gode relationer i virksomhedssamarbejdet og mulighed for hyppig opfølgning på ansættelsen som de største barrierer for, at de virksomhedsrettede indsatser virker, når det drejer sig om ansættelser af kvinder med dårlige danskkompetencer eller manglende arbejds erfaring.

2. Indsatser med fokus på at styrke kvindernes personlige handlekraft

Temaer fra analysen af kerneprincipperne og sprogettede indsatser:

En styrkelse af kvindens personlige handlekraft er nøglen til progression

Udvikling af arbejdsidentitet og medarbejderkompetencer skaber empowerment

Et vedholdende fokus på kvindernes danskundskaber skaber sproglig udvikling

Tilpassede sprogforløb på sprogcenter og VUC giver kvinderne motivation til at lære dansk

Analysen af kommunernes anvendelse af kerneprincipperne har vist, at mange af kvinderne, uanset deres arbejdsmarkedsparathed, har behov for at styrke deres medarbejderkompetencer, interkulturelle kompetencer og personlige handlekraft i en eller anden grad. Kommunerne har derfor iværksat indsatser, der fx fokuserer på at øge kvindernes viden om det danske arbejdsmarked, bevidsthed om kulturelle forskelle mellem egen baggrund og en dansk kulturel kontekst, redskaber til at arbejde med personlig udvikling og dansk-sproglige kompetencer. *Meningsfuldhed* opstår for kvinderne, når både kvinder og beskæftigelsesmedarbejdere har tilstrækkelig opmærksomhed på og åbenhed over for forskelle i personlige og kulturelle perspektiver på beskæftigelsesindsatsens mål, og de evner at kommunikere effektivt derom. Samtidig bliver denne type indsatser *meningsfulde* for kvinderne, fordi de kobler sig på den enkelte kvindes *individuelle behov* og skaber medansvar hos kvinden for hendes udvikling mod en større tilknytning til arbejdsmarkedet.

Analysen af både kommune- og kvindeinterviews peger desuden på, at særlig et vedholdende fokus på at tale dansk med kvinderne og iværksættelse af målgruppetilpassede og for kvinderne relevante sprogforløb, er væsentlige aktiver, der øger kvindernes jobchancer. Endvidere synes større viden om arbejdsmarkedet og

---

udvikling af medarbejderkompetencer at være særlig værdifulde for kvinderne, fordi de styrker deres *arbejdsidentitet* og evne til selv at igangsætte målrettede handlinger (*medkonstruktør*). Dette forstærkes desuden af, at kvinderne bliver bedre til at tale dansk og derfor mere fortrolige med at begå sig på en arbejdsplads blandt kollegaer, hvor de taler dansk sammen. Både kvinder og kommuner nævner eksempler på, hvordan aktiviteterne kan have større og mindre delmål samt vigtigheden af, at der skabes *sammenhæng* mellem aktiviteterne og *følges op* på både handlinger og resultater.

Kommunerne peger særligt på, at det kan være en hæmmende faktor for resultaterne af vejlednings- og opkvalificeringsindsatserne, at der hos målgruppen er et stort behov for tilpasning og metodeudvikling, hvorved indsatserne bliver ressourcetunge og kræver særlig kompetencer hos medarbejderne.

3. Indsatser der fokuserer på kvindernes livshistorie og ressourcer

Temaer fra analysen af kerneprincipperne og sprogettede indsatser:

Ressourcespotting øger selvtillid og motivation hos kvinderne

Tydelighed og anerkendelse skaber tillid og motivation

Deltagelse i fællesskaber baner vejen for personlig udvikling

LØFT- Anerkendende tilgang til kvinderne sker gennem en struktureret samtaleteknik

Analysen af kommunernes anvendelse af kerneprincipperne har vist, at kommunerne tilskriver et systematisk fokus på at spotte ressourcer hos kvinderne stor værdi for, at beskæftigelsesindsatsen lykkes. Beskæftigelsesmedarbejderens tro på borgeren og indsats for at lave en plan og sætte mål virker motiverende for kvinden. Kommunerne fremhæver særlig at greb som tydelighed og anerkendelse i *relationen* mellem beskæftigelsesmedarbejderen og kvinden kan give adgang til sider af kvindernes liv, som er nøglen til at få kvinden til at koble sig på den kommunale dagsorden om at komme i job. Kommunerne peger selv på, at hvis beskæftigelsesmedarbejderen tilgår kvinden som ressourcefuld og med en åbenhed og nysgerrighed over for de logikker, der styrer hendes forståelse af egne muligheder på arbejdsmarkedet, skabes der rum til at alternative fortolkninger af adfærdsmønstre. Det kan fx være en adfærd hos kvinden, der for beskæftigelsesmedarbejderen virker modstandsfyldt, men som er en adfærd, der hænger sammen med manglende kendskab til arbejdsmarkedet eller lav selvtillid. På den måde bliver det at tage fat om problemerne et aktiv i beskæftigelsesindsatsen. En væsentlig pointe er desuden, at beskæftigelsesmedarbejderens evne til at formidle sin position og de logikker, der er indbygget i beskæftigelsesindsatsen og deraf medarbejderens handlinger over for kvinden fremmer en effektiv kommunikation om beskæftigelsesindsatsen og et positivt resultat. Endelig fremhæver kommunerne, at tid til at etablere og udvikle relationerne til kvinderne og kontinuitet i indsatsen er afgørende for virkningen af indsatsen.

Beskæftigelsesmedarbejdernes oplevelser understøttes af kvinderne, idet en del af de interviewede kvinder giver udtryk for, at de inden KIB-projektet har følt sig marginaliseret i dialogen med deres sagsbehandler om beskæftigelsesindsatser, fordi sagsbehandleren har taget styringen og fx insisteret på arbejds- eller praktikpladser, som kvinderne ikke har kunne forstille sig selv i. Ved at tage afsæt i kvindernes ressourcer og motivation skabes kvindernes forestilling om sig selv på arbejdsmarkedet (*arbejdsidentitet*) på hendes præmisser og ikke beskæftigelsesmedarbejderens, og indsatsen *gøres meningsfuld* for den enkelte kvinde. Uformelle *fysiske rammer* synes at være fremmede for virkningen af aktiviteter, der fokuserer på at arbejde med kvindernes ressourcer, motivation og personlige udvikling, da uformelle rammer nedtoner asymmetrien i magt-

---

balancen mellem medarbejderen og kvinden. Kommunerne har derfor så vidt muligt tilrettelagt disse aktiviteter ude af huset fx ude i naturen. Endelig er beskæftigelsesmedarbejderens mulighed for at følge op på resultaterne af samtalerne afgørende for indsatsernes positive indvirkning på kvindens progression.

Som hæmmende faktorer for indsatsen kan det nævnes, at beskæftigelsesmedarbejdernes møde med kvinderne ofte er præget af, at mange af kvinderne ikke orienterer sig mod beskæftigelsesmedarbejderens syn på individuel personlig udvikling som vej til at opnå fx social progression og strategiske handlemuligheder. Kvinderne agerer ud fra en forståelse af egen sociale arena, som kan få betydning for kvindernes motivation og personlige udvikling, hvis denne arena er konstrueret af en anerledes værditilskrivning end den, der er indbygget i beskæftigelsesindsatsen.

4. Indsatser der fokuserer på problemløsning med blik for hele kvindens liv

Temaer fra analysen af kerneprincipperne og sprogettede indsatser:

En biografisk tilgang giver adgang til at se kvindernes udviklingspotentialer

Komplekse problematikker kræver tydelighed og fælles mål, så indsatser fokuserer på hele kvindens liv

En tværfaglig indsats er særlig vigtig ved håndteringen af sociale og helbredsmæssige problematikker

Analysen af kommunernes anvendelse af kerneprincipperne har vist, at særligt kommuner med mange kvinder med lav grad af arbejdsmarkedsparathed peger på nødvendigheden af, at der i beskæftigelsesindsatsen arbejdes målrettet på at afdække og løse de problemer af fx social eller helbredsmæssig art, som kvinderne oplever står i vejen for at komme i arbejde. Mange kommuner har valgt at arbejde ud fra en biografisk tilgang, som er karakteriseret ved, at interventionen kobler sig på kvindernes livshistoriske perspektiv og identitetsforståelse. Den biografiske tilgang til at forstå og anerkende kvindernes livssituation og behov har givet beskæftigelsesmedarbejderne adgang til sider af kvindernes liv, som ellers har været vanskelige at bringe i spil i beskæftigelsesindsatsen. Ved at følge kvindernes optagethed og undersøge deres værditilskrivning af forskellige biografiske elementer (fx familiære eller sociale roller), kan beskæftigelsesmedarbejderen medvirke til at ændre kvindernes livshistorie i retning af at rumme en tilknytning til arbejdsmarkedet. Kommunernes fokus på *problemløsning* gør det muligt at få øje på kompleksitet i kvindens problemer, hvilket ofte fører til en tværfaglig tilgang til løsningstiltag.

Kommunerne oplever, at løsningen af et problem kan føre til løsning af andre, og det giver kvinderne overskud til at igangsætte nye handlinger, hvormed kvinderne opnår en større personlig handlekraft. Analysen peger på, at indsatser, som har til formål at 'problemløse', virker, fordi indsatserne bliver *meningsfulde* og motiverende for kvinderne, når der tages afsæt i *kvindernes livssituation og behov*, hvilket leder til øget *hverdagsmestring* og personlig udvikling. Samtidig lægger kommunerne vægt på, at stabilitet i kontakten til samme sagsbehandler, hyppig opfølgning, 'god tid', er afgørende understøttende moderatorer for at indsatserne virker. Kommunernes fortællinger om værdiskabelse for kvinderne understøttes af kvindernes egne historier om, at oplevelsen af relevans og trygheden i at have en fast kontaktperson, som kender deres sag, skaber rum til at tale om private problematikker, som de ellers ikke ville dele med fremmede.

Af væsentlige hæmmende faktorer for denne type indsatser nævner kommunerne, at målgruppens fremmøde ofte er dårligt som følge af en lavt funktionsniveau. Det gør det *vanskeligt at skabe sammenhæng og kontinuitet* i indsatsen. Kommunerne oplever også, at nogle af kvinderne har familierelationer, som indirekte eller direkte modarbejder kvindens deltagelse i beskæftigelsesindsatsen, hvilket kan gøre det vanskeligt for

---

Analysen af kommunernes projektorganisering har vist, at kommunerne som led i deres deltagelse i KIB-projektet har prioriteret en organisering, der fordeler færre sager til den enkelte beskæftigelsesmedarbejder. Ifølge beskæftigelsesmedarbejderne giver det tid til at lære kvinderne bedre at kende og mulighed for hyppigere opfølgning på afdækning og igangsætning af forskellige tiltag. Den umiddelbare virkning heraf er ifølge medarbejderne langt bedre *relationer* til kvinderne, hvilket styrker kvindernes tillid til medarbejderne og indsatsernes *meningsfuldhed* for dem.

Analysen viser desuden, at mange kommuner også tilskriver en tværfaglig organisering stor værdi for deres arbejde med beskæftigelsesindsatser for denne målgruppe. Den tværfaglige tilgang har i mange kommuner betydet, at man både har kunne opspore og reagere på de udfordringer kvinderne står med ved at sammen-tænke indsatser, som rækker ud over gængse beskæftigelsestiltag. Den tværfaglige tilgang ser dermed ud til at muliggøre, at en anden moderator *kvindens livssituation og behov* kan understøtte mekanismer som *meningsfuldhed, relationsdannelse og medkonstruktør*.

Endelig har analysen også vist, at kommunernes organisering af deres KIB-team har varieret, idet vi både har fundet eksempler på jobcenterforankrede team af sagsbehandlere og virksomhedskonsulenter, tværfaglige team på tværs af forvaltninger og eksternt forankrede team fx i boligområder. Nogle steder har organiseringen af projektet været med afsæt i særlige målgruppekarakteristika og andre steder med afsæt i et ønske om at anvende en særlig metodisk tilgang. Der er gennem analyserne vist en vis sammenhæng mellem projektorganisering og karakteren af indsatser, idet det ser ud til, at kommuner med projektteam, der udelukkende er forankret i jobcentret, har det største fokus på virksomhedssamarbejde sammenlignet med de kommuner, der har en teamstruktur på tværs af forvaltninger, som har størst fokus på problemløsning, vejledning og afdækning af ressourcer. Det kan samtidig være medvirkende til at forklare, hvorfor de kommuner ikke opnået samme grad af målopfyldelse, som de kommuner, der fx har tilrettelagt indsatsen i tæt samarbejde med virksomhedskonsulenter og hvor komplekse problemer måske har været mindre udtalt hos den enkelte kvinde.

Som en faktor, der kan være hæmmende for det tværfaglige samarbejde, nævner nogle af kommunerne umiddelbart, at de har oplevet en form for usikkerhed hos andre faggrupper over for kvinderne som målgruppe. Ifølge kommunerne har usikkerheden ofte noget at gøre med, at kommunikationen med kvinderne kan være vanskelig for dem pga. dårlige danskundskaber.

5.3 Implementeringsunderstøttelse har betydning for hvordan indsatserne virker

Øget metodebevidsthed blandt medarbejdere har kvalificeret samarbejdet med kvinderne

Kombinationen af det beskæftigelsesfaglige og det socialfaglige felt skaber meningsfuldhed i arbejdet med kvinderne

Faglig opkvalificering øger medarbejdernes motivation i deres arbejde

Faglig refleksion i tilrettelæggelsen af virksomhedsindsatser øger jobskabelsen

Oplevet uoverensstemmelse mellem datamonitorering og kommunernes fokus på tværfaglige indsatser skaber usikkerhed i kommunerne

Analysen af kommuneinterviewene har vist, at kommunerne generelt vurderer, at SIRI's implementeringsunderstøttelse har fremmet resultaterne af deres beskæftigelsesindsatser over for kvinderne. Særligt undervisning i vidensbaserede metoder som LØFT og IPS med deres anerkendende tilgang til kvindernes opfattelse

---

af egen livssituation og behov, men også ny viden inden for det beskæftigelses- og det socialfaglige område opfattes af kommunerne som særlige værdifulde aktiver i deres arbejde med kvinderne. Kommunerne peger selv på, at implementering af ny metodetilgang og viden har sat dem i stand til at iværksætte nye handlinger, som har rykket kvinderne enten ud af ledighed eller tættere på arbejdsmarkedet. Handlingerne bliver netop meningsfulde for såvel kommunerne som kvinderne i projektet, fordi de gøres til en del af hendes personlige biografi og identitetsprojekt ved at blive tilpasset den enkelte kvindes egen forståelse og livssituation. Dertil kommer, at der i metoderne er indbygget en proces med særlig fokus på individets udviklingspunkter, som medvirker til, at de handlinger der sættes i værk af beskæftigelsesmedarbejderen, forbliver meningsfulde og motiverende.

Kommunernes oplevelse af SIRI's implementeringsstøtte har således overvejende været positiv for så vidt angår løbende opkvalificering og vejledning. Analysen har dog også vist, at nogle kommuner har oplevet en frustration over ikke at føle sig anerkendt for resultater (progression), som de har vurderet værdifulde for kvinderne med lavest arbejdsmarkedsparathed, fordi de endnu ikke har ført til beskæftigelse eller afklaring for kvinderne.

6. Evalueringens kvantitative fund understøtter de kvalitative fund

Samlet set understøtter evalueringens analyser af projektets målopfyldelse og progression for kvinderne (jf. afsnit 3) kommunernes forståelser af, at deres indsatser over for kvinderne har hjulpet dem i beskæftigelse. Analysen af projektets målopfyldelse har blandt andet vist, at det ikke er kvindernes visitationskategori, der er afgørende for de enkelte kommunernes samlede målopfyldelse. De kvalitative analyser peger på, at det i stedet er andre faktorer som **projektets organisering og ledelsesunderstøttelse** men lige så væsentligt kommunens **tilrettelæggelse af indsatsen og beskæftigelsesmedarbejdernes indstilling over for til den enkelte kvinde**, som får **betydning for kvindernes progression**.

De kvantitative analyser har ligeledes vist, at mange kommuner er lykkedes godt med at fastholde kvinderne i hel eller delvis varig beskæftigelse, og de aktivitetsparate kvinder, har vist sig at have samme niveau af varig beskæftigelse som den øvrige gruppe i løbet af projektperioden. Sammenholdt med kommunernes fortællinger om betydningen af de beskæftigelsesunderstøttende indsatser med virksomhedssamarbejde, fokus på sprogstøtte, interkulturelle kompetencer og efterværn taler meget for at, det *er kombinationen* af løntimer og den individuelle og helhedsorienterede indsats der gør en forskel for denne gruppe kvinder.

7. Konklusioner

Dette afsnit samler op på, hvordan evalueringens resultater kan besvare de undersøgelsesspørgsmål, vi stillede indledningsvist.

Analysen har vist, at det er den enkelte kvindes livssituation og individuelle behov, beskæftigelsesmedarbejderens vedholdende opfølgning, medarbejderens holdning til og tro på borgeren, kommunens organisering af deres KIB-projekt og omsætningen af SIRI's implementeringsunderstøttelse, der er afgørende for, hvordan kommunernes beskæftigelsesindsatser 'designes'. Bilag 5 viser et samlet overblik over, hvilke Indsatser og aktiviteter, evalueringen indikerer er virksomme for målgruppen i et kontinuum mellem kvinder med **lav arbejdsmarkedsparathed** til kvinder med en højere grad af **arbejdsmarkedsparathed**.

1. Hvordan har de fem kerneprincipper været anvendt i de kommunale KIB-projekter, og hvordan har de bidraget til KIB-projektets overordnede formål?

Kommunerne har anvendt de fem kerneprincipper til at designe deres indsatser over for kvinderne i KIB-projektet. Evalueringen peger på, at kerneprincipperne har fungeret som faglige pejlemærker for kommunerne, og at netop samspillet mellem kerneprincipperne, har været virksomt i forhold til projektets formålsopfyldelse og værdiskabelse for deltagerne. Mange af kommunerne har formået at tilrettelægge deres projekter på en måde, der har gjort det muligt for kommunerne at hjælpe en del kvinder ud af ledighed samt at styrke arbejdsmarkedsparathed hos andre, selvom det ikke umiddelbart har ført til job eller afklaring for dem.

2. Hvad har haft betydning for, hvilke kerneprincipper, der har været særligt centrale i kommunernes projekter?

Evalueringen viser, at mange kommuner peger på, at særligt målgruppekarakteristika har været afgørende for den måde, de har designet deres indsatser for kvinderne på. Der er dog også kommuner, som fremhæver at anvendelse af en evidensbaseret metode som IPS har haft afgørende betydning for tilrettelæggelsen af deres KIB-projekter.

3. Hvordan, hvornår og hvorfor har kommunernes indsatser virket?

Evalueringen viser, at kommunernes differentiering af metoder og indsatser i beskæftigelsesindsatsen over for KIB-målgruppen har været afgørende. Samtidig viser evalueringen, at såvel ledelsesunderstøttelse af projektudvikling samt etablering af en organiseringsform, der giver beskæftigelsesmedarbejderen god tid til den enkelte kvinde, mulighed for hyppig opfølgning og for at skabe kontinuitet i indsatsen, er væsentlige understøttende faktorer.

4. Hvilken betydning har SIRIs implementeringsunderstøttelse haft for kommunernes udvikling af deres projekter?

Evalueringen viser, at særligt SIRIs kurser i evidensbaseret viden og metoder inden for det beskæftigelsesfaglige og det socialfaglige område har været et aktiv for kommunerne. Evalueringen viser dog samtidig, at nogle kommuner har fundet det svært at vise værdien af resultater, som ikke har kunne monitoreres ved hjælp af SIRIs måleredskab. Denne værdiskabelse er til gengæld vist gennem evalueringens analyser.

5. Hvad oplever kvinderne har haft størst betydning for, at de er kommet i beskæftigelse?

Evalueringen viser, at mange af de deltagende kvinder særligt har profiteret af, at beskæftigelsesmedarbejderne har haft tid til at lytte til dem og anerkendt kvindernes forståelse af egen livssituation og behov. Konkret fremhæver kvinderne hjælp til problemløsning som et særligt aktiv, fordi det har ført til en mærkbar forbedring af deres trivsel, som en forudsætning for at komme i beskæftigelse.

6. Hvordan oplever kvinderne deres trivsel og udvikling ved at komme i beskæftigelse?

Evalueringen viser, at kvinderne har oplevet, at det at komme i beskæftigelse har påvirket deres trivsel og selvværd positivt. Her lægger de særlig vægt på at mærke en stolthed over at kunne bidrage til samfundet, og de muligheder som økonomisk frihed giver dem.

---

8. Referencer

- Bertram-Larsen, P., Krogh Bæk, L., Ismail, A.M., Rytter, M. og Korsdal Sørensen, J. (2023). *Rejsen til beskæftigelse? Et kvindeperspektiv på et danske arbejdsmarked*. Moesgårds Antropologiske Analyseenhed, MAN-TRA. Aarhus Universitet.
- IMDi (2020). *Veiledningshefte om Supported Employment-metodikk rettet mot innvandrere* https://www.imdi.no/contentassets/c7e32ea7c78d497ba9f49ec8f4435c06/veiledningshefte_se.pdf
- Kirilova, M og Lønsmann, D, (2021). *Dansk på arbejde: En antologi med studier i beskæftigelsesrettet dansk-undervisning*. Københavns Universitet
- Norton, B. (2013). *Identity and Language Learning. Extending the Conversation*. Multilingual Matters
- Patton, M. Quinn, (2017). *Principels Focused Evaluation. The GUIDE*. Guilford Publikations.
- Pawson, Ray & Tilley, Nick (1997): *Realistic Evaluation*. SAGE Publications Inc
- Rosholm, M., Lykke S., og Skipper, L. (2018): *Ikke-vestlige indvandrere. Karakteristika, jobparathed og aktive indsatser*. Væksthusets Forskningscenter https://vaeksthusets-forskningscenter.dk/wp-content/uploads/2018/11/ikke-vestlige-indvandrere_karakteristika-jobparathed-og-aktive-indsatser.pdf
- Salado-Rasmussen, J. (2018). *De virksomme mekanismer i beskæftigelsesindsatsen* (Ph.D.-afhandling). Aalborg Universitet.
- Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (2020). *Flere Skal Med – Evaluering*. <https://www.star.dk/media/15475/slutevaluering-af-flere-skal-med-hovedrapport.pdf>
- Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (2023). *Evaluering Flere skal med II, Bedre indsats til borgere i ressourceforløb og Afklaringspuljen*. <https://star.dk/om-styrelsen/publikationer/2023/06/evaluering-flere-skal-med-ii-bedre-indsats-til-borgere-i-ressourceforloeb-og-afklaringspuljen/>
- Styrelsen for International rekruttering og Integration (2021). *Midtvejsopsamling for "Flere Indvandrerkvinder i Beskæftigelse"*.
- Styrelsen for International rekruttering og Integration (2023). *Selvevaluering af projektet Flere Indvandrerkvinder i beskæftigelse*.
- Svensden Pedersen, M. (2021). *Beskæftigelsesrettet andetsprogsundervisning – bidrag til et kritisk refleksionsrum for pædagogiskdidaktisk udvikling*. I *Dansk på arbejde. En antologi med studier i beskæftigelsesrettet danskundervisning*. Københavnerstudier i Tosprogethed, bd. 83. Københavns Universitet.
- Væksthusets Forskningscenter og Aarhus Universitet (2018). *Virksomme elementer på vejen til job*. <https://vaeksthusets-forskningscenter.dk/wp-content/uploads/2018/11/Virksomme-elementer-paa-vejen-til-job.pdf>

Bilag 1 Afdækning af kerneprincippet individuel tilrettelæggelse og helhedsorientering vha. GUIDE

G:	<p>I hvilken grad vil I sige, at I har arbejdet helhedsorienteret og individuelt tilrettelagt i projektet?</p> <p>Efter jeres vurdering i hvilken grad har den helhedsorienterede og individuelt tilrettede indsats været et meningsfuldt princip i jeres KIB - projekt?</p> <p>Hvordan agerer man som fx sagsbehandler eller virksomhedskonsulent i en helhedsorienteret og individuelt tilrettelagt indsats?</p>
U:	<p>Kan I beskrive forskellige måder, hvorpå I har arbejdet helhedsorienteret og individuelt tilrettelagt med målgruppen?</p> <p>Hvordan vurderer I, at det giver værdi for KIB-målgruppen at arbejde helhedsorienteret og individuelt tilrettelagt?</p> <p>Hvad har virket særligt hæmmende/fremmende ved at arbejde helhedsorienteret og individuelt tilrettelagt med kvinderne? (Har der generelt været utryghed hos kvinderne i forhold til at deltage i indsatserne?)</p>
I:	<p>Hvordan har det inspireret jeres arbejde at arbejde helhedsorienteret og individuelt tilrettelagt med kvinderne/ Har projektet fx givet anledning til at reflektere over jeres praksis eller ændringer i organisationen?</p> <p>Hvilke værdier kan I pege på at den helhedsorienteret og individuelt tilrettede tilgang tilfører KIB-projektet?</p> <p>Har jeres indsats fx haft særligt fokus på danskundervisning el. arbejdsmarkedsforståelse?</p> <p>Har I eksempler på individuelle hensyn (social kontrol, helbred)?</p>
D:	<p>Har betingelserne for at arbejde helhedsorienteret og individuelt tilrettelagt med kvinderne ændret sig undervejs i projektperioden? (Hvad har en evt. tilpasning af indsatser krævet af jer og af virksomhederne?)</p> <p>Er der nogle situationer hvor I har oplevet at den helhedsorienteret og individuelt tilrettede tilgang ikke har været meningsfuld for borgeren?</p>
E:	<p>Hvordan ved I, at den helhedsorienterede og individuelt tilrettede tilgang giver resultater for kvindernes trivsel og beskæftigelse?</p> <p>Hvordan har der været haft fokus på eller været mulighed for, at projektmedarbejderne har mulighed for at reflektere løbende over deres tilgang og praksis for at bibeholde og styrke en ressourceorienteret tilgang?</p>

Bilag 2 Mekanismer og moderatører i beskæftigelsesindsatsen

I den følgende præsenteres de mekanismer og moderatører, som Julia Salado-Rasmussen definerer i sin afhandling (ved granskning af tidligere studier af danske beskæftigelsesindsatser for aktivitetsparate ledige) og som anvendes til at forklare *hvad det er i kommunernes indsatser, der har virket for hvem og under hvilke omstændigheder*.

Mekanisme 1: At skabe mening med indsatsen og gøre den relevant for den ledige

Indsatsen skal give mening for den ledige, hvis den skal skabe en forandring. Det er en central pointe, at den lediges motivation øges, når det lykkes beskæftigelsesmedarbejderen at skabe relevans af indsatserne for borgeren. Relevans skabes gennem tydeliggørelse, konkretisering og forhandling af beskæftigelsesindsatsen, så den ledige får en oplevelse af, at indsatsen anerkender de behov for handlinger, som den ledige selv ser som værdifulde, og som således er i overensstemmelse med vedkommendes perspektiv på egen livssituation og drømme (Salado-Rasmussen 2018: 57 og Artikel 3: 6,14).

Mekanisme 2: At skabe en god relation mellem beskæftigelsesmedarbejderen og den ledige

Alliancen mellem beskæftigelsesmedarbejderen og den ledige i form af et interpersonelt bånd, enighed om målet med indsatserne og samarbejde herom har central betydning for om beskæftigelsesindsatsen lykkes. Beskæftigelsesmedarbejderen og den ledige er medproducenter af indsatserne og deres indhold. Gennem den personlige relation og ved at tro på borgerens potentialer og muligheder kan beskæftigelsesmedarbejderen varetage en slags mentorfunktion og støtte den lediges fastholdelse i indsatserne og personlige udvikling (Salado-Rasmussen 2018: 58 og Artikel 3: 15).

Mekanisme 3: At gøre den ledige til medkonstruktør

Beskæftigelsesindsatserne har bl.a. til formål at få den ledige til selv at tage ansvar for deres eget liv. Et virksomt greb er her, at beskæftigelsesmedarbejderen myndiggør den ledige som medkonstruktør af beskæftigelsesindsatsen ved at 'skubbe lidt på' over for den ledige. 'Medkonstruktionen' er virksom, fordi den ansporer den ledige til at tage ansvar, hvilket mange ledige oplever som mere forpligtende, og støtter borgerens personlige udvikling og tro på sig selv. Derved kan en oplevelse af magtesløshed og fremmedgørelse hos den ledige forebygges. Det er dog en hårdfin balance mellem at stille krav og udvise forståelse for den lediges behov (Salado-Rasmussen 2018: 59 og Artikel 3: 16).

Mekanisme 4: At sørge for afhjælpning eller løsning af den lediges problemer

Problemløsning er i spændingsfeltet mellem social- og beskæftigelsesområdet fordi der i afhjælpningen af de problemer, som den ledige oplever, står i vejen for at komme i job, ofte har social karakter. Problemløsning kan derfor støtte den lediges oplevelse af progression og fastholdelse i beskæftigelsesindsatsen. Desuden anses hjælp til konkret problemløsning for at bidrage til en tillidsfuld relation mellem og konkret tegn på at forandring kan lykkes (Salado-Rasmussen 2018: 59 og Artikel 3: 16).

Mekanisme 5: At understøtte hverdagsmestringen

Hverdagsmestring er en afgørende faktor for at den ledige kan blive opkvalificeret til normerne på arbejdsmarkedet. Understøttelse af den lediges hverdagsmestring er tæt forbundet med problemløsning men er karakteriseret ved, at indsatserne har udviklende karakter og antages at forbedre den aktivitetsparate lediges

---

basale funktionsniveau og hverdagsrelaterede færdigheder. Der kan være tale om både praktiske og sociale færdigheder (Salado-Rasmussen 2018: 60 og Artikel 3: 17).

Mekanisme 6: Styrkelse af arbejdsidentitet

Mange aktivitetsparate ledige mangler en arbejdsidentitet og et arbejdsmarkedsperspektiv, fordi de enten aldrig eller gennem længere tid ikke har haft en tilknytning til arbejdsmarkedet. Beskæftigelsesindsatsen kan medvirke til at udvikle den lediges arbejdsidentitet og et arbejdsmarkedsperspektiv blandt ved at arbejde målrettet med den ledige forestilling om og kompetencer til personlig udvikling. Mekanismerne arbejdsidentitet og hverdagsmestring opfattes som væsentlige elementer i en human-kapital tilgang, hvor arbejdstyrkens forudsætninger for at opnå tilknytning til arbejdsmarkedet opgraderes (Salado-Rasmussen 2018: 61 og Artikel 3: 18).

Derudover identificerer i sin afhandling tre moderatorer, som de kontekstuelle forhold, som betinger at mekanismerne kan virke:

Moderator 1: Den lediges behov og livssituation

Den lediges arbejdsmarkedsparathed kan ikke ses som en fast størrelse, fordi den kan variere meget over tid. Den lediges perspektiv på egen livssituation og handlemuligheder kan ændre sig som følge af påvirkning fra omgivelserne, livsomstændigheder og rene tilfældigheder. Den lediges bevægelse mod eller fra arbejdsmarkedet kan således foranlediges af oplevelser i mødet med beskæftigelsesystemet og forhold, der alene knytter sig til private forhold. Timingen af indsatser og beskæftigelsesmedarbejderens evne til og muligheder for at gribe den lediges ressourcer og motivation, når den er til stede, bliver afgørende for udkommet (Salado-Rasmussen 2018: 62 og Artikel 3: 19).

Moderator 2: Opfølgning og sammenhæng

Opfølgning og evaluering medvirker til at sikre, at indsatser er koordinerede og sammenhængende i indhold og mål ved at bygge oven på hinanden, så den samlede indsats opleves meningsfuld for den ledige. Moderatoren anses for at være central ved indsatsens igangsættelse, så det sikres at resultater af tidligere indsatser inddrages, og ved indsatsens afslutning, så den ledige ved, hvad der skal ske efterfølgende (Salado-Rasmussen 2018: 62 og Artikel 3: 20).

Moderatorer 3: De fysiske rammer

De fysiske rammer for de rammer, som en given indsats foregår i, kan have afgørende betydning indsatsens positive virkning over for nogle ledige. En væsentlig pointe er, at rammerne skal virke troværdige for formålet med en bestemt indsats, og at de medvirker til at nedtone en asymmetrisk magtrelation mellem beskæftigelsesmedarbejderen og den ledige. Dette kan fx ske ved at der anvendes 'neutral grund' uden for jobcenteret med mulighed for mere uformel dialog, men også forhold som fysisk placering af aktører i rummet kan have betydning for relationen mellem medarbejder og den ledige og dermed for den lediges tillid og motivation for indsatsen (Salado-Rasmussen 2018: 63 og Artikel 3: 20).

Bilag 3 Dataindsamling

Evalueringsens undersøgelses spørgsmål søges besvaret ved hjælp af forskellige relevante datakilder. Der indgår interviews med henholdsvis kommuner og kvinder, som har deltaget i projektet. Interviewdata vil hvor det er relevant blive suppleret med kommunernes besvarelse af selvevalueringen, som desuden vedlægges som bilag til evalueringen. Tilsammen giver data et overblik over den fælles udvikling i projekterne ift. centrale implementeringsparametre. DREAM-data anvendes til at monitorere kvindernes progression mod beskæftigelse. I dette afsnit gives en mere udførlig gennemgang af, hvordan formålene 1-4 er søgt belyst.

Formål (1): Monitorering af kvindernes udvikling mod beskæftigelse:

Projektet monitorerer løbende kvindernes progression ved hjælp af data fra de deltagende kommuner, som hver måned indsamles via STAR (jobindsats) og videregives til SIRI, som efterbehandler data opdaterer de data, som viser status og udvikling for kvinderne tilknyttet projektet. Der gives en aktuel status på resultatmål og aktiviteter måned for måned, og én som angiver tilsvarende akkumuleret henover hele projektperioden.

Data fra den løbende monitorering indgår i evalueringen med henblik på at give en samlet karakteristik af kvinderne, herunder fx deres alder og tilknytning til Danmark, og deres udvikling undervejs i projektet.

Formål (2): Evaluering af kommunernes beskæftigelsesindsatser i KIB

Evalueringsens formål 2 undersøges ved hjælp af interviewdata fra de 15 deltagerkommuner suppleret med resultaterne fra kommunernes selvevaluering og kvantitative data om kvindernes udvikling (formål 1), hvor det er relevant.

Interviewene med kommunerne er gennemført som gruppeinterviews med deltagelse af de medarbejdere og ledelsespersoner, der har arbejdet med projektet. Formålet med de 15 gruppeinterviews har været at afdække kommunernes oplevelser af sammenhængen mellem de indsatser, de har igangsat, og de resultater, de har opnået dvs. interviewgruppens fælles forandringsteorier og problemforståelse. I følge Salado-Rasmussen(2018) er det et vigtigt kvalitetskrav i socialt arbejde, at socialarbejderen⁹ er eksplicit om problemforståelsen, hensigterne og de forandringsstrategier, som vedkommende anvender (Salado-Rasmussen, 2018, s. 40-41). Interviewene fokuserer derfor på, hvordan kommunerne har tilrettelagt deres indsatser, hvordan de fem kerneprincipper (jf. ovenstående) har været bragt i spil og deres vurdering af virkningen af deres indsatser i projektet herunder deres antagelser om, hvad der har været hæmmende og fremmende for indsatserne.

Kommuneinterviewet består af to dele. I den første del fik kommunegruppen til opgave at udfylde en 'udsagnstavle' med udsagn om deres erfaringer fra KIB-projektet. Formålet med denne proces var dels at skabe overblik over, hvad gruppen såvel individuelt som samlet set er optaget af. De enkelte deltagere i kommune-grupperne fik der mulighed for at formulere, hvad de hver især så som særlig væsentlig læring for dem i KIB-projektet. Denne proces gav dels evaluator og fokusgruppen mulighed for at fokusere på temaer, der havde særlig interesse for evalueringen i den efterfølgende interviewdel, dels kunne resultatet give evaluator mulighed for effektivt at sammenholde, hvad der særligt har fyldt i den enkelte kommune på tværs af de 15 kommuneinterviews og sammenholde de implementeringsgreb kommunerne har valgt til deres projektindsatser.

---

⁹ I flg. Salado-Rasmussen er der stor sammenlignelighed mellem virksomme mekanismer i sociale indsatser og beskæftigelsesrettede indsatser over for aktivitetsparate.

Udsagnstavlen blev fulgt op med et semistruktureret gruppeinterview, hvor der blev reflekteret over de erfaringer, som kommunen indledningsvist selv pegede på som særlig væsentlige. Til denne del blev der anvendt den interviewguide, der lagde op til en uddybning af de fem princippers anvendelse i KIB-projektet med fokus på konkrete aktiviteter og indsatser og hvordan kommunerne har oplevet, at arbejdet med kerneprincipperne har skabt værdi for kommunerne. Kommuneinterviewene havde således et fokus på de opnåede resultater for borgeren og innovation i kommunen. Derudover har interviewene til dels bidraget til en forståelse af, hvordan kommunerne har organiseret deres KIB-projekter.

Formål (3): SIRIs implementeringsunderstøttelse og kommunernes faglige læring

Evalueringsens formål 3 undersøges ved hjælp af data fra kommuneinterviewene og vil hvor det er relevant blive suppleret med data fra kommunernes selvevaluering. Som nævnt ovenfor fokuseres under dette formål på kommunernes egenvurdering af faglige læring ved at implementere viden, metoder og redskaber.

Formål (4): Kvindernes udvikling af trivsel og tillid til systemet:

Evalueringsens formål 4 undersøges ved hjælp af data fra 13 interviews med kvinder, der har opnået beskæftigelse som et resultat af projektets indsatser. Interviewene bidrager til at belyse, hvordan kvinderne har oplevet kontakten til kommunen og den støtte og vejledning, de har modtaget i kommunens projektindsatser og deres individuelle oplevelser af, hvad der har været virksomt for dem. Endvidere afdækker interviewene, hvorvidt kvinderne har oplevet øget trivsel og 'tillid til systemet'.

De interviewede kvinder har en gennemsnitsalder på 45 år og har gennemsnitlig opholdt sig i Danmark i 22 år¹⁰. Kvinderne har selv angivet at have været på offentlig forsørgelse fra få år til 'siden deres ankomst til Danmark'. Størstedelen af de interviewede kvinder har ikke taget en uddannelse i Danmark før deres deltagelse i KIB-projektet.

Evalueringen søger at afdække kvindernes oplevelser af, hvordan KIB-projektet har styrket deres arbejdsidentitet, tiltro til egne evner og ressourcer, afklaring i forhold til jobmuligheder samt deltagelse i aktiviteter uden for hjemmet. Interviewet tager afsæt i kvindernes egne fortællinger om deres job, deres vej dertil, og hvad det har betydet for dem at opnå beskæftigelse. Spørgsmålene berører kommunens tilbud forud for opnået beskæftigelse, kvindens relationer på arbejdspladsen og samspillet mellem arbejdsliv og privatliv. Spørgsmålene berører ikke direkte de sociale kriterier, som er oplistet ovenfor, idet interviewene har vist sig at fungere bedst, når kvinderne får lov til at fortælle mere frit om deres oplevelser med at komme i beskæftigelse. Data fra interviewene med kvinderne behandles fortrinsvis som en kilde til forståelse af de kommunale perspektiver på virkningen af KIB-projekterne, og kan på den måde medvirke til at forklare, hvorfor kommunernes indsatser har virket.

---

¹⁰ To informanter har ikke svaret på spørgsmålet og er derfor ikke medregnet.

Bilag 4 Organisering af KIB-team og fokus i indsatser

Organisering af KIB-team og fokus i indsatser

Jobcenter-eksternt team

(fx sundhedshus eller boligområde?)

Lav grad af virksomhedsrettede indsatser (V)

Høj grad af vejlednings- og opkvalificeringsindsatser (U/R)

Høj grad af indsatser til problemløsning (K)

Tværfagligt team

(Sagsbehandler, familiebehandler, sundhedskonsulent, virksomhedskonsulent)

Middel grad af virksomhedsrettede indsatser (V)

IPS?

Høj grad af vejlednings- og opkvalificeringsindsatser (U/R)

Middel grad af indsatser til problemløsning (K)

Team af Jobcentermedarbejdere

(Sagsbehandler/virksomhedskonsulent)

Høj grad af virksomhedsrettede indsatser (V)

IPS

Middel grad af vejlednings- og opkvalificeringsindsatser (U/R)

Lav grad af indsatser til problemløsning (K)

Ekstern teamforankring

Intern teamforankring

Bilag 5 Oversigt over evalueringens samlede resultater

Overblik over sammenhængen mellem kvindernes arbejdsmarkedsparathed, indsatser, virkning og resultater

Målgruppe (hvem)	Kvinder med lavest arbejdsmarkedsparathed	Kvinder med moderat arbejdsmarkedsparathed	Kvinder med størst arbejdsmarkedsparathed
Indsatser (hvad)	Fx Ressourcesamtaler Afklaring af problemstillinger med betydning for arbejdsmarkedsparathed/problemløsning Vejledning i hverdagsmestring Motionsindsats (yoga, cykel, løb, gåture) Undervisning i sundhedsforståelse Danskundervisning?	Fx Ressourceafdækning/personlig udvikling Jobcafe (CV, ansøgning, medarbejderkompetencer) Undervisning i samfunds- og arbejdsmarkedsforhold Virksomhedsbesøg Danskundervisning (DU-brancherettet, FVU) Motionsindsats (yoga, cykel, løb, gåture)	Fx Ansættelser i lønnede timer Mentorstøtte på arbejdspladsen Efterværn/opfølgning ved arbejdsgiver Ressourceafdækning/personlig udvikling Jobcafe (CV, ansøgning, medarbejderkompetencer) Undervisning i samfunds- og arbejdsmarkedsforhold Danskundervisning
Kontekst (hvor)(C)	Fx Jobcenter Ekstern facilitering Ude i naturen	Fx Arbejdspladser Jobcenter Ekstern facilitering Sprogcenter, VUC Ude i naturen	Fx Arbejdspladsen Jobcenter VUC, sprogcenter
Moderatorer	Kvindens livssituation og behov, opfølgning/evaluering, fysiske rammer, organisering og projektunderstøttelse		
Virkning (hvordan) (M)	Meningsfuldhed i indsatsen Styrkede relationer til beskæftigelsesmedarbejderne (tro på kvinden og selvtillid) Øget hverdagsmestring Problemløsning	Styrket arbejdsidentitet Meningsfuldhed i indsatsen Styrkede relationer til beskæftigelsesmedarbejderne Øget hverdagsmestring	Styrket arbejdsidentitet Meningsfuldhed i indsatsen Øget medkonstruktion af beskæftigelsesindsatsen
Udkomme (O)	Øget motivation til at samarbejde med kommunen om beskæftigelsesindsatsen Personlig udvikling (forestillingsevne og selvtillid) Større personligt overskud (generel trivsel) Større overblik i hverdagen	Øgede personlige jobrelaterede kompetencer Bedre danskundskaber Styrket handlekompetence i jobsøgning Styrket forestillingsevne personlig udvikling	Tilknytning til og fastholdelse på arbejdsmarkedet Bedre økonomi for kvinden Øgede personlige jobrelaterede kompetencer Bedre danskundskaber Styrket handlekompetence i jobsøgning
Metode	LØFT		
		IPS	